

Ana-Maria Barbu

Dicționar de contexte verbale

Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Ana-Maria Barbu

Dicționar de contexte verbale

editura universității din bucurești[®]

2017

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI:

.....
.....
.....

© *editura universității din bucurești*®

Șos. Panduri nr. 90-92, 050663 București – ROMÂNIA

Tel./Fax: +40 214102384

E-mail: editura.unibuc@gmail.com

www.editura-unibuc.ro

Centru de vânzare

Bd. Regina Elisabeta nr. 4-12,
030018 București – ROMÂNIA

Tel. +40 213053703

Tipografie

Bd. Iuliu Maniu, Nr. 1-3,
061071, București – România

Tel. +40 213152510

COPERTĂ & DTP: Cătălin Ionuț Mihai

INTRODUCERE

1. Prezentare generală

Ideea de a descrie construcțiile proprii în care apar diferitele verbe nu este deloc nouă, pentru că este bine știută importanța verbului ca organizator sintactico-semantic al enunțurilor dintr-o limbă, având particularități de reprezentare comune mai multor limbi, dar și specifice fiecăreia dintre ele. Ca urmare, această idee s-a concretizat deja în dicționare românești destinate în special studenților străini care învață limba română¹. Și totuși *Dicționarul de contexte verbale* materializează această idee într-un mod cu totul nou și mult mai complex.

În primul rând, s-a urmărit să se descrie cât mai multe dintre contextele aflate în uz. Acest lucru a făcut să ne depărtăm de conceptul des folosit de *structură argumentală* a unui verb, care presupune descrierea numărului minim de participanți necesari pentru complinirea sensului unui verb, și să adoptăm conceptul de *cadru contextual*, care pe lângă structura argumentală include și participanți care teoretic pot lipsi, dar sunt necesari pragmatic, pentru utilitatea actului comunicațional. De pildă, verbul *a se desfășura* prin sensul său strict nu cere decât un subiect care exprimă procesul care are loc (e.g. *Se desfășoară un eveniment cultural*), totuși în mod uzual acest verb este însoțit aproape întotdeauna și de o circumstanță (de loc, timp și/sau mod) (e. g. *Aici se desfășoară un eveniment cultural*). Un alt exemplu este verbul *a căuta* a cărui structură argumentală este alcătuită dintr-un participant subiect și un participant obiect direct: *cineva caută ceva*. Totuși vorbitorii adaugă foarte des și un circumstanțial de loc, socotind că acesta oferă o informație utilă pragmatic, corelată cu semnificația acestui verb, spre deosebire de un eventual circumstanțial de timp sau de mod, care devin relevante doar în contexte

¹ A se vedea în acest sens următoarele lucrări: Adriana Ionescu și Maria Steriu, *Verbul românesc. Dicționar sintactic*, Editura Universității din București, 1999, Janeta Drăghicescu (coord.), *Dicționar de construcții verbale română – franceză – italiană – engleză*, Editura Universitaria, Craiova, 2002, precum și Ionuț Geană, *Construcții verbale prepoziționale în limba română*, Editura Universității din București, 2013.

comunicaționale foarte speciale (a se compara *Mi-am căutat ochelarii peste tot* cu *Mi-am căutat ochelarii ieri*). Prin urmare, descrierile din această lucrare includ și preferința unui verb pentru anumite circumstanțiale, deoarece această preferință este strâns legată de semnificația profundă a verbului.

În al doilea rând, a fost adâncită, cât mai mult cu putință, analiza semantică a verbului și a elementelor care apar în jurul său, pentru a putea decela diferitele sensuri relevante ale verbului și cadrele contextuale corespunzătoare. Acest demers extrem de migălos rămâne inevitabil unul subiectiv, pentru că presupune tăieri convenționale într-un continuum semantic, reprezentat de semnificația de bază a unui verb și de ramificațiile acestei semnificații, dar și de eventuale contaminări cu semnificațiile altor verbe. Cu alte cuvinte, pentru verbul la care noi am decelat două sensuri, respectiv două cadre contextuale, s-ar putea ca alți lingviști să identifice unul singur sau trei. Acest lucru ține de veșnica problemă a granularității sensurilor unui cuvânt, existentă în lexicografie, această granularitate fiind, la urma urmei, o chestiune de opțiune a lexicografului. Totuși, în dicționarul de față, am încercat să reducem această subiectivitate inerentă în identificarea sensurilor/cadrelor prin adoptarea următoarelor principii bidirecționale (adică pornind de la sens spre cadru, respectiv de la cadru spre sens).

1. Două sensuri sunt înregistrate separat dacă au cadre contextuale *formal* diferite. Cazurile cele mai simple sunt acelea în care sensurile unui verb au regimuri prepoziționale diferite, cum ar fi verbul *a se abate* care dacă este construit cu *pe la* are sensul „a se opri undeva părăsind drumul inițial” (*Turiștii s-au abătut pe la cascadă*), iar dacă este construit cu *asupra* are sensul „a se produce violent afectând ceva” (*Molima s-a abătut asupra orașului*). Diferențele pot fi însă mai subtile, ca în cazul verbului *a aplauda*, care poate însemna „a bate din palme” sau „a-și exprima aprobarea (fără bătaie din palme)”. Acestea au fost înregistrate cu cadre contextuale diferite pentru că pentru primul sens complementul direct este facultativ, iar pentru al doilea, obligatoriu: *Studenții au aplaudat îndelung (pianistul) / Studenții au aplaudat inițiativa decanatului*.

2. Două cadre contextuale sunt considerate diferite dacă sensurile lor presupun restricții selecționale diferite. De pildă, pentru verbul *a atinge*, care este prin excelență un verb tranzitiv, s-au deosebit mai multe cadre în funcție de trăsăturile semantice specifice pe care le au elementele lor. Există astfel un cadru <subiect +stimul – obiect direct +uman>, având sensul „a afecta emoțional” (e.g. *Spusele lui au atins-o pe fată profund.*) și un cadru cu <subiect +persoană – obiect direct +idee>, având sensul „a aduce în discuție” (e.g. *Sindicatetele au atins și problema șomajului*).

Reversul aplicării acestor principii îl constituie cazul în care unui cadru contextual îi sunt atribuite mai multe subsensuri, respectiv cazul în care unui sens îi sunt atribuite mai multe cadre, numite *alternanțe*. Prima situație apare în special când este dificil să stabilim o trăsătură semantică specifică pentru un anumit element și nu există nici deosebiri formale. De pildă, pentru *a bate* cadrul <subiect +animat – obiect +animat> are două subsensuri: „a da bătaie” (e.g. *Câinele acesta bate pisicile.*) și „a învinge” (e.g. *Francezii i-au bătut pe nemți.*), care nu pot fi dezambiguizate decât în contextul de comunicare. A doua situație – a alternanțelor – apare când același sens poate fi exprimat în mai multe feluri, de obicei prin reorganizarea argumentelor. Spre exemplu, verbul *a ara*, cu sensul „a brăzda pământul”, are două cadre: <subiect +persoană – obiect direct +loc – obiect prepozițional +instrument> (e.g. *Niște necunoscuți araseră hotarele cu plugul.*) și <subiect + instrument – obiect direct +loc> (e.g. *Un singur tractor ară acest teren.*).

În al treilea rând, aspectul de noutate al acestui dicționar rezidă și în faptul că descrierile dau seama de așa-numitele fenomene de *ridicare* și *control*, prin precizarea convențională a subiectului unui argument exprimat prin grup verbal (înțeles și ca propoziție subordonată). În acest sens s-au folosit următoarele convenții. Un argument marcat cu partea de vorbire V, are subiectul identic cu cel al verbului-titlu. Acesta este cazul exemplului (1) de mai jos, în care subordonata introdusă prin *că* nu poate avea alt subiect decât pe cel al verbului regent (verbul-titlu).

(1)

face

XVIII. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. V [că]

a simula: *Guvernul se face că lucrează.// Prepețița s-a făcut că e rănită.//*

Tot prin convenție, un argument marcat cu GV care nu are precizată nicio trăsătură semantică are ca subiect un argument al verbului regent diferit de subiectul acestuia. Astfel, în exemplul (2), GV de pe poziția 3 are ca subiect complementul direct al verbului regent.

(2)

suspecta

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GV [că] / GP [de / pentru]

a bănuși pe cineva de ceva rău: *Dragoș a suspectat-o pe Cornelia că l-ar plăcea pe Victor.*// ANI îl suspectează pe deputat de conflict penal de interese.// Poliția îl suspectează pentru oribila crimă pe fostul soț al femeii.

Dacă în schimb un argument notat cu GV are indicată o trăsătură semantică înseamnă că pe acea poziție poate sta o propoziție subordonată cu subiect propriu, fără a exclude însă posibilitatea ca subiectul acesteia să fie coreferențial cu subiectul verbului regent, ca în exemplul (3).

(3)

aprecia

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +opinie]

a considera; a estima: *Managerul apreciază că personalul existent în spital, de gardă, poate face față numărului estimat de victime.*//

2. Descrierea unei intrări

O intrare conține următoarele informații (ca în exemplul (4), de mai jos):

- verbul-titlu;
- un *cadru contextual* (sau mai multe), alcătuit la rândul lui din:
 - o numărul cadrului contextual, scris cu cifre romane;
 - o trăsături morfosintactice ale verbului-titlu, dacă există, plasate între parantezele drepte ale câmpului V[...];
 - o structură (sau mai multe, așezate unele sub altele) alcătuită din una sau mai multe *poziții argumentale*, numerotate cu cifre arabe;
 - o un *sens* (sau mai multe, marcate cu litere latine mici) alcătuit din una sau mai multe definiții sinonimice, despărțite prin punct și virgulă;
 - o un *exemplu* (sau mai multe), scrise în italice și încheiate cu bară oblică dublă „/”;
- expresii care conțin verbul-titlu, dacă există, alcătuite la rândul lor din forma expresiei, scrisă în întregime cu italice (cu excepția părților ei variabile sau a cuvintelor adăugate pentru ilustrarea regimului cazual și definiția ei plasată după semnul „=”).

(4)

uita

II.

V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la] / GV [că / unde / cum... +fapt]
a lua în considerare; a cerceta; a băga de seamă: *Guvernul se uită la oportunitatea programului Prima Casă și ar putea veni cu modificări.*// *Poștașul nu s-a uitat că la numărul respectiv era o casă părăsită.*// *Bărbatul nu s-a uitat unde își aruncă țigara aprinsă.*// *Doctorul s-a uitat dacă rana era infectată.*//

Expresii:

a se uita în gura cuiva = a crede spusele cuiva

Verbele-titlu

Inventarul verbelor-titlu a fost creat prin selectarea acestora în ordinea descrescătoare a frecvenței cu care apar în corpusul ZiareRom (descriș la www.lingv.ro – Resurse lingvistice). Acest demers face ca *Dicționarul de contexte verbale* să fie orientat, în special, pe verbe din uzul presei. Din acest motiv, în lista sa limitată de 600 de intrări nu se vor găsi multe verbe dintre cele des folosite în limbajul de zi cu zi, ca *a mânca*, *a glumi* sau *a întârzia*, în schimb sunt prezente verbe ca *a livra*, *a media* sau *a necesita*.

Cadrul contextual

Trăsăturile morfosintactice ale verbului

Aceste trăsături sunt indicate între parantezele marcajului V[...]. Dacă acest marcaj se află izolat, imediat după numărul cadrului contextual, atunci el se referă la toate structurile de poziții argumentale ale cadrului. Dacă însă el precedă doar o anumită structură, atunci este valabil doar pentru structura respectivă.

Aceste trăsături se referă în special la tipul de pronume care însoțește verbul. Cel mai frecvent este pronumele reflexiv *se*, apare însă și reflexivul în dativ *își*, precum și pronumele atone expletive *o* (*Ion o apucase spre piață.*) sau *îi* (*Ion îi tot dădea cu problemele lui.*)

Alte informații, relevante pentru sensul respectiv, se referă la flexiune, indicându-se persoana și eventual numărul, sau la prezența obligatorie a negației (*a se vedea secțiunea Simboluri și convenții folosite*).

Structura de poziții argumentale

Poziția argumentală reprezintă o modalitate de a distinge argumentele unui verb (adică participanții la acțiunea descrisă de verb). Fiecărei poziții argumentale îi corespunde în gramatica tradițională o funcție sintactică. În acest dicționar, nu am folosit conceptul de funcție sintactică pentru că acesta este un concept convențional, care de multe ori declanșează controverse și interpretări multiple. În schimb, descriem argumentele prin mărci ușor detectabile: parte de vorbire și caz gramatical (pentru nominale), mod (pentru verbe) sau lexeme, adică prepoziții, adverbe sau conjuncții (pentru grupurile prepoziționale, adverbiale și verbale), la care adăugăm apoi trăsăturile semantice.

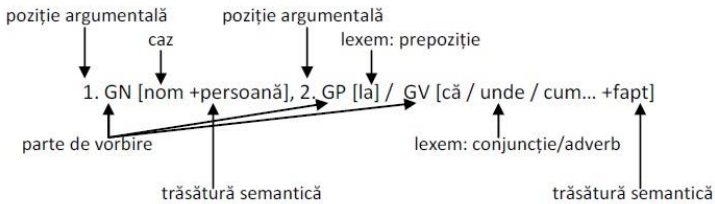

Fig. 1 Structură de poziții argumentale

Părțile de vorbire folosite în descriere sunt GN-grup nominal, GAdj-grup adjectival, GP-grup prepozițional, GAdv-grup adverbial, GV-grup verbal sau propoziție și V-verb, care indică un verb la mod nepredicativ sau la conjunctiv cu *același* subiect ca verbul-titlu. Prin convenție, dacă apare V[se] pe aceeași poziție cu un nominal în acuzativ, aceasta înseamnă că verbul-titlu poate fi folosit atât tranzitiv, cât și reflexiv.

Pozițiile argumentale sunt foarte importante pentru delimitarea alternanțelor, marcate cu /, ca în Fig. 1 (între GP și GV). Constituenții care apar pe aceeași poziție, ca variante, sunt substituibile și îndeplinesc același rol.

Prin convenție, pe poziția argumentală 1 este trecut constituentul care reprezintă subiectul logic (adică subiectul verbului din definiție), chiar dacă acesta nu este în nominativ, ca în exemplul de mai jos (unde Ion este cel care este cuprins de...).

(5)

face

XVI. V [se 3sg]

1. GN [dat +animat], 2. GN [nom +senzație]

a fi cuprins de: *Lui Ion i s-a făcut foame.//*

O poziție argumentală poate fi *obligatorie, facultativă* sau *opțională*. Poziția obligatorie este ocupată de un argument în absența căruia orice enunț (construit pe structura respectivă) ar fi neinteligibil. Un asemenea argument trebuie să fie recuperabil din contextul imediat al verbului sau din contextul de discurs. Pentru situațiile în care un argument poate fi recuperabil din contextul de discurs, în exemplele aferente structurii respective s-a pus constituentul recuperabil între paranteze rotunde, (). Pentru verbul *a abandona*, din exemplul (6), este obligatoriu să se știe ce a fost abandonat, dar acest constituent poate lipsi în enunțurile concrete. De pildă, în enunțul primului exemplu se știe că tenismenul a abandonat meciul, nu altceva, indiferent dacă obiectul direct este explicit sau nu. În al doilea enunț se știe că Maria a abandonat numărarea merelor, nu altceva, chiar dacă acest lucru nu este enunțat explicit. Prin urmare, datorită faptului că activitatea abandonată trebuie să fie cunoscută vorbitorilor, argumentul 2 este marcat drept obligatoriu.

(6)

abandona

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate]

a renunța la continuarea unei activități: *Tenismenul a abandonat (meciul) după primul set.// Maria a început să numere merele din coș, dar a abandonat după primele zece. //*

Pozițiile argumentale facultative, marcate cu (fac.), și cele opționale, marcate cu (opt.), sunt acelea pentru care, în unele enunțuri, pot lipsi fără nicio pierdere de informație. Ele sunt relevante în anumite enunțuri (sau contexte comunicaționale), dar nerelevante în altele. În cadrul contextual de mai jos, pentru primul exemplu este relevantă menționarea cauzei dacă accentul comunicațional se pune pe faptul că jucăriile nu trebuie să producă accidente, pe când în al doilea exemplu, relevant este că fotbalistul a devenit indisponibil prin accidentare, contând mai puțin sau deloc din ce cauză s-a întâmplat acest lucru.

(7)

accidenta

III. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [cu +obiect] / GP [+cauză] / GV [+cauză]

a se răni în urma unui accident: *Un copil s-a accidentat cu o jucărie.// Fotbalistul s-a accidentat (de la băutură) / (din cauza alcoolului) / (pentru că nu se încălzise suficient înainte).//*

Diferența dintre pozițiile facultative și cele opționale (care întotdeauna sunt mai multe de una) este că poate fi suprimată oricare dintre pozițiile opționale, dar niciodată toate. Aceasta este situația din exemplul următor în care suprimarea simultană a pozițiilor 2 și 3 creează enunțuri nereperabile (e.g. **Acest politician a activat.*). Enunțurile devin însă inteligibile când se actualizează oricare dintre poziții sau chiar amândouă.

(8)

activa

II.

1. GN [nom +uman], 2. (opt.) GP [în / la], 3. (opt.) GP [ca / în calitate de / drept +trăsătură]

a desfășura o activitate în mod regulat: *Acest politician a activat în Securitate (ca ofițer).// Acest politician a activat ca / drept / în calitate de ofițer de securitate.//*

Trebuie reținut că nu am inclus în descriere (nici printre trăsăturile verbului-titlu, nici printre pozițiile argumentale) nicio informație dedicată dativului posesiv (spre deosebire de alte lucrări similare). Considerăm că dativul posesiv nu ține de semnificația verbului, ci de particularități ale argumentelor acestuia. De asemenea, nu am inclus printre argumente constituentul care reprezintă Beneficiarul, adică persoana în interesul sau dezinteresul căruia are loc acțiunea, dacă acesta nu ține de semnificația intrinsecă a verbului; a se compara în acest sens verbul *a da*, pentru care Beneficiarul este obligatoriu, cu verbul *a cumpăra* sau *a găti* ale căror semnificații nu presupun existența unui beneficiar.

Fiecare argument de pe o poziție argumentală, pe lângă partea de vorbire conține între paranteze drepte câte două câmpuri: un câmp morfosintactic sau lexical și un câmp semantic. În câmpul morfosintactic sau lexical sunt indicate informații de caz (pentru GN și GAdj), mod (pentru V)

sau lexeme cum ar fi prepoziții (pentru GP), conjuncții subordonatoare, adverbe relative sau marca conjunctivului *să* (pentru V și GV) sau adverbe (pentru GAdv). În câmpul semnatic sunt indicate, întotdeauna precedate de +, trăsăturile semantice relevante. Aceste trăsături semantice pot fi simple (e.g. +obiect) sau compuse (e.g. +obiect +artistic, cu semnificația „obiect din domeniul artei”).

Trăsăturile semantice au fost stabilite convențional după necesitățile de descriere. Numele lor au, în general, semnificația din limbajul comun. Am urmărit să definim suficiente trăsături cât să ne fie de folos în deosebirea cadrelor contextuale, fără însă a prolifera numărul lor. Pentru a evita creșterea excesivă a acestora am decis ca restricțiile selecționale specifice doar câte unui verb să fie enunțate explicit în definirea sensului acestuia.

Trăsăturile semantice alese prezintă grade foarte diferite de generalitate. Unele sunt foarte concrete, de pildă trăsătura +uman, care poate fi identificată încă de la nivelul lexiconului pentru cuvinte ca *om, copil, muncitor, tată* etc. Altele sunt mai abstracte, ca +loc, +mod sau +timp, pentru a se ajunge la trăsături foarte apropiate de ceea ce înseamnă *rol semantic*, care nu mai indică de fapt o particularitate semantică intrinsecă a argumentului, ci rolul îndeplinit de acesta în contextul verbal respectiv. Asemenea trăsături similare rolurilor sunt, de pildă, +cauză sau +stimul, care permit realizarea oricărui tip de referință ce poate constitui o cauză, respectiv poate reprezenta un stimul în declanșarea unei emoții.

Unele trăsături pot avea corespondente de realizare predictibile. De pildă, +sursă într-un grup prepozițional este o trăsătură corelată cu prepoziții precum *de la, din, de sub* etc. iar +țintă, cu *la, în, spre* etc. Servindu-ne de această corelație, am indicat doar trăsătura semantică, nu și prepozițiile corespunzătoare, în numeroase cazuri în care verbul nu are un regim prepozițional strict. Pe de altă parte, un constituent nominal marcat cu +fapt va fi realizat destul de des cu un substantiv deverbale.

Uneori trăsăturile semantice pot indica tipul unui anumit verb, cum ar fi trăsătura +stimul pentru verbele cu sens psihologic. Totuși acest lucru nu este general valabil, deoarece în multe cazuri un sens particular (care ar avea trăsături semantice particulare) se poate „dizolva” într-un sens mai general. Acesta este cazul verbului *a se aduna* care ar putea fi considerat un verb de mișcare (cu subiect +mișcare) pentru un sens ca „a se deplasa spre/în același loc” (e.g. *Toți oamenii de știință importanți s-au adunat la acel congres*). Totuși același cadru este folosit și pentru sensul „a se înmulți” (e.g. *S-au adunat necazurile pe capul lui.*), fapt care face ca trăsătura +mișcare să nu mai

fie distinctivă. Prin urmare, pe baza acestui dicționar nu se pot construi clase de verbe înrudite semantic ținând cont doar de trăsăturile semantice.

Înainte de a trece mai departe ținem să precizăm că nu am optat pentru folosirea rolurilor semantice (în locul trăsăturilor semantice sau al restricțiilor selecționale) deoarece acestea nu pot ajuta la deosebirea cadrelor contextuale. În plus, ca și funcțiile sintactice, ele au un statut destul de controversat în privința definirii și a inventarului lor, precum și în privința posibilității de atribuire a unui singur rol sau a mai multora aceluiași argument.

Definirea sensului

Sensul este descris prin una sau mai multe definiții sinonimice. Definițiile sunt cât mai scurte și cât mai generale cu putință, în așa fel încât să corespundă unei palete largi de contexte. De cele mai multe ori am urmărit, pe cât posibil, ca verbul din definiție să poată înlocui prin sinonimie verbul-titlu din exemple. Acolo unde nu exista un verb sinonimic am folosit parafraze care să descrie trăsăturile esențiale ale acțiunii reprezentate de verb.

Un cadru de contexte verbale poate avea mai multe sensuri, înrudite, care folosesc aceeași structură de poziții argumentale, ca în exemplul de mai jos:

(9)

accentua

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a. a intensifica: *Dulciurile pot accentua acnea.//*

b. a scoate în evidență: *O curea neagră accentuează talia.//*

Exemplele

Am căutat pe cât posibil ca exemplele să conțină verbul-titlu la o formă „standard”, adică la diateza activă într-un enunț asertiv cu verbul la afirmativ. Această formă „standard” a fost luată, de fapt, ca punct de plecare pentru stabilirea cadrelor contextuale. Restricția asupra diatezei active a fost necesară deoarece, după cum se știe, celelalte (diatiza pasivă și cea impersonală) presupun modificarea structurii de poziții argumentale prin reorganizarea diatezei active, rezultând, așadar, alte structuri. În plus, nu toate sensurile unui verb permit pasivizare sau impersonalizare, iar informațiile în această privință lipsesc în această primă fază de elaborare a dicționarului. Pe de altă parte, sensul unui verb poate suferi ușoare modificări la forma pasivă, deoarece participiul pasiv își poate dezvolta, prin adjectivizare, noi semnificații, ca în exemplul *Modelul acesta de telefon este căutat*, unde participiul *căutat* are

înțelesul „solicitat”, sens pe care verbul *a căuta* nu-l are la diateza activă.

Restricția privind enunțul asertiv al formei standard este necesară deoarece există diferențe de descriere de la un tip de enunț la altul. De pildă, pentru sensul „a percepe prin văz” al verbului *a vedea* s-a dat structura de mai jos:

(10)

V [nu] 1. [nom +uman], 2. GV [să +fapt]

a. a percepe prin văz ceva: ... *Martorul nu a văzut să fi intrat cineva în magazin.//...*

Forma negativă a verbului este obligatorie doar pentru enunțurile asertive, în timp ce enunțurile interogative permit suprimarea negației: *A văzut martorul să fi intrat cineva în magazin?*

În fine, verbul trebuie să fie la afirmativ în special pentru validarea trăsăturilor semantice. Spre exemplu, subiectul verbului *a vorbi* trebuie să fie +animat doar la forma afirmativă, întrucât, dacă verbul este negat, această trăsătură poate lua practic orice valoare, cum ar fi +obiect sau +timp ca în *scaunul / anul nu vorbește*. Totuși, de forma afirmativă a verbului s-a ținut seama la definirea cadrului contextual, în timp ce exemplele instanțiază în numeroase cazuri și utilizări la forma negativă.

Foarte multe exemple sunt luate de pe internet și eventual scurtate sau adaptate. Alte exemple sunt construite de noi, mai ales pentru sensurile foarte banale. Multe dintre acestea sunt ușor de depistat după folosirea numelor proprii Ion și Maria și după caracterul lor minimalist, laconic.

Expresiile

Modulul de expresii adună toate acele cadre contextuale în care argumentele verbului-titlu au formă lexicalizată. Acest modul (format din una sau mai multe expresii sau unități frazeologice) este dat la sfârșitul intrării, după marcajul *Expresii*:. Fiecare item al acestui modul conține expresia propriu-zisă și, după semnul „=”, definiția sau definițiile corespunzătoare. O expresie poate avea componente fixe, scrise în italice, și componente variabile în context (fie prin flexiune, fie prin precizarea referințelor), scrise cu caractere drepte. De pildă, pentru verbul *a căuta* este înregistrată expresia:

(11) *a(-i) căuta* (cuiva) *ceartă / pricină* = a (ii) *căuta* (cuiva) prilej de *ceartă* cu orice preț

După cum se poate vedea, *cuiva* și pronumele aton aferent sunt scrise cu litere drepte pentru că în context poate lua referenți diferiți (*mi-a căutat mie ceartă* sau *i-a căutat lui Ion ceartă*). De asemenea, aceste elemente sunt puse între paranteze rotunde pentru că pot lipsi, ca în *Ion caută mereu ceartă*. Prin bara oblică se notează variante de câte un cuvânt ale expresiei. Variantele care implică mai mult de un cuvânt sunt notate prin paranteze și marca *sau*: *a da pe gât* (sau *peste cap*) = a bea (lacom).

Alternanțele

Alternanță înseamnă existența a două sau mai multe variante de exprimare a aceleiași semnificații. Alternanțele pot fi *poziționale* sau *contextuale*. Vorbim de alternanță pozițională atunci când aceeași poziție argumentală poate fi exprimată prin mai multe tipuri de constituenți, care formează, așadar, o clasă de substituție (cum este cunoscută în gramatica tradițională), ca în exemplul (12), poziția 2. Variantele alternanței poziționale sunt separate prin „/”. În schimb, avem de a face cu o alternanță contextuală atunci când se pot folosi diferite structuri de poziții argumentale cu același sens, ca în exemplele din (13). Variantele alternanței contextuale sunt listate unele sub altele sub același număr roman.

(12)

da

XXVII. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [drept / de]
a se pretinde: *Ion se dă mare vedetă.*// *Maria se dă deșteaptă.*//
Bărbatul acesta se dă drept / de doctor.//

(13)

a) cultiva

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +spațiu], 3. (fac.) GP [cu +plantă]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +plantă], 3. (fac.) GP [pe / în +spațiu]

a face să rodească sau să crească: *Vecinul și-a cultivat terenul (cu porumb).*// *Vecinul și-a cultivat porumb (pe lotul lui / în curte).*//

b) interesa

II.

1. GN [ac +persoană], 2. GV [unde / cum ...]
V [se] 1. GV [unde / cum ...] / GP [de]
a dori să afle; a se informa: *Pe mine mă interesează unde găsesco scoici frumoase.*// *Ion s-a interesat cum se pune parchetul.*// *Poliția s-a interesat de vecin.*//

O alternanță contextuală des întâlnită este cea cauzativ – incoativ, pentru verbele care au atât utilizare tranzitivă (cauzativă), cât și reflexivă (incoativă), cum este verbul din exemplul (14):

(14)

agrava

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +stare]
V [se] 1. GN [nom +stare], 2. (fac.) GP [+cauză] / GV [+cauză]
a (se) înrăutăți: *Stresul agravează alergiile.*// *Cele două declarații agravează relațiile dintre state.*// *Boala i s-a agravat (din cauza expunerii la soare) / (pentru că bolnavul a stat la soare).*// *Criza nucleară se va agrava.*//

3. Cui se adresează acest dicționar

Lucrarea de față se adresează unui public destul de larg și diversificat. În primul rând am primit numeroase semnale privind utilitatea ei pentru învățarea limbii române de către studenții străini. După cum am menționat la început, regimul prepozițional al verbelor dintr-o limbă trebuie specificat explicit, fiind de multe ori particular unei anumite limbi, or această informație lipsește din dicționarele de uz general aflate pe piață. În plus abundența de exemple ajută foarte mult înțelegerea de către studentul străin a felului în care un anumit verb se poate folosi în limba română. De altminteri, prezența exemplului face util acest dicționar chiar și pentru români, știut fiind că lipsa exemplurilor din DEX, de pildă, a fost de multe ori reclamată ca o carență.

În al doilea rând, lucrarea se adresează specialiștilor lingviști prin aceea că încorporează într-un mod consecvent și aplicat numeroase fenomene de limbă, cum ar fi fenomenul de ridicare/control, sau fenomenul alternanțelor, precum și numeroase aspecte morfosintactice, semantice și pragmatice. De asemenea, avem convingerea că prin specificarea contextelor pot fi delimitate și formulate mai adecvat sensurile unui verb.

Nu în ultimul rând, dicționarul este util specialiștilor din domeniul Tehnologiei Limbajului și al Inteligenței Artificiale, construirea lui bazându-se permanent pe o anumită consecvență formală și pe mărci neambigue, ușor de detectat și de recuperat. Extrem de utilă este și structurarea riguroasă pe câmpuri, oferită de formatul XML, care constituie eșafodajul din spatele acestei lucrări, făcând-o accesibilă calculatorului și publicării pe internet. Așadar, acest dicționar poate fi pus la dispoziția specialiștilor și în format xml.

4. Mulțumiri

Datorez profunde mulțumiri echipei alături de care am făcut pașii cei mai anevoioși în conceperea acestui tip de lucrare, în cadrul grantului CNC SIS nr.1156/2005 „Bază de date sintactico-semantică în format XML: valențele combinatorii ale verbelor românești în reprezentare HPSG”, pe care l-am condus în perioada 2005-2007. Echipa a fost alcătuită din Verginica Barbu-Mititelu, Blanca-Ileana Croitor, Emil Ionescu, Carmen Mîrzea-Vasile și Irina Nicula, cărora, așadar, le mulțumesc fiecăruia în parte. Cu unii dintre acești colegi am publicat la vremea respectivă articole pe această temă. Rezultatul acestui grant, pe lângă articolele publicate, a fost un dicționar de circa o mie de verbe, care din pricina complexității temei și a perioadei scurte de derulare a grantului nu a putut fi adus la o formă care să corespundă exigențelor noastre. De aceea, după terminarea grantului am continuat munca legată de acest dicționar pe cont propriu. Multe aspecte au trebuit regândite într-un mod unitar și consecvent, structurarea însăși a intrărilor a trebuit refăcută odată cu descoperirea a noi și noi aspecte demne de prins în codificare (cum ar fi fenomenul de control, alternanțele poziționale și contextuale, conceptul de argument facultativ vs opțional și altele). Regândirea descrierii a fost impusă și de transpunerea riguroasă a tuturor intrărilor de dicționar în format XML. Pentru această a doua etapă a demersului le mulțumesc încă o dată lui Emil Ionescu și Blancăi Croitor, care m-au ajutat în rezolvarea noilor probleme apărute și, respectiv, în verificarea noilor intrări.

5. Simboluri și convenții folosite

/	= marcaj separator al variantelor, echivalent cu „sau”. Marchează așadar variantele unei alternanțe poziționale și ale unor părți din exemplele corespunzătoare acestor variante. Marchează, de asemenea, variante de trăsături semantice și variante de elemente lexicale. În expresii, cuvântul imediat anterior barei oblice poate fi înlocuit cu cuvântul care urmează., obținându-se tot o expresie, de pildă <i>a se acoperi de glorie / rușine</i> stă pentru expresiile <i>a se acoperi de glorie și a se acoperi de rușine</i> .
//	= marcaj de separare a exemplurilor.
(...)	= marcaj care indică faptul că poate lipsi conținutul parantezelor.
(sau ...)	= marcaj care indică variantele unei expresii când acestea sunt constituite din mai mult de un cuvânt (și nu se poate folosi convenția pentru „”) , de pildă <i>a da ceva în (sau pe din) două</i> stă pentru <i>a da ceva în două și a da ceva pe din două</i> .
[...]	= marcaj care cuprinde trăsăturile morfologice, lexicale și/sau semantice ale unui constituent sintactic (sau argument).
1. []	= cadru contextual vid, specific unui sens referitor la un fenomen meteorologic (e.g. <i>a se lumina</i>).
1., 2., 3., ...	= numărul poziției argumentale din cadrul unei structuri argumentale. Topica acestor poziții este liberă în enunțurile limbii române.
3	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la persoana a treia singular și plural.
3sg	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la persoana a treia singular.
I., II., III., ...	= numărul unui cadru contextual.
a., b., c., ...	= itemii sensurilor înrudite care corespund aceluiași cadru contextual. = itemii sensurilor care corespund aceleiași expresii.
ac	= cazul acuzativ.
dat	= cazul dativ.
fac.	= constituent facultativ, care poate fi relevant doar în anumite contexte.
GAdj	= constituent exprimat prin adjectiv sau grup adjectival. Convenție: Cazul indicat pentru GAdj arată, prin identitatea de caz, ce grup nominal din aceeași structură este determinat de acesta.
GAdv	= constituent exprimat prin adverb sau grup adverbial.
GN	= constituent exprimat prin nume (substantiv, numeral sau pronume) sau grup nominal. Convenție: Identitatea de caz dintre două GN din aceeași structură de poziții argumentale denotă faptul că ambele se referă la aceeași entitate (a se vedea spre exemplu <i>a angaja I și II</i>).
GP	= constituent exprimat prin grup prepozițional. Când nu este exprimată nicio prepoziție centru, atunci se consideră valabilă orice prepoziție care poate indica trăsătura semantică specificată. Mai departe, GP[] stă pentru orice tip de grup prepozițional.
GV	= constituent exprimat prin grup verbal sau prin propoziție subordonată. Convenție: Dacă GV nu are indicată nicio trăsătură semantică, se consideră că subiectul său este supus fenomenelor de ridicare / control, fiind exprimat

	ca un argument al verbului-titlu (de obicei, prin complement direct) (a se vedea spre exemplu <i>a invita</i> , cadrul contextual II).
îi	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu cu pronumele aton nereferențial <i>ii</i> .
imper.	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la modul imperativ.
ind.	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la modul indicativ.
inf.	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la modul infinitiv.
își	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu cu pronumele aton reflexiv la dativ. Convenție: Dacă V[își] se află în alternanță pozițională cu un grup nominal, atunci verbul-titlu poate fi folosit și pronominal (reflexiv).
nom	= cazul nominativ.
nu (mai)	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu cu negația <i>nu (mai)</i> .
o	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu cu pronumele aton nereferențial <i>o</i> .
Obs.	= observație referitoare la cadrul contextual în care apare.
opt.	= constituent opțional, aflat într-o serie de alte constituente opționale din care cel puțin unul trebuie să se realizeze într-un enunț.
part.	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la modul participiu.
se	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu cu pronumele aton reflexiv la acuzativ. Convenție: Dacă V[se] se află în alternanță pozițională cu un grup nominal, atunci verbul-titlu poate fi folosit și pronominal (reflexiv).
sup.	= în contextul V[...], marchează folosirea verbului-titlu la modul supin. Acest marcaj este precedat cel mai adesea de prepoziția specifică contextului respectiv.
unde / cum...	= marchează o propoziție relativă indirectă și stă pentru <i>orice</i> conector care poate introduce o asemenea propoziție.
V	= constituent al unei structuri exprimat printr-o formă nepersonală a unui verb diferit de verbul-titlu, prin conjunctiv (marcat prin V[să]) sau printr-o propoziție subordonată (marcată prin V[că]) având, în mod obligatoriu, <i>același subiect</i> cu al verbului-titlu. = marchează folosirea verbului-titlu cu un anumit tip de clitic, vezi <i>își, îi, o și se, precum și nu</i> . = marchează folosirea verbului-titlu cu anumite trăsături morfologice, de exemplu, la persoana a treia singular și plural (notat cu 3) sau la persoana a treia singular (notat cu 3sg) sau la un anumit mod (indicativ (ind.) sau imperativ (imper.)) Convenție: Când V[...] se referă la trăsături ale verbului-titlu, acest marcaj poate fi plasat la începutul cadrului contextual (lângă numărul acestuia), fiind valabil pentru toate structurile de poziții argumentale aflate într-o eventuală alternanță contextuală sau poate fi plasat la începutul unei structuri de poziții argumentale dintr-o alternanță, fiind valabil doar pentru acea structură.

6. Trăsături semantice folosite

Trăsătură	Definiție	Exemple
+abilitate	= capacitate de a face ceva.	antrena, cultiva, prinde
+abstract	= obiect abstract, conceptual, informațional.	ajunge, asuma, comenta
+activitate	= orice presupune a face ceva. Include „acțiune” și „comportament”.	abandona, absenta, accelera
+aliment	= ceea ce este comestibil.	căli, frige, gusta
+animat	= animal (domestic). Include „omul”.	abandona, abate, accidenta
+artistic	= ceea ce ține de artă.	dedica, dubla, evolua,
+autoritate	= instituție sau persoană investită cu putere de decizie.	achita, acredita, adopta
+bani	= ceea ce implică o sumă de bani.	achita, adjudeca, aloca
+bun	= entitate de natură materială sau spirituală care aparține de drept cuiva.	administra, afecta, asigura
+cale	= loc străbătut de ceva aflat în mișcare. Include „linie”, „traietorie” și „drum” (în sens obișnuit).	ajunge, alerga, azvârli
+cantitate	= ceea ce se obține prin măsurarea diferenței dintre o stare finală și una inițială a unei mărimi variabile.	coboși, crește, diminua
+cauză	= orice poate declanșa sau întreține o anumită stare de fapt. Include „circumstanță”. Include +stimul.	accidenta, agrava, alerta
+competiție	= ceea ce presupune o ierarhizare sau o dispută între mai multe entități de același tip.	clasa, clasifica, concura
+corp	= orice poate fi delimitat în spațiu, adică ale cărui margini pot fi determinate.	acoperi, amplasa, ascunde
+criteriu	= normă pe baza căreia se face o ordonare sau ierarhizare.	aranja, clasa, clasifica
+dată	= reper temporal. Include „termen”.	cădea, expira, fixa
+decizie	= hotărâre dată de o autoritate.	adopta, ataca, casa
+direcție	= linie de orientare în spațiu.	abate, apuca, arăta
+distanță	= lungimea dintre două puncte din spațiu.	bate, deplasa, face
+document	= act oficial.	depune, elibera, expira
+drept	= prerogativă.	exercita, reclama, revendica
+eveniment	= ceea ce se întâmplă concret. Poate avea determinări temporale, spațiale sau modale. Spre deosebire de +activitate, conține participanții și circumstanțele într-un act de sine	ancheta, aștepta, cauza

	stătător.	
+examen	= test.	admite, cădea, da
+fapt	= lucru care s-a petrecut sau e posibil să se petreacă în realitate. În general, admite contextul diagnostic „faptul că...”. Include +eveniment, +situație, +stare. În contextul GN[...] poate fi exprimat prin substantiv deverbale cu un determinant în genitiv (ex. <i>întoarcerea cruciaților</i>)	absolvi, califica, prevedea
+fenomen	= proces incontrollabil, natural sau social, care are ca rezultat o stare. Include întâmplări ale sorții ca nenorocirea sau norocul.	abate, găsi, instala
+fenomen_atmosferic	= proces meteorologic și rezultatul lui.	abate, bate, cădea
+forță	= orice are capacitatea de a acționa asupra altor elemente. Include +instrument.	agita, antrena, arunca
+funcție	= profesie, rol.	admite, alege, angaja
+idee	= noțiune, concept.	accentua, acredita, adera
+ierarhie	= ceea ce presupune o ordonare a elementelor. Este exprimată prin GP de genul <i>după/înainte de X, pe locul Y</i> etc.	așeza, clasa, clasifica
+informație	= ceea ce se comunică. O informație poate fi adevărată sau falsă, spre deosebire de fapt, care e întotdeauna adevărat. Include +fapt, +situație, +stare, +text, ca entități la care se poate referi o comunicare.	afla, aminti, arăta
+instituție	= organism alcătuit dintr-un grup de oameni și locul unde acesta ființează. Include +activitate.	absenta, admite, angaja
+instrument	= ceea ce slujește la săvârșirea unei acțiuni, putând avea realizare fizică sau abstractă. Include „intermediar”.	aduna, ajuta, alina
+întrebare	= ceea ce reprezintă răspunsul la o întrebare (nu întrebarea în sine ca text).	cerceta, discuta, informa
+judiciar	= ceea ce ține de sistemul judiciar.	achita, amenda, aproba
+lichid	= ceea ce este în stare lichidă.	agita, astupa, bea
+loc	= punct în spațiul fizic sau abstract.	abate, aclimatiza, acumula
+lovitură	= faptul de a lovi, fizic sau moral.	administra, arde, rezezi
+luminos	= ceea ce presupune lumină.	juca, lumina, reflecta
+marfă	= ceea ce presupune un preț de piață. Include „servicii”.	achita, achiziționa, adjudeca

+materie	= ceea ce are stare fizică: solidă, lichidă sau gazoasă. Include corpuri și substanțe.	acoperi, adera, administra
+medicină	= ceea ce ține de domeniul medical.	adresa, consulta, contracta
+mișcare	= ceea ce se mișcă.	ajunge, apropia, arunca
+mod	= fel de a fi sau de a se petrece lucrurile. Include modalitatea logică. Include +poziție.	amenaja, aranja, arăta
+monedă	= ban ca obiect de schimb, specific unei anumite țări.	aprecia, circula, schimba
+măsurabil	= ceea ce presupune o dimensiune care se poate măsura.	atinge, costa, estima
+nedefinit	= grup nominal fără referință directă (pronume nehotărâte sau demonstrative), care se referă la un fapt.	putea, răspunde, spera
+negativ	= ceea ce este perceput ca negativ.	abate, absolvi, acuza
+nivel	= stadiu, grad, treaptă.	ajunge, așeza, atinge
+nume	= orice simbol (cuvânt, semn, număr de telefon). Include „titlu onorific”.	apela, boteza, denumi
+obiect	= corp de dimensiuni relativ mici, mobil.	accidenta, agita, alege
+obligatie	= îndatorire.	absolvi, achita, exercita
+opinie	= ceea ce zice sau gândește cineva, fără a avea valoare de adevăr.	asculta, considera, crede
+ordinal	= numeral ordinal.	clasa, clasifica, ieși
+organ	= parte a corpului.	amputa, anestezia antrena
+organizație	= grup organizat de persoane fizice sau juridice.	adera, constitui, ieși
+parte	= loc sau componentă dintr-un întreg. Include +organ.	apuca, atinge, bate
+persoană	= persoană fizică sau juridică.	abandona, abate, abona
+plural	= ceea ce presupune o multitudine referențială. Se exprimă prin numărul plural, prin coordonare sau prin ideea de grup.	aduna, aglomera, alătura
+pozitiv	= ceea ce este perceput ca pozitiv.	apune, cădea, pica
+poziție	= fel în care este așezat ceva.	așeza, cădea, dispune
+privință	= aspectul la care se referă o acțiune.	avertiza, aviza, consulta
+pulbere	= praf, pudră.	aspira, curge, depune
+radiații	= ceea ce se propagă sub formă de unde.	amplifica, bate, difuza
+reciproc	= ceea ce presupune reciprocitate. Se exprimă prin construcții de tipul <i>unul pe/cu/de altul sau între ei/ele</i> .	anula, apropia, combina
+resursă	= ceea ce poate fi valorificat. Include „timp”, „energie”, „sănătate”, „viață”.	aproviziona, cheltui, consacra
+rezultat	= ceea ce presupune o proiecție	admite, ajuta, alege

	(materializată sau nu) în viitor.	
+scop	= obiectiv care se dorește a fi atins.	afecta, ajuta, alia
+scor	= rezultatul unui meci.	bate, încheia, termina
+sentiment	= manifestare psihico-emoțională.	arăta, capta, cădea
+senzație	= orice presupune manifestare fizică sau psihică percepută de om. Include „boală” și „sentiment”.	abandona, adresa, apuca
+sistem	= orice funcționează sau presupune un proces și o organizare internă. Are și sens abstract, e.g. un imperiu. Include „creierul”.	accelera, accepta, activa
+situație	= stare de fapt.	aplica, arunca, ataca
+spațiu	= loc amplu, delimitat, de ex. cavitate, încăpere, teritoriul etc.	aloca, amenaja, comunica
+sport	= orice este legat de sport.	anima, arbitra, ataca
+stare	= ceea ce reflectă o proprietate a ceva; ipostază.	acuză, aduce, agrava
+stimul	= ceea ce declanșează o manifestare psihică.	abate, absorbi, activa
+sunet	= ceea ce se aude.	asculta, auzi, suna
+sursă	= loc sau corp de origine, de unde pleacă, se ia, se face sau se generează ceva.	accelera, afla, ajunge
+școală	= instituție de învățământ.	absolvi, califica, termina
+temă	= obiect cognitiv.	aborda, discuta, informa
+text	= ceea ce este spus sau scris, relevant prin formă și fără valoare de adevăr.	accentua, adăuga, adresa
+timp	= ceea ce se poate plasa sau măsura pe axa timpului.	accelera, aloca, amortiza
+trăsătură	= ceea ce caracterizează ceva la un moment dat sau permanent.	activa, aprecia, arăta
+țintă	= punct final spațio-temporal.	abate, accelera, ajunge
+ținută	= fel de a se îmbrăca.	aranja, prinde, purta
+uman	= individ uman. Spre deosebire de +persoană presupune manifestări senzoriale și motrice.	abandona, abate, aborda
+valoare	= bun material sau spiritual cu o deosebită importanță culturală.	atenta, cinsti, datora
+vehicul	= mijloc de transport.	aborda, accidenta, aresta
+viu	= orice entitate dotată cu viață.	abate, aclimatiza, adapta

abandona

I.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac]

a părăsi, a renunța la: *Cățeaua și-a abandonat puii.*// *Nokia a abandonat fabrica din România.*// *Partidul a abandonat cota unică.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate]

a renunța la continuarea unei activități: *Tenismenul a abandonat (meciul) după primul set.*// *Maria a început să numere merele din coș, dar a abandonat după primele zece.*//

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +senzație / +persoană]

a se lăsa stăpânit mental de : *S-a abandonat tristeții lungi și amare, plutind în afara gravitației.*// *Papa s-a abandonat lui Dumnezeu.*// *Adrian s-a abandonat ideii de a scoate o carte de poezii.*//

abate

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [din / de la +direcție]

a (se) îndepărta de la o direcție: *Râul s-a abătut din albia sa naturală.*// *Tovărășiile cele rele i-ar abate întrucâtva pe copii de la calea dreaptă.*//

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [pe la / la +țintă]

a se opri undeva părăsind drumul inițial: *Maria s-a abătut pe la bunica ei.*// *După porunca părintelui său, Teodora s-a abătut la mănăstirea aceea.*//

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +animat]

a întrista: *Scrisoarea Mariei l-a abătut pe Ion.*//

IV. V [se]

1. GN [nom +fenomen +negativ / +fenomen_atmosferic], 2. GP [asupra / peste +persoană / +loc +viu]

a se produce violent afectând ceva: *Crunta teroare s-a abătut asupra României.*// *Căldura neobișnuit de mare s-a abătut asupra culturilor.*// *Mare furtună cu potop s-a abătut peste București.*//

abona**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană] / V [se], 3. GP [la]
a face un abonament: *Mama i-a abonat pe bunici la internet.// Firma s-a abonat la Monitorul oficial.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la]
a recurge în mod regulat la: *Ion s-a abonat la sculele și la mâncarea colegilor.//*

aborda**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +temă]
a pune în discuție; a trata: *Comisia a abordat problema adopției.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]
a se apropia de cineva pentru a-i vorbi: *Dan l-a abordat pe profesor pentru a-i pune întrebări suplimentare.//*

III.

1. GN [nom +persoană / +vehicul], 2. GN [ac +vehicul]
a face o anumită manevră cu un vas maritim: *Pirații nu au reușit să abordeze vasul cipriot.// O galeră greacă a abordat o navă din Samothrace.//*

absenta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [de la / la +activitate / +instituție]
a nu fi prezent; a lipsi: *Mai mulți copii au absentat azi (de la ore / la matematică / de la școală).//*

absolvi**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de +negativ]
a ierta: *Justiția l-a absolvit pe afacerist de orice vinovăție.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de +obligație]

a scuti: *Papa I-a absolvit pe Vlad Dracul de jurământ.*// *Sponsorizarea absolvă firmele de plata impozitului.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +școală]

a termina o școală: *Tânărul a absolvit o facultate privată.*//

absorbi**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a încorpora; a asimila: *Sugativa absoarbe surplusul de cerneală.*// *Piața românească mai poate absorbi spații moderne.*//

II.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]

a captiva; a preocupa intens: *Studiul picturii lui da Vinci I-a absorbit pe Ion.*//

acapara**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a pune stăpânire pe: *Telefoanele Samsung au acaparat piața românească.*
// *Nunta regală va acapara atenția oamenilor în toată lumea.*// *Maria I-a acaparat pe Ion.* //

accelera**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate]

a grăbi: *Noile aparate au accelerat mersul lucrărilor de renovare.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +sistem], 3. (fac.) GP [(până) la +țintă],

1. GN [nom +sistem], 2. (fac.) GP [de la +sursă], 3. (fac.) GP [la +țintă], 4. (fac.) GP [în +timp]

a(-și) mări viteza: *Șoferul a accelerat autoturismul (până la 150 km/h).* // *Mașina accelera de la 0 la 100 km/h în 6,6 secunde.*//

accentua**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a. a intensifica: *Dulciurile pot accentua acneea.*//

b. a scoate în evidență: *O curea neagră accentuează talia.*//

II. V [se]

1. GN [nom]

a se intensifica: *Decalajele economice dintre cele două state s-au accentuat.*//

III.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +text / +idee] / GV [că +idee]

a sublinia: *Vorbitorul a accentuat ultimul cuvânt.*// *Președintele țării a accentuat (ideea) că nu putem ocoli criza.*//

accepta**I.**

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac]

a primi: *Tânăra a acceptat un cadou foarte scump.*//

II.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +fapt] / GV [că / să +fapt]

a consimți; a fi de acord: *Părinții acceptă toate capriciile fetei.*// *Guvernul a acceptat că sunt necesare noi investiții.*// *Antrenorul a acceptat să bată căpitanul echipei lovitura de pedeapsă.*//

III.

1. GN [nom +sistem], 2. GN [ac]

a permite (ca date de intrare): *Automatul acceptă doar monede.*// *În setarea implicită motorul de căutare acceptă cookies-urile și le memorează.*//

accidenta**I.**

1. GN [nom +vehicul], 2. GN [ac +animat / +vehicul]

a răni sau a avaria într-un accident rutier: *Camionul a accidentat un pieton / autoturism.*//

II.

1. GN [nom +obiect / +animat], 2. GN [ac +animat], 3. (fac.) GP [+cauză] / GV [+cauză],

V [se] 1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [cu +obiect] / GP [+cauză] / GV [+cauză]

a (se) răni în urma unui accident: *Unele jucării pot accidenta copiii.// Fundașul și-a accidentat propriul portar (din săritură) / (când a sărit la cap).// Un copil s-a accidentat cu o jucărie.// Fotbalistul s-a accidentat (de la băutură) / (din cauza alcoolului).// Bărbatul s-a accidentat (când a sărit într-o piscină fără apă).//*

achita

I.

1. GN [nom +autoritate +judiciar], 2. GN [ac +persoană]
a declara nevinovat printr-o hotărâre judecătorească: *Judecătorul l-a achitat pe inculpat.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă],

1. GN [+persoană], 2. GN [ac +bani], 3. GP [pentru +marfă] / GN [ac +marfă]

a plăti: *Firma a achitat toate facturile.// Ion a achitat 280 de euro pentru camera de hotel.// Condescu a achitat 18700 de euro, taxa de judecată la Tribunalul de Arbitraj Sportiv.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +obligație]

a îndeplini o obligație: *Firma s-a achitat de toate datoriile. //*

achiziționa

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă]

a cumpăra (produse sau obiecte rare): *Școala a achiziționat cinci calculatoare.// Muzeul a achiziționat câteva gravuri ale lui Picasso.//*

aclimatiza

I. V [se]

1. GN [nom +viu], 2. GP [+loc] / GN [dat]

a se adapta la condiții noi de viață: *Cultura de ricin s-a aclimatizat foarte bine (în județul Satu Mare).// Una din cele mai rare specii de bujor s-a aclimatizat la o altitudine de 500 metri.// Forziția s-a aclimatizat foarte*

bine condițiilor ecologice din țara noastră.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +viu], 3. GP [+loc]

a adapta la alt mediu de viață: *Oamenii de știință au aclimatizat mistreți în Sahara.// Un somalez a dus în Suedia 3 cămile, pe care încearcă să le aclimatizeze.//*

acomoda

I. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [cu / la] / GN [dat]

a se adapta: *Simona s-a acomodat cu / la ritmul antrenamentelor. // România este obișnuită să se acomodeze disperării și agoniei.//*

acoperi

I.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac +corp] / V [se], 3. (fac.) GP [cu +materie],

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac +corp]

a. a înveli; a îmbrăca; a cuprinde; a face să nu se vadă: *Gospodina acoperă cartofii curățaiți (cu apă).// Cerșetorul s-a acoperit cu o pătură.// Primăria a acoperit statuia cu clădirea din față.// Pătura acoperea copilul până sub bărbie.// Ceața acoperă vârful muntelui.//*

b. a astupa o deschizătură: *Primăria a acoperit găurile de pe carosabil (cu asfalt prost).// Pietrele au acoperit intrarea în peșteră.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt]

a ascunde; a tăinu: *Guvernul a acoperit tratatul rușinos.// Tatăl a acoperit crima fiului.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a satisface: *Bursa acoperă cheltuielile zilnice.// Cultura acoperă aspirațiile spirituale ale omului.//*

Expresii:

a se acoperi de glorie / rușine = a avea parte în mare măsură de glorie / rușine

a acoperi terenul = a fi pretutindeni prezent pe terenul de joc

acorda**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat +persoană]
a da: *Guvernul acordă ajutoare sociale (sinistraților / primăriilor).*//

Expresii:

a acorda atenție cuiva = a fi atent la cineva / ceva

acredita**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [pentru] / GV [să] / GP [ca / drept]

a împuternici: *Agenția mondială antidoping a acreditat laboratorul londonez.*// *Comisia Electorală Centrală a acreditat observatori pentru monitorizarea alegerilor locale / să monitorizeze alegerile locale.*// *Ministerul Culturii l-a acreditat pe acesta ca expert în probleme de etnografie săsească.*//

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [+persoană / +activitate]

a da aviz de funcționare: *Ministrul a acreditat universitatea / programe de masterat fictive.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee] / GV [că +idee / +fapt]

a face demn de crezare: *Comisarul șef a acreditat (ideea / faptul) că Poliția agreează cămătăria.*// *O comisie de la UE a acreditat că laboratoarele institutului sunt conform normelor europene.*//

IV.

1. GN [nom +autoritate], 2. GP [ca (fiind) / drept], 3. GN [ac]

a declara: *Șeful CJ Constanța a trimis și o scrisoare pe care a acreditat-o ca fiind scrisă de Dr. Mohamad.*// *Critica literară a acreditat drept valoroase doar anumite texte slaviciene.*//

activa**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate / +sistem]

a face să aibă activitate (mai intensă); a porni: *Firma a activat procedura de insolvență.*// *Senzorii activează alarma.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. (opt.) GP [în / la], 3. (opt.) GP [ca / în calitate de / drept +trăsătură]

a desfășura o activitate în mod regulat: *Acest politician a activat în Securitate (ca ofițer). // Acest politician a activat ca / drept / în calitate de ofițer de securitate. //*

III. V [se]

1. GN [nom +activitate / +sistem], 2. GP [+stimul] / GV [+stimul] / GAdv [cum / așa]

a porni: *Procedura se activează în momentul depunerii dosarului. // Sistemul de alarmă se activează când / dacă senzorul percepe o mișcare. // Cum / așa se activează sistemul? //*

IV. V [se]

1. GN [nom +uman]

a deveni militar activ: *Ion s-a activat acum un an. //*

acționa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GAdv [] / GP []

a-și desfășura activitatea în anumite circumstanțe: *Polițistul susține că a acționat legal / rapid / în sfera atribuțiilor sale. //*

II.

1. GN [nom], 2. GP [asupra / împotriva]

a avea o influență asupra: *Ceaiul verde acționează împotriva cancerului de colon. //*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +sistem]

a face să funcționeze; a pune în mișcare: *Proprietarul a acționat sistemul de alarmă. // Aburii acționează turbina. //*

Expresii:

a acționa pe cineva în justiție / judecată / instanță = a da în judecată

acumula**I.**

1. GN [nom +loc], 2. GN [ac]

a aduna; a concentra: *Râurile acumulează apa din sol. // Jucătorii au acumulat o stare emoțională negativă. //*

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [+loc]

a se aduna: *În sarcina lui Ion s-au acumulat numeroase dosare nefinalizate.// În rândul jucătorilor s-a acumulat o stare de oboseală cronică.//*

acuza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [de / pentru +fapt +negativ] / GV [că]

a învinui: *Maria l-a acuzat pe Gabriel de hărțuire sexuală.// O actriță l-a acuzat pe premierul italian pentru agresiune și tentativă de mită.// Rusia a acuzat Turcia că vrea să intervină militar în Siria. //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt +negativ] / GN [ac +stare +negativ], 3. (fac.) GP [în / la / cu]

a reclama: *Președintele acuză (faptul) că s-au furat voturi.// În Formula 1, Rosberg acuză probleme permanente cu frânele.// Aproape jumătate dintre români acuză dureri de cap cel puțin o dată pe lună.//*

III.

1. GN [nom +fapt +negativ], 2. GN [ac +persoană]

a face să fie vinovat: *Nepăsarea te acuză, iar uitarea nu te scuză.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [de / pentru +fapt +negativ]

a dovedi ca vinovat: *Arma crimei îl acuză pe soț (de uciderea femeii).//*

adapta**I.**

1. GN [nom +persoană / +viu], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [la / pentru] / GN [dat]

a. a (se) transforma pentru a corespunde unor cerințe: *Această specie s-a adaptat la / pentru vânatul nocturn.// Omul schimbă destinația naturală a lucrurilor și le adaptează nevoilor sale.//*

b. a (se) obișnuie: *Maria îl adaptează pe fiul său la programul de școală.// Transferat anul trecut la Pescara, Alexandru nu s-a adaptat.//*

adăuga**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc] / GN [dat]
a pune în plus: *Școala suceveană și-a adăugat încă patru medalii în palmares.*// *Firma a adăugat un nou client portofoliului său.*//

II.

1. GN [+persoană], 2. GN [ac +text] / GV [(că) +text]
a spune sau a scrie ceva în completare: *Alex a adăugat o știre nouă.*// *Vicepremierul a adăugat că guvernul caută totuși soluții.*// *„Intenționez să fac tot ceea ce pot...”, a adăugat senatorul de Vermont.*//

adera**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +idee / +organizație]
a. a se alia: *Producătorul autohton a aderat la curentul eco mondial.*//
b. a se înscrie: *România a aderat la Codul Vamal Unional.*//

II.

1. GN [nom +materie], 2. GP [la +materie]
a se lipi de: *Pentru a împiedica vopseaua să adere la piele, trebuie să vă dați cu o cremă.*//

adjuceca**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. (fac.) GP [la / cu / pentru / contra +bani], 4. (fac.) GN [dat +persoană]
a atribui un bun celui care oferă prețul cel mai mare: *Casa de Licitații a adjudecat tiara la prețul de 12,76 milioane de lire sterline (unei persoane anonime).* //

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. (fac.) GP [la / cu / pentru / contra +bani],
V [își] 1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. (fac.) GP [la / cu / pentru / contra +bani]
a câștiga un bun la licitație; a cumpăra: *Aceeași firmă a adjudecat și bunurile aflate în clădirea administrativă.*// *Omul de afaceri și-a adjudecat respectivul teren cu prețul de 860.000 euro.*//

III. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a obține prin competiție un premiu sau un loc într-o ierarhie: *FC Sevilla și-a adjudecat, pentru a patra oară, trofeul UEFA Europa League.* // *Kanal D si-a adjudecat locul doi in Prime Time.* //

administra**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bun]

a manageria; a gospodări: *Fondul de investiții israelian administrează active de 15 miliarde de euro.* // *CJ Suceava administrează groapa de gunoi din Mestecăniș.* //

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie], 3. GN [dat +animat]

a da un medicament: *Ginecologul i-a administrat unei femei gravide un medicament neomologat.* //

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +lovitură], 3. GN [dat +animat / +persoană]

a. a da bătaie: *Polițistul i-a administrat tânărului pumni și picioare.* //

b. a face să aibă parte; a da: *Roger Federer i-a administrat o înfrângere clară liderului mondial.* // *CFR Cluj i-a administrat Timișoarei o căruță de goluri.* //

Expresii:

a administra o probă = a folosi o probă într-un proces juridic

admira**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a privi cu încântare: *Poporul coreean își admiră conducătorul.* // *Turiștii admiră priveliștea.* //

admite**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee / +fapt] / GV [că +idee / +fapt], 3. (fac.) GP [drept / ca +trăsătură]

a. a considera ca adevărat: *Contrar budismului, shintō nu a admis ideea transmigrării sufletelor.// Mai mult femeile admit reîncarnarea.// Președintele a admis că există o problemă.// Motru a admis ca normal ceea ce în Europa contemporană lui fusese admis tacit sau consensual.//*

b. a aproba; a fi de acord: *Europa a admis că țările incluse în programe de ajutor extern nu trebuie penalizate prin dobânzi.// Tribunalului Argeș admisesese cererea de eliberare provizorie.// Curtea Constituțională a admis drept constituțională formula "Parlamentul decide calea de urmat".//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(ca) să +rezultat]

a permite: *Vânzătorul nu admitea ca oamenii să aducă mărfurile înapoi.//*

III.

1. GN [nom +instituție], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [ca / drept +funcție] / GP [la +examen]

a primi; a accepta: *Biserica anglo-catolică admite femei ca preoți.// Universitățile de stat admit candidați din învățământul privat la examenul de licență.// CEC s-a abătut de la lege când a admis, drept participanți la referendum, aceste formațiuni politice.//*

adopta**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +decizie]

a lua o hotărâre (prin vot): *Guvernul adoptă măsuri de criză.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat]

a înfia: *Vedeta a adoptat un copil.// Adoptă o pisică.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee / +activitate]

a recurge la: *Vedeta a adoptat un stil vestimentar retro.// Am adoptat ideea unui nou articol.// Slăbește inteligent, adoptă politica pașilor mărunți.//*

adormi**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +animat]

a face să doarmă: *Tonul monoton adoarme studenții.//*

II.

1. GN [nom +animat]

a începe să doarmă: *Bebelușii adorm repede.*//

adresa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text], 3. GN [dat +persoană]

a. a îndrepta un text vorbit sau scris către cineva: *Ziariștii i-au adresat trei întrebări celui intervievat.*// *Cui adresezi scrisoarea asta?*//

b. a apela la: *Reclamanta a adresat primăriei o nouă cerere.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană] / GP [la +persoană], 3. (fac.) GP [cu +text] / GP [pentru] / GV [(ca) să]

a. a îndrepta un text vorbit sau scris către cineva: *Mihai I s-a adresat națiunii române cu un discurs istoric.*//

b. a apela la cineva pentru sprijin: *Un localnic s-a adresat la Centrul anticorupție cu o plângere.*// *Ea s-a adresat la primărie (pentru autorizație).*// *Investitorul s-a adresat instanței pentru a se stabili aceste aspecte.*// *Mihai s-a adresat la Barou (ca) să i se restituie onorariul.*//

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +persoană +medicină] / GP [la +persoană +medicină], 3. (fac.) GP [cu +senzație +negativ]

a apela la medic: *Pacienta s-a adresat medicului cu angină și febră.*// *Imediat după ce a fost rănit, brazilianul s-a adresat la spital.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat +persoană]

a destina: *Compania adresează noua ofertă celor în vârstă.*// *Semaforul acesta este adresat celor care o iau la stânga.*//

aduce**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat] / GP [+loc]

a. a da: *Un părinte i-a adus profesoarei un cadou luxos.*//

b. a veni purtând cu sine: *Apele din munți aduc (cu sine) bușteni.*// *Bărbații au adus vânatul în tabără.*//

c. a face să vină: *Festivalul Enescu a adus interpreți renumiți (la București).*//

d. a produce ceva (în interesul sau dezinteresul cuiva); a determina: *Ploaia îi aduce victoria lui Espargaro la Moto2.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [la / în +stare] / GV [să]

a induce cuiva o stare: *Războiul a adus palatul regal la ruină.*//
Nesăbuița guvernanților a adus țara în incapacitate de plată.// *Băutura l-a adus pe bărbat să nu mai știe de el.*//

III.

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a se asemana: *Candidata aducea cu Greta Garbo.*//

Expresii:

a-și aduce aminte = a-și aminti

a o aduce bine (din condei) = a se dovedi abil

a aduce vorba de / despre ceva = a pomeni despre

a aduce pe cineva cu picioarele pe pământ = a face pe cineva să vadă realitatea

aduna**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc] / GP [+instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac]

a strânge la un loc; a colecta; a însuma; a acumula: *Oamenii adună apă în lacuri de acumulare.*// *Lacurile de acumulare adună apă.*// *Echipa a adunat deja multe puncte.*// *Femeia adunase multă ură (în inima ei).*//

II. V [se]

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [+loc]

a. a veni în același loc în același timp: *Toți oamenii de știință importanți s-au adunat la acel congres.*// *În prezența întregii Case Regale, aici la 1917 s-a adunat parlamentul României.*//

b. a se înmulți: *S-au adunat necazurile (pe capul lui).*//

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [pentru] / V [(ca) să]

a se concentra: *Ion nu se poate aduna pentru meditație / (ca) să-și scrie teza.*//

Expresii:

A tunat și i-a adunat! = oameni foarte diferiți au fost strânși laolaltă

afecta**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a prejudicia: *Criza financiară a afectat puternic bugetul românilor pentru Paște.// Pe noi ne-a afectat puțin și terenul, pentru că nu suntem obișnuiți cu sinteticul.//*

II.

1. GN [nom +fapt +stimul] / GV [că / să +fapt +stimul], 2. GN [ac +animat]

a întrista: *Pe jucători i-a afectat mult înfrângerea cu Steaua.// Spune-mi dacă te-a afectat că ai fost înlăturat de la echipă așa.// Pe fiul mai mare îl afectează să-și vadă mama mereu cu bebelușul în brațe.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bun], 3. GN [dat] / GP [+scop]

a destina unui anumit scop: *Pârâtul a afectat întreaga sumă de 30.000 EUR edificării construcției.// Statul a afectat bunuri pentru satisfacerea creanței asupra căreia poartă procesul.//*

afirma**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GV [(că) +idee / +text] / GN [ac +idee]

a spune (ca adevărat): *Președintele a afirmat că nu s-a încheiat criza economică.// Biblia afirmă că Dumnezeu a creat lumea.// Mircea a afirmat: "Ideea că nu ajungem la mâna lui este o iluzie".// Grigore Ureche este primul care a afirmat ideea de latinitate a limbii.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [+loc] / GP [ca / drept]

a se face remarcant: *ARDAF s-a afirmat pe piața națională de profil.// Chemical Company s-a afirmat ca / drept o companie competitivă.//*

afla**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +informație] / GP [de / despre +informație] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GP [de la / din +sursă],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de / despre], 3. GV [că], 4. (fac.) GP [de la / din +sursă]

a lua cunoștință despre: *Fostul premier a aflat răspunsul oficial la*

contestația pe care a înaintat-o.// Presa a aflat de / despre planurile Statului Islamic de a ataca baruri din Antalya.// Maria aflase că totul era o minciună din presă.// Poliția a aflat unde se ascundea hoțul de la un sătean.// Copilul a aflat despre părinții lui că sunt în viață (din ziare).//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [+loc]

a se găsi: *Mormântul lui Mircea cel Bătrân se află la mănăstirea Cozia.//*

Expresii:

a-și afla liniștea = a se liniști

a-și afla moartea = a muri

agita

I.

1. GN [nom +animat / +forță], 2. GN [ac +obiect / +lichid]

a mișca repede încoace și încolo: *Manifestanții agitau pancarte antiguvernamentale.// Vântul agită frunzele.// Farmacistul agită soluția preparată.//*

II. V [se]

1. GN [nom +animat]

a se mișca repede încoace și încolo: *Trecătorii se agitau la locul accidentului.//*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +animat]

a. a zbuciuma; a enerva: *Zgomotul puternic agită animalele.//*

b. a ațâța: *Decizia guvernului a agitat populația.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [la / de la / din cauza +stimul] / GV [+fapt +stimul]

a se zbuciuma; a se enerva: *Nu te mai agita așa!!! Animalele se agită la un asemenea zgomot / din cauza furtunii.// Părinții se agită dacă le vin târziu copii.//*

aglomera

I. V [se]

1. GN [nom +loc], 2. (fac.) GP [de / cu +plural]

a. a-și înmulți componentele: *Cimitirul s-a aglomerat (de / cu cavouri*

supradimensionate).// *Programul s-a aglomerat cu cursuri opționale*.//

b. a se umple de: *Curtea judecătorească s-a aglomerat de mașini*.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +loc], 3. GP [cu +plural],

1. GN [nom +plural], 2. GN [ac +loc]

a face să se înmulțească componentele: *Maria își aglomerează șifonierul cu tot felul de vechituri*.// *Mașinile salariaților aglomerează traficul la această oră*.//

agrava

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +stare],

V [se] 1. GN [nom +stare], 2. (fac.) GP [+cauză] / GV [+cauză]

a (se) înrăutăți: *Stresul agravează alergiile*.// *Cele două declarații agravează relațiile dintre state*.// *Boala i s-a agravat (din cauza expunerii la soare) / (pentru că bolnavul a stat la soare)*.// *Criza nucleară se va agrava*.//

agrea

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +fapt] / GV [(ca) să +fapt]

a accepta: *Spania l-a agreat pe ambasadorul trimis de România la Madrid*.// *UE nu agreează taxa auto impusă de guvernul Tăriceanu*.// *Sindicaliștii nu agreează ca Ministerul Sănătății să coordoneze Casa Națională de Asigurări de Sănătate*.//

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat +stimul] / GN [ac +fapt +stimul] /

V [să +stimul] / GV [(ca) să +fapt +stimul]

a plăcea: *Soacrele nu-și agreează nurorile*.// *Câinii agreează joaca în zăpadă / să se joace în zăpadă*.// *Mama nu agreează ca tatăl să-și vadă fiul*.//

agresa

I.

1. GN [+persoană], 2. GN [ac +persoană]

a comite o agresiune; a ataca: *Sportivul a agresat arbitrul de margine*.//

ajunge**I.**

1. GN [nom +mișcare], 2. GP [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale]

a atinge capătul unui drum, în spațiu sau timp: *Maria a ajuns la școală (pe scurtătură).*// *Mingea a ajuns (din brațele copilului) în copac.*// *Iată că am ajuns în luna mai.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +abstract]

a obține în final: *Maria a ajuns la o concluzie bună.*// *Partidele au ajuns la o înțelegere.*// *Guvernul a ajuns la rezolvarea crizei.*//

III.

1. GN [nom +mișcare], 2. GN [ac +mișcare]

a prinde din urmă: *Al doilea alergător l-a ajuns pe primul.*// *Tornado a ajuns mașina.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GP [+țintă]

a se întinde până la; a atinge: *Marea a ajuns până sub faleză.*// *Copilul a ajuns la medicament.*//

V.

1. GN [nom], 2. GP [la / până la +nivel]

a atinge un anumit nivel: *Temperatura a ajuns (până) la zero grade.*//

VI.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a egala: *Pe acest tenisman nu îl ajunge nimeni.*//

VII.

1. GN [nom +stimul +negativ], 2. GN [ac +uman]

a afecta; a răzbi: *Pe Ion l-au ajuns blestemele Anei.*// *Pe jucători i-a ajuns oboseala.*//

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a fi determinat să facă ceva: *Ion a ajuns să se mulțumească cu puțin.*//

IX.

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [dat] / GP [la] / GP [pentru]

a fi suficient (cantitativ): *Mâncarea nu le ajunge copiilor.*// *Cadourile ajung la toată lumea.*// *Vopseaua de aici ajunge pentru toți pereții.*// *Ajunge atâta sare!*//

X.

1. GN [nom +fapt] / GV [că / să +fapt], 2. GN [dat +viu]

a-i fi suficient: *Mariei i-au ajuns scuzele lui Ion .// Îmi ajunge că mă cicălești toată ziua.// Nu-mi ajunge să te porți frumos două zile.// Acestei plante îi ajunge să fie udată de două ori pe săptămână.//*

XI.

1. GN [nom], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [de] / V [sup.]

a deveni: *Ion a ajuns medic.// Cu timpul, soiul acesta a ajuns mai puternic.// Presa a ajuns de partea președintelui.// Situația ajunsese de nesuportat.//*

Expresii:

a ajunge bine = a avea succese

a-i ajunge cuiva cuțitul la os = a fi într-o situație disperată

a ajunge departe = a obține succese

a ajunge la mal = a răzbi prin greutate

a ajunge la / în sapă de lemn = a sărăci cu desăvârșire

a ajunge rău = a decădea

a ajunge pe mâinile / la cheremul cuiva = a fi la discreția cuiva

ajuta**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [cu / prin +instrument] / V [ger.], 4. (fac.) GP [+scop] / GV [(ca) să],

1. GN [nom +instrument], 2. (opt.) GN [ac], 3. (opt.) GP [la +scop] / GV [(ca) să] / GV [(ca) să +rezultat]

a fi de folos: *Părinții își ajută copiii (cu bani / prin înțelepciunea lor / sfătuindu-i) (la îndeplinirea visurilor lor / să-și îndeplinească visurile).// Banii / înțelepciunea părinților îi ajută pe copii la îndeplinirea visurilor lor / (ca) să-și îndeplinească visurile.// Banii ajută la îndeplinirea visurilor / (ca) oamenii să-și îndeplinească visurile.//*

II. V [se]

1. GN [nom +viu], 2. GP [de / cu +instrument], 3. (fac.) GP [+scop] / V [(ca) să]

a se servi ca ajutor de ceva: *Bătrânul se ajută de un băț (la mers / ca să meargă).// Planta se ajută cu cârceii să se așeze.//*

alarma**I.**

1. GN [nom +stimul +negativ], 2. GN [ac +persoană / +animat]

a. a îngrijora: *Accidentarea de durată a jucătorului l-a alarmat pe tehnicianul francez.*//

b. a pune în stare de alertă: *Geanta suspectă dintr-un parc a alarmat autoritățile.*// *Zgomotul a alarmat găștele.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. (fac.) GP [la / din cauza +stimul +negativ] / GV [când / fiindcă / că +stimul +negativ]

a se îngrijora: *Toată comunitatea s-a alarmat la auzul veștilor.*// *Femeia s-a alarmat când / fiindcă a văzut valurile atât de mari.*// *Nimeni nu s-a alarmat că angajata lipsea de șase zile.*//

alătura**I. V [se]**

1. GN [nom], 2. GN [dat]

a. a se așeza alături; a se alipi: *Maria s-a alăturat protestatarilor.*//

b. a se adăuga: *Acest volum se alătură biografiei lui Bismarck, Richelieu și Machiavelli.*// *Această achiziție s-a alăturat investițiilor derulate de către Enterprise Investors în România.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. (fac.) GP [în / la +activitate]

a se alia; a se alia: *Dorian Popa s-a alăturat membrilor "La-La Band" într-un proiect muzical inedit.*// *Pe scenă, i s-a alăturat și Philip Bynoe, la contrabas de data aceasta.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +activitate]

a participa: *Compania s-a alăturat preocupărilor la nivel mondial pentru economia de energie.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac +plural]

a pune laolaltă: *Expoziția alătură 16 artiști români de origine evreiască.*// *Regulamentul a alăturat două tipuri de intervenții.*//

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GN [dat]

a adăuga: *Pușkin a alăturat acestui ciclu de povestiri prefața intitulată „Cuvântul editorului”.*//**

alege**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [dintre] / GP [ca / drept]

a opta; a prefera: *Guvernul a ales cea mai proastă soluție dintre toate.*//
Elevul a ales româna ca / drept materie de examen.//

II.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. V [să] / GV [ca să +rezultat] / GN [ac +rezultat]

a decide: *Generalul a ales să se retragă / ca trupele să se retragă / retragerea trupelor.*//

III. V [se]

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GP [cu]

a căpăta: *Capra s-a ales cu râie.*// *Firma s-a ales cu o amendă.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GN [nom +funcție] / GP [ca / drept +funcție]

a desemna prin vot: *Rușii l-au ales pe Putin președinte.*// *Partidul a ales un tehnocrat ca / drept prim-ministru.*//

V.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [de +obiect]

a separa: *Fermierul alegea oile de capre și bobul de neghină.*//

alerga**I.**

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a fugi: *Copiii aleargă (de acasă) (până la școală) (pe trotuar).*//

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat] / GP [după +animat], 3. (fac.) GP [+cale], 4. GP [+sursă], 5. GP [+țintă]

a fugări; a căuta să prindă (din urmă): *Copilul a alergat rața (prin curte) (de la un capăt) (la altul).*// *Copilul a alergat după rață.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [după]

a căuta să obțină: *Săracii aleargă după chilipiruri.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la]

a recurge la o sursă de ajutor: *Copiii aleargă la părinți, când au un necaz.// Ion, când e supărat, aleargă la sticlă.//*

alerta**I.**

1. GN [nom +cauză +negativ], 2. GN [ac +persoană],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [din cauza / de la +cauză] / GV [când / (pentru) că +cauză]

a (se) alarma: *Gripa porcină a alertat autoritățile județului.// Toată lumea s-a alertat din cauza lipsei ei.// Poliția s-a alertat când a aflat profilul suspectului.// Soțul ei s-a alertat pentru că nu mai răspundea.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [+cauză] / GV [când / (pentru) că +cauză]

a alarma printr-o informație: *Un bărbat a alertat poliția din cauza unei felii de pizza.// Guvernul a alertat prefectii, primarii, ordonând ca toți oamenii să plece.// Un tânăr a alertat poliția când / (pentru) că i s-a furat mașina.//*

alia**I. V [se]**

1. GN [nom +persoană +plural], 2. (fac.) GP [împotriva / pentru +scop] / GV [ca să +scop],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. (fac.) GP [pentru / împotriva +scop] / GV [ca să +scop]

a se coaliza: *Concurențele s-au aliat împotriva Mihaelei.// Domnitorul moldovean s-a aliat cu Rusia pentru a elibera țara de sub dominația Porții.// China și Rusia s-au aliat ca să producă roboți ucigași în serie. //*

alimenta**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [cu], 4. (fac.) GP [de la / din +sursă]

a. a (se) hrăni: *Mama își alimentează copiii cu fructe din livada proprie /*

din producția proprie de fructe.// Pacientul nu se alimentează.// Cancerul se alimentează cu fructoză.//

b. a (se) aproviziona: *Industria de whisky va alimenta casele scoțienilor (cu electricitate).// Mafiale de prostituție se alimentează îngrijorător (cu femeii sărace) (din Europa de Est).// Îmi alimentez mașina doar de la Petrom.//*

alina

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +stare +negativ], 3. (fac.) GN [dat +uman]
a calma: *Muzica (ii) alină durerea (bolnavului).//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [cu / prin +instrument],
1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +uman]
a consola; a mângâia: *Sopraia îi alina pe soldați cu vocea ei angelică.// Vocea aceea angelică îi alina pe soldați.//*

aloca

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +timp / +spațiu], 3. GN [dat +scop] / GP [pentru +scop]
a destina bani sau timp unui anumit scop: *Ministerul Sănătății alocă un milion de euro programului de fertilizare in vitro.// Băsescu ar alocă șapte zile parlamentare pentru amendamentele coaliției.// Mai mulți cititori au întreat de ce postul a alocat atât de mult spațiu meciului Stelei.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +timp / +spațiu], 3. GN [dat +persoană], 4. (fac.) GP [pentru +scop] / GV [ca să]
a acorda bani sau timp cuiva pentru un scop: *Uniunea Europeană alocă României 153 milioane euro pentru a facilita adoptarea legislației comunitare.// Guvernul alocă bani județelor portocalii.// Bunicii i-au alocat nepotului niște fonduri ca să înceapă o afacere.//*

alterna

I.

1. GN [nom +plural],

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a se succeda: *Epocile morale alternează la fel ca anotimpurile.*// *Studiul teoretic alternează cu practica.*// *Ziua și noaptea alternează.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +plural],

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [cu]

a face să se succedă: *Artistul alternează gamele calde și reci.*// *Cursul alternează prezentările teoretice cu exemplificări.*//

ambala

I.

1. GN [nom +persoană / +instrument], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [în / cu]

a pune în ambalaj; a înveli (în ceva): *Gospodinele ambalează legumele în / cu hârtie.*// *Artistul ambalează conceptul artei în puzderie de forme.*// *Mașina ambalează până la 25 pachete/minut.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac]

a mări viteza unui motor peste valoarea nominală: *Șoferul a ambalat mașina.*//

III. V [se]

1. GN [nom +uman]

a se lăsa purtat de mânie sau entuziasm: *Premierul s-a ambalat de la început într-o logoree politică.*//

IV. V [se]

1. GN [nom +animat]

a începe să fugă tare (fără a putea fi oprit): *Calul s-a ambalat atât de tare, încât jocheul l-a liniștit foarte greu.*//

Obs. Despre un cal.

ameliora

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +stare / +activitate]

a îmbunătăți: *Declinul finanțărilor a ameliorat raportul credite/depozite în sistemul bancar.*// *Prezența fibrelor în tubul digestiv ameliorează metabolismul lipidelor.*// *Uniunea Sovietică a continuat și a ameliorat procesul de rusificare început de Imperiul Rus.*//

II. V [se]**1. GN [nom +stare]**

a se îmbunătăți: *Starea de sănătate a victimelor incendiului s-a ameliorat.*//

amenaja**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +spațiu / +sistem], 3. (fac.) GAdv [+mod] / GP [+mod], 4. (fac.) GP [+loc], 5. (fac.) GP [pentru +scop] / GV [(ca) să +scop]

a organiza în vederea unei anumite utilizări: *Proprietarul a amenajat camerele de primire (elegant / după gustul lui).*// *Populația maya amenaja adevărate cisterne naturale (în depresiuni) (pentru a conserva / ca să conserve apa ploilor).*//

amenda**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [pentru +fapt] / GV [(pentru) că]

a aplica cuiva o amendă: *Poliția l-a amendat pe șofer (pentru depășirea vitezei legale) / (pentru) că a depășit viteza.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text +judiciar]

a îmbunătăți prin amendamente: *Deputații au amendat Constituția.*//

amesteca**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +plural],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu]

a. a face un amestec: *Chimistul amestecă parfumurile.*// *Acest comerciant amestecă vinul cu apă.*//

b. a face să se întrepătrundă: *Copilul a amestecat jucăriile.*// *Amestecă diferite culori și stiluri pentru o locuință modernă.*//

c. a încurca; a confunda: *Prezentând haotic rezultatele obținute la privatizare, Răzvan Orășanu a amestecat perioadele.*//

d. a strica o anumită ordine: *Biblioteca a amestecat cărțile în engleză cu*

cele în franceză.//

II. V [se]

1. GN [nom +animat +plural],

1. GN [nom +animat], 2. GP [printre / cu / în +animat +plural]

a. a se întrepătrunde: *Suporterii și jandarmii s-au amestecat în timpul ripostei.*//

b. a intra într-un grup nemaidistingându-se: *Hoțul s-a amestecat printre trecători.*// *Un copil cuminte nu se amestecă cu derbedeii.*// *Fetița se amestecase în ceata de colindători.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în +activitate]

a interveni (inoportun) în activitățile altora: *Oare de ce se amestecă Biserica în politică?!*//

aminti

I.

1. GN [nom +stimul], 2. GP [de] / GV [să] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a readuce în minte: *Guvernul a amintit de criza economică.*// *Plasturele acesta își amintește să-ți iei pastila.*// *Romanul (ne-)amintește că toate sunt trecătoare.*// *Copilul i-a amintit bunicului unde și-a pus bastonul.*//

II. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de] / GN [ac] / GV [că +fapt] / V [să] / GV [unde / cum... +informație]

a ține minte; a-și readuce în minte: *Copilul își amintește de mama lui.*// *Victima își amintește vag chipul agresorului.*// *Guvernul și-a amintit că trebuie relaxate taxele.*// *Bătrânul își amintește regulat să ia pastilele.*// *Martorul își amintește exact cum s-au petrecut lucrurile.*//

III. V [nu își]

1. GN [nom +uman], 2. GV [dacă +fapt] / GV [(ca) să +fapt]

a fi în dubiu: *Femeia nu-și amintește dacă a stins lumina.*// *Eu nu-mi amintesc ca mătușa mea să mă fi ajutat atunci.*//

amortiza

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a. a recupera o investiție: *Un tenismen de top își amortizează cheltuielile după trei sezoane.*//

b. a stinge o datorie: *Americanii au amortizat datoriile excesive acumulate în perioada anterioară crizei mondiale.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [cu +materie],

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac]

a îngreuna propagarea unui sunet sau șoc: *Asasinul a amortizat zgomotul pistolului cu o pernă.*// *Geaca a amortizat lovitura.*//

III.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac]

a diminua: *Creșterea exporturilor în UE a amortizat pierderile cauzate de restricțiile financiare aplicate de Rusia.*// *Intervenția lui Tătărușanu doar a amortizat intensitatea mingiei, însă a trecut linia porții.*//

amplasa

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a plasa; a așeza: *Comercianții și-au amplasat corturile în Centrul Vechi al municipiului Botoșani.*// *Primăria a amplasat un ecran gigant acolo.*// *Niște indivizi au amplasat o bombă artizanală sub mașina unui interlop.*//

amplifica

I.

1. GN [nom +fapt / +persoană], 2. GN [ac +stare / +activitate]

a intensifica; a înmulți: *Acordarea extrem de greoaie a creditelor a amplificat resentimentele francezilor împotriva băncilor.*// *Contabilii își amplifică acțiunile de protest.*//

II. V [se]

1. GN [nom +stare / +activitate]

a se intensifica; a se înmulți: *S-a amplificat starea de insecuritate a cetățenilor.*// *Confruntările de stradă din Thailanda se amplifică.*//

III.

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +radiații]

a crește amplitudinea fizică: *Acest aparat amplifică vocea umană.*//

amputa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +organ]

a îndepărta prin tăiere o parte a corpului: *Medicii i-au amputat actriței piciorul drept.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a îndepărta în mod dăunător o parte dintr-un întreg: *Criza economică a amputat bugetul deplasărilor în străinătate.*// *Textul jurnalului rebrenian a fost amputat de familie.*//

amuza**I.**

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]

a distra: *Jocul acesta îi amuză pe copii.*//

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [de / pe seama / cu / din +stimul]

a se distra: *Fetița s-a amuzat de nervozitatea leului.*// *Echipa s-a amuzat pe seama înfrângerii suferite de adversari.*// *O fată se amuza cu efectele camerei web.*// *Copiii mici se amuză din orice situație.*//

analiza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a cerceta: *Istoricii au analizat motivația combatanților.*// *ANAF a analizat toate companiile de asigurări din piață.*//

ancheta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment +negativ],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [pentru +eveniment +negativ]

a cerceta circumstanțele unui eveniment: *Poliția anchetează jefuirea unei bănci.*// *Poliția îl anchetează pe Ion pentru jefuirea unei bănci.* //

anestezia**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat / +organ], 3. (fac.) GP [cu +materie],

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac +animat / +organ]

a insensibiliza fizic cu ajutorul unui anesthetic: *Îngrijitorii anesteziază animalele cu somnifer.*// *Medicii i-au anesteziat zonele în care urma să i se implanteze păr.*// *Drogul anesteziază sistemul nervos și mușchii.*//

angaja**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +funcție / +persoană], 3. (fac.) GP [pentru / la / în +instituție / +activitate], 4. (fac.) GP [ca / drept / în funcția de +funcție] / GN [ac +funcție]

a lua la lucru contra cost: *Nemții angajează bucătari români (pentru / la / în restaurante de lux).*// *Firma a angajat studenți la realizarea sondajelor.*// *Patronul l-a angajat pe fiul său (ca / drept / în funcția de) director executiv.*//

II. V [se]

1. GN [nom +uman / +funcție], 2. (fac.) GP [pentru / la / în +activitate / +instituție], 3. (fac.) GP [ca / drept / în funcția de +funcție] / GN [nom +funcție]

a ocupa un loc de muncă: *Absolventa până la urmă s-a angajat (pentru / la / în campania electorală).*// *Sudorii disponibilizați s-au angajat la cealaltă oțelărie.*// *Fiul lui s-a angajat (ca / drept / în funcția de) redactor pentru / la / într-un concern de presă.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să / că]

a se obliga; a promite: *Firma s-a angajat să nu reducă personalul.*// *România s-a angajat că va participa la proiect.* //

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în / pentru +activitate]

a. a începe: *Pietonii se angajaseră în traversarea străzii.*// *Guvernul s-a angajat în negocieri interminabile.*//

b. a se implica: *Einstein s-a angajat pentru cauza dezarmării internaționale.*//

anihila**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a neutraliza: *Polițiștii buzoieni au anihilat o rețea de proxeneți. // Zahărul anihilează beneficiile ceaiului. //*

anima**I.**

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]

a însufleți: *Băutura a animat petrecerea. //*

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+stimul]

a se înveseli; a se însufleți: *Mulțimea s-a animat (la apariția starului). //*

III. V [se]

1. GN [nom +loc], 2. (fac.) GP [cu]

a. a se umple (de oameni); a se aglomera: *Centrul Vechi s-a animat iar. //*

b. a se umple de veselie: *Studioul Europa FM s-a animat cu multă muzică bună. //*

IV. V [se]

1. GN [nom +sport]

a deveni mai alert: *Meciul s-a animat în a doua repriză. //*

anticipa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt]

a prevedea: *Sindicaliștii anticipează noi greve spontane. // Toyota anticipează că producția își va reveni complet. //*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a avea loc înainte; a prefigura: *Un duel pe piața transferurilor anticipează derby-ul Steaua-CFR. // Brutalitatea Germaniei față de Cehoslovacia a anticipat comportamentul ei în cel de-al doilea război mondial. //*

antrena**I.**

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac +animat / +organ / +abilitate] /

V [se], 3. (fac.) GP [pentru +scop] / GV [ca să +scop]

a (se) pregăti metodic: *Clubul de la Deva antrena gimnastele (pentru jocurile olimpice).// Ion își antrenează mușchii deltoizi / capacitatea de concentrare.// Ion se antrenează ca să doboare un nou record.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a declanșa; a atrage: *Prostia antrenează solidaritatea.//*

III.

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +materie]

a. a deplasa; a trage cu sine: *O alunecare masivă de teren a antrenat milioane de tone de roci sfărâmate.// Taifunul a antrenat mașini și case.//*

b. a pune în mișcare: *Pedala antrenează roata.//*

IV.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +personă] / V [se], 3. GP [în +activitate]

a (se) angaja; a face să participe / a participa: *Angajații l-au antrenat pe șeful lor într-o discuție incomodă.// Autorul ne antrenează într-o lectură pasionantă.// Ion s-a antrenat într-o luptă oarbă.//*

anula

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a suprima: *Radu Beligan și-a anulat reprezentațiile.// Această faptă anulează tot binele făcut.//*

II. V [se]

1. GN [nom +plural], 2. GAdv [reciproc] / GN [ac +reciproc] / GP [între +reciproc]

a se suprima reciproc: *Cele două seturi de unde se anulează reciproc / unul pe altul / între ele.//*

apăra

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [de / împotriva +negativ]

a păzi; a proteja: *Amuleta îi apără pe superstițioși (de rele / împotriva deochiului).//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [de / împotriva +negativ], 3. (fac.) GP [cu +instrument] / V [ger.]

a. a se feri: *Turiștii se apără de soare cu creme / stând la umbră*//

b. a se dezvinovăți: *Guvernul se apără de acuzațiile opoziției*//

apărea

I.

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a. a deveni vizibil: *A mai apărut un moștenitor neștiut al poetului*// *A apărut luna (pe cer) (deja)*//

b. a lua naștere: *A mai apărut un copil în familia noastră*// *Ieri i-a apărut o eczemă pe mână*// *Sărăcia a apărut în casa lor (o dată cu criza)*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [dat +persoană], 3. GP [ca / drept]

a lăsa o anumită impresie: *Autorul i-a apărut acelei epoci ca relativ genial / drept un mic geniu*//

apela

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la], 3. (fac.) GP [pentru +scop] / GV [(ca) să +scop]

a cere ajutorul; a se folosi de: *Procuratura a apelat la soluții neortodoxe (pentru a-l incrimina)*// *Tânăra a apelat la vrăjitoare (ca să se întoarcă Ion la ea)*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [la / pe +nume / +instrument],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +nume]

a telefona: *Redacția a apelat ministerul (la numărul de pe site / pe telefonul public)*// *Pentru urgențe apeleți numărul european unic 112*//

aplauda

I.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac]

a bate din palme (în semn de mulțumire, de admirație): *După terminarea*

spectacolului spectatorii au aplaudat (actorii) îndelung.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a-și exprima aprobarea, mulțumirea: *Este adevărat, puterile nu au aplaudat inițiativa.//*

aplica

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate], 3. (fac.) GP [în +situație] / GN [dat +persoană]

a pune în practică (o anumită procedură): *Polițistul a aplicat legea (în această situație).// Medicul i-a aplicat un nou tratament bolnavului.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate], 3. GP [pe +persoană]

a pune în practică experimentând: *Directorul a aplicat sclavia pe mine.//*

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac], 3. GN [dat +persoană], 4. GP [pentru +fapt]

a da o sancțiune: *Consiliul a aplicat cea mai drastică sancțiune posibilă (unui post de televiziune) (pentru că difuzează continui publicitate politică pentru partidul patronului).// Garda de Mediu a aplicat o primă sancțiune companiei responsabilă pentru poluarea canalului.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [pe / peste +loc] / GN [dat +animat]

a pune fixând unul peste altul: *Comisia electorală aplică un timbru (pe cartea de identitate).// Femeia i-a aplicat pisicii o cataplasma.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. (opt.) GP [pentru], 3. (opt.) GP [la +instituție]

a face o solicitare oficială: *Președintele iranian a aplicat pentru viza SUA (la consulatul american).// Tânărul a aplicat la cinci facultăți din SUA.//*

aprecia

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [la +bani] / GP [drept / ca (fiind) +trăsătură]

a evalua: *Arhitectul apreciază lucrarea la zece mii de lei.// Comisia a apreciat acest candidat drept / ca (fiind) supracalificat. //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +fapt]

a prețui: *Breban îl apreciază și îl admiră pe Titu Maiorescu.// Viitorul ei soț a apreciat că Maria a spus adevărul de la începutul relației lor.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(că) +text]

a considera; a estima: *Managerul apreciază că personalul existent în spital, de gardă, poate face față numărului estimat de victime.// "Cei mai mulți politicieni își dau seama de acest lucru", a apreciat el.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +monedă], 2. (fac.) GP [față de +monedă]

a-i crește valoarea pe piața monetară: *În ultima lună leul s-a apreciat (față de dolar).//*

Expresii:

a nu aprecia ceva la adevărata valoare = a subestima

aprinde**I.**

1. GN [+persoană], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +materie]

a. a face foc: *Excursioniștii au aprins un foc (cu un chibrit).//*

b. a da foc: *Bărbatul și-a aprins țigara (cu bricheta ei).// Turistul a aprins spirtiera.// Fierul de călcat a aprins perdeaua.//*

II.

1. GN [+uman], 2. GN [ac]

a face să funcționeze ceva electric: *Copilul a aprins televizorul / becul.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+stimul]

a-și ieși din fire; a se înflăcăra: *Ion s-a aprins degeaba (la o asemenea veste).//*

IV. V [se]

1. GN [nom +sistem]

a începe să funcționeze un sistem electric: *Senzorul de mișcare se aprinde singur.//*

aproba**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +idee]
a fi de aceeași părere; a-și însuși o idee: *Toată suita l-a aprobat pe rege.*//
Liga a aprobat ideea cuplajelor dintre echipe.//

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +activitate] / GV [(ca) să +rezultat], 3. (fac.) GN [dat +persoană]
a permite: *Primăria aprobă orice escrocherie.*// *Guvernul le-a aprobat petenților să li se mărească salariile / mărirea salariilor.*//

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [+funcție]
a permite cuiva să ocupe o funcție: *Președintele l-a aprobat pe fostul primar la șefia guvernului / ca prim-ministru.*//

IV.

1. GN [nom +autoritate +judiciar / +text +judiciar], 2. GN [ac +text +judiciar]
a da valabilitate unui act juridic: *Parlamentul a aprobat legea pensionarilor.*// *Această lege aprobă ordonanța guvernului privind micșorarea salariilor.*//

V.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac], 3. GP [ca / drept]
a permite să fie: *Ministerul învățământului a aprobat limba maternă ca / drept materie de examen.*// *Organul fiscal competent a aprobat ca perioadă fiscală semestrul calendaristic.*//

aprofunda**I.**

1. GN [nom +persoană / +idee], 2. GN [ac +idee]
a studia în amănunt: *Cercetătorii au aprofundat studiul interacțiunilor copiilor și adolescenților cu mediul lor de dezvoltare.*// *Homeopatia a aprofundat studiul simptomelor relevante pentru bolnav.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +stare]
a adânci: *Lipsa de investiții aprofundează criza.*//

III. V [se]

1. GN [nom +stare]

a deveni mai adânc: *Pe măsură ce cunoașterea se aprofundează, se aprofundează și misterul și tainele universale par a fi mai adânci.*//

apropia

I. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [de]

a. a-și micșora distanța (de orice fel) față de: *Pământul se apropie de soare.*// *Bunica se apropie de optzeci de ani.*// *Prețul benzinei se apropie de 4 euro.*//

b. a avea însușiri comune: *Stilul lui se apropie de cel al maestrului său.*//

II. V [se]

1. GN [nom +plural +mișcare], 2. (fac) GP [de +reciproc]

a veni unul spre altul: *Mașinile se tot apropiau (una de alta).*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +persoană],

1. GN [nom +persoană +plural]

a stabili sau a intensifica o relație de prietenie: *Moldova s-a apropiat și mai mult de Rusia.*// *Cele două state s-au apropiat din cauza crizei.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [de],

1. GN [nom], 2. GN [ac +plural]

a micșora distanța: *Vântul a apropiat mingea de gard.*// *Elevul a apropiat cei doi magneți.*//

V.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de +persoană],

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +persoană +plural]

a induce prietenie: *Muzica l-a apropiat pe băiat de vecinul său.*//

Necazurile îi apropie pe oameni.//

Expresii:

a nu se putea apropia de cineva = a nu reuși să vorbească sau să se înțeleagă cu cineva

a nu se putea apropia de ceva = a nu putea să obțină, să cumpere ceva (din cauza scumpetei)

aproviziona

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [cu]

a alimenta: *Eritrocitele aprovizionează întregul organism cu oxigen.// Camioanele care aprovizionează trupele NATO din Afganistan (cu alimente) au fost incendiate.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană / +viu], 2. GP [cu +resursă], 3. GP [de la / din +sursă]

a-și procura: *Eu mă aprovizionez (cu ouă) (de la / din supermarket) săptămânal.// Plantele se aprovizionează din pământ cu apă.//*

apuca

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [de +parte], 4. (fac.) GP [cu +instrument]

a prinde; a înșfăca: *Pisica își apucă puiul (de gât) (cu dinții).//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să] / GN [ac]

a. a face ceva într-o perioadă limitată: *Guvernul a apucat să ia măsurile promise.// Femeia nu apucase să gătească în acea dimineață.//*

b. a cunoaște în timpul existenței: *Bărbatul a apucat să-și vadă strănepoții.// Guvernul acela nu a apucat criza economică.//*

c. a obține în ultimă instanță: *Cei întârziți apucă resturi.//*

III.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +uman]

a cuprinde: *Melancolia le apucă mai ales pe fete.// Pe șofer l-a apucat o durere de cap îngrozitoare.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +activitate] / V [să]

a începe: *Guvernul s-a apucat de treabă.// Vecinul s-a apucat să curețe pomii.//*

V. V [o]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [+direcție]

a porni într-o direcție: *Omul o apucase spre piață.// Fiul său a apucat-o pe drumul pierzaniei.//*

apune

I.

1. GN [nom +corp]

a coborî sub linia orizontului: *Soarele apune.//*

Obs. Despre un astru.**II.**

1. GN [nom +timp / +stare +pozitiv / +persoană]

a pieri: *Era fotomodelelor anorexice a apus.*// *Faima romanilor apusese.*//
Regele rockului a apus.//

Expresii:

a-i apune cuiva *steaua* = a-și pierde poziția, faima; a decădea

ara**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +loc], 3. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +loc]

a brăzda pământul: *Niște necunoscuți araseră cu plugul hotarele.*// *Țăranii ară (zeci de hectare) de dimineață până seara.*// *Tractoarele care araseră în prima parte a zilei au început să se întoarcă pe ogoare.*//

aranja**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod] / GP [după +criteriu]

a. a pune în ordine; a organiza: *Instalația aranjează sticlele în cutie (pe două rânduri).*// *Copiii și-au aranjat hainele frumos.*// *Maria și-a aranjat existența după bunul plac.*//

b. a prelucra o bucată muzicală pentru instrumente sau voce: *Compozitorul a aranjat pentru orchestră o suită de colinde tradiționale.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate] / GV [să], 3. (fac.) GP [cu / la +persoană]

a stabili: *Ion își aranjase plecarea cu prietenul lui.*// *Maria aranjase la magazin să-i păstreze rochia.*//

III.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +persoană]

a fi în avantajul cuiva: *Soluția aceasta mă aranjează, fiindcă nu implică efort.*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat] / V [se], 3. (fac.) GP [la +ținută],

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +animat], 3. GN [ac +ținută]

a. a (-și) potrivi ținuta, înfățișarea: *Sora mea aranjează mireasa la păr.// Femeile se aranjează în oglindă.// Eu îi aranjez pisoifului fundița.//*

b. a-i face rău cuiva: *Ion i-a aranjat colegului de celulă mutra.// Ion l-a aranjat pe colegul lui de celulă.//*

V. V [se]

1. GN [nom +ținută / +eveniment], 2. (fac.) GAdv [+mod], 3. (fac.) GP [+loc]

a se potrivi: *Rochia se aranjează foarte frumos (pe corp).// Pantalonii se aranjează bine peste pantofi sau teniși.// Lucrurile se vor aranja (cum-necum).//*

VI. V [se]

1. GN [nom +uman]

a-și pune în ordine viața: *Ion s-a aranjat, în ciuda crizei generale.//*

arăta

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se] / GP [+direcție], 3. (fac.) GN [dat +persoană], 4. (fac.) GP [+loc], 5. (fac.) GP [cu +instrument]

a face să fie văzut ceva (de către cineva); a atrage atenția (cuiva) asupra a ceva: *Mama i-a arătat copilului o jucărie (pe masă).// Fantomele nu se arată (oricui).// Săgeata arăta spre dreapta.//*

II.

1. GN [nom], 2. GP [ca / a] / GAdj [+trăsătură] / GAdv [+mod]

a avea o anumită înfățișare: *Calul desenat arată ca un câine / a câine.// Casa arată mai mare fără copaci în jur.// Rochia arată școlărește / bine.// Ținuta lui arată a sărăcie.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a transmite o informație: *Ceasul arată ora exactă.// Norii negri arată că va ploua.// Meșterul i-a arătat ucenicului cum să facă cuierul.//*

b. a dovedi: *Implicarea președintelui arată importanța problemei.// Ministerul transportului a arătat că proiectul este viabil.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sentiment], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [față de]

a. a-și manifesta un sentiment: *Conducerea le arată respect angajaților.//*

Bărbatul nu arată înțelegere față de durerea soției sale.// Femeile își arată sentimentele.//

b. a da dovadă de: *Sindicatul a arătat înțelepciune în împrejurarea asta.//*

V. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GAdj [+sentiment] / GP [cu +sentiment], 3. (fac.) GP [de / față de]

a-și manifesta un sentiment: *Ion s-a arătat destul de vesel tot timpul.// Președinția nu s-a arătat încântată (de idee).// Diavolul se arată cu dragoste față de creștini.//*

Expresii:

a arăta cuiva *ușa* = a da pe cineva afară dintr-un loc

a arăta pe cineva *cu degetul* = a disprețui pentru faptele sale

arbitra

I.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac +sport] / GN [ac +animat +sport], 3. (fac.) GP [la / în +sport]

a participa ca arbitru la o manifestare sportivă: *Crăciunescu n-a mai arbitrat de mult.// La Turneul Campioanelor, a arbitrat finala o italiancă.// Un arbitru ceh îi arbitrează pe Bute și Mendy (la / în meciul de box de sâmbătă).//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate / +stare] / GP [între +persoană]

a media: *Acesta va arbitra intrarea României în zona euro.// Expertul nu arbitrează interese, ci execută analize.// Curtea Constituțională trebuie să arbitreze între cele trei puteri ale statului.//*

arde

I.

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac +materie]

a consuma prin foc, prin electricitate sau printr-o reacție chimică: *Focul arde tot.// Creierul arde glucoza și oxigenul.// Fulgerul a ars un pom.//*

II.

1. GN [nom +materie]

a. a se consuma prin foc: *Casa a ars până la temelii.//*

b. a fi aprins; a degaja lumină sau căldură: *Focul arde. Lumina arde degeaba ziua.// Becul arde.//*

c. a fi fierbinte; a degaja căldură (în mod neobișnuit): *Soarele arde.// Lui Niculae îi ardeau obrazii.//*

d. a da senzația de arsură: *Simțea că îi arde creierul.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+instrument]

a. a distruge prin foc, prin electricitate sau printr-o reacție chimică: *Securitatea a ars toată arhiva.// Medicii au ars negul cu acid / laserul.//*

b. a expune arderii într-un proces tehnic: *Oalele de lut sunt arse în cuptoare.//*

IV.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +loc +organ], 3. GP [+instrument],

V [se] 1. GN [nom +animat], 2. GP [+instrument], 3. GP [la +loc +organ]

a se vătăma de la foc, electricitate sau reacție chimică: *Pisica și-a ars mustățile (la grătar).// Bărbatul s-a ars (cu acid sulfuric) (la mână) / (pe esofag).//*

V. V [se]

1. GN [nom +sistem]

a se strica un sistem electric: *Două becuri s-au ars.//*

VI.

1. GN [dat +persoană], 2. GP [de] / V [să]

a. a dori; a avea dispoziție pentru: *Sindicatelor nu le arde de grevă.// Lui Ion nu-i arde să plece.//*

b. a fi cuprins de un sentiment puternic: *Guvernul arde de grija pensionarilor.// Fetele mari ard să se mărite.//*

VII.

1. GN [+animat], 2. GN [dat +animat], 3. GN [ac +lovitură]

a lovi: *Tatăl i-a ars feciorului o palmă.//*

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. V [se] / GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [cu]

a (se) înșela: *Firma s-a ars cu terenul cumpărat.// Un escroc l-a ars pe Ion cu o mașină veche revopsită.//*

Expresii:

a arde pe cineva la buzunare = a-l costa scump

aresta**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman / +vehicul], 3. (fac.) GP [pentru / din cauza +cauză]

a lua în custodie judiciară : *Poliția a arestat mai mulți suporteri (pentru tulburarea ordinii publice).// Poliția de coastă a arestat un vapor coreean.//*

argumenta**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt]

a demonstra cu argumente; a justifica: *Un om de știință american a argumentat științific existența sufletului.// Articolul argumentează că sarea poate dăuna sănătății.//*

arunca**I.**

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +materie +mișcare] / GP [cu +materie +mișcare], 3. (fac.) GP [+țintă / +direcție] / GAdv [+țintă / +direcție], 4. (fac.) GP [+sursă]

a. a azvârli: *Ion aruncă mingea (în bazin / încoace).// Jandarmii aruncă cu pietre / apă / gaze lacrimogene în / spre resurgenți.// Impactul puternic a aruncat pasagerul din scaun prin parbriz.//*

b. a îndepărta ceva ca nefolositor: *Ion a aruncat mâncarea expirată (la gunoi).//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. GN [dat +animat]

a da azvârlind: *Delfinul i-a aruncat mingea dresorului.//*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [în +situație]

a face ca cineva să ajungă într-o anumită situație (rea): *Vestea l-a aruncat pe Ion într-o stare de deznădejde puternică.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în / la +loc / +activitate / +situație] / V [să]

a se repezi; a se grăbi: *Ion s-a aruncat în piscină.// Servitoarea s-a aruncat la picioarele stăpânului.// Ion s-a aruncat în această treabă murdară.//*

Deși nu exista o incriminare, PD-L s-a aruncat să ceară urmărire penală.//

V. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +bani]

a cere ca remunerație: *Vedeta s-a aruncat la 100.000 euro.*//

Expresii:

a arunca ceva în aer = a distruge ceva cu ajutorul unui exploziv

a(-și) arunca ochii (sau o privire) = a privi repede, în treacăt; a examina, a cerceta sumar

a arunca o vorbă (sau un cuvânt) = a spune ceva în treacăt

a arunca pe cineva pe drumuri = a da pe cineva afară dintr-un serviciu

a arunca pe cineva în închisoare = a întemnița

asasina

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman]

a omorî cu premeditare: *Maafia siciliană l-a asasinat pe procurorul șef.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GP [cu]

a irita cu insistențele: *Un individ o asasinează pe Maria cu mesaje.*//

asculta

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +sunet], 3. (fac.) GP [+instrument]

a fi atent la ce se aude: *Ion ascultă un concert (la radio).*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [la]

a examina: *Comisia va mai asculta trei elevi (la engleză).*// *Medicul a ascultat-o pe bunica la inimă.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană] / GP [de +opinie / +persoană]

a se conforma unui ordin / sfat; a împlini o dorință: *Maria îi ascultă pe părinți.*// *Maria ascultă de sfaturile părinților ei.* // *Guvernul ascultă de parlament.*//

IV.

1. GN [nom +autoritate +judiciar], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [ca / în calitate de +judiciar], 4. (fac.) GP [în +judiciar]

a audia: *Instanța ascultă un minor ca martor (în procese penale).*//

ascunde**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac +corp] / V [se], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [de]

a. a (se) așeza într-un loc în care să nu poată fi văzut și găsit: *Mama ascunsese cutia de bomboane (pe sobă / dedesubt) (de noi).// Mafia ascunde droguri în jucării.*

b. a (se) adăposti: *Ion s-a ascuns în beci de furia uraganului.*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GN [ac +fapt], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a ține secret: *Jucătorul a ascuns că suferă de astm.// Copilul i-a ascuns mamei pierderea banilor.*

ascuți**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. (fac.) GN [ac +obiect]

a face (mai) tăios sau înțepător: *Țăranul și-a ascuțit coasa (cu o piatră).// Ascuțitoarea aceasta ascute bine (creioanele colorate).*

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac],

V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+cauză]

a. a (se) face mai ager, mai pătrunzător (un simț sau mintea): *O putere irezistibilă mi-a ascuțit auzul.// Vârsta înaintată parcă-i ascuțise mintea.// Femeii i se cam ascuțise vocea în încercările ei de a se impune.// Simțurile și intuiția i se ascuțiseră pe loc.*

b. a (se) intensifica (o luptă / durere / sunet): *Siria și Irakul au ascuțit lupta pentru supremație în zonă.// Era deja prea mult, iar așteptarea în van ascuțise durerea.// În ultima vreme lupta dintre ei se ascuțise.// Și când m-am dus la baie, durerea se ascuțise, și mi s-a făcut rău.// În timp ce vorbea Mariei i se ascuțea vocea de enervare. //*

c. a (se) alungi (un corp); a (se) țuguia: *Boala îi ascuțise și îi înnegrise fața.// Fața i se ascuțise și se înnegrise de la boală.*

asemăna**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu]

a socoti ca fiind similar : *Iulia a asemănat această ținută cu cea a lui Moș Crăciun.*//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [cu],

1. GN [nom +plural]

a fi similar: *Povestea reală a celor doi frați se aseamănă cu scenariul unui film.* // *Femeile și bărbații se aseamănă mai mult ca niciodată.*//

asigura

I.

1. GN [+persoană], 2. GN [ac]

a. a fixa un mecanism: *Ion nu asigurase portierele.*//

b. a presta; a furniza: *Doar unele unități asigurau servicii specializate.*//
La acest film, Jean Georgescu asigurase și scenariul, și regia.//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GN [dat] / V [își]

a garanta: *Acest sitcom i-a asigurat actriței succesul.*// *Anglia și-a asigurat un loc în optimele de finală.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană] / V [se], 3. GV [că +fapt] / GP [de +fapt]

a garanta ca adevărat: *Firma l-a asigurat pe Gheorghe că își va primi salariul.*// *Astfel, doctorul se asigurase că nu va pleca nicăieri.*//
Ambasadorul ne-a asigurat de sprijinul său.//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bun], 3. (fac.) GP [contra / împotriva]

a încheia un contract de asigurare: *Ion a asigurat apartamentul (contra incendiilor și cutremurelor)*//

V. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) V [să]

a lua precauții: *Dan tocmai se asigurase să treacă pe banda de viteză.*//
Bătrânul se asigurase să nu cadă.//

asimila

I.

1. GN [nom +viu], 2. GN [ac +materie]

a metaboliza: *Albinele asimilează, în mod natural, glucoza și fructoza.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +idee]

a-și însuși cunoștințe: *Tânărul Edward Fredkin a asimilat cunoștințe de fizică relativistă și cuantică.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a integra: *Satul moldovenesc asimilează tehnologiile avansate.*//
Creștinismul asimilase categoriile filosofice aristotelice.//

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană / +idee], 2. GP [cu / în +persoană / +idee] / GN [dat]

a se integra: *Dacii s-au asimilat cu romanii.*// *În Transilvania mulți armeni s-au asimilat maghiarimii.*// *Și alte texte indiene s-au asimilat în tezaurul folcloric românesc.*//

V.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac], 3. GP [cu] / GN [dat]

a considera ca fiind același sau de același tip: *Guvernul interzice 36 de substanțe și plante etnobotanice, pe care le asimilează drogurilor.*// *Legea asimilează gradul de cercetător cu cel de profesor.*//

Expresii:

a asimila ceva în fabricație = a începe să producă (un aparat)

asista**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +activitate]

a fi de față: *O femeie a asistat la propria înmormântare.*// *Secretarul de stat a asistat la o lecție de învățare pe suport virtual.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [+activitate]

a fi cuiva alături ca sprijin: *Casa de avocatură a asistat Banca Transilvania în achiziția creditelor performante de la Bank of Cyprus.*// *Iordănescu l-a asistat pe fiul său la antrenamentul pandurilor.*//

asocia**I. V [se]**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană] / GN [dat +persoană], 3. (fac.) GP [+scop],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. (fac.) GP [+scop]

a se uni: *Electroputere Craiova s-a asociat cu un gigant american.// Grupul Contexpert s-a asociat cu Richardo Turcu, pentru a ataca piața de leasing de personal.// Pentru deținerea și transportul aceluiași drog-cocaină, apelantul inculpat s-a asociat unui grup infracțional organizat.// Nouă orașe din Moldova s-au asociat pentru a avea mai multă autonomie locală.//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac], 3. GP [cu] / GN [dat]

a pune în corespondență: *Câinele a asociat sunetul clopoțelului cu administrarea hranei. // Sandra Bullock a preferat cocul de balerină simplu, însă l-a asociat unui breton lung cu șuvițe ușor ondulate.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GP [la]

a face părtaș la conducere: *Trebonianus l-a adoptat și l-a asociat pe Hostilian la domnie.//*

aspira**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la / spre]

a năzui: *Orice cuplu aspiră la fericire.// Alpiniștii orădeni aspiră spre alte înălțimi.//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă]

a. a trage în plămâni: *Minerii aspiră mult praf de cărbune.//*

b. a îndepărta (absorbând): *Mama aspiră praful de pe canapea (cu noul ei aspirator).// Câteva motopompe au aspirat apa de pe șosea.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [de +pulbere]

a curăța prin aspirare: *Chelnerul a aspirat apoi masa de firimituri.//*

astupa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu +corp / +pulbere / +lichid],

1. GN [nom +corp / +pulbere / +lichid], 2. GN [ac +corp]

a. a umple; a bloca: *Proprietarul a astupat ferestrele (cu scânduri).// Noroiul a astupat șanțul de scurgere.// Ploaia astupase gropile din asfalt și nu se mai vedeau.//*

b. a acoperi complet: *Un copil de 4 ani a fost astupat de omăt.//*

II. V [se]

1. GN [nom +corp], 2. (fac.) GP [de la / cu +corp / +pulbere / +lichid]

a se înfunda: *Scurgerea s-a astupat (cu mâl).// Hornul s-a astupat de la fumingine.// Pârâul s-a astupat de la resturile menajere aruncate de localnici.//*

Expresii:

a-și astupa urechile = a nu vrea să audă

a-i astupa cuiva gura = a face pe cineva să tacă

a-i astupa cuiva ochii = a nu lăsa pe cineva să vadă realitatea

a astupa găuri = a plăti datorii

asuma

I. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +abstract]

a lua asupra sa: *Statul își asumă un rol important.//*

asupri

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a prigni; a oprima: *Nepoata îl asuprește pe bătrân.//*

așeza

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (opt.) GP [+loc / +ierarhie] / GAdv [+loc], 4. (opt.) GP [+mod / +poziție] / GAdv [+mod] / GAdj [ac / nom]

a. a (se) pune; a (se) plasa: *Maria a așezat hainele în șifonier (împăturite).// Ion s-a așezat (pe fotoliu / aici) (în genunchi / comod).// Un accidentat în stare de inconștiență va trebui să fie așezat într-o poziție laterală stabilă.// Filmul s-a așezat pe primul loc în top.// Cățelușă s-a așezat încolăcită pe covor.//*

b. a (se) aranja: *Avioanele s-au așezat în formațiuni de atac.// Maria și-a așezat părul în coc.//*

Obs. Sensul b. interzice în anumite contexte realizarea unui locativ.**II. V [se]**

1. GN [nom +materie], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a se așterne (formând un strat); a se lăsa: *S-a așezat bruma peste vii.*// *Ceața densă s-a așezat în jurul orei 8.30, reducând vizibilitatea.*// *S-a așezat praful gros aici.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a se stabili: *Armenii s-au așezat în aproape toate orașele.*// *Cu încuviințarea aceluiași mitropolit Gavriil Calimachi, Paisie, cu 200 din cei 350 de frați, s-au așezat la mănăstirea Secu.*// *Aceste firme s-au așezat mai ales în Ardeal.*// *Mai întâi s-au așezat aici bulgarii.*//

IV. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [la +nivel]

a se stabili (un proces economic): *Piața economică s-a așezat.*// *Dobânda s-a așezat la 4%.*//

Expresii:

a se așeza la lucru = a începe să facă o treabă

a se așeza la casa lui = a-și întemeia un cămin

aștepta**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 5. (fac.) GV [să]

a. a sta undeva pentru a vedea / întâlni pe cineva; a întâmpina: *Câinele își aștepta stăpânul în gară în fiecare zi.*// *Diseară, Ion o va aștepta pe sora lui să vină de la mare.*//

b. a da cuiva răgaz pentru a face ceva; a păsuși: *Dresorul aștepta câinele să-i aducă bățul.*// *Ion o aștepta pe soția lui de o oră să termine mâncarea.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment] / GV [(ca) să +eveniment], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a lăsa timpul să treacă până la producerea unui eveniment: *Americanii au așteptat zece ani prinderea teroristului.*// *Ion așteaptă să răsară soarele pe malul mării în fiecare dimineață.*// *Partidul de guvernământ a așteptat ca președintele să promulge legea.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la] / GV [(ca) să +eveniment]
a prevedea: *Maria se aștepta la această reacție a colegilor.// Ion se aștepta să vină inspecția dintr-o clipă în alta.//*

ataca**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac +animat / +persoană], 3. (fac.) GP [cu]

a comite o agresiune: *Câinele a atacat intrusul.// O bandă a atacat cu focuri de armă plutonul de jandarmi.// Japonia a atacat Statele Unite.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +situație / +idee / +persoană]
a duce o campanie împotriva: *Guvernatorul Băncii Naționale atacă politica salarială a guvernului.// Un editorial din ziarul britanic The Sun atacă, din nou, România și Bulgaria.// Nietzsche a atacat teoria lui Darwin.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac +viu]
a distruge: *Ardeii iute atacă bacteriile din stomac.//*

IV.

1. GN [nom +persoană +sport], 2. (fac.) GN [ac +sport]
a lua inițiativa într-un joc sportiv: *Dinamoviștii au atacat (poarta) în continuu.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt / +decizie], 3. GP [în / la +judiciar]
a cere justiției să examineze o hotărâre: *Parlamentarii au atacat faptul că președintele preia atribuțiile guvernului la Curtea Constituțională.// Un candidat a atacat în justiție rezultatele alegerilor prezidențiale.//*

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac]
a începe să execute o acțiune: *Un copil a atacat pe neobservate farfuria cu papanăși.// Irina Iordăchescu a atacat aria mare din Traviata.//*

atașa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [+loc] / GN [dat]

a alătura; a lega: *Mecanicul a atașat locomotiva la tren.* // *Neurologul John Lilly a atașat electrozi de creierul unor delfini.* // *Petentul a atașat plângerii toate actele doveditoare.* //

II. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [de]

a se lega afectiv: *Fetița s-a atașat foarte mult de păpușa ei.* // *Pisica s-a atașat de stăpâni.* //

atârna**I.**

1. GN [nom +obiect], 2. (fac.) GP [de / pe / în / din cauza]

a. a sta suspendat: *Spânzuratul atârna de funie.* // *Rochia atârna pe Maria.* // *Mărul atârna în pom.* //

b. a se apleca spre pământ (sub o povară): *Crengile atârna din cauza greutateii.* // *Nu lăsa capul bebelușului să atârne!* //

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect] / V [se], 3. (fac.) GP [de / pe / în]

a suspenda: *Ion atârna prosopul pe calorifer.* // *Ionuț se atârna de mămica lui.* // *Maria își atârna geanta în cuier.* //

III.

1. GN [nom +fapt], 2. GP [de]

a depinde: *De reușita lui atârna victoria echipei.* // *Nădejdea noastră atârna de cunoașterea lui Hristos.* //

IV.

1. GN [nom], 2. GAdv [mult / greu]

a avea greutate / importanță (relativ mare): *Un pepene ca ăsta atârna greu.* // *Voturile independenților atârna și ele mult.* //

Expresii:

a atârna de un fir de păr / ață = a fi în mare pericol

atenta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +valoare / +bun]

a. a pune în pericol: *Dictatura comunistă a atentat la integritatea*

biologică a cetățenilor ei.// Rudele reginei au atentat la moștenirea prințului.// Bărbatul a atentat la pudoarea fucilor sale.//

b. a încerca să obțină: *Acest deținut a atentat la mâncarea colegilor de celulă.// SUA a atentat tot mai mult la sfera de influență a Rusiei.//*

Expresii:

a atenta la viața cuiva = a încerca asasinarea cuiva

atenua

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a diminua: *Extractul acesta a atenuat și simptomele diabetului.//*

Traducerea a atenuat plenitudinea fragmentului lui Origen.//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [de la +sursă], 3. (fac.) GP [(până) la +țintă]

a se diminua: *Criza s-a atenuat.// Inflația s-a atenuat de la 6,9 la sută în februarie la 5,1 la sută în iulie 2009.//*

ateriza

I.

1. GN [nom +vehicul], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a coborî pe sol: *Avionul a aterizat fără probleme (pe aeroportul din Otopeni).// După urme, elicopterul a aterizat aici.//*

II.

1. GN [nom +obiect], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a cădea: *A aterizat o frunză în farfurie.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+loc]

a sosi (pe neașteptate): *Din păcate, a aterizat bunica (la noi).//*

atesta

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt]

a confirma; a face dovada: *O pietricică descoperită atestă existența orașului Betleem.// Acest document atestă că elevul a promovat anul școlar.//*

atinge**I.**

1. GN [nom +animat / +obiect], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [la / pe +parte], 4. (fac.) GP [cu +obiect / +parte],

V [se] 1. GN [nom +animat / +obiect], 2. GP [de +corp], 3. (fac.) GP [cu / la +parte],

V [se] 1. GN [nom +animat], 2. GP [la / pe +parte], 3. GP [cu +obiect / +parte]

a lua contact direct cu o suprafață: *Băiatul / Zmeul a atins statuia (la / pe umăr) (cu brațul / cu coada).// Bătrâna s-a atins de gardul vopsit (cu haina / la umăr).// Ghețarul s-a atins de vas.// Copilul s-a atins la rană / pe picior (cu o jucărie / cu mâna).//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect / +parte], 3. GP [de +corp],

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +corp], 3. GP [cu +obiect / +parte]

a pune în contact direct: *Băiatul a atins haina / degetul de gard.// Băiatul a atins gardul cu haina / degetul.//*

III.

1. GN [nom +măsurabil], 2. GN [ac +nivel]

a crește sau a descrește până la o anumită valoare: *Azi temperatura a atins pragul de caniculă.//*

IV.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]

a afecta emoțional: *Spusele lui au atins-o pe fată profund.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee]

a aduce în discuție: *Sindicatetele au atins și problema șomajului.//*

VI. V [(nu) se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a. a (nu) afecta; a (nu) leza: *Noul guvern s-a atins până și de justiție.//*

b. a (nu) modifica: *Redactorul nu s-a atins de text.//*

VII. V [nu se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [de]

a nu pune mâna / gura: *Copiii nici nu s-au atins de aparatul tatălui lor.// Câinele bolnav nu s-a atins de mâncare.//*

atrage**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc]

a. a face să se deplaseze la sine sau altundeva: *Fusta de velur atrage scamele.*// *Oșetul atrage musculițele.*// *Resturile de mâncare au atras gândacii sub pat.*//

b. a face să intre / să participe: *Fascismul a atras o mulțime pestriță de adepți.*// *Germania a atras și Italia în război.*// *Sufletul este de esență incoruptibilă și aventura încarnării l-a atras în această lume.*// *Firea păcătoasă a consoartei l-a atras în experiențe nefericite.*//

II.

1. GN [nom] / GV [să], 2. GN [ac +persoană]

a capta interesul; a-i plăcea: *Politica nu l-a atras niciodată pe Ion.*// *Pe Maria o atrage mai mult să danseze decât să învețe.*//

III.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a determina: *Atacantul dinamovist a atras, în repetate rânduri, furia colegilor.*// *Această declarație le-a atras ostilitatea curții prusace.*// *Suspendarea activității acestor baruri atrage după sine și pierderea locurilor de muncă.* //

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GV [să]

a ademeni: *Un necunoscut l-a atras pe băiețel să urce în mașină.*//

Expresii:

a atrage (toate) privirile = a capta atenția celor din jur

a atrage atenția = a ieși în evidență

a atrage (cuiva) atenția că... = a semnala (cuiva) că...

a atrage pe cineva la ceva / altcineva = a face pe cineva să placă ceva / pe altcineva

a atrage pe cineva în cursă = a înșela

a atrage pe cineva în mreje = a fermeca pe cineva; a câștiga bunăvoința cuiva

atribui

I.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac], 3. GN [dat]

a face să aparțină; a acorda; a repartiza: *Federația Internațională de Handbal a atribuit Danemarcei organizarea turneului preolimpic.*// *Această sărbătorire a atribuit forumului partidului din 1965 o semnificație ctitorială.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt], 3. GN [dat +fapt / +persoană / +animat]

a considera drept consecință a ceva: *Medicul ORL William Horatio Bates (1860-1931) a atribuit aproape toate probleme de vedere tensiunii oculare obișnuite.// Ulterior, Gheorghe Bilanici și-a atribuit meritul evitării vărsării de sânge.// Țăranii au atribuit mistreților distrugerea culturilor de porumb.//*

atrofia**I. V [se]**

1. GN [nom +viu]

a degenera (morfolologic și funcțional): *Țesutul muscular se atrofiază, prin inactivitate.//*

audia**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman]

a asculă (mărturii, puncte de vedere, interviuri): *Instanța a audiat martorul indicat în procesul verbal.// În finalul lucrărilor, comisia i-a audiat pe reprezentanții medicilor de întreținere.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [+text / +sunet +artistic / +uman]

a urmări cu atenție: *Acest student audiază toate conferințele mentorului său.// Un juriu format din 11 specialiști a audiat piesele înscrise la Eurovision.// Între cele două războaie mondiale, tinerimea universitară l-a audiat pe Petre Andrei, un ilustru sociolog și o personalitate marcantă.//*

autoriza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GV [să] / GP [ca]

a da cuiva dreptul de a face ceva: *Congresul l-a autorizat pe președinte să folosească „toată forța necesară și adecvată” împotriva teroriștilor.// BNR l-a autorizat pe Philippe Lhotte ca director general al BRD-SocGen.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +rezultat] / GV [(ca) să +rezultat]

a permite: *Statele Unite au autorizat plecarea unei părți a personalului de la ambasada americană din Liban.// Turnul de control a autorizat ca aeronava să aterizeze pe acea pistă.//*

auzi

I.

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GN [ac +sunet], 3. (fac.) GV [ger.] / GV [că / unde / cum...]

a percepe prin auz sunete (produse de ceva): *Nou-născuții aud.// Bătrânul auzise ușa (scârțâind).// Copilul a auzit-o pe sora lui că / unde / cum plângea.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +informație] / GP [de / despre +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GP [de la / din +sursă],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de / despre], 3. GV [că], 4. (fac.) GP [de la / din +sursă],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană +sursă], 3. GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație]

a afla (prin viu grai): *Preotul aude multe păcate / tot felul de povești.// Direcțiunea a auzit de / despre plecarea noastră.// Ion a auzit că noi am plecat.// Prietenul lui a auzit cum am făcut noi / unde am plecat (de la colegi).// Copilul a auzit de / despre părinții lui (de la un vecin) că trăiesc în Moldova.// Copilul l-a auzit pe un vecin că / unde / cum trăiesc părinții lui.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a cunoaște din reputație: *Studentul auzise de profesor / recordul ei.//*

IV. V [se 3sg]

1. GV [că +fapt]

a se zvoni: *Se aude că va fi secetă.//*

avansa

I.

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă / +nivel]

a. a înainta: *Călătorii au avansat (de la ușă) (spre mijlocul vagonului).// Podișul Babadagului avansează în lagune printr-un pinten stâncos.//*

b. a progresa: *Lucrările fizice au avansat în doar 3 luni de la 20% la 47%.*//

c. a atinge un anumit nivel: *Boala pacientului a avansat la stadiul patru.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [de la], 4. (fac.) GP [la]

a promova ierarhic: *Şeful statului l-a avansat pe ministrul Apărării (de la gradul avut) (la gradul de general) datorită succesului din Irak.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani], 3. (fac.) GN [dat], 4. (fac.) GP [pentru]

a da (cu anticipație): *Ion mi-a avansat o sumă mare de bani, de fapt un sfert din valoarea totală a datoriilor mele. // Compania a avansat cca 240.000 de euro pentru a putea constitui o bună parte din stocurile de furaje necesare.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee]

a face o propunere / ipoteză: *Victor Hugo, de exemplu, a avansat ideea „Statelor Unite ale Europei”, fiind inspirat de idealurile umaniste. // Cercetătorii de la NASA au avansat ipoteza că există o probabilitate mare ca planeta Ceres să fie locuibilă. //*

avantaja

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a favoriza: *Liniştea politică l-a avantajat pe premier. // Ortodoxia a avantajat mai ales dezvoltarea satului. // Croiala rochiei nu o avantaja pe Maria.*//

avaria

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [+sistem],

V [se] 1. GN [nom +sistem], 2. (fac.) GP [+cauză]

a (se) strica: *O furtună puternică a avariat peste o sută de case dintr-o comună arădeană. // Avionul s-a avariat la impactul cu solul. // Televizorul s-a avariat probabil de la un şoc de curent.*//

avea**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a. a poseda; a deține: *Copiii mei au note bune.*//
b. a dispune de: *Elevii au vacanță.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [de la / din +sursă]
 a primi: *Ion are răspunsul de la Maria.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație]
 a simți: *Pacientul are dureri mari.*// *Deținutul avea bucuria de a citi.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
 a fi caracterizat de anumite trăsături: *Casa are două etaje. Bara are 2 metri. Apa are o moleculă binară. Ideea aceasta are un neajuns.*//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. V [de sup.]
 a trebui: *Instituția are de recuperat toate pierderile.*//

Expresii:

- a avea ce să...* = a găsi ce să...
a nu avea ce să ... = a nu putea să...
a nu avea decât să ... = a fi liber să ...
a se avea bine / rău cu cineva = a se înțelege bine / rău cu cineva
a avea ceva cu cineva = a nu putea suferi pe cineva
nu are cine să... = nu există nimeni care să...
a nu mai avea margini = a întrece orice măsură
N-are nimic! = Nu are nicio importanță
Ce ai? = Ce ți s-a întâmplat?

avertiza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [+privință] / GV [că / să +fapt]
 a preveni (asupra consecințelor); a atrage atenția: *BNR a avertizat în mod public asupra riscurilor aferente împrumuturilor în valută.*// *Turcia a avertizat Belgia cu privire la unul dintre teroriștii de la Bruxelles.*// *Un jihadist francez a avertizat autoritățile că Statul Islamic pregătește un*

atentat.// Doctorul îl avertizase să aibă grijă la șocurile bruște.// Prometeu îl avertizase pe Epimetheus să nu ia nimic de la Zeus.//

aviza

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [+privință] / GV [că +fapt]

a înștiința (printr-un aviz); a atrage atenția: *Mengli Giray l-a avizat pe rege asupra expediției organizate de Eminek.// Solomon, în înțelepciunea lui, l-a avizat pe primul ministru că-l paște soarta lui Aldo Moro.//*

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac]

a-și exprima părerea autorizată: *Curtea Constituțională a avizat pozitiv organizarea unui referendum cu privire la modificarea Constituției.//*

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman], 3. GP [ca +funcție]

a investi: *Parlamentul l-a avizat pe Chițoiu ca ministru al Economiei.//*

axa

I. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [pe]

a se baza; a se concentra: *India se axează pe proiecte energetice.//*

azvârli

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +materie] / GP [cu +materie], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+sursă], 5. (fac.) GP [+cale],

V [se] 1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale]

a. a arunca: *Impactul puternic al mașinii l-a azvârlit pe copil de pe bancheta din spate în parbriz.// Feministele au azvârlit cu lenjerie intimă după arhiepiscopul catolic.// Șoferul a azvârlit pietonul 10 metri pe șosea.// Oamenii primăriei ne-au azvârlit afară din cămin.// Prizonierul s-a azvârlit din tren prin gemulețul de la toaletă.//*

b. a abandona ca nefolositor; a renunța la: *Femeia a azvârlit toate lucrurile care îi aminteau de sora ei.//*

c. a ataca: *Când am intervenit, el s-a azvârlit asupra mea cu pumnii și picioarele.*//

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. V [să]

a se rezezi: *De când m-am azvârlit să cumpăr frigiderul celălalt m-am cumințit și l-am lăsat pe soț să aleagă.*//

Expresii:

a azvârli din picior / picioare = a bate din picior / picioare

bara

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a bloca (tăind calea): *In Golful Guineei, cordoane de nisip barează în spatele lor lagune.*// *Spania barează referendumul Cataloniei pentru independență.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +text]

a tăia cu o linie: *Elevii vor bara răspunsurile greșite.*//

bate

I.

1. GN [nom +mișcare], 2. (opt.) GN [ac +materie] / V [se], 3. (opt.) GP [+loc], 4. (fac.) GP [cu +instrument]

a lovi (repetat): *Tânărul și-a bătut prietenul pe spate cu palma.*// *Ion s-a bătut cu palma peste frunte.*// *Copii învață, la înot, să bată apa.*// *Directorul a bătut cu pumnul în masă.*// *Vulturii bat aerul cu mișcări largi de aripi.*// *Ramurile bat în geam.*//

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat]

a. a da bătaie: *Câinele acesta bate pisicile.*//

b. a învinge: *Francezii i-au bătut pe nemți.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. (fac.) GP [pentru] / GV [(ca) să +scop]

a se lupta; a disputa: *Familia lui s-a bătut cu statul pentru teren / ca să obțină terenul.*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [+loc]
a fixa țintuind: *Ion și-a bătut o oglindă mare în perete.*//

V.

1. GN [nom +obiect], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [la +parte]
a freca producând rană sau disconfort : *Rucsacul mă bate la umăr.*//

VI.

1. GN [nom +animat], 2. GP [din]
a face mișcări ritmice cu membrele: *Copilul a început să bată din mâini și din picioare.*//

VII.

1. GN [nom +organ]
a pulsa: *Inima bate regulat.*//

VIII.

1. GN [nom +fenomen_atmosferic / +radiații], 2. (fac.) GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [peste / în / pe +materie]
a se manifesta (violent) (peste ceva): *Bate vântul / ploaia / grindina (peste butoi)*// *Soarele te bate în cap.*// *Bate aerul condiționat pe foi.*//

IX.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [la / în +sport],
4. (fac.) GP [cu +scor]
a învinge într-o întrecere: *Ion l-a bătut pe prietenul său la sărituri cu câțiva centimetri.*// *Simona a bătut-o pe Maria în finala de sărituri / la campionatul european de gimnastică.*//

X.

1. GN [nom +mișcare / +radiații], 2. GP [+țintă] / GN [ac +distanță]
a putea să acopere o distanță: *Lanternă asta bate doar până la ușă / doi metri.*// *Pușca lui nu bătea decât 100 de pași.*//

XI.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GP [la / în +țintă] / GAdv [+țintă]
a face aluzie critică la ceva: *Comentariul lui bate la incompetența direcțiunii.*// *Înțeleg unde bați.*//

XII.

1. GN [nom +materie], 2. GP [în]
a avea o anumită culoare: *Rochia de mireasă bătea în albastru.*//

XIII.

1. GN [nom +obiect], 2. (fac.) GP [de / pentru] / GV [(ca) să +scop]
a scoate sunete ritmice indicând ceva: *A bătut pendula (de nouă ori).*// A

bătut toaca (de / pentru vecernie).// Clopotul bate ca să se strângă lumea.//

XIV.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a întrece; a fi superior: *Oferta noastră le bate pe toate celelalte.//*

Expresii:

a se bate cu pumnii în piept = a se făli

a bate pe cineva la cap = a cicăli

a se bate pe burtă cu cineva = a fi intim cu cineva

a bate palma cu cineva = a. a da mâna; b. a încheia o tranzacție

a bate un record (sportiv) = a depăși un record (sportiv)

a se bate cap în cap = a fi în contradicție

a bate la mașină = a dactilografia

a bate la ochi = a frapa

a bate monedă = a. a face caz de ceva; b. a fabrica monedă de metal

a bate toba = a divulga peste tot un secret

a bate tactul / măsura = a mișca mâna în ritmul unei bucăți muzicale

a bate mult drum (sau multă cale) = a parcurge o distanță lungă

a bate podurile = a vagabonda

a bate (pasul) pe loc = a nu realiza niciun progres

a bate câmpii = a vorbi fără noimă

a bate la ușa cuiva = a veni la cineva spre a-i cere ajutorul

a-și bate joc de cineva / ceva = a. a lua în derâdere pe cineva; b. a viola o fată

a bate în retragere = a) a se retrage din luptă; b) a retracta cele spuse mai înainte

a-i bate cuiva obrazul = a-i reproșa cuiva că e neserios

baza

I. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [pe]

a avea ca fundament: *Sistemul aerului condiționat se bazează pe principiile termodinamice.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [pe]

a fundamenta: *Ziarul își bazează afirmațiile doar pe surse incerte.//
Întreprinderea își bazează rentabilizarea pe disponibilizări.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pe], 3. (fac.) GP [+scop] / V [(ca) să] / GV

[(ca) să]

a lua ca ajutor: *Mă bazez pe tine (pentru promovare / ca să iau examenul).// Întreprinderea se bazează pe disponibilizări pentru rentabilizare / ca să se rentabilizeze.// Tinerele generații se bazează pe stat să îi ușureze de povara întreținerii bătrânilor.//*

băga

I.

1. GN [nom +persoană / +sistem / +forță], 2. GN [ac], 3. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a. a introduce: *Guvernul a băgat bacșișul în nota de plată.// Mama a băgat capul pe ușă, exact în acel moment.// Programul bagă automat totalul sumelor de pe coloană (dedesubt).// Vântul bagă fumul în casă.//*

b. a plasa: *Mulți oameni și-au băgat economiile la fonduri de investiții dubioase.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [în / la +situație / +activitate]

a face să participe; a participa: *Curiozitatea l-a băgat pe turist în bucluc.// Ioana s-a băgat la curățenie.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană] / V [se], 3. GN [nom / ac +funcție] / GP [ca +funcție], 4. (fac.) GP [la / în +instituție / +persoană]

a (se) angaja: *Ion l-a băgat pe fratele lui director / ca director la o bancă.// Ion s-a băgat agent de pază la primărie / la o vedetă.//*

Expresii:

a băga ceva în gură = a mânca

a băga pe cineva sub masă = **a.** a face pe cineva să cadă sub masă din cauză că i s-a dat prea mult de băut; **b.** a învinge (pe cineva) într-o încercare, într-o discuție; a înfunda

a-și băga nasul în ceva / undeva / în toate / unde nu-i fierbe oala = a se amesteca în treburi care nu-l privesc

a băga cuiva ceva în / la cap = **a.** a face pe cineva să-și însușească niște cunoștințe; **b.** a face pe cineva să creadă sau să fie obsedat de ceva

a băga ceva în / la cap = a ține minte ceva

a-și băga mințile în cap = a se cuminti

a băga cuiva frica în oase = a speria rău pe cineva

a băga pe cineva în sperieți / răcori / boală / boale = a speria rău pe cineva

a băga pe cineva în draci = a necăji, a întărâta pe cineva

- a băga pe cineva în viteză* = a face pe cineva să muncească în ritm alert
a se băga în sufletul / în ochii / sub pielea cuiva = a se face cu insistență observat de cineva spre a-i câștiga încrederea
a băga pe cineva (de viu) în mormânt = a aduce moartea cuiva (pricinuindu-i supărări foarte mari)
a o băga pe mânecă = a intra într-o mare încurcătură
a băga zăzanie / vrajbă / intrigă (între oameni) = a învrăjbi
a băga un fitil / fitiluri (împotriva cuiva) = a calomnia (pe cineva)
a băga pe cineva în pâine = a da cuiva o slujbă
a băga pe cineva în fabrica de pumni = a lua la bătaie pe cineva
a băga actele (de căsătorie) = a depune actele cerute pentru căsătorie
a băga seama la ceva = a fi atent, a observa
a băga în seamă pe cineva = a da atenție cuiva, a fi curtenitor cu cineva
a băga de seamă = a avea grijă (de ceva), a fi atent (la ceva)
a se băga de seamă = a se observa, a se remarca (ceva)
a-i băga cuiva mortul în casă = a crea cuiva niște dificultăți neașteptate

bănuî

I.

1. GN [nom +personă], 2. GV [că +fapt],
 1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +personă], 3. GV [că] / GP [de]
 a suspecta; a crede: *Maria bănuiește că soțul ei o înșală.*// *Maria îl bănuiește pe soțul ei că o înșală.*// *Maria îl bănuiește pe soțul ei de adulter.*//

bea

I.

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GN [ac +lichid]
 a înghiți un lichid: *Maria bea încet (ceaiul).*//

II.

1. GN [nom +uman]
 a bea alcool: *Ion bea prea mult.*//

Expresii:

- a bea paharul până-n fund* = a îndura un necaz până la capăt
a bea în sănătatea (sau în cinstea) (sau pentru succesul) cuiva = a sărbători pe cineva, consumând băuturi alcoolice în cinstea (și pe socoteala) lui
a-și bea și cămașa = a cheltui totul pe băutură

a-și bea (și) mințile = a bea până la inconștiență

beneficia

I.

1. GN [nom], 2. GP [de]

se bucură de: *Casa beneficiază de o poziție specială.*// *Studiul în afara țării beneficiază de recunoaștere internă.*// *Femeile însărcinate beneficiază din oficiu de asigurări sociale de sănătate.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [ca urmare / de pe urma +fapt], 3. (fac.) GP [de]

a scoate profit: *Familia premierului britanic nu a beneficiat de pe urma fondurilor din companii offshore.*// *Inculpata a beneficiat de suma de 400 de lei, ca urmare a comiterii infracțiunii.*//

blestema

I.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac], 3. (fac.) GV [să +rezultat +negativ]

a. a înjura: *Două măicuțe blestemă de mama focului în plină stradă.*//

b. a anatemia: *Sătenii l-au blestemat pe preot (să nu aibă odihnă nici după moarte).*//

Expresii:

a-și blestema zilele / viața = a fi foarte nemulțumit de viață

bloca

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +cale], 3. (fac.) GP [cu +materie],

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac +cale]

a împiedica circulația: *Revoluționarii au blocat străzile (cu baricade).*// *Mâzul a blocat cursul râului.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc], 4. (fac.) GP [+instrument / +fapt],

1. GN [nom +instrument / +fapt], 2. GN [ac]

a. a face să nu-și urmeze cursul; a opri: *UE a blocat fondurile.*// *PDL a blocat legea în parlament (prin vot negativ).*//

b. a face să nu mai funcționeze (normal): *Hoțul a blocat bancomatul cu gumă de mestecat.*// *Un ciorap a blocat mașina de spălat.*// *Răspunsul lui m-a blocat.*//

III. V [se]

1. GN [nom +sistem]

a nu mai funcționa: *Mașina s-a blocat.*//

bombarda

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +țintă], 3. GP [cu +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. (fac.) GN [ac +țintă]

a arunca bombe asupra unei ținte: *Aliații și-au bombardat inamicii cu avioane invizibile.*// *Tunurile inamice au bombardat toată noaptea.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [cu]

a asalta; a copleși: *Fanii Stelei l-au bombardat cu mesaje pe Marica.*// *Ziarisții l-au bombardat pe premier cu întrebări.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +țintă], 3. GP [cu +obiect]

a arunca repetat asupra: *Manifestanții l-au bombardat pe premier cu roșii.*//

boteza

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [ac +nume]

a da un nume: *Arheologii au botezat o specie de dinozaur "țigan".*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman] / V [se]

a (se) supune ritualului de botez: *Ion a botezat mulți copii.*// *Mulți păgâni s-au botezat.*//

bucura

I. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [de / la +stimul] / GV [+fapt +stimul]

a simți bucurie: *Beți și vă bucurați!*// *Câinele meu se bucură de afecțiunea mea.*// *Ion se bucură la vederea copiilor săi.*// *Vecinul ei se bucura când*

Maria îl băga în seamă. // Mama se bucura să-și știe copilul în siguranță. //

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat], 3. GP [cu +stimul],

1. GN [nom +stimul] / GV [că / să +fapt +stimul], 2. GN [ac +animat]

a produce bucurie: *Maria o bucură pe mama ei cu rezultatele școlare. // Surâsul fetei îl bucura pe tânăr. // Că / Să te văd mă bucură. //*

III.

1. GN [nom], 2. GP [de]

a. a dispune de: *Casa se bucură de o grădină cocheta. // Institutul se bucură de cercetători renumiți. //*

b. a fi foarte căutat; a provoca interes: *Aparatul acesta se bucură de un mare succes. //*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la +bun]

a lua abuziv: *Nemernicul se bucura la pensia bătrânilor. //*

calcula**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac]

a face calcule; a socoti: *Băncile calculează noile dobânzi. // Creierul / computerul calculează distanțele instantaneu. //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate]

a planifica: *Directorul și-a calculat retragerea pas cu pas. //*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [la]

a aprecia: *Arhitectul a calculat ridicarea construcției la peste un milion de euro. //*

califica**I.**

1. GN [nom +școală], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [ca / drept] / GP [în / pentru] / GV [să]

a pregăti într-un anumit domeniu de activitate: *Școala noastră îi califică pe studenți ca/drept programatori. // Ion s-a calificat în meseria de dulgher. // Maria a fost calificată să fie medic, nu îngrijitoare. //*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [în / pentru] / GV [să]
a face să fie potrivit; a recomanda: *Rezultatele obținute îl califică pe Ion pentru acest post / să obțină acest post.*//

III. V [se]

1. GN [+persoană / +animat], 2. GP [în / la / pentru]

a. a promova într-o etapă competițională: *Doar un concurent de la noi s-a calificat în semifinale / la olimpiadă / pentru etapa a doua.*//

b. a fi apt sau eligibil: *Firma nu se califică pentru participarea la licitație.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt / +persoană], 3. GP [ca / drept]
a considera; a caracteriza: *Presa a calificat reacția ministrului ca / drept sfidătoare.*//

calma**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a liniști: *Redresarea economică a calmat inflația.*//

II. V [se]

1. GN [nom +animat]
a se liniști: *Acum bolnavul s-a calmat.*//

candida**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la / în / pe / pentru]
a concura: *Politicianul va candida la / în alegerile locale.*// *Ion candidează pe postul de referent.*// *Firma candidează pentru obținerea unei finanțări.*//

capacita**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [pentru / spre / în +activitate] / GV [să]

a face pe cineva să poată îndeplini o acțiune: *Îmi place foarte mult cum îi capacitează antrenorul Marin Nicolae pe jucătorii mei.*// *Sistemul*

*capacitează populația pentru / spre un anumit comportament .//
Halloweenul capacitează familia americană în pregătiri mai mari decât la
Crăciun.// Gândirea critică îi capacitează pe studenți să analizeze
problemele.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

*a atrage: Fostul ministru de Interne capacitează cele mai multe voturi din
formațiune.// Dorința de rezultate notabile capacitează energii nebănuite.//
Mesajul său nu prea capacitează masele.//*

capta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [în / prin
+instrument / +loc],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +materie]

a. a aduna lichid, gaz sau radiații; a colecta: *Oamenii captau apa
izvoarelor (prin țevi).// Panourile solare captează și lumina difuză.//*

b. a intercepta radiații: *Microfonul acesta nu captează bine toate
sunetele.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +senzație / +sentiment]

*a atrage favorabil: Actorul străin a captat atenția / simpatia sălii.//
Tranzacțiile euro-dolar captează interesul investitorilor.//*

captura**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat]

a face prizonier; a prinde: Iranul a capturat doi porumbei spioni.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă]

a confisca: Poliția a capturat șapte kilograme de heroină //

caracteriza**I.**

1. GN [nom +trăsătură], 2. GN [ac],

V [se] 1. GN [nom], 2. GP [prin +trăsătură]

a fi / a avea ca trăsătură specifică: *Hărnicia îl caracterizează pe Ion.*//
Atomul este cea mai mică particulă ce caracterizează un element chimic.//
Ion se caracterizează prin hărnicie.// *Diamantul se caracterizează prin duritate mare.*//

II.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac], 3. GP [ca / drept +trăsătură]
 a descrie trăsăturile specifice: *Ioana l-a caracterizat pe soțul ei drept un bărbat elegant.*// *Opera îl caracterizează pe pictor ca un om răscolit de pasiuni.*//

casa**I.**

1. GN [nom +autoritate +judiciar], 2. GN [ac +decizie]
 a anula: *Curtea de Apel a casat decizia de condamnare a polițistilor.*//

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +obiect]
 a scoate din inventar ca nefolositor: *Primăria Petroșani a casat drapele și telefoane mobile.*//

cauza**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +eveniment]
 a fi cauza; a pricinui: *Încălzirea globală a cauzat dispariția mai multor specii de plante.*//

cădea**I.**

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [pe / în +parte] / GP [cu +poziție]

a. a se deplasa de sus în jos sub propria greutate: *Vaza a căzut (de pe bibliotecă) (pe masa de sticlă).*// *Bila cade pe jgheab.*// *Copilul a căzut de pe capră pe saltea pe spate / în cap / cu picioarele înainte.*//

b. a se desprinde: *Pisicii îi cade părul peste tot prin casă.*//

c. a atârna: *Crengile pline de rod au căzut la pământ.*//

d. a se răsturna: *Bastonul a căzut pe jos.*//

e. a se surpa: *O parte din deal a căzut pe casa Mariei.*//

f. a se așterne: *A căzut prima zăpadă.*//

g. a acoperi desfășurându-se în jos: *Cortina va cădea peste această scenă.*//

II.

1. GN [nom +fenomen_atmosferic]

a se manifesta: *A căzut gerul.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GP [în +sentiment]

a fi cuprins de: *Ion a căzut în melancolie.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GP [la +examen]

a nu trece un test: *Securizarea Primăriei a căzut la testul practic.*// *Pictura a căzut la examinarea cu carbon.*//

V.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la / în +loc / +eveniment]

a muri în luptă: *Fii ei au căzut la Plevna / în războiul cu turcii.*//

VI.

1. GN [nom +autoritate / +text +judiciar]

a nu întruni numărul de voturi necesar: *A căzut guvernul / președintele țării.*// *A căzut legea educației.*//

VII.

1. GN [nom +eveniment / +dată], 2. GP [în / pe +dată]

a avea loc la o anumită dată sau perioadă calendaristică: *Paștele cade pe 4 mai.*// *1 Decembrie cade în mijlocul săptămânii.*//

VIII.

1. GN [nom], 2. GP [+loc / +situație]

a se nimeri: *Polițiștii au căzut în mijlocul unui asemenea dezmetic.*// *Au căzut și mere stricate printre cele bune.*//

IX.

1. GN [nom], 2. GN [dat +persoană]

a-i reveni (prin hazard): *Lui Ion i-au căzut două subiecte grele.*// *Mie mi-a căzut curățatul cartofilor.*//

X.

1. GN [nom +fapt +pozitiv / +fapt +negativ], 2. GP [peste / asupra / pe]

a i se întâmpla: *Criza economică a căzut și peste România.*// *Norocul de a câștiga la loterie a căzut și pe Ion.*// *Toată responsabilitatea întreținerii familiei a căzut asupra fetei.*//

XI.

1. GN [nom +sistem]

a nu mai funcționa: *A căzut internetul.*//

XII. V [se 3sg]

1. GN [nom], 2. GN [dat +persoană]

a i se cuveni: *Partea aceasta mi se cade mie.*//

Expresii:

a cădea (bolnav) la pat = a se îmbolnăvi

a cădea în picioare = a ieși cu bine dintr-o situație neplăcută

a cădea pe gânduri = a deveni îngândurat

a-i cădea bine ceva / să ... = a-i prii

a-i cădea rău / prost ceva / să ... = a nu-i conveni, a nu-i prii

a cădea la pace / învoială / de acord (cu cineva) = a ajunge la o înțelegere

a cădea la datorie = a muri în luptă

a-i cădea cuiva (cu) drag / la inimă = a deveni drag cuiva

a cădea ca musca în lapte = a nimeri prost

a cădea în capcana / plasa cuiva = a fi înșelat de cineva

a cădea în genunchi = a ruga insistent cu umilință

a-i cădea bine / rău o piesă de îmbrăcăminte = a i se potrivi / a nu i se potrivi

a-i cădea pe cap / în grijă = a-i reveni o sarcină

căli**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +animat],

V [se] 1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [+cauză]

a (se) înzdrăveni: *Greutățile l-au călit pe Ion. // Ion s-a călit în armată (din pricina regimului auster).*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a oțeli un metal: *Muncitorii au călit aliajul.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +aliment]

a prăji în grăsime : *Maria căleşte varza.*//

căpăta**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a dobândi: *Evaziunea fiscală a căpătat amploare.*//

căra**I.**

1. GN [nom +mișcare], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. (fac.) GP [+mod / +instrument]

a duce ceva (greu) dintr-un loc în altul: *Râurile cară deșeurile în mare.// Autobuzul cară navetiști (din sat) (până la fabrică) (pe o scurtătură).// Ion își cară marfa în cârcă / cu un cărucior.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a obliga să meargă: *Direcțiunea taberei a cărat copiii pe toate coclaurile.// Ion a cărat fetița după el de acasă până unde a avut treabă.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+sursă]

a pleca: *Ion s-a cărat (de la petrecere).//*

căuta**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a încerca să găsească / să obțină: *Ursul căuta mure (lângă drum / acolo).// Guvernul caută o soluție.// Poliția l-a căutat pe inculpat la birou / acasă.// Colegele căutau mereu compania Mariei.//*

II.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac +animat] / V [se], 3. GP [de], 4. (fac.) GP [în / la / prin +parte / +loc]

a (se) cerceta; a scotoci: *Medicul îi caută pe elevi (în cap) de păduchi. // Poliția i-a căutat pe studenți de droguri.// Menajera mea mă caută mereu prin sertare.// Ion se caută la rinichi de piatră.//*

III.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. V [să]

a se strădui; a încerca: *Ursul caută să iasă din cușcă.// Partidele caută să ajungă la putere.//*

IV. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a se ocupa de: *Maria își caută de viața ei.//*

V. V [nu]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la] / GV [că +fapt]
 a nu lua în considerație: *O comisie nu caută la cum se îmbracă
 candidatul.// Nu căuta că sunt mic!//*

Expresii:

- a-și căuta de muncă / lucru* = a căuta să se angajeze
a(-i) căuta (cuiva) nod în papură = a (îi) căuta defecte
a(-i) căuta (cuiva) ceartă / pricină = a (îi) căuta prilej de ceartă cu orice preț
a o căuta cu lumânarea = a se băga singur într-o treabă rea
a nu avea ce căuta undeva = a nu avea motiv / dreptul să se găsească undeva
a-i căuta cuiva în coarne = a răsfăța pe cineva

cânta**I.**

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GN [ac], 3. (fac.) GP [din / cu / la
 +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. (fac.) GN [ac]
 a emite sunete plăcute: *Privighetoarea cântă minumat.// Maria cântă o
 doină (din / la nai) / (cu naiul).// Pe fundal, viorile cântau (o serenadă).//*

II.

1. GN [nom +uman / +text], 2. GN [ac]

a elogia: *Ion / opera cântă iubirea.//*

Expresii:

- a juca cum i se cântă* = a face întocmai ce i se spune

ceda**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat +persoană]
 a transfera dreptul de a deține ceva: *Ministrul i-a cedat unui actor
 portofoliul Culturii.//*

II.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. (fac.) GN [dat] / GP [la / în fața]
 a se declara învins; a renunța la poziția proprie: *Ion a cedat presiunilor
 securității.// Guvernul nu cedează la pretențiile sindicaliştilor.//
 Încăpățânatul nu cedează nici în fața evidenței.//*

III.

1. GN [nom +corp], 2. GP [la / sub +forță]
a se deteriora: *Acoperișul a cedat sub greutatea zăpezii.*//

IV.

1. GN [nom +senzație +negativ], 2. GN [dat +animat]
a scădea în intensitate: *Lui Ion nu-i cedează deloc durerea de spate.*//

celebra**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment / +persoană]
a săvârși cu solemnitate; a sărbători: *Guvernul a celebrat premiarea olimpicilor.*// *Africa de Sud l-a celebrat pe Nelson Mandela.*//

cenzura**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +informație]
a interzice să devină public: *China cenzurează numeroase site-uri.*//

cerceta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se]
a studia; a examina: *Speologul cercetează peșterile.*// *Ion se cercetează (pe la medici).*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [unde / cum... +întrebare]
a căuta să afle (răspunsul la o întrebare): *Procurorul a cercetat unde au fost acei bani investiți.*// *Comisia a cercetat dacă directiva a fost implementată.*//

III.

1. GN [nom +autoritate +judiciar], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [pentru +activitate] / GV [pentru că]
a ancheta: *Procuratura îl cercetează pe ministru (pentru delapidare).*// *Poliția a cercetat un sătean pentru că avea o pușcă.*//

cere**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac] / GV [(ca) să +rezultat], 3. (fac.) GN [dat] / GP [de la]

a se adresa cuiva pentru a obține ceva: *Câinele cerea mâncare (mesenilor). // Această facultate cere foarte mult de la studenți. // Noul coleg i-a cerut șefului să fie mutat. // Direcțiunea a cerut ca toate lucrările să fie gata. //*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [să] / GV [(ca) să +rezultat]

a face să fie necesar: *Micii cer și bere. // Acest proiect cere să fie implementat rapid. // Această situație cere ca toți să se implice. //*

Expresii:

a cere voie să... = a cere permisiunea să...

a cere cuiva socoteală / cont = a trage pe cineva la răspundere

certa**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat], 3. (fac.) GP [+cauză] / GV [+cauză]

a muștra: *Profesorul l-a certat pe șeful clasei (pentru hărmălaia din clasă). // Copilul își ceartă pisica (pentru că nu mănâncă). //*

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman], 3. (fac.) GP [+cauză] / GV [+cauză],

1. GN [nom +uman +plural], 2. (fac.) GP [+cauză] / GV [+cauză]

a. a avea o altercație: *Ion s-a certat cu colegul lui (pentru un pix) / (fiindcă nu l-a susținut). //*

b. a rupe o relație de prietenie: *Ion și prietena lui s-au certat. //*

certifica**I.**

1. GN [nom +autoritate / +text], 2. GN [ac +fapt]

a. a confirma oficial, autorizat: *Raportul Comisiei Europene certifică progresele României. //*

b. a acorda un certificat: *Firma de licitație certifică mobilier de artă. //*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a dovedi: *Demisia lui Kofi Annan certifică eşecul ONU în Siria.*//

cheltui**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +resursă], 3. (fac.) GP [pentru / cu / pe] / GV [+scop]

a consuma (cu un scop): *Ion şi-a cheltuit ultimul salariu nesăbuit.*//

Părinţii mei au cheltuit sume mari pentru educaţia mea / cu mine / pe

mâncare .// Părinţii au cheltuit timp, bani şi sănătate ca să vă crească.//

chema**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat]

a. a striga pe cineva: *Cloşca cheamă puii.*//

b. a spune cuiva să vină la sine: *Directorul îl cheamă pe Ion.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat], 3. GP [+loc / +activitate] / GAdv [+loc]

a face să vină undeva sau să participe la ceva: *Directorul i-a chemat pe părinţi la şcoală / la şedinţă / dincolo.*//

III. V [se]

1. GN [nom] / GV [dacă / când / că / să +fapt], 2. GN [nom] / GAdv [cum / aşă] / GV [că / să]

a. a avea drept nume: *Fetiţa se cheamă Maria.*// *Asta se cheamă prostie.*// *Când / dacă la început câştigi mult se cheamă norocul începătorului.*// *Că nu-ţi pasă de ceilalţi se cheamă egoism.*// *Cum se cheamă să ai mai multe soţii?*//

b. a avea ca semnificaţie: *Hobby-ul de care zici se cheamă să am grijă de banii mei.*// *Dacă nu rezolv problema se cheamă că nu sunt profesionist.*//

chinui**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +viu]

a face să sufere: *Arşiţa chinuie vieţuitoarele.*//

II. V [se]

1. GN [nom +viu], 2. (fac.) GP [+cauză]

a suferi: *Câinii se chinuie de foame.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană / +viu], 2. V [să] / GP [cu]

a se strădui din greu: *Guvernul se chinuie să reducă șomajul.*// *Copilul se chinuie cu tema la matematică.*//

cinsti**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +valoare]

a onora; a prețui: *Musulmanii îl cinstesc pe Allah.*// *Nu toți creștinii cinstesc crucea.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [cu]

a oferi în dar mâncare, băutură sau băcșiș: *De ziua lui, Ion i-a cinstit pe colegi (cu țuică și slănină).*//

circula**I.**

1. GN [nom +materie +mișcare / +obiect / +idee / +uman], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [+instrument]

a. a fi în mișcare: *Sângele circulă (de la inimă) (în tot corpul) (prin artere și vase sanguine).*//

b. a se transfera; a se răspândi: *Subiectele circulă (de la un student) (la altul) (prin e-mail).*//

c. a se deplasa: *Eu circul doar cu metroul.*//

II.

1. GN [nom +monedă / +text]

a fi în uz: *Bancnotele acestea nu mai circulă. Leul circulă doar în România.*// *Expresiile / cuvintele acestea nu mai circulă.*//

cita**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +persoană / +text]

a reproduce ce a afirmat cineva; a indica drept sursă de informație:
Reporterul l-a citat pe președintele țării.// Jurnalistul a citat un raport din luna august.// Lucrarea nu citează sursele.//

II.

1. GN [nom +persoană +judiciar], 2. GN [ac +persoană]
 a chema în instanță ca martor: *Judecătorul l-a citat pe Ion în acest proces.//*

citi**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +text], 3. (fac.) GP [+sursă]
 a recepta vizual: *Ion citește (un vers) (din Eminescu / pe o pancartă).//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +persoană +text]
 a lectura / studia opera unui autor: *Elevii nu citesc încă Rebreanu.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de / despre] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GP [+sursă],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de / despre], 3. GV [că], 4. (fac.) GP [+sursă]

a afla (parcurgând vizual un text): *Toată firma citise despre situația directorului (în ziar).// Eu am citit că vremea se va încălzi.// Ai citit unde are loc spectacolul?// Despre această actriță, Maria a citit (într-o revistă mondenă) că are cinci copii.//*

clarifica**I.**

1. GN [nom +persoană / +text / +fapt], 2. GN [ac +situație]
 a face să devină neambiguu: *Ministerul / noua lege a clarificat condițiile de examen.// Noile descoperiri au clarificat anumite aspecte ale teoriei.//*

II. V [se]

1. GP [nom +situație], 2. (fac.) GP [+mod]
 a deveni neambiguu: *Lucrurile s-au clarificat (prin intervenția ministrului).//*

III.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GV [că +text]

a afirma explicit pentru a fi clar: *Patronatul a clarificat că nu se vor face disponibilizări.*// *Raportul european a clarificat că guvernul trebuie să respecte justiția.*//

clasa

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [după / în funcție de +criteriu]

a aranja pe categorii: *Colecționarul a clasat toate timbrele pe care le avea (în funcție de valoarea lor).*//

II.

1. GN [nom +persoană +judiciar], 2. GN [ac +fapt +judiciar]

a înceta urmărirea penală: *Judecătorul a clasat cazul din lipsă de probe.*//

III. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [+ierarhie] / GN [ac +ordinal] / GAdv [+mod], 3. GP [la / în +competiție] / GP [în ce privește +criteriu]

a obține un anumit loc într-un clasament: *Gimnastele românce s-au clasat pe locul întâi / foarte bine la Campionatul European.*// *Vinul românesc s-a clasat al doilea în etapa regională.*// *Bulgaria s-a clasat după Luxemburg în ce privește afluxul de investiții străine.* //

IV.

1. GN [nom +criteriu], 2. GN [ac], 3. GP [+ierarhie] / GN [ac +ordinal]

a stabili cuiwa un anumit loc într-un clasament: *Afluxul de investiții străine a clasat Bulgaria după Luxemburg.*//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [drept / ca] / GAdj [ac]

a eticheta: *Ministerul a clasat drept/ca monument istoric linia ferată îngustă Sibiu - Agnita - Sighișoara.*// *Presa a luat foc si a clasat gestul incalificabil.*//

clasifica

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (opt.) GP [pe / în +plural], 4. (opt.) GP [după / în funcție de +criteriu]

a (se) aranja pe categorii: *Colecționarul a clasificat timbrele pe trei categorii (în funcție de valoarea lor).*// *După sex, oamenii se clasifică în bărbați și femei.*//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. (opt.) GP [+ierarhie] / GN [ac +ordinal], 3. (opt.) GP [la / în +competiție] / GP [în ce privește +criteriu]

a obține un anumit loc într-un clasament: *Gimnastele românce s-au clasificat pe locul întâi la Campionatul European.*// *Vinul românesc s-a clasificat al doilea în etapa regională.*// *Bulgaria s-a clasificat după Luxemburg în ce privește afluxul de investiții străine.* //

III.

1. GN [nom +criteriu], 2. GN [ac], 3. GP [+ierarhie] / GN [ac +ordinal]

a stabili cuiva un anumit loc într-un clasament: *Afluxul de investiții străine a clasificat Bulgaria după Luxemburg.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [drept / ca] / GAdj [ac]

a eticheta: *Ministerul a clasificat drept/ca monument istoric linia ferată îngustă Sibiu - Agnita - Sighișoara.*// *Presa a luat foc și a clasificat gestul incalificabil.*//

coaliza**I. V [se]**

1. GN [nom +persoană +plural], 2. (fac.) GP [pentru / în +scop],
1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. (fac.) GP [pentru / în +scop]

a se alia: *Statele occidentale în sfârșit s-au coalizat (pentru eradicarea sărăciei din Africa).*// *Marea Britanie s-a coalizat cu S.U.A. (în războiul din Irak).*//

coborî**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [ac +cale], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. GN [ac +cantitate] / GAdv [+cantitate] / GP [cu / de +cantitate], 7. (fac.) GP [+instrument]

a. a se deplasa în jos: *Toți am coborât colina pe drum, cu o mașină de teren.*// *Frunza a coborât de pe creangă în palma fetei.*// *Băiatul ei coborâse (acolo) (pe tobogan).*// *Casa a coborât la vale vreo 2 m / puțin.*//

b. a scădea (ierarhic sau valoric): *Tenismena româncă a coborât pe locul 4 în clasamentul WTA.*// *Prin acest gest, Ion a coborât mult în ochii mei.*// *Temperatura a coborât 6 grade, de la 20 la 14.*// *Rata șomajului a coborât 2 p.p. / cu 1,5 %.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. GN [ac+cantitate] / GAdv [+cantitate], 7. (fac.) GP [cu+instrument]

a. a face să se deplaseze în jos: *Călătorul își coborâse bagajele (din tren) (pe peron).// Muncitorii au coborât mobila (două etaje / destul de mult) (pe umeri).//*

b. a face să scadă (ierarhic sau valoric): *Această înfrângere a coborât echipa pe poziția secundă a clasamentului.// Dacă mândria l-a coborât pe om din cer, smerenia l-a înălțat.// Gheața nu a coborât temperatura apei decât cu 10 grade, de la 25 la 15.//*

III.

1. GN [nom+cale], 2. (fac.) GN [ac+cale], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a-și avea traseul în jos: *Traseul spre Cheile Galbenei a început să coboare.// Autostrada coboară o pantă lungă și lină direct spre estuar.// Cărarea coboară de la cabană în sat prin pădure.//*

IV.

1. GN [nom+uman], 2. GP [din / de pe +vehicul], 3. (fac.) GP [la / în +țintă] a părăsi un vehicul: *Tânăra a coborât (din autobuz) (la / în Piața Universității).// Ion a coborât de pe motocicletă doar la benzinărie.//*

codifica**I.**

1. GN [nom+persoană], 2. GN [ac+text]

a transcrie cifrat: *Americanii au codificat mesajul pe care l-au transmis aliaților.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a purta o informație despre: *Genomul uman codifică sute de canale (proteine transmembranare) care permit trecerea ionilor prin membrana celulară.//*

coexista**I.**

1. GN [nom+plural],

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a exista în același timp sau loc: *Pinguinii și urșii polari nu coexistă în același areal.// Iubirea nu poate coexista cu ura.//*

coincide

I.

1. GN [nom +plural],

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a. a se petrece simultan sau în același loc : *Câștigarea cupei mondiale a coincis cu retragerea din fotbal a căpitanului echipei Franței. //*

b. a fi identice sau de același fel: *Opiniile noastre coincid.//*

cointeresa

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [+scop]

a stimula interesul cuiva: *Subvențiile oferite pentru suprafețe mari i-au cointeresat pe țărani să se înscrie în asociații agricole. //*

colabora

I.

1. GN [nom +persoană +plural], 2. (fac.) GP [+scop],

1. GN [nom +persoană], 2. (opt.) GP [cu +persoană], 3. (opt.) GP [+scop]

a participa alături de altcineva la realizarea unei acțiuni : *Cele două partide colaborează de multă vreme (în diferite proiecte)// Directoarea a colaborat (cu doi studenți) la volumul dedicat sărbătorii naționale.//*

colecta

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +obiect / +informație]

a aduna: *Firma de salubritate colectează și aparatele stricate.// Sistemul colectează date privind situația epidemiologică.//*

comanda

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate] / GV [(ca) să +rezultat],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GV [să],

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GN [dat +persoană], 3. GN [ac +obiect]

a. a da ordin să execute o activitate: *Conducerea sindicatului a comandat reluarea activității / ca toți minerii să revină la lucru.*// *Generalul le-a comandat trupelor să se retragă.*//

b. a da ordin să i se aducă sau să i se producă: *Câțiva colegi au comandat (unei firme specializate) un brad împodobit de Crăciun.*//

combate

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +idee / +persoană / +fapt +negativ]

a lupta împotriva: *Sfântul Maxim de Torin a combătut păgânismul și ereziile.* // *Nimeni nu-l poate combate pe acest avocat.*// *Acești politicieni/ aceste măsuri combat creșterea prețurilor.*//

combina

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +plural],

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [cu]

a face să se îmbine sau să se potrivească lucruri diferite: *Copiii combină culorile.*// *Un fulg de zăpadă combină albul imaculării cu fragilitatea.*//

II. V [se]

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [între / cu +reciproc],

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a se îmbina sau a se potrivi cu altceva: *Hidrogenul și oxigenul se combină (între ele / unul cu altul).*// *Prostia se combină adesea cu răutatea.*//

comenta

I.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. (opt.) GN [ac +abstract / +text / +fapt], 3. (opt.) GV [((cum) că) +text] / GAdv [cum / așa]

a interpreta: *Premierul a comentat acuzațiile aduse (cum) că ar avea substrat politic.*// *Introducerea comentează cele mai importante aspecte ale operei.*// *Emisiunea comentează ultimele legi aprobate.*// *"Asistăm la o duplicitate extraordinară a regimului sirian", a comentat el.*// *Mai mulți observatori au comentat faptul că expunerea mediatică a lui Trump este*

echivalentul gratis al unor reclame electorale în valoare de două miliarde de dolari.// Cum comentați situația din Japonia?//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [la +abstract], 3. (fac.) GV [că +text] / GAdv [cum / ce], 4. (fac.) GP [fiindcă +cauză]

a. a-și exprima nemulțumirea: *Ion comentează la toate sarcinile primite că sunt prea grele.// Cum / ce comentează sindicatul la această decizie?//*

b. a vocifera: *Ion comentează tot timpul.// Comentez la treaba asta fiindcă tot eu trebuie să rezolv problema.// De ce mai comentezi (că ți-e prea greu)?//*

comercializa

I.

1. GN [nom +persoană], 2. [ac +marfă]

a pune în comerț: *Această firmă comercializează încălțăminte.//*

comite

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate +negativ]

a săvârși: *Portarul a comis gafa sezonului.//*

Expresii:

a comite o infracțiune = a face o ilegalitate

a o comite = a face ceva rău

compara

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +plural], 3. GP [între / cu +reciproc],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu]

a analiza asemănările și deosebirile: *Profesorul compară cele două lucrări (între ele / una cu alta).// Profesorul compară o lucrare cu cealaltă.//*

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a fi asemănător cu: *Scritura acestui autor se compară cu cea a lui Camil Petrescu.//*

Expresii:

a nu se compara cu = a nu fi de aceeași valoare cu

compensa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +negativ], 3. GP [cu / prin] / V [ger.]

a. a suplini o lipsă cu altceva: *Firma compensează pierderile cu / prin prețuri mari.*// *Ion își compensează deficiențele native muncind asiduu.*//

b. a îndrepta un rău printr-un bine: *Domnitorul compensa sângele vărsat în războaie construind mănăstiri.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac],

V [se] 1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GAdv [reciproc] / GN [+reciproc] / GP [între +reciproc]

a (se) contrabalansa: *Elasticitatea clădirii trebuie să compenseze forța unui cutremur.*// *Prostia și bunătatea se compensează (reciproc / una pe alta / între ele).*//

completa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [cu]

a adăuga la ceva (ceea ce lipsește); a întregi: *Studentul completează formularul (cu datele cerute).*// *Actrița și-a completat palmaresul cu mult râvnitul Oscar.*//

II.

1. GN [nom +parte], 2. GN [ac],

V [se] 1. GN [nom], 2. GP [cu +parte]

a se adăuga (formând un întreg): *Generozitatea completează paleta de virtuți.*// *Statueta completează spațiul gol.*// *Consiliul Superior al Magistraturii s-a completat cu un judecător și un procuror.*//

III. V [se]

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GAdv [reciproc] / GN [+reciproc] / GP [cu +reciproc]

a forma împreună un întreg: *Ion și Maria se completează (reciproc / unul pe altul / unul cu altul)*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(că) +text]

a adăuga spunând: *Șeful poliției a completat că nu există victime.*// *„Pentru studiile lui a trebuit și noi să dăm“, a completat el.*//

complica**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +activitate / +situație],
 V [se] 1. GN [nom +activitate / +situație], 2. (fac.) GP [+cauză]
 a (se) încurca; a (se) agrava; a (se) înrăutăți: *Noile date complică rezolvarea problemei.// Rezolvarea problemei s-a complicat (din cauza crizei).//*

comporta**I. V [se]**

1. GN [nom +materie], 2. GAdv [+mod] / GP [+mod], 3. (fac.) GP [+stimul]
 a se manifesta: *Acest guvern se comportă cu responsabilitate în situații de criză.// Această plantă nu se comportă cum ne așteptam (în acest mediu).// Această substanță nu se comportă bine la temperaturi ridicate.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
 a aduce cu sine; a presupune; a necesita: *Acest proiect comportă cheltuieli prea mari.//*

compromite**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]
 a pune în pericol; a prejudicia: *Ploile compromit recolta.// Veselia actorului a compromis ideea de suferință.//*

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +persoană],
 V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [+cauză]
 a(-și) strica buna reputație: *Minciuna l-a compromis pe premier.// Premierul s-a compromis (din cauza minciunilor).//*

compune**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sunet +artistic / +text]
 a crea o operă muzicală sau literară: *Trupa a mai compus o piesă.// Ion compune versuri.//*

II.

1. GN [nom +plural], 2. GN [ac]

a alcătui un întreg: *Hidrogenul și oxigenul compun molecula apei.* //

III. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [din +plural]

a avea drept componente: *Fericirea se compune din mici bucurii.* //

comunica**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +informație] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație]

a face cunoscut: *Ministerul a comunicat rezultatele concursului.* // *Un necunoscut a comunicat unde / cum / când s-a întâmplat accidentul.* //

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GV [să]

a da ordin: *Sindicatul le-a comunicat muncitorilor să se adune în curte.* //

III.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GP [cu +persoană / +animat], 3. (fac.) GP [prin +mod] / GAdv [+mod] / V [ger.],

1. GN [nom +persoană +plural / +animat +plural], 2. (fac.) GP [cu / între +reciproc], 3. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod] / V [ger.]

a vorbi cu; a ține legătura: *Președinția nu comunică cu guvernul (prin telefon / telefonic).* // *Deținuții comunică (unii cu alții / între ei) prin mesaje criptate / bătănd în pereți.* //

IV.

1. GN [nom +corp / +spațiu], 2. GP [cu +corp / +spațiu], 3. (fac.) GP [prin +mod],

1. GN [nom +corp +plural], 2. (fac.) GP [cu / între +reciproc], 3. GP [prin +mod]

a fi în legătură: *Cămara comunică cu pivnița.* // *Celulele închisorii comunică cu exteriorul printr-un canal de aerisire comun.* // *Neuronii comunică (între ei / unul cu altul) prin sinapse.* //

concentra**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc / +țintă / +scop]

a strânge într-un singur loc (în afară sau în sine); a face să conveargă:
Aparatul concentrează radiațiile solare într-un fascicul intens.// Elita globală concentrează (în ea) o putere imensă.// Concentrează-ți toată energia în acest scop / pentru rezolvarea problemei.//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [+loc]

a se strânge; a se acumula: *Carbohidrații se concentrează în fructe, legume și cereale.// Trupele s-au concentrat pe flancul drept.//*

III. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [pe / asupra +scop]

a avea ca interes sau scop: *Acest antrenament se concentrează pe întărirea mușchilor spatelui.// Organizația se concentrează asupra unei singure probleme.//*

concepe

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a proiecta; a imagina ceva nou: *Ion a conceput un ceas cu apă.// Guvernul a conceput un plan de redresare.//*

II. V [nu]

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(ca) să +fapt] / GN [ac +fapt]

a nu înțelege; a nu accepta mental: *Ion nu concepe ca fiii lui să-l mintă / minciuna.// Românii nu concep pedeapsa cu moartea.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac +uman]

a procrea: *Ion nu poate concepe (băieți).//*

conchide

I.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. (fac.) GV [(că) +fapt / +text]

a trage o concluzie: *Organizația Mondială a Sănătății a conchis că fumul motoarelor diesel este cancerigen.// Echinacea nu ajută prea mult la combaterea răcelii, a conchis un studiu american.//*

concura

I.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. (fac.) GP [la +competiție]

a participa la un concurs: *Școala noastră concurează și ea (la campionatul liceelor).//*

II.

1. GN [nom], 2. GP [cu], 3. (fac.) GP [în / la / pentru / pe +competiție],
V [se] 1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [între / cu +reciproc], 3. (fac.) GP
[în / la / pentru / pe +competiție]

a (se) întrece; a (se) lupta: *Ion concurează cu Gheorghe în / la inteligență.// Google concurează cu Facebook (pe piața rețelelor sociale / pentru supremație).// Albinele se concurează (între ele) în căutarea unui nou cămin.//*

III. V [3]

1. GN [nom], 2. GP [cu], 3. (fac.) GP [în / la / pentru +scop],

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [în / la / pentru +scop]

a tinde spre același rezultat: *Și Cerul concură cu voința omului (în cele bune)!// Elementul este un obiect care concură cu altele la / pentru formarea unui tot.//*

condamna**I.**

1. GN [nom +judiciar], 2. GN [ac +persoană / +fapt], 3. (fac.) GP [la / cu], 4.
(fac.) GP [pentru +fapt]

a pedepsi (cu un anumit tip de pedeapsă): *Tribunalul l-a condamnat pe Ion (la un an de închisoare) (pentru furt calificat).// Legea condamnă bigamia (cu închisoare).//*

II.

1. GN [nom +fapt / +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [la +negativ] /
GV [să]

a constrânge; a obliga la: *Căsătoria cu el a condamnat-o pe Maria la umilință.// Această guvernare a condamnat Oltul la sărăcie.// Stuttgart a condamnat-o pe Steaua să nu mai câștige.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt]

a blama cu asprime: *România a condamnat acțiunile Israelului.//*

conduce**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +activitate]

a îndruma; a dirija: *Ion conduce această firmă.// Germania conduce economia Europei.// Președintele a condus ședința.//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat / +vehicul], 3. (fac.) GP [+sursă],
4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a. a însoți (ghidând): *Căinele a condus tot grupul (de la răscruce) (la un refugiu) (pe o scurtătură).//*

b. a manevra un vehicul; a ghida: *Bărbatul conducea o mașină scumpă.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [după +criteriu]

a se ghida: *Omului rațional se conduce numai după criteriul eficienței.//*

confirma**I.**

1. GN [nom +persoană / +fapt / +text] / GV [că +fapt], 2. GN [ac +text / +fapt] / GV [că +fapt]

a adevări: *Ion a confirmat spusele Mariei.// (Faptul) că se ceartă cu toată lumea confirmă incapacitatea lui Ion de adaptare.// Articolul confirmă că investiția în educație poartă un risc astăzi.//*

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman], 3. GP [ca / drept / în funcția de +funcție] / GN [nom +funcție]

a definitiva pe cineva pe un post: *Liderul suprem al Iranului, ayatollahul Ali Khamenei, l-a confirmat pe Mahmoud Ahmadinejad ca / drept / în funcția de președinte al țării.// Senatul american l-a confirmat pe Christopher Hill ambasador în Irak.//*

confisca**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [dat +persoană] / GP [de la +persoană], 3. GN [ac +bun]

a lua un bun fără despăgubire: *Statul le-a confiscat celor condamnați averile ilicite.// Poliția a confiscat de la o persoană peste 6 mii de litri de alcool etilic fără acte de proveniență.//*

confrunta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +plural], 3. (fac.) GP [cu / între +reciproc],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu]

a compara: *Ion a confruntat lucrările (una cu alta) / (între ele).*// *Persoana de la ghișeu confruntă copia cu originalul.*// *Studentii confruntă calculele teoretice cu rezultatele măsurărilor.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană +plural / +informație +plural], 3. (fac.) GP [cu / între +reciproc],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +informație], 3. GP [cu +persoană / +informație]

a stabili adevărul comparând informațiile: *Judecătorul a confruntat cei doi martori (unul cu altul) / (între ei).*// *Directorul a confruntat spusele profesorului cu varianta elevului.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +negativ]

a întâmpina o problemă: *Ion se confruntă cu lipsa banilor.*//

consacra**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +resursă], 3. GN [dat +persoană / +activitate] / GP [pentru]

a. a pune la dispoziție: *Mi-am consacrat tinerețea fiilor mei / educării lor.*// *Biserica Ortodoxă a consacrat o zi liturgică pe săptămână pentru pomenirea generală a morților.*//

b. a dedica: *Scriitorul și-a consacrat întreaga operă luptei pentru pace.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a. a consfinți; a stabili: *Constituția din 1866 a consacrat caracterul indivizibil al statului român.*//

b. a face celebru: *Oprah renunță la emisiunea care a consacrat-o.*//

consemna**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +text / +informație / +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație]

a fixa în scris: *Instanța a consemnat spusele martorului.*// *Mihail Manoilescu, șeful delegației române la Viena, a consemnat momentul vizionării noii hărți a Transilvaniei.*// *Agentul de poliție a consemnat (faptul) că șoferul consumase băuturi alcoolice.*// *Agentul nu a consemnat unde se poate face plângere împotriva actului constatat.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani], 3. GP [la +instituție]
a depune o sumă de bani la o anumită instituție, ca demers juridic:
Contestatorul a consemnat suma datorată la o altă unitate bancară.//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a înregistra o anumită evoluție financiară sau economică: *Piața auto din România a consemnat al treilea mare declin din Europa.*// *Cursul de schimb a consemnat oscilații moderate.*//

IV.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană / +vehicul], 3. GP [la +loc]
a interzice părăsirea unui loc: *Aviația americană a consemnat la sol majoritatea celor peste 700 de avioane tactice Boeing.*// *Poliția a consemnat la domiciliu un șofer pentru că a fugit de la locul faptei.*//

considera**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +opinie]
a aprecia: *Guvernul consideră că o soluție există.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. GAdj [ac] / GP [ca (fiind) / drept] / GN [ac]
a avea o anumită părere despre cineva / ceva: *Eu îl consider pe Ion cinstit.*// *Sindicatelor consideră această măsură (ca fiind) inoportună.*// *Pluralitatea tradițiilor regionale, culturale și religioase o considerăm ca bogăție a Europei.*// *Patronatul consideră drept nejustificate cererile sindicatului.*// *Ion se consideră un om curajos.*//

consolida**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se]
a (se) face solid, durabil: *Proprietarii au consolidat casa.*// *Ultimul succes al actriței i-a consolidat faima.*// *Economia s-a consolidat.*//

consta**I. V [3]**

1. GN [nom], 2. GP [în]

a fi alcătuit din; a consta: *Proiectul constă în construirea de case ieftine.// Premiile constau în articole sportive.//*

constata**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]

a stabili un adevăr (prin observare directă): *Fondul Monetar Internațional a constatat întârzieri ale programului de ajustare bugetară.// Ministerul Transporturilor a constatat că activitatea de dezăpezire este deficitară.// Poliția a fost cea care a constatat unde a ajuns acel echipament.//*

constitui**I.**

1. GN [nom], 2. GN [nom]

a reprezenta: *Sănătatea constituie singurul capital al omului sărac.//*

II.

1. GN [nom +plural], 2. GN [ac]

a alcătui ca parte: *Toate aceste părți constituie un sistem.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a alcătui (creând): *Fermierii ialomițeni au constituit dosarele pentru sprijinul agricol.// Parlamentul a constituit o comisie de anchetă.// Băncile au constituit provizioane.//*

IV.

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac +organizație],
V [se] 1. GN [nom +persoană +plural], 2. GP [în +organizație]

a se organiza în: *Partidele de dreapta au constituit o nouă alianță.// Psihopedagogii s-au constituit în asociație.//*

construi**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sistem]

a alcătui (pas cu pas, sistematic): *Ion a construit o casă.// Romanii au construit un imperiu.//*

consulta

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +autoritate / +text]

a cere sau a căuta o informație: *Ion a consultat un avocat.// Elevii consultă dicționarul.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu], 3. (fac.) GP [+privință]

a cere un sfat: *Partidele s-au consultat cu președintele țării (legat de numirea premierului).//*

III.

1. GN [+uman +medicină], 2. GN [ac +animat]

a examina: *Medicul a consultat trei pacienți.//*

consuma

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +resursă] / GP [din +resursă]

a întrebuința (împuținând): *Mașina consumă motorină.// O analiză prea amănunțită ar consuma din timpul disponibil.//*

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [+stimul]

a-și face griji: *O mamă se consumă din orice.//*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]

a extenua: *Situația aceasta ar consuma pe oricine.//*

conta

I.

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [pentru]

a fi important: *O victorie ar conta (pentru noi).//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pe]

a se bizui: *Guvernul contează pe sprijinul parlamentar.//*

contacta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]
a intra în legătură: *Doctorandul și-a contactat îndrumătorul.*//

contesta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a. a face o contestație: *O firmă a contestat această licitație.*//
b. a nu recunoaște; a nega: *Acesta a contestat moralitatea juristului.*//

continua**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [cu],
V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [cu]
a se prelungi: *Spectacolul continuă. Serialul se continuă cu încă un sezon.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [cu]
a prelungi: *Copiii au continuat joaca.*// *Scriitorul a continuat romanul cu încă două capitole.*//

III.

1. GN [nom], 2. V [să]
a nu înceta: *Ion continuă să sperie.*// *Simțurile continuă să se revolte.*//

contra**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]
a contrazice: *Premierul l-a contrat din nou pe președinte.*//

II.

1. GN [nom +persoană +sport], 2. GN [ac +persoană +sport]
a da o contră: *Luptătorul și-a contrat adversarul.*//

contracta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a realiza pe bază de contract: *Soțul ei a contractat un credit de nevoi personale.*// *Agenția a contractat proiecte de investiții în mediul rural.*// *Producătorul de mobilă arădean și-a contractat întreaga producție de mobilă pe 2013.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [+scop] / GV [(ca) să] a angaja: *Compania l-a contractat pe marele tenisman pentru o nouă campanie de imagine.*// *Municipalitatea a contractat o firmă (ca) să curețe zăpada.*//

III.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +medicină +negativ] a se îmbolnăvi de: *Max a contractat o răceală.*//

IV.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +corp],
V [se] 1. GN [nom +corp], 2. GP [+cauză]
a(-și) reduce dimensiunile: *Frigul a contractat linia ferată.*// *Linia ferată s-a contractat de / la / de la frig.*//

contrazice**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] a infirma: *Faptele contrazic cele afirmate.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană],
V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană] a susține contrariul; a nu fi de acord: *Soțul nu își contrazice soția.*// *Victima s-a contrazis cu un coleg.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană +plural / +idee +plural], 2. (fac.) GN [ac +reciproc] a nu fi în acord: *Președintele și premierul se contrazic unul pe altul.*// *Cele două ipoteze se contrazic.*//

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană] a afirma lucruri contradictorii: *Cel interogată se contrazice.*//

contribui**I.**

1. GN [nom], 2. GP [la], 3. (fac.) GP [cu / prin] / V [ger.]

a-și aduce contribuția: *Toți colegii au contribuit la cadoul șefului (cu o sumă oarecare).// Criza economică a contribuit la sărăcirea populației (prin devalorizarea leului).// Copiii contribuiau la curățenie ștergând praful.//*

controla**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac]

a. a verifica: *Cineva controlează marfa.//*

b. a dirija: *Un computer controlează întregul proces.//*

II. V [se]

1. GN [nom +uman]

a se stăpâni: *Copiii nu se controlează.//*

conveni**I.**

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GP [asupra] / GV [(ca) să / că / unde / cum... +rezultat] / GN [ac],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. GP [asupra] / GV [(ca) să / că / unde / cum... +rezultat] / GN [ac]

a stabili de comun acord: *Soții au convenit să se despartă.// Sindicatul a convenit cu patronatul asupra reducerii personalului / ca personalul să fie redus.// Studenții au convenit cu profesorul când / unde / cum să dea examenul.// Părțile au convenit data procesului.//*

II. V [3]

1. GN [nom] / GV [(ca) să / că / unde / cum... +fapt], 2. GN [dat +animat / +persoană]

a fi pe placul cuiva: *Data examenului le convine studenților.// Studenților le convine ca examenul să fie amânat. Mie nu-mi convine că s-a mutat examenul.// Pisicii nu i-a convenit unde a așezat-o Maria.//*

convinge**I.**

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. V [să]

a determina: *Părinții l-au convins pe Ion să plece.// Eșecurile repetate au convins guvernul să-și schimbe politica.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [de +fapt] / GV [că +fapt]
a face să recunoască ca adevărat: *Reacția fetei l-a convins pe Ion de inutilitatea demersului său.// Privirea lui m-a convins că el este vinovat.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +fapt] / GV [că +fapt]
a-și întemeia o opinie: *Juriul s-a convins de talentul lui.// M-am convins că totul este inutil.//*

convoca**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană]
a chema (într-un anumit loc): *Președintele a convocat parlamentul.//*

coordona**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +activitate]
a organiza: *Ion coordonează voluntarii.// Ion coordonează curățarea parcului.//*

copia**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a reproduce (făcând un duplicat sau imitând): *Ion își copiază actele.// Guvernul copiază măsurile luate de nemți.//*

corecta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +negativ], 3. (fac.) GP [prin / cu +instrument / +mod] / V [ger.],
1. GN [nom +instrument / +mod], 2. GN [ac +negativ]
a îndrepta ceva greșit: *Stomatologii corectează dentiția cu aparate dentare.// Aparatele dentare corectează dentiția.// Zidarul a corectat*

peretele printr-un strat de tencuială / tencuindu-l.//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman] / V [se]

a îndrepta ceva spus greșit: *Ion l-a corectat pe director.// Ion s-a corectat.//*

corespunde

I.

1. GN [nom], 2. GP [cu],

1. GN [nom +plural], 2. GP [cu +reciproc] / GP [între / cu +reciproc]

a. a se potrivi: *Factura nu corespunde cu consumul real.//*

b. a fi în legătură: *Peretele camerei corespunde cu scara blocului.//*

c. a fi pe / de același nivel: *Funcția de contabil-șef corespunde cu cea de director.//*

II.

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a se încadra în: *Reușita lui Ion corespunde cu aspirațiile sale.// Mărturia femeii corespunde cu realitatea.//*

corupe

I.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac +persoană]

a abate de la moralitate: *Un politician a corupt judecătorii.// Lipsa de control corupe pe oricine.// Bunăstarea poate corupe firea umană.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană]

a decădea moral: *Polițiștii s-au corupt.// Sufletul omului s-a corupt.//*

III.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +sistem / +idee / +text / +informație],

V [se] 1. GN [nom +sistem / +idee / +text / +informație], 2. (fac.) GP [+cauză]

a (se) deteriora: *Acțiunile guvernului corup statul de drept / ideea de stat de drept.// Transcrierea repetată a manuscriselor a corupt textele antice.// Toate fișierele s-au corupt (din cauza acestui virus / de la transfer).//*

costa**I.**

1. GN [nom +marfă], 2. (fac.) GN [ac +bani / +măsurabil], 3. (fac.) GN [ac +persoană]

a avea un (anumit) preț (pentru cumpărător): *Statueta aceasta costă.// Rochia a costat(-o pe fată) 20 de lei / o zi de muncă.//*

II.

1. GN [nom +fapt] / GV [să / că +fapt], 2. (fac.) GN [ac +resursă], 3. (fac.) GN [ac +persoană]

a necesita o (anumită) plată (din partea cuiva): *Ambiția de a deveni președinte l-a costat sănătatea pe Ion.// Frumusețea costă (bani / timp).// Să ții copiii la universitate costă mult.// Că Ion merge toată ziua la film nu-l costă?//*

Expresii:

Ce mă costă? = nu am ce pierde

Nu mă costă (nimic). = nu-mi cere nici un efort

cota**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [la +bani]

a atribui ca valoare de piață: *BNR a cota un euro la 4,41 lei.//*

Obs. În domeniul financiar.**crea****I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a produce: *Uraganul a creat pagube mari.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +situație]

a determina: *Venirea acestui director a creat haos.//*

crede**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt / +informație] / GN [ac +informație / +persoană]

a considera ca adevărat: *Și noi credem (că Pământul este rotund).// Ion*

crede toate bârfele.// Ion o crede pe Maria, nu pe mine.//

II.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GV [că +opinie]

a fi de părere: *Ion crede că Maria îl iubește.// Cățeaua a crezut că Ion vrea să-i fure puii.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. GN [ac] / GAdj [ac / nom] / GP [+trăsătură] / GAdv [+loc] / GP [+loc]

a avea o anumită părere despre cineva / ceva: *Ion o credea pe Maria fată deșteaptă / inteligentă / cu un mare potențial / dincolo / în cealaltă cameră.// Lumea crede meseria aceasta de viitor.// Ion se crede prea modest / fără noroc / acasă / în top.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în]

a avea încredere în: *Partidul crede în principiile democrației.//*

Expresii:

a nu-și crede ochilor / urechilor = a fi surprins

a crede pe cineva în stare de / să = a crede pe cineva capabil de / să

crește

I.

1. GN [nom], 2. (fac.) GAdj [+trăsătură] / GP [cu / de +trăsătură] / GAdv [+mod] / V [ger. +trăsătură], 3. (fac.) GP [+mod] / V [ger. +mod], 4. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 5. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 6. (fac.) GP [de la +sursă], 7. (fac.) GP [(până) la +țintă] / GP [cu +cantitate]

a. a se dezvolta (ceva viu): *Arborii au crescut (înalți / cu crengi dese / de doi metri / strâmb / împleticindu-li-se crengile) (cu apă din pâza freatică / trăgându-și seva din sol) (în vale / deasupra) (în zece ani / repede).// Copilul crește pe străzi.// Merii cresc de la 1 m (până) la 2 m / cu 1,5 m într-un an.//*

b. a se mări; a se înmulți; a dura mai mult; a se intensifica: *Tumoarea a crescut îngrijorător.// Numărul infracțiunilor a crescut anul trecut.// Ziua crește vara.// Durerea a crescut.// Apele Dunării au crescut cu 2 cm.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GAdj [+trăsătură], 4. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod] / V [ger. +mod], 5. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 6. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 7. (fac.) GP [de / de la +sursă], 8. (fac.) GP [(până) la +țintă] / GP [cu +cantitate]

a face să se dezvolte, să se mărească etc.: *Căldura crește aluatul.*// *Acest cuplu i-a crescut (mari) (din greu / iubindu-i mult) (în casa lor / aici) (atâția ani / destul) (de bebeluși / de la un an) (până la majorat) pe cei doi copii.*// *Guvernul a crescut pensiile de la 2000 de lei (până) la 8000 de lei.*// *Țăranii au crescut prețul făinii cu 0.50 lei.*//

III.

1. GN [nom], 2. GAdv [+privință] / GP [+privință]

a-și ridica nivelul: *Firma a crescut tehnic / în eficiență.*// *Produsele au crescut calitativ.*//

Expresii:

a-i crește sufletul / inima (în piept) = a se bucura

critica**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac]

a. a dezvălui neajunsurile: *Ziarele critică acțiunile guvernului.*//

b. a dezaproba: *Soția a criticat culoarea aleasă de zugrav.* //

cuceri**I.**

1. GN [nom +persoană +spațiu], 2. GN [ac +persoană +spațiu], 3. (fac.) GP [cu / prin +mod]

a pune stăpânire pe: *Germania a cucerit Franța (cu / prin atacuri fulger).*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [cu / prin +mod]

a atrage interesul sau afecțiunea: *Fotografia aceasta a cucerit internetul.*// *Cântăreața româncă i-a cucerit pe americani (cu / prin glasul ei inconfundabil).*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac +ierarhie]

a obține un loc meritoriu într-o întrecere: *Melodia a cucerit topurile britanice.*// *Sportivele noastre au cucerit medalia de bronz.*//

culege**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect]

a. a aduna elemente din natură: *Sătenii culeg ciuperci.// Copiii culeg pietricele.// Turiștii culeg vreascuri.//*

b. a aduna de ici, de colo: *Soția a cules toate scamele de pe covor.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a atrage (prin efort) anumite manifestări : *Președintele a cules voturi de la căpșunari.// Artista a cules aplauze frenetice.//*

Expresii:

a culege pe cineva de pe drumuri = a-l scoate din mizerie

aleg / alege / alege... până culeg / culegi / culege... = fac / faci / face...

mofturi până rămân / rămâi / rămâne... cu ce e mai prost

cultiva

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +spațiu], 3. (fac.) GP [cu +viu],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +viu], 3. (fac.) GP [pe / în +spațiu]

a face să rodească sau să crească: *Vecinul și-a cultivat terenul (cu porumb).// Vecinul și-a cultivat porumb (pe lotul lui / în curte).// Profesorul Gautham Venugopalan a cultivat celule maligne mamare într-un gel, introdus în mediu de siliciu flexibil.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a căuta bunăvoința cuiva: *Partidul din opoziție îl cultivă pe premier.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +abilitate] / V [se]

a-și dezvolta prin instruire: *Ion își cultivă gustul pentru artă.//*

cumpăra

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. (fac.) GP [de la +persoană] / GP [de la / din / de pe +sistem], 4. (fac.) GP [cu / pe +bani]

a obține plătind cu bani: *Eu am cumpărat rochia de la o prietenă / croitorie.// Maria a cumpărat o carte (de la automat / din mall / de pe internet) (cu 10 lei / pe nimic).//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a mitui: *Acest candidat a cumpărat juriul.//*

cunoaște**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se]
a avea reprezentarea mentală a ceva; a ști: *Ion cunoaște toate străzile orașului.// Ministerul cunoaște această situație.// Ion se cunoaște cel mai bine.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac], 3. GP [după +criteriu]
a identifica; a distinge: *Ion cunoaște ciupercile după forma lor.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]
a. a fi avut o relație sau un contact direct cu cineva: *Ion l-a cunoscut pe rege.//*
b. a ști comportamentul cuiva: *Ion o cunoaște foarte bine pe Maria.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman],
1. GN [nom +uman +plural], 2. (fac.) GP [cu +reciproc] / GN [ac +reciproc] / GAdv [reciproc]
a fi în relație cu: *Ion se cunoaște cu directorul.// Ion și directorul se cunosc (unul cu altul).// Adversarii se cunosc (unul pe altul) / (reciproc).//*

V. V [se]

1. GV [că +fapt]
a se putea observa: *Se cunoaște că ai făcut curat.//*

VI. V [se]

1. GN [nom]
a fi notoriu: *Se cunoaște generozitatea patronului.//*

cuprinde**I.**

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +persoană]
a pune stăpânire pe: *Un tremur de spaimă l-a cuprins pe băiat.// Starea de lehamite a cuprins întreaga populație.//*

II.

1. GN [nom +activitate / +stare / +idee], 2. GN [ac +persoană]
a se răspândi în: *Războiul a cuprins toată Europa.// Tensiunea socială a cuprins societățile industrializate.// Principiile comunismului au cuprins o masă largă de muncitori.//*

III.

1. GN [nom +corp], 2. GN [ac +corp]

a. a îmbrățișa: *Ion a cuprins-o pe Maria de mijloc.*//

b. a închide în sine: *Hainele nu-l mai cuprind pe Ion.*// *Ceața a cuprins dealurile.*//

c. a conține; a fi alcătuit din: *Contractul cuprinde și anexele.*// *O feudă cuprindea câteva sate.*//

Expresii:

a cuprinde cu ochii / privirea = a vedea

curge**I.**

1. GN [nom +lichid / +pulbere], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă],

4. (fac.) GP [+cale]

a se mișca (în flux continuu sau întrerupt): *Tot vinul a curs (din cană) (pe masă).*// *Apa menajeră curge (prin canale subterane).*// *Grâul curge din sac.*//

II.

1. GN [nom +obiect]

a lăsa să se scurgă lichid: *Butoiul curge.*// *Îi curge nasul.*//

III.

1. GN [nom]

a se succeda cu ușurință sau din abundență: *Zilele curg.*// *Muzica a curs toată seara.*//

cutremura**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +corp],

V [se] 1. GN [nom +corp], 2. (fac.) GP [de la +cauză]

a. a produce / suferi un cutremur: *Seismul a cutremurat pământul.*// *Pământul se cutremură.*//

b. a (se) zgâlțâi: *Casele s-au cutremurat (de la explozie).*//

II.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman],

V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GP [+stimul]

a (se) îngrozi: *Atâta ticăloșie ar cutremura pe oricine .// Deținuții se cutremurau la gândul carcerii.*//

cuveni**I.** V [se 3]

1. GN [nom] / GV [să], 2. GN [dat +persoană]

a-i reveni: *Laurii i se cuvin învingătorului.// Lui Dumnezeu i se cuvine să i se închine credincioșii.//*

II. V [se 3sg]

1. GV [(ca) să]

a fi recomandat etic: *Se cuvine ca săracilor să li se acorde ajutoare.//*

da**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat] / GP [la +animat]

a pune la dispoziție: *Ion îi dă o carte Mariei.// Legea îi dă inculpatului dreptul la recurs.// Acest mecanism dă grăunțe la găini, programat.// Președintele dă lecții (guvernului).// Aceste acțiuni financiare au dat leului posibilitatea redresării.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +trăsătură], 3. (fac.) GN [dat]

a induce o anumită trăsătură: *Clorofila dă culoare verde (plantelor).// Mila a dat gestului noblețe.// Dactilii dau poeziei un ritm săltăreț.//*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +senzație], 3. (fac.) GN [dat +animat]

a provoca: *Altitudinea (le) dă amețeli (turiștilor).//*

IV.

1. GN [nom +viu], 2. GN [ac]

a produce (spontan): *Planta aceasta dă flori albastre.// Ion dădu un chiot.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. V [de sup.]

a repartiza o sarcină: *Profesorul le dă elevilor de scris.//*

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect / +animat], 3. GP [la +instrument / +activitate] / GV [la sup.]

a face ca ceva / cineva să participe la o acțiune: *Ion a dat scândura la rindea.// Muzeul a dat pictura la evaluarea cu carbon.// Ion și-a dat oile la păscut.// Maria a dat rochia la scurtat.//*

VII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat], 3. GP [la +instituție]

a. a încredința: *Poliția a dat copilul la orfelinat.// Autoritățile au dat puilul de leu la grădina zoologică.//*

b. a face să urmeze o școală: *Părinții l-au dat pe Ion la grădiniță.// Stăpânii și-au dat câinele la dresaj.//*

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +examen]

a participa la un examen: *Guvernul a dat un nou examen.// Ion dă licența din nou.//*

IX.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [pe / pentru], 4. (fac.) GN [dat +persoană]

a schimba cu: *Ion și-a dat colecția de timbre pe / pentru o jucărie.//*

Ministerul a dat (clubului) terenuri bune pe / pentru unele proaste.// Eu am dat zece lei pe cartea asta.//

X.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. GP [cu / pe +bani] / GAdv [cum]

a vinde: *Studentul și-a dat locul la cămin cu / pe 100 euro.// Cum dai merele?//*

XI.

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +materie +mișcare], 3. (opt.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (opt.) GP [+sursă], 5. (opt.) GP [+cale]

a face să se deplaseze sau să se miște: *Vântul a dat husa jos (de pe mașină).// Gospodina dăduse oala de pe foc.// Moara dă apa printr-un jgheab.//*

XII.

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +materie] / GP [cu +materie], 3. GP [de / în / pe / peste +țintă]

a. a lovi: *Vântul a dat ușa de perete.// Ion a dat (cu) pălăria de pământ.//*

b. a arunca: *Alpinistul neatent a dat (cu) pietroaie peste / în cei din spate.// Mașina de alături a dat (cu) criblură în / pe parbrizul nostru.//*

c. a împrășca; a aplica: *Ion dă (cu) vopsea pe perete.//*

d. a răspândi: *Dispozitivul dă (cu) parfum în cameră.//*

XIII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +corp], 3. GP [cu +materie]

a impregna cu lichid sau gaz: *Maria dă hainele cu parfum.// Preotul dă*

casa cu tămâie.// Zugravul a dat un perete cu albastru.//

XIV.

1. GN [nom +animat], 2. GP [din +organ]

a mișca (ritmat): *Câinele dă din coadă.// Bătrânul dădu din cap gânditor.//*

XV.

1. GN [nom], 2. GP [în]

a. a lovi; a afecta: *Măsura aceasta dă tot în populație.//*

b. a se transforma: *Petrecerea a dat în orgie.// Mugurii dau în floare.// Apa dă în clocot.//*

XVI.

1. GN [nom], 2. GP [de / peste]

a ajunge la; a găsi; a întâmpina: *Gazul din sticlă a dat de aer.// Directorul a dat de / peste elevii refugiați în toaletă.// Bila a dat de un obstacol.// Entuziasmul lui a dat de reticența șefilor.//*

XVII.

1. GN [nom +fenomen], 2. GP [peste]

a se abate peste: *Și ploaia și zăpada au dat peste jucăria uitată afară.// Un noroc chior a dat peste Ion.//*

XVIII.

1. GN [nom +uman], 2. GP [pe la +loc]

a fi în trecere; a ajunge: *Ion a dat pe la mătușa lui.// Maria n-a mai dat pe la facultate.//*

XIX.

1. GN [nom +cale], 2. GP [+țintă]

a. a ajunge (până la): *Strada aceasta dă la gară.// Apoi am dat într-o piațetă umbroasă.//*

b. a fi orientat: *Fereastra dă spre mare.//*

XX.

1. GN [nom +fenomen]

a veni; a apărea: *A dat înghețul.// A dat colțul ierbii.//*

XXI.

1. GN [nom +uman], 2. V [să]

a fi pe punctul de a : *Ion tocmai dădea să plece.//*

XXII. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (opt.) GP [+sursă], 3. (opt.) GP [+țintă], 4. (opt.) GP [+cale], 5. (opt.) GP [cu / în / pe +instrument]

a se deplasa: *Ion s-a dat de pe carosabil (pe trotuar).// Leii s-au dat la*

umbră.// Copiii se dau cu săniuța pe deal.// Maria se dă în leagăn / pe role.//

XXIII. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [la]

a. a ataca: *Câinele s-a dat la mine.//*

b. a căuta să obțină: *Ion se dă mereu la mâncarea mea.//*

XXIV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pe lângă +persoană]

a căuta bunăvoința cuiva: *Conducerea companiei se dă pe lângă guvern, pentru a câștiga niște facilități.//*

XXV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu / de partea +persoană]

a se alătura: *Ion s-a dat cu răsculații / de partea răsculaților.//*

XXVI. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [după]

a se plia pe; a se acomoda cu: *Femeia se dă după bărbat.// Pantoful se dă după picior.// Și cinstea se dă după interes.//*

XXVII. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [drept / de]

a se pretinde: *Ion se dă mare vedetă.// Maria se dă deșteaptă.// Bărbatul acesta se dă drept / de doctor.//*

XXVIII. V [îi]

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu]

a vorbi neconținut despre același lucru: *Ion îi tot dădea cu problemele lui.//*

Expresii:

a da cu + instrument = a folosi instrumentul cu mișcări repetate; ex. *a da cu aspiratorul* = a aspira, *a da cu fierul de călcat* = a călca, *a da cu mătura* = a mătura etc.

a(-și) da bună ziua / seara / dimineața = a (se) saluta

a da ceva cu chirie = a închiria

a da ceva (cu) împrumut = a împrumuta

a da înapoi = **a.** a înapoia; **b.** a regresa, a scădea

a da în primire = a muri

a da ceva în primire = a preda ceva în grija altcuiva

a da ceva în (sau pe din) două = a înjumătăți

a-i da x ani = a aprecia pe cineva de x ani

a da de lucru = **a.** a însărcina cu o muncă; **b.** a solicita efort

- a da în judecată* = a deschide proces
a-și da viața = a se jertfi
a da dracului (sau *naibii*) (sau *la dracu*) (sau *în plata Domnului*) (sau *încolo*) = a renunța la
a da pe gât (sau *peste cap*) = a bea (lacom)
a da ceva peste cap = a bulversa
a da ceva la lumină (sau *în vileag*) (sau *la iveală*) = a face cunoscut
a da găuri = a găuri
a da bice / bătaie = a zori, a grăbi
a-i da mâna să... = a-și permite să...
a dea seamă (sau *socoteală*) *de / pentru* ceva = a răspunde de ceva
a-și da seama că = a pricepe că
a-și da sfârșitul = a muri
a-i da cuiva în / prin gând (sau *prin minte / cap*) o idee / *să...* = a-i veni o idee sau *să...*
a da de dracu = a o păți
a-i da cuiva de urmă = a găsi pe cel căutat
a (se) da jos = a coborî
a-i da lacrimile = a i se umezi ochii
a-i da sângele = a sângera
a da în clocot = a începe să clocotească
a se da în vânt după = a ține foarte mult la ceva
a se da bine pe lângă cineva = a-i căuta bunăvoința
a se da de ceasul morții să = a se strădui foarte tare să
a se da peste cap să = a se strădui să
a se da bătut = a ceda
a da afară ceva / pe cineva = a exclude, a elimina
a da cuiva drumul = a lăsa liber
a da pe cineva de gol = a demasca
a-i da unui lucru de cap / capăt = a rezolva
a da cuiva de băut = a face cinste cuiva

dansa

I.

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [pe +sunet +artistic]
 a se mișca cu ritm (pe muzică): *Ion dansează (pe orice tip de muzică).//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [pe +sunet +artistic]

a executa un dans: *Tinerii dansau un vals (pe muzică de Strauss).//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]

a lua la dans: *Ion a dansat toate fetele.//*

datora**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +valoare], 3. GN [dat +persoană]

a avea obligația de a returna: *Ion îi datorează 10 lei vecinului.// Eu îi datorez recunoștință adâncă profesorului meu.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +fapt], 3. GN [dat +persoană]

a avea mulțumită cuiva: *Ion datorează traiul bun de acum fratelui său.// Eu datorez părinților mei (faptul) că am pe cine mă sprijini.//*

III. V [se]

1. GN [nom +fapt] / GV [că +fapt], 2. GN [dat +fapt / +persoană]

a avea drept cauză: *Succesul lui se datorează muncii asidue.// Că nu ești pe drumuri acum i se datorează guvernului trecut.//*

debuta**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [cu]

a. a-și începe cariera artistică: *Maria a debutat cu interpretarea lui Carmen.//*

b. a începe (o serie de manifestări): *Săptămâna debutează cu ploi slabe și ceață.//*

deceda**I.**

1. GN [nom +uman]

a muri: *Bunicul a decedat.//*

decide**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(ca) să]

a hotărî : *Directorul a decis ca toți elevii să plece acasă.// Ion a decis să plece.//*

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GV [că +fapt]

a hotărî ca soluție: *Federația a decis că meciul va fi rejucat.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. V [să] / GP [pentru]

a se hotărî; a alege: *Ion s-a decis să plece// Antrenorul s-a decis pentru doi atacanți argentinieni.//*

IV.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +persoană / +animat], 3. GV [să]

a face să se hotărască: *Moartea unui coleg l-a decis pe Ion să iasă din poliție.// Zarurile au decis soarta ostaticilor.//*

declara**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că / unde / cum... +informație], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [la +persoană]

a comunica: *Ion a declarat (poliției / la poliție) că / unde / cum... a dat o spargere un hoț.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sentiment / +bun], 3. (fac.) GP [la +persoană] / GN [dat +persoană]

a face cunoscut ceva personal: *Ion și-a declarat simpatia pentru greviști (la tribunal).// Parlamentarii își declară averile.// Tânăra declarase bijuteriile (celuilalt vameș).//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. GAdj [ac +trăsătură] / GP [drept / ca fiind +trăsătură] / GN [ac +trăsătură]

a (se) considera; a (se) califica drept: *Instanța a declarat contractul nul.// Președintele a declarat gestul drept incalificabil.// Ion se declară medic priceput.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pentru / în favoarea] / GP [contra / împotriva]

a se pronunța pro sau contra: *Partidul s-a declarat pentru amânarea alegerilor.// Presa s-a declarat în favoarea greviștilor.// Consilierii s-au*

declarat contra / împotriva președintelui.//

Expresii:

a declara cuiva război = **a.** a anunța începerea ostilităților între state; **b.** a lua o atitudine ostilă față de ceva

a declara grevă = a anunța intrarea în grevă

decurge

I.

1. GN [nom], 2. GP [din]

a rezulta din: *Atacul asupra sediului poliției a decurs din demonstrațiile de stradă.//*

II.

1. GN [nom +activitate], 2. GP [+mod] / GAdv [+mod]

a se desfășura: *Operația a decurs în condiții bune / normal.//*

dedica

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +artistic], 3. GN [dat +persoană]

a oferi ca omagiu: *Ion a dedicat toate cântecele sale Mariei.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +resursă] / V [se], 3. GN [dat +persoană / +idee / +activitate]

a (se) consacra: *Maria și-a dedicat întreaga viață copiilor ei.// Ion dedică prea mult timp muzicii.// Tinerii se dedicaseră, întru totul, principiilor comuniste.//*

defini

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [prin / ca (fiind) / drept +trăsătură / +text],

1. GN [nom +trăsătură / +text], 2. GN [ac]

a delimita printr-o precizare sau o definiție; a caracteriza: *Dacă hotarul definește individul prin delimitare, răscrucea îl definește prin opțiune. // Ortodoxia definește foarte detaliat mântuirea (ca fiind / drept procesul de îndumnezeire a omului).// Jung definește procesul realizării de sine prin termenul de "individuare".// O întreagă epocă se definește prin simbolistica ei.// Curajul, încrederea în sine, onestitatea definesc o personalitate puternică.//*

definitiva**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a încheia varianta finală: *Guvernul a definitivat forma noii taxe auto.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [ca / în / pe +funcție], 3. (fac.) GP [la / în +instituție]

a se titulariza: *Ion s-a definitivat (ca / în funcția de / pe postul de profesor de fizică) (la școala din cartier.*// *Profesoara de muzică s-a definitivat, în sfârșit, (într-un liceu teoretic).*//

delega**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [ca +funcție], 4. (fac.) GV [să]

a însărcina: *Federația l-a delegat pe Paraschiv Dumitru (ca observator).*// *Postul de televiziune l-a delegat pe acest tânăr să relateze de la fața locului.*//

demara**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate],

1. GN [nom +activitate]

a începe: *Autoritățile au demarat un amplu proiect de reabilitare a blocurilor.*// *Lucrările au demarat deja.*//

II.

1. GN [nom +vehicul / +sport]

a porni (în viteză): *Autoturismul a demarat în trombă.*// *Participanții la maraton au demarat.*//

demisiona**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [din / de la +funcție]

a-și prezenta demisia: *Guvernul a demisionat.*// *Tăriceanu a demisionat din funcția de premier / de la conducerea guvernului.*//

demite**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [din / de la +funcție]

a destitui: *Premierul a demis Comisia de etică.// Președintele l-a demis pe Tăriceanu din funcția de prim-ministru / de la șefia guvernului.//*

demonstra**I.**

1. GN [nom +persoană / +text / +fapt] / GV [că +fapt], 2. GN [ac +fapt / +idee] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]

a confirma: *Avocatul a demonstrat nevinovăția clientului său.// Articolul demonstrează valabilitatea acestei teorii.// Adoptarea măsurilor de austeritate demonstrează hotărârea guvernului.// Că acum Ion o duce rău demonstrează (faptul) că nu a făcut atunci alegerea bună.// Un studiu a demonstrat de ce devii mai sănătos atunci când citești.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+loc]

a face o manifestație: *Muncitorii disponibilizați demonstrează vehement (în fața guvernului).//*

denumi**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [ac +nume]

a numi: *Oamenii de știință au denumit acest fenomen histerezis.//*

II.

1. GN [nom +nume], 2. GN [ac]

a desemna: *Antreul denumește primul fel dintr-un meniu.//*

deosebi**I. V [se]**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [de], 3. (fac.) GP [prin / după +trăsătură / +fapt],

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [între / de +reciproc], 3. (fac.) GP [prin +trăsătură]

a se diferenția: *Un om bun se deosebește de unul rău prin faptele sale.// Conștiința se deosebește după cărțile bune sau rele citite.// Gemenii*

univitelini nu se deosebesc (între ei / unul de altul).//

II.

1. GN [nom +trăsătură / +fapt], 2. GN [ac], 3. GP [de],

1. GN [nom +trăsătură / +fapt], 2. GN [ac +plural], 3. (fac.) GP [între / de +reciproc]

a face să se diferențieze: *Culoarea rochiei deosebește păpușa Mariei de cea a prietenei ei.// Faptul că Maria este miloasă o deosebește de ceilalți colegi.// Culoarea rochițelor deosebește păpușile (între ele / una de alta).//*

III.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac], 3. GP [de], 4. (fac.) GP [după / în funcție de +trăsătură],

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +plural], 3. (fac.) GP [după / în funcție de +trăsătură], 4. (fac.) GP [între / de +reciproc]

a distinge; a sesiza diferența: *Porcul deosebește trușele de alte ciuperci după miros.// Păstorul deosebește proprietarii oilor după / în funcție de semnul de pe ele.// Daltoniștii nu deosebesc culorile verde și roșu (între ele / una de alta).//*

Expresii:

a nu se deosebi cu nimic (de) = a fi la fel cu

depinde**I.**

1. GN [nom +fapt / +persoană], 2. GP [de +fapt / +persoană]

a fi condiționat de: *Ziua inaugurării depinde de finalizarea lucrărilor.// Eu depind de întoarcerea părinților.// Reușita operației depinde de acest chirurg.// Zugravul depinde de instalator.//*

II.

1. GN [nom +plural], 2. GP [de / între +reciproc],

1. GN [nom], 2. GP [de]

a fi corelate: *Datele alegerilor locale și parlamentare depind una de alta / între ele.// Aspectul unui document depinde de formatul textului și de așezarea în pagină.// Energia unui corp depinde de viteza lui.//*

III.

1. GN [nom +instituție], 2. GP [de +instituție]

a fi subordonat: *Protecția consumatorului depinde de guvern.//*

depista**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană / +sistem], 2. GN [ac] / GV [că +fapt]
a descoperi (prin căutare): *Câinii vameșilor depistează alimentele din bagaje.*// *Poliția a depistat o rețea de traficanți.*// *Tomograful depistează orice tumoare.*// *Directorul a depistat că elevii consumau alcool în școală.*//

deplasa**I.**

1. GN [nom +forță / +cauză], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GN [ac +distanță], 5. (fac.) GP [+cale], 6. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă]

a face să se miște din loc: *Vântul a deplasat ambarcațiunea (de la mal) (câțiva metri)(acolo).*// *Aburii deplasează pistonul pe o traiectorie circulară.*// *Industrializarea a deplasat mase mari de oameni către oraș.*//

II. V [se]

1. GN [nom +materie], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GN [ac +distanță], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 6. (fac.) GP [+cauză], 7. (fac.) GP [+mod]

a-și schimba locul; a parcurge o distanță: *Bătrânul se poate deplasa (din dormitor până la bucătărie).*// *Casa s-a deplasat (cincizeci de centimetri) (în pantă) (din cauza alunecării de teren).*// *Furtuna se deplasează încoace cu 50 km/h.*// *Tunetul se deplasează mai încet decât fulgerul.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [+țintă] / GAdv [+țintă]

a se duce undeva (în interes de serviciu): *Procuratura s-a deplasat la fața locului / acolo.*//

depune**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +document], 3. GP [la +autoritate]
a înregistra un act (în vederea unei proceduri): *Partidul din opoziție a depus o moțiune simplă la Cameră.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [la +instituție]
a preda: *Secretara a depus coletul la poștă.*// *Ion și-a depus economiile la bancă.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [+loc]
a depozita: *Firma a depus marfa în docuri.*//

IV. V [se]

1. GN [nom +pulbere], 2. (fac.) GP [pe +loc]
a se sedimenta: *Se depune praf pe mobilă.*// *Calcarul se depune (pe cuva mașinii de spălat).*//

Expresii:

- a depune mandatul* = a renunța la o însărcinare oficială
a depune muncă / efort / osteneală = a se strădui
a depune jurământ(ul) = a face un angajament solemn
a depune mărturie = a face o declarație ca martor
a-și depune ouăle = a elimina ouăle la loc potrivit

deranja**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [la +sursă],
1. GN [nom +sursă], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [prin / cu / din cauza +cauză]

a crea neplăcere: *Felul de a glumi al lui Ion îi deranjează pe unii colegi.*//
Ce îi deranjează pe colegi la Ion?// *Ion îi deranjează pe unii colegi prin / cu / din cauza felului lui de a glumi*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate / +obiect]
a strica rânduiala: *Zgomotul de afară deranjează orele.*// *Menajera îmi deranjează cărțile de pe birou.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [cu +activitate] / V [să], 3. (fac.) GP [pentru +persoană]

a se osteni: *Maria se deranjează (cu masa / să pună masa) (pentru toate rudele).*// *Guvernul nu s-a deranjat să de un răspuns.*//

Expresii:

- a deranja stomacul / la stomac* = a produce indigestie

derula**I.** V [se]

1. GN [nom +activitate]

a se desfășura: *Examenul s-a derulat normal.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate]

a face să se desfășoare: *Acest ministru nu a derulat niciun proiect.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect]

a întinde ceva rulat: *Copilul a derulat tot sulul de hârtie.*//

deschide

I.

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +obiect],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [cu +instrument] / GP [+mod] / V [ger.]

a. a da la o parte (creând acces): *Vântul a deschis poarta.*// *Maria a deschis capacul borcanului (cu un cuțit) / (prin deșurubare) / (trăgându-l în sus).*//

b. a descuia: *Hoțul a deschis ușa cu cheia de sub preș.*//

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu +instrument] / GP [+mod] / V [ger.]

a. a crea acces într-un loc închis: *Maria a deschis sticla (cu un tirbușon) / (trăgând de cheia capacului).*// *Șoferul a deschis portbagajul.*// *Doctorul a deschis pacientul pentru operația pe cord.*//

b. a descuia: *Te rog, deschide portbagajul de la butonul din dreapta!*//

III.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +instituție / +sistem]

a pune în funcțiune: *Primăria a deschis un nou spital.*// *Ion a deschis televizorul.*// *Maria a deschis apa la cadă.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment]

a începe: *Miri au deschis balul.*// *Ambasadorul a deschis conferința despre Parteneriatul Estic.*//

V.

1. GN [nom +uman +sport], 2. GN [ac +uman +sport]

a pasa mingea unui coechipier cu cale liberă de atac: *Jucătorul a deschis extrema pe dreapta.*//

VI.

1. GN [nom +cauză], 2. [ac +corp],
V [se] 1. GN [nom +corp], 2. [+cauză]

a (se) face mai luminos: *Albul deschide camera.// Rochia aceasta o deschide pe Maria la față.// Fața i s-a deschis printr-un zâmbet larg.//*

VII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect]

a forma / a mări un unghi: *Ion și-a deschis brațele la 45 de grade.//*

VIII.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +cale], 3. GP [+sursă], 4. GP [+țintă], 5. (fac.) GP [prin +cale]

a crea o cale de acces: *Gospodina a deschis o potecă (prin zăpadă) (de la ușa casei) (până la poartă). //*

IX. V [se]

1. [nom +corp], 2. (fac.) GP [spre / către] / GP [+loc]

a. a se deplasa (creând acces): *Ușa se deschide (spre exterior).//*

b. a se crăpa: *Pământul s-a deschis (de la cutremur).// Rana s-a deschis.//*

c. a fi orientat: *Fereastra se deschide spre ocean.// Piațeta se deschide spre stradela din sudul bazilicii de marmoră.//*

d. a se lărgi (mărind perspectiva): *O poiană superbă se deschide dincolo de deal.// La capătul culoarului se deschide o sală imensă de bal.//*

X. V [se]

1. GN [nom +personă], 2. GP [spre / către]

a fi favorabil (comunicării): *Serviciul de Informații și Securitate se deschide spre cetățean.// Minte care se deschide către o idee nouă nu mai rămâne niciodată la fel.//*

XI. V [se]

1. GN [nom +viu]

a înflori: *S-au deschis teii.//*

XII. V [se]

1. GN [nom +corp]

a deveni mai luminos: *Mariei i s-a deschis părul.//*

Expresii:

a deschide cuiva *drumul / calea la / spre / către* = a facilita cuiva accesul la

a deschide cuiva *porțile* = a(-i) da cuiva acces (la ceva) sau liberă trecere

a-și deschide sufletul / inima = a face destăinuirii

a i (se) deschide cuiva *apetitul* (sau *pofta de mâncare*) = a provoca cuiva (sau a căpăta) poftă de mâncare.

a deschide (cuiiva) *gura* = a vorbi (sau a face pe cineva să vorbească)
a i (se) deschide cuiiva *ochii / mintea* = a face pe cineva (sau a ajunge) să-și dea seama de ceva

a-și deschide ochii (bine) = a fi foarte atent la ceva

a deschide ochii mari = a se mira tare de ceva

a deschide ochii = **a.** a ridica pleoapele; **b.** a se trezi; **c.** a se naște

a deschide vorba despre ceva = a aborda un subiect

a deschide o paranteză = **a.** a pune paranteza din stânga; **b.** a face o digresiune

a deschide o vocală = a pronunța o vocală cu gura mai deschisă

a deschide cuiiva (*un*) *dosar* = a lua pe cineva în evidență pentru a urma o procedură

a deschide scorul = a marca primul într-un joc

a deschide focul = a începe să tragă cu armă de foc

descoperi

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac] / V [se]

a. face să nu (mai) fie acoperit: *Vântul a descoperit groapa cu var.*//
Bărbatul s-a descoperit respectuos.//

b. a expune; a lăsa neprotejat: *Această manevră a descoperit flancul drept.*//

II.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac]

a. a găsi: *Inspectorii au descoperit multe nereguli.*// *Câinele a descoperit un os.*//

b. a pune primul în evidență; a inventa: *Volta a descoperit principiul bateriei.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt]

a. afla: *Soția a descoperit adevărul.*// *Fata a descoperit că părinții ei erau adoptivi.*//

descrie

I.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [ca (fiind) / drept +trăsătură]

a prezenta în cuvinte sau grafic: *Copilul descrie o vulpe.*// *Romanul descrie viața la țară.*// *Graficul descrie evoluția leului.*// *Martorii l-au descris pe suspect drept / ca (fiind) un om serios și bun.*//

II.

1. GN [nom +corp / +uman], 2. GN [ac]

a desena o curbă: *Glonțul a descris o traiectorie ascendentă.* // *Elevul descrie un cerc.*//

descurca**I. V [se]**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. (fac.) GP [cu +privință] / GP [în / la +situație]

a ieși dintr-o situație dificilă: *Ion se descurcă (de obicei).*// *Gazdele s-au descurcat cu mușafirii nepoștiți.*// *Maria se descurcă în orice situație.*// *Elevii s-au descurcat la examen.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [cu +instrument]

a descâlci fire: *Maria își descurcă părul (cu un pieptăn special).*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +situație]

a lămuri: *Ion a descurcat neînțelegerea cu invitațiile de nuntă.*//

desemna**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman], 3. GN [ac +funcție] / GP [ca / drept +funcție] / GP [în funcția de / pentru funcția de] / GP [la +instituție]

a. a numi într-o funcție; a atribui o calitate oficială: *Președintele l-a desemnat pe Ponta premier.*// *Femeia și-a desemnat nepotul ca / drept administrator al averii sale.*// *Toate partidele au desemnat aceeași persoană în funcția de / pentru funcția de premier.*//

b. a numi ca șef al unei instituții: *Social-democrații l-au desemnat la primăria capitalei pe vicepreședintele partidului.*//

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [să] / GP [pentru]

a atribui o sarcină: *Inculpatul a desemnat un nou avocat să-l reprezinte.*// *Cele două state au desemnat o comisie mixtă pentru anchetarea cazului.*//

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +nume], 3. (fac.) GN [ac +persoană]

a. a numi câștigător: *Concursul internațional la fizică și-a desemnat laureatului.*//

b. a acorda un titlu: *Revista l-a desemnat „cel mai sexy bărbat din lume” pe actorul britanic.*//

desprinde**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [de pe / din / de]

a (se) separa: *Femeia a desprins eticheta de pe ambalaj.*// *Podoaba s-a desprins din păr.*// *Frunza s-a desprins de pom.*// *Băiatul s-a desprins de grup.*//

II. V [se]

1. GN [nom +idee], 2. GP [din +fapt / +text]

a reieși: *Din acest eveniment se desprinde o singură concluzie.* // *Comunismul s-a desprins din filozofia marxistă.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee], 3. GP [din +fapt / +text]

a desluși: *Elevii pot desprinde numeroase învățăminte din această pățanie / povestire.*//

destina**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +resursă], 3. GN [dat +persoană / +scop] / GP [pentru +scop / +persoană]

a rezerva pentru cineva sau pentru un anumit scop: *Fundația a destinat această sumă săracilor / pentru renovarea școlilor.*//

determina**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +fapt]

a cauza: *Evaporarea apei din natură determină formarea norilor.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a stabili prin calcule sau prin examinare: *Oamenii de știință au determinat*

data eclipsei.// Pompierii au determinat sursa incendiului.//

III.

1. GN [nom +cauză / +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [să]
a face să întreprindă : *Pierderea soției l-a determinat pe soț să părăsească orașul.// Fratele ei a determinat-o să plece.//*

deveni

I.

1. GN [nom], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / V [de sup.] / V [part.], 3. (fac.) GP [din +sursă]
a se face: *Crisalida a devenit fluture.// Vremea a devenit ploioasă.// Situația a devenit de nesuportat.// Regizorul a devenit treptat foarte apreciat de critici.// Rochia a devenit verde din albastră.//*

Expresii:

cum devine cazul = cum stau lucrurile

dezvolta

I. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă]
a crește: *Acest trandafir s-a dezvoltat (de la un firicel plantat) (până la ditamai boschetul).// Această teorie s-a dezvoltat pe bazele evoluționismului.// Norii se dezvoltă din apa evaporată.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a. a face să crească (cantitativ sau calitativ): *Exercițiile fizice dezvoltă musculatura.//*
b. a produce: *Pereții umezi dezvoltă mucegai.// Unele reacții chimice dezvoltă căldură.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a elabora; a crea sistematic: *Inculpatul dezvoltase o adevărată afacere cu țigări de contrabandă.// Firma aceasta dezvoltă un software mult mai performant.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație +negativ]
a suferi de: *Adolf Hitler dezvoltase un complex mesianic .// Actorul a dezvoltat afecțiuni pulmonare și cardiace.//*

diferi**I.**

1. GN [nom], 2. GP [de], 3. (fac.) GP [+privință],
 1. GN [nom +plural], 2. GP [între / de +reciproc], 3. (fac.) GP [+privință],
 1. GN [nom], 2. GP [de la], 3. GP [la], 4. (fac.) GP [+privință]
- a se deosebi: *Declarația martorului diferă de cea a inculpatului (în privința locului evenimentului).// Textele prezentate diferă între ele / unele de altele și prin conținut.// Modul de predare diferă de la un profesor la altul (după teoria adoptată de fiecare).//*

difuza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +informație], 3. GP [la / pe / prin +instrument],
 1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +informație]
- a.** a emite prin sau de către mass-media: *Guvernul a difuzat acest comunicat la / pe / prin TVR1.// Televiziunea publică a difuzat înregistrări video șocante.//*
- b.** a vinde publicații de presă: *Chioșcul acesta difuzează doar ziare.//*

II.

1. GN [nom +sursă], 2. GN [ac +radiații]
- a emite împreună: *Marile procese explozive difuzează radiații electromagnetice.//*

III. V [se]

1. GN [nom +radiații], 2. (fac.) GP [+loc]
- a se propaga în toate direcțiile: *Lumina se difuzează pe petală și dă o culoare uniformă, fără detalii.// De fiecare dată când zâmbiți, vorbiți sau priviți pe cineva, acea lumină se difuzează.//*

diminua**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [de la +sursă], 4. (fac.) GP [(până) la +țintă] / GP [cu +cantitate]
- a micșora (cantitativ sau calitativ): *Vinul diminuează riscul instalării depresiei.// Consiliul județean își diminuează numărul de angajați de la 206 la 170.// Guvernul a diminuat alocația de stat până la / cu 2000 de lei.//*

II. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [de la +sursă], 3. (fac.) GP [(până) la +țintă] / GP [cu +cantitate]

a se micșora (cantitativ sau calitativ): *Dacă România nu bate, șansele de calificare se diminuează.* // *Ghețurile din oceanul Arctic se diminuează (până) la un nivel îngrijorător.* // *Criza economică face ca veniturile să se diminueze cu trei miliarde de lei.* //

discuta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [cu +persoană], 3. (fac.) GP [de / despre], 4. (fac.) GP [la / prin / pe +instrument],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. (fac.) GP [de / despre], 3. (fac.) GP [cu / între +reciproc]

a vorbi; a conversa: *Premierul român a discutat cu omologul său bulgar (la / prin telefon) (de / despre proiectul comun).* // *Invitatul emisiunii discută azi despre Wagner.* // *Profesorul le-a spus elevilor să nu discute (între ei).* //

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. GN [ac +text / +temă] / GP [pe (marginea) +text / +temă] / GV [că +text] / GV [unde / cum... +întrebare], 4. (fac.) GP [la / prin / pe +instrument], 5. (fac.) GP [de / despre +temă],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac +text / +temă] / GP [pe (marginea) +text / +temă] / GV [că +text] / GV [unde / cum... +întrebare], 3. (fac.) GP [între / cu +reciproc], 4. (fac.) GP [+instrument], 5. (fac.) GP [de / despre +temă]

a dezbate; a analiza: *Președintele a discutat problema gripei aviare cu ministrul Agriculturii (la telefon / într-o emisiune televizată).* // *Parlamentarii discută (pe) textul propunerilor de legi.* // *Colegii de dincolo discutau pe marginea morții fiului ei.* // *Internații discută tot felul de lucruri (între ei) pe rețelele de socializare.* // *Cei prezenți discutau că șoferul ar fi încercat să evite accidentul.* // *Despre concurs, am discutat când ar fi bine să se țină.* //

III.

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GP [cu +persoană], 3. GV [(ca) să +rezultat] / GV [unde / cum... +rezultat], 4. (fac.) GP [între / cu +reciproc],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. GV [(ca) să +rezultat] /

GV [unde / cum... +rezultat]

a stabili: *Muncitorii au discutat (între ei / unul cu altul) ca niciunul să nu semneze acel act.*// *Proprietarul casei discutasese cu tâmplarii unde să fie așezate ferestrele.*//

dispărea

I.

1. GN [nom]

a înceta să mai existe: *Mirosul de fum a dispărut.*// *Vedeta a dispărut prematur.*//

II.

1. GN [nom +corp], 2. (fac.) GP [+loc]

a nu mai putea fi văzut din cauza unui obstacol: *Râul dispărea între dealuri.*// *Soarele a dispărut (după nori).*//

III.

1. GN [nom +corp], 2. (fac.) GP [+sursă]

a nu mai putea fi găsit (într-un anumit loc): *Cartea a dispărut (de pe raft).*//

dispune

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +rezultat] / GV [(ca) să +rezultat] / GV [unde / cum... +rezultat]

a decide; a da ordin: *Guvernul a dispus reducerea salariilor bugetarilor.*// *Directorul a dispus să se mărească investițiile.*// *Poliția a dispus ca traficul pe DN1 să fie închis.*// *Președintele a dispus unde vor avea loc negocierile.*//

II. V [se 3]

1. GN [nom +rezultat] / GV [(ca) să +rezultat]

a fi luată o hotărâre: *S-a dispus suspendarea / să se suspende legea.*// *S-au dispus măsuri compensatorii.*// *S-a dispus ca școlile să se închidă pe perioada viscolului.*//

Obs. Cu sens pasiv; singura formă de pasiv admisă.

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +resursă / +persoană]

a avea la dispoziție: *Școala nu dispune de fonduri.*// *Ion dispune de secretara lui cum vrea.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. GP [+loc / +ierarhie / +poziție]

a așeza (într-o anumită ordine): *Arhitectul a dispus sala de conferințe în centrul clădirii.*// *Organizatorii au dispus expoziția pe trei nivele.*// *Artistul a dispus elementele compoziției într-o configurație stelară.*//

V.

1. GN [nom +persoană +sport], 2. GP [de +persoană +sport]

a învinge: *Echipa chujeană a dispus de adversarele sale în trei seturi.*//

disputa**I. V [își]**

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac]

a lupta cu cineva pentru aceeași miză : *Cei doi soți își dispută tutela copilului.*//

II. V [se]

1. GN [nom +sport], 2. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 4. (opt.) GP [+mod] / GAdv [+mod]

a avea loc: *Meciul s-a disputat (în arena centrală), (ieri), (în trei seturi).*//

distribui**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +materie], 3. GN [dat +persoană] / GP [+loc]

a repartiza: *Primăria distribuie ajutoare sinistraților.*// *Sistemul de conducte distribuie apa la toate etajele clădirii.*//

distruge**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a face să nu mai existe în stare normală sau deloc: *Asediatorii au distrus orașul.*// *Neîncrederea distruge prietenia.*//

domina**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / GP [asupra / peste]

a se impune subordonând: *Soțul își domină soția.// Spiritul nostru domină asupra inimilor noastre.// Șapte milioane de cehi dominau peste opt milioane de non-cehi.//*

II.

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [ac] / GP [+loc] / GAdv [+loc]

a se impune prin superioritate (fizică, cantitativă, valorică etc.): *Hoția domină orașul / în oraș.// Samsung domină (piața / pe piața telefoanelor mobile).// Foametea domina peste tot / oriunde.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman]

a nu-și exterioriza emoțiile: *Ion reușește să se domine în asemenea situații.//*

dona**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bun], 3. GN [dat +persoană]

a dăruî un bun material: *Ion a donat colecția sa de picturi unui muzeu.//*

dori**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [să] / GV [(ca) să +fapt],
V [își] 1. GN [nom +uman], 2. GN [ac] / V [să] / GV [(ca) să +fapt],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac], 3. GV [să] / GAdj [ac]

a avea tendința lăuntrică de a avea, de a face sau de a se întâmpla ceva; a vrea: *Ion (își) dorește o mașină.// Statul dorește să susțină investițiile.// Femeile (își) doresc ca soții lor să le ajute.// Eu doresc laptele (să fie) cald.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +persoană], 3. GN [ac] / GV [să] / GV [(ca) să]

a năzui să se întâmple cuiva ceva; a ura: *Părinții le doresc copiilor lor fericire / să se realizeze / ca viața să le fie frumoasă.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]

a avea impuls sexual față de cineva: *Ion o dorește pe Maria.//*

Expresii:

a fi de dorit = a fi necesar

a lăsa de dorit = a avea lipsuri

Cum dorești / doriți! = Cum hotărăști / hotărăți!

dormi

I.

1. GN [nom +animat]

a fi în stare de somn: *Pisica doarme.//*

II.

1. GN [nom +persoană]

a nu acționa; a nu fi vigilent: *Hoții își fac de cap, iar poliția doarme.//*

Fiscul nu doarme!//

Expresii:

a dormi de-a-n picioarele (sau *pe picioare*) (sau *pe el*) = a) a pica de somn;

b) a fi încet la treabă

a dormi somnul de veci = a fi mort

dota

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +instituție / +sistem], 3. GP [cu +obiect]

a asigura (cu ceva) pentru a funcționa normal: *Guvernul a dotat școlile cu calculatoare.// Producătorul a dotat mașina cu ștergătoare inteligente.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat], 3. GP [cu +trăsătură]

a face să aibă anumite calități naturale: *Natura a dotat ghepardul cu canini foarte puternici.// Părinții l-au dotat pe băiat cu calitățile lor sportive.//*

dovedi

I.

1. GN [nom +persoană / +text / +fapt], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt]

a proba: *Procurorii au dovedit vinovăția inculpatului.// Tratatul dovedește că speciile au evoluat.// Mușuroaiele dovedesc prezența cârțițelor.// Apa de pe străzi dovedește că a plouat.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac], 3. GP [ca (fiind) / drept +trăsătură]

a proba că cineva / ceva este într-un anumit fel: *Presa l-a dovedit pe premier ca (fiind) mincinos.// Datele reale dovedesc soluția drept inacceptabilă.//*

III. V [se]

1. GN [nom], 2. GN [nom +trăsătură] / GAdj [nom]

a rezulta ca fiind într-un anumit fel : *Ion s-a dovedit un mincinos.// Darul s-a dovedit otrăvit.//*

dubla

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [(până) la +țintă], 4. (fac.) GP [+instrument]

a face de două ori mai mare: *Scandalul de dopaj a dublat vânzările de Meldonium în Rusia.// OTP Bank și-a dublat profitul, la 21,9 milioane lei.// Unii angajați ai Ministerului Justiției, cu ajutorul sporurilor, își dublau sau chiar triplau salariul din cartea de muncă.//*

II. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+cauză], 3. (fac.) GP [(până) la +țintă], 4. (fac.) GP [în / la +timp]

a se face de două ori mai mare (într-o anumită perioadă de timp): *Numărul islamiștilor radicalizați s-a dublat în Franța, în ultimul an.// Profitul grupului Garanti România s-a dublat la nouă luni, la 26,3 milioane de euro.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu],

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a face un lucru în două straturi / nivele / variante; a suprapune; a însoți (cu aceeași funcție): *Croitoreasa mi-a dublat fusta cu un satin negru.// Atacantul a dublat pereții reședinței pentru ca mama să nu fie deranjată de petrecerile sale.// Cursul era dublat de un seminar săptămânal.// Aceste acte normative dublează legea veche a secretului de stat.// Fundașul lateral era dublat de fundașul central de lângă el.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [în +eveniment +artistic]

a înlocui titularul unui rol: *Australianul l-a dublat pe actorul Daniel Craig în filmul cu James Bond.//*

duce**I.**

1. GN [nom +vehicul / +animat / +forță], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]
 a transporta: *Camionul ducea ciment (de la un punctul de lucru) (la fabrică).// Autobuzul acesta te duce acolo pe o rută ocolită.// Pisica și-a dus puii în coș.// Valurile au dus bărcuța de la mal în larg.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +animat], 3. (opt.) GP [+sursă], 4. (opt.) GP [+țintă], 5. (opt.) GP [+cale], 6. (fac.) GP [cu / în / pe +vehicul]
 a conduce (mergând): *Mama și-a dus copilul (de la școală) (la dispensar) (pe cel mai scurt drum) (cu taxiul / în căruț / pe bicicletă).// Steaua i-a dus pe magi la iesle.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [la / în +situație]
 a face să ajungă (într-o anumită situație): *Alcoolul l-a dus pe Ion la ruină.// Lipsa de lichidități a dus firma în incapacitate de plată.// Caravaggio a dus tehnica la perfecțiune.// Lucrarea te duce într-o lume minunată, misterioasă și de-a dreptul magică a Bucureștilor Vechi.//*

IV.

1. GN [nom +fapt], 2. GP [la +fapt]
 a avea drept consecință: *Ignoranța duce la intoleranță.//*

V.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat] / V [se], 3. GP [la +activitate] / GV [să] / GV [(ca) să +activitate]
 a conduce spre o activitate: *Mama și-a dus fata la balet.// Profesoara a dus copiii să se spele.// Stăpâna și-a dus pudelul să-i mai taie frizerul din breton.// Tânăra s-a dus să se tundă.//*

VI.

1. GN [nom +cale], 2. GP [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă]
 a avea drept capete: *Autostrada aceasta duce (de la București) la Pitești.//*

VII. V [o]

1. GN [nom +viu], 2. GAdv [+mod]
 a trăi: *Plantele mele o duc destul de bine pe balcon.//*

VIII. V [o]

1. GN [nom +uman], 2. GP [în +activitate]
 a nu mai înceta cu: *Ion o duce în petreceri.//*

IX.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație +negativ]
a îndura: *Femeia își ducea durerea în tăcere.*//

X. V [se]

1. GN [nom]

- a.** a dispărea; a pleca: *Durerile s-au dus.*// *Trenul s-a dus de mult.*//
b. a pieri: *Apoi, bunicii s-au dus, noi am crescut.*//

XI. V [se]

1. GN [nom +animat / +obiect], 2. (opt.) GP [+sursă], 3. (opt.) GP [+țintă],
4. (opt.) GP [+cale], 5. GP [cu / pe +vehicul / +instrument]
a se deplasa: *Bolnavul s-a dus de la pat până la fereastră.*// *Bila s-a dus în canal pe lângă rigolă.*// *Ion s-a dus în parc (cu autobuzul / pe role).*//

XII.

1. GN [nom +animat], 2. GP [după]

- a.** a merge să aducă; a căuta: *Ion s-a dus după lapte.*//
b. a urma: *Puiul s-a dus după mama lui.*//

XIII.

1. GN [nom +marfă], 2. GN [ac +uman], 3. GP [la +bani]

- a costa pe cineva: *Anveloparea casei te duce la vreo 2000 lei.*//

Expresii:

a duce pe cineva la groapă = a conduce un mort la locul de înmormântare

a duce pe cineva cu vorba (sau *cu minciuna*) = a face promisiuni înșelătoare

a duce pe cineva cu zăhărelul / cobza / preșul (sau *de nas*) = a înșela, a

amăgi

a se lăsa dus (*de gânduri / visare* etc.) = a se lăsa cuprins, copleșit de

gânduri

a-l duce pe cineva gândul / mintea / capul la ceva = a-i veni cuiva ceva în minte; a se pricepe (să facă ceva); a face ceva.

a duce vorba = a răspândi un zvon

a-și duce viața / zilele = a trăi într-un anumit fel

a nu o (mai) duce (mult) = a fi pe moarte

a duce grija cuiva (sau a ceva) = a fi îngrijorat sau interesat de

a duce dorul cuiva (sau a ceva) = a-i fi dor de

a (o) duce la capăt (sau *la îndeplinire*) (sau *la bun sfârșit*) = a îndeplini (în bune condiții)

a duce o linie (sau *un cerc*) = a trasa o linie sau un cerc

a se duce cu Dumnezeu (sau *în plata / știrea lui Dumnezeu*) (sau *în plata Domnului*) = a merge unde vrea

a se duce de râpă = a se distruge; a decădea
a se duce drept / glonț / pușcă / întins (sau *într-un suflet*) = a merge undeva repede, fără ocol
a duce pe cineva cu gândul la... = a face să se gândească la...

dura**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +timp] / GAdv [+timp]
 a continua să existe; a se menține: *Spectacolul durează două ore / mult.*//

durea**I. V [3]**

1. GN [nom +organ], 2. GN [ac +animat],
 1. GN [ac +animat], 2. GP [+loc +organ]
 a emite impulsuri de suferință: *Mai ales articulațiile îi dor pe bătrâni.*// *Pe Ion îl doare în partea stângă / sub coaste.*//

II. V [3]

1. GN [nom +fapt +stimul] / GV [că / (ca) să +fapt +stimul], 2. GN [ac +uman]
 a întrista: *Minciunile ei l-au durut pe Ion.*// *Că Ion a plecat a durut-o pe Maria.*// *Pe Iancu l-ar durea ca Artiom să accepte oferta Stelei.*//

III. V [3]

1. GN [nom +fapt +stimul] / GV [+fapt +stimul], 2. (fac.) GN [ac +animat]
 a produce suferință: *Iubirea doare.*// *Când te pensezi (te) doare.*//

Expresii:

a-l durea în cot (sau *într-un punct exterior corpului*) = a nu-i păsa
a atinge pe cineva unde-l doare = a aduce în discuție un subiect neplăcut pentru interlocutor
a-l durea inima / sufletul = a fi mâhnit

efectua**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac]
 a îndeplini o sarcină de serviciu: *Firma efectuează lucrări de mentenanță.*//

egala**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+privință]

a fi sau a deveni la fel cu altul într-o anumită privință: *Lucrările lui Ion le egalează pe cele ale Mariei în creativitate.// Prețurile apartamentelor din Timișoara le-au egalat pe cele din Iași.//*

II.

1. GN [nom +persoană +sport], 2. (fac.) GN [ac +sport], 3. (fac.) GP [în / la +sport]

a obține scor egal; a obține aceeași performanță: *Româncele au egalat (danezele) (în ultimul meci).// Atletul chinez a egalat un record istoric.//*

elabora**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee / +sistem]

a concepe un sistem: *Guvernul a elaborat strategia de redresare a economiei.// Specialiștii niponi au elaborat un sistem de monitorizare a șoferilor.//*

elibera**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă]

a face să fie liber: *Stăpânul a eliberat câinele din lanț.// Femeile s-au eliberat de sub dominația masculină.// Compania a eliberat pui de păstrugă în apele Dunării.// Bunătatea eliberează omul de frică.//*

II.

1. GN [nom +sursă], 2. GN [ac], 3. GP [+țintă]

a produce chimic: *Măduva eliberează eozinofile în sânge.//*

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +document]

a emite un act: *Primăria nu eliberează atestate energetice.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +spațiu]

a. a ieși din posesia unui spațiu: *Mulți politicieni nu au eliberat casele de protocol. //*

b. a goli; a evacua: *Mi-am eliberat debaraia ca să fac dressing.//*

Expresii:

a elibera pe cineva din funcție = a demite

a elibera marfa = a livra marfa

elimina**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [din / de pe +sursă]
a face să dispară: *Ficatul elimină alcoolul din sânge.*// *Parlamentul a eliminat discutarea acestor chestiuni de pe ordinea de zi.*// *Această atitudine elimină orice cale de negociere.*// *Erucțiile elimină aerul din stomac.*//

emite**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +text]
a. a formula: *Specialiștii au emis o nouă ipoteză.*// *Institutul de meteorologie a emis cod galben.*// *Parlamentul a emis legea concurenței.*//
b. a produce un act: *Judecătorii emit mandatele de arestare.*//

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +obiect]
a pune în circulație: *Banca a emis bancnota de 500 de lei.*// *Poșta a emis un timbru jubiliar.*//

III.

1. GN [nom +sursă], 2. GN [ac +radiații]
a face să se propage: *Bariera emite semnale luminoase intermitente.*// *Radioul emite unde sonore.*//

estima**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt]
a prevede: *Firma estimează un profit de mii de euro.*// *Managerii estimează că prețurile vor crește.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +măsurabil], 3. GP [la +cantitate]
a aprecia cantitativ: *Organizația a estimat numărul femeilor violate în Bosnia la 50.000.*// *Ion își estimează aventura la 9 luni.*//

evalua**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a aprecia valoarea; a examina: *Inspectoratul școlar a evaluat nivelul de predare a limbilor străine din școli.*// *Fiecare profesor a evaluat câte zece studenți.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +măsurabil], 3. GP [la +cantitate]

a aprecia cantitativ: *Casa de licitații a evaluat tabloul la un milion de euro.*//

evita**I.**

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac +negativ] / V [să +negativ]

a se feri de / să: *Ghepardul evită zonele cu lei.*// *Presa îi evită pe specialiști.*// *Președintele a evitat un răspuns.*// *Maria evită să plece în delegație marțea.*//

II.

1. GN [nom +fapt / +persoană], 2. GN [ac +fapt +negativ] / GV [(ca) să +fapt +negativ]

a înlătura (pe cale de consecință): *Crearea unor texte de lege clare și precise ar evita interpretările abuzive.*// *Sistemul de „tipărire la cerere” poate evita acumularea stocurilor.*// *Ion a procedat așa pentru a evita ca fii lui să repete greșeala.*//

evolua**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă]

a. a se dezvolta: *Sistemul cognitiv al individului a evoluat permanent.*//

b. a trece dintr-o fază în alta: *Specia umană a evoluat (de la maimuță) (la om).*// *Lumea modernă a evoluat spre starea de sistem mondial.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în / la / pe +sport / +artistic]

a juca; a dansa; a cânta: *Jucătorul a evoluat în trei meciuri / la echipa națională.*// *Balerina româncă a evoluat pe marile scene ale lumii.*//

exclude**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă]
a înlătura: *Parlamentul a exclus acest punct de pe ordinea de zi.//*
Creatorii vestimentari au exclus galbenul din preferințele lor.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [(ca) să +fapt]
a respinge ca fapt posibil: *Președintele exclude un eventual război.//*
Guvernatorul băncii nu exclude ca moneda națională să se întărească în
perioada următoare.//

Obs. Apare preponderent în context negativ.**III.**

1. GN [nom], 2. GN [ac],
V [se] 1. GN [nom +plural], 2. GAdv [reciproc] / GN [ac +reciproc]
a înlătura (ca incompatibil sau pe cale de consecință): *A fi birjar nu*
exclde faptul de a fi inteligent.// Proiectul legislativ exclude posibilitatea
contestării în Justiție a unor hotărâri ale Fiscului.// Într-o ecuație politică,
lustrația și reconcilierea se exclud reciproc / una pe alta.//

executa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a îndeplini o obligație de serviciu sau o pedeapsă: *Procuratura a executat*
toate procedurile prevăzute de lege.// Balerina a executat o piruetă
impecabilă.// Soldatul nu a executat ordinul primit.// Ion a executat cinci
ani de închisoare pentru înșelăciune.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman]
a aplica pedeapsa capitală: *Separatiștii i-au executat pe prizonieri.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană]
a îndeplini (obedient) un ordin sau o solicitare: *Ion se execută, orice i-ai*
cere.//

Expresii:

a executa silit pe cineva = a sili un debitor sa-și îndeplinească obligațiile

exercita**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +funcție / +drept / +obligație]
a îndeplini: *Președintele a exercitat un mandat de patru ani.// Nu toți electorii își exercită votul.// Tatăl Mariei nu și-a exercitat obligațiile părintești.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +forță], 3. GP [asupra +persoană]
a folosi o forță de influență sau de constrângere: *Acest bărbat exercită o fascinație inexplicabilă (asupra femeilor).// Partidele și grupurile de interese exercită presiuni asupra guvernului.//*

exista**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]
a fi un element al lumii reale sau ideale: *Cuvântul „pritupac” nu există.// Zâne există doar în povești / aici.// Dinozauri au existat acum milioane de ani / cândva.//*

expira**I.**

1. GN [nom +document / +marfă / +dată], 2. GP [la / pe / în +dată] / GP [+timp] / GAdv [+timp]
a înceta să mai fie valabil: *Contractul a expirat (la / pe / în 8 octombrie).// Produsul a expirat de două zile.// Termenul va expira în trei zile / atunci.//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GN [ac]
a scoate aerul din plămâni: *Balele expiră, fiindcă au plămâni.// Expiră aerul pe gură foarte lent!!!*

explica**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [în față / pentru +persoană],
1. GN [nom +text], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [pentru +persoană]

a face ușor de înțeles: *Profesorul acesta explică legea gravitației (elevilor / pentru copii).// Magicianul le-a explicat trucul ucenicilor săi.// Tânărul a explicat noul sistem în fața conducerii.// Manualul acesta explică noțiuni de informatică (pentru începători).//*

II.

V [își] 1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [unde / cum...] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GP [prin +cauză] / GV [fiindcă +cauză] / GAdv [cum / așa],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [unde / cum...] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GP [prin +cauză] / GV [fiindcă +cauză] / GAdv [cum / așa]
a găsi o cauză: *Eu nu-mi explic dispariția paltonului / unde a dispărut paltonul.// Oamenii de știință au explicat cutremurul prin alunecarea și întrepătrunderea unor falii de pământ.// Ion a explicat că l-a părăsit soția fiindcă ea își dorea altă viață.// Cum / așa își explică Ion cele întâmplate.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +text] / GV [unde / cum... +text]

a da detalii (ca motivație): *Femeia a explicat că este bolnavă de diabet.// Martorii au explicat unde / cum /... a avut loc accidentul.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [în fața / față de +persoană] / GN [dat +persoană], 3. (fac.) GV [că]

a-și motiva acțiunile: *Președintele s-a explicat în fața presei (că nu vrea să încalce constituția).// Părinții nu se prea explică față de copii.//*

V.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [+fapt]

a constitui o cauză: *Industrializarea explică migrarea populației rurale către orașe.//*

VI. V [se]

1. GN [nom +fapt], 2. GP [prin +cauză] / GAdv [cum / așa]

a avea drept cauză: *Încălzirea vremii se explică prin efectul de seră.// Cum / așa se explică încălzirea vremii?//*

exploda**I.**

1. GN [nom +corp]

a se descompune violent sub forța presiunii interioare: *Bombele explodează.//*

II.

1. GN [nom +persoană]

a răbufni: *Dacă s-ar lua măsuri prea dure, românii ar exploda.*//

III.

1. GN [nom]

a. a crește foarte mult rapid: *Prețurile produselor agricole vor exploda din cauza secetei.*// *Odată cu producția de alcool va exploda și evaziunea fiscală.*//

b. a izbucni: *Tensiunile sociale acumulate pot exploda într-un război pustiitor.*//

exporta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă]

a vinde marfă autohtonă în afara țării : *România exportă lemn în UE / acolo.*//

exprima**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a denota: *Portocaliul exprimă optimism.*//

II.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac +senzație / +informație], 3. (fac.) GP [+privință], 4. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod],

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +informație]

a. a exterioriza: *Mai ales taximetriștii își exprimă lehamitea (față de situația economică) (prin blocarea drumurilor / așa).*//

b. a comunica: *Președintele exprimă poziția statului (în chestiuni diplomatice) public.*// *În declarația lui, Molotov exprimase că „nu este motiv pentru ca relațiile cu România să nu decurgă în mod normal”.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. (fac.) GP [+privință], 3. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod],

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +informație]

a. a se exterioriza: *Bebeluşii se exprimă prin plâns.*//

b. a comunica: *În lipsa unui limbaj articulat, câinii se exprimă după un anumit cod de gesturi.// Soția lui nu se exprimase niciodată că se mută la părinți.//*

expune

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee / +senzație], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [în față / la +persoană],

1. GN [nom +text], 2. GN [ac +idee]

a prezenta; a explica: *Candidatul va expune planul său de cercetare unei comisii.// Guvernul a expus noul plan de guvernare în fața Parlamentului.// Cursul expune istoria constituțională a Principatelor.// Antonescu nu-și expune dorințele personale la televizor.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GN [ac +marfă / +obiect], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a așeza la vedere: *Magazinul a expus cele mai noi modele de rochii (în vitrină / acolo).// Acest pictor nu mai expune (la expoziții internaționale).//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GN [dat +negativ] / GP [la +negativ]

a (se) face vulnerabil (la ...): *Această persoană își expune partenerul contaminării cu virusul herpesului.// Anatomia aparatului urinar expune vezica urinară la agresiune microbacteriană continuă.// În felul acesta, premierul se expune (oprobriului public).//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +organ]

a-și dezgoli părți ale trupului: *Starleta își expune părțile intime (la televizor).//*

V.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +corp], 3. GN [dat +radiații / +fenomen_atmosferic] / GP [la +radiații / +fenomen_atmosferic]

a așeza sub acțiunea: *Fotograful / aparatul expune placa fotografică luminii / la lumină.// Țițeiul din groapă era expus căldurii soarelui și bății vântului.//*

extinde**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [+loc]

a face să ocupe / a ocupa mai mult spațiu: *Banca și-a extins sucursalele pe întregul teritoriu al țării.*// *Protestele s-au extins în întreaga regiune.*// *Infecția s-a tot extins.*//

extrage**I.**

1. GN [+persoană / +viu], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +materie], 3. GP [+sursă]

a scoate o parte dintr-un complex: *Petroliștii extrag petrol de la mare adâncime cu sonde speciale.*// *Sondele extrag petrol.*// *Plantele își extrag substanțele nutritive din pământ.*// *Aparatul extrage aerul viciat din încăperea.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee], 3. GP [+sursă]

a infera: *Românii pot extrage o lecție generală din parcursul lui Adrian Năstase.*//

III.

1. GN [nom +uman / +sistem], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă]

a alege aleatoriu (dintr-un set): *Candidatul va extrage un singur subiect.*// *Calculatorul extrage seriile câștigătoare (dintre cele înscrise la tombolă).*//

fabrica**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă / +obiect], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [pentru +persoană]

a produce: *Firma fabrică pantofi.*// *Bărbatul i-a fabricat nevetei un cărucior.*// *Secția fabrică cămăși de noapte pentru un spital.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a născoci: *Revista i-a fabricat o biografie siropoasă vedetei.*// *Infractorul și-a fabricat un alibi.*//

face**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [din / de la]

a face să existe; a produce (din ceva): *Copacul face umbră.// Copilul a făcut (din resturi textile) o păpușă.// Peretele a făcut mucegai de la umezeală.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GAdj [nom] / GN [nom] / V [de sup.] / GV [de] / GP [+trăsătură], 4. (fac.) GP [din / de la +trăsătură],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GAdj [nom] / GN [nom] / V [de sup.] / GV [de] / GP [+trăsătură], 3. (fac.) GP [din +trăsătură]

a determina să fie / să devină într-un anumit fel: *Negrul face silueta suplă.// Bunicul a făcut fânul căpițe.// Invidia l-a făcut pe Ion de nerecunoscut / de nu-l mai recunoști.// Firma aceasta face case doar de lemn / cu etaj.// Timpul a făcut rochia gri (din neagră).// Guvernul a făcut prețul benzinei 6 lei de la 5.// Ion se face blond (din brunet).// Mulți elevi s-au făcut doctori.// Directorul s-a făcut de neînduplecat / de nu te mai înțelegei cu el.// Ion s-a făcut de batjocură.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GV [să],

1. GN [nom], 2. GV [(ca) să]

a determina: *Ion a făcut televizorul să meargă.// Întâmplarea a făcut ca totul să se termine bine.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [pe],

V [o] 1. GN [nom +uman], 2. GP [pe]

a se da drept: *Maria face pe doctorița.// Ion o face pe deșteptul.//*

V.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GN [nom +negativ] / GAdj [nom +negativ]

a numi în mod defăimător; a cataloga: *Maria l-a făcut pe Ion măgar / prost.//*

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect / +sistem]

a. a aranja: *Maria și-a făcut patul / bagajele / părul / ochii / buzele.//*

b. a repara: *Ion și-a făcut mașina / dantura.//*

VII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obligație]

a duce la îndeplinire o obligație (profesională): *Poliția și-a făcut datoria / ancheta.*// *Maria își face tura mâine.*//

VIII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +funcție]

a practica / studia o meserie: *Ion face medicină / medicina.*//

IX.

1. GN [nom +mișcare], 2. GN [ac +distanță / +timp], 3. (fac.) GP [+sursă],

4. (fac.) GP [+țintă]

a parcurge un interval de spațiu / timp: *Excursioniștii au făcut 6 km / 3 ore (de la cabană) (până în vârf).*//

X.

1. GN [nom], 2. GN [ac +timp], 3. (fac.) GP [+sursă]

a împlini un interval de timp: *Compania a făcut 50 de ani (de la înființare).*//

XI.

1. GN [nom +uman / +vehicul], 2. GP [+direcție],

V [o] 1. GN [nom +uman / +vehicul], 2. GP [+direcție]

a se îndrepta spre: *Ion a făcut la dreapta.*// *Autobuzul a făcut-o spre piață.*//

XII.

1. GN [nom +marfă]

a costa: *Rochia roșie face 100 lei.*//

XIII.

1. GN [nom +animat], 2. GP [a]

a prevesti: *Porcul face a ploaie.*//

XIV. V [se 3]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+cauză]

a se produce: *Se face răcoare (de la curent).*// *S-au făcut strugurii.*// *S-a făcut duminică.*//

XV. V [se]

1. GN [nom], 2. GAdj [nom] / GN [nom] / V [de sup.] / GP [cu] / GP [(ca) de]

a deveni: *Hârtia s-a făcut galbenă.*// *Vinul s-a făcut oțet.*// *Fructele s-au făcut de cules.*// *Ferestrele s-au făcut cu flori de gheață.*// *Castelul s-a făcut (ca) de cleștar.*//

XVI. V [se 3sg]

1. GN [dat +animat], 2. GN [nom +senzație]

a fi cuprins de: *Lui Ion i s-a făcut foame.*//

XVII. V [se 3sg]

1. GN [dat +animat], 2. GP [de] / V [de sup.]

a avea poftă de: *Lui Ion i s-a făcut de excursii / de mers la munte.*//**XVIII.** V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. V [că]

a simula: *Guvernul se face că lucrează.*// *Prepelelita s-a făcut că e rănită.*//**XIX.** V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu]

a se alege cu: *Și uite așa Ion s-a făcut și cu casă și cu bani.*//**XX.** V [se 3sg]

1. V [de sup.]

a veni vremea pentru: *S-a făcut de plecat la școală.*//

Expresii:

a face din tânțar armăsar = e exagera*a (se) face praf* = a (se) distruge*a face pe cineva cum îi vine la gură* = a ocări*a face pe cineva cu ou și cu oțet* = a ocări*Ce (mai) faci?* = Cum îți merge?*a avea (de-)a face cu cineva / ceva* = a avea ceva comun cu cineva / ceva*Ce are a face?* = Ce legătură are?*N-are a face!* = Nu are importanță!*S-a făcut!* = S-a aranjat!*Nu face nimic!* = Nu are nicio importanță!*a îi / își face inimă rea (sau sânge rău)* = a supăra pe cineva sau a se supăra*a face semn (cu ochiul / degetul) (cuiva)* = a comunica (cu cineva) prin

semne

Ce mă / te / se... fac / faci / face... (acum)? = Cum mă / te / se... voi / vei / va... descurca (acum)?*a face bine / rău* = a o duce bine / rău*a i se face cuiva negru / roșu înaintea ochilor* = a se supăra / mânia foarte tare*Cum se face (că / de ...)?* = Cum e posibil (să ...)?**felicita****I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [pentru +fapt] / GP [cu ocazia +eveniment] / GV [(pentru) că]

a adresa cuvinte de laudă sau urări: *Președintele a felicitat guvernul*

(pentru rezultatele obținute / (pentru) că a gestionat bine situația).// Maria și-a felicitat prietena cu ocazia onomasticii.//

feri

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [de +negativ],
V [se] 1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GP [de +negativ], 3. (fac.) GP
[cu +instrument] / GAdv [+mod] / V [ger.]

a (se) apăra: *O alimentație sănătoasă te ferește de boli.// Unii oameni se feresc de câini cu un dispozitiv cu ultrasunete.// Vedetele se feresc de indiscrețiunile presei cum pot.// Leii se feresc de căldurile toride stând tolăniți la umbră.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GV [să]

a evita: *Premierul s-a ferit să dea un răspuns.//*

Expresii:

Doamne ferește să... = de nu s-ar întâmpla să...

fi

I.

1. GN [nom +materie / +situație], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3.
(fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a exista: *Să fie lumină! // Nu mai sunt neînțelegeri.// Nu sunt liliaci în peșterile acestea / aici.// Nu mai sunt dinozauri încă din neolitic.// Situația aceasta a fost întotdeauna.//*

II. V [3]

1. GN [nom +fenomen_atmosferic] / GAdj [nom +fenomen_atmosferic], 2.
(fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a exista o anumită stare atmosferică: *Va fi ger.// Este sufocant (în hală / aici).// Au fost și averse (în acea zi / ieri).//*

III. V [3sg]

1. GAdj [nom] / GAdv [+mod], 2. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (opt.)
GP [+timp] / GAdv [+timp]

a exista o anumită stare generală: *Este relaxant la munte / acolo.// A fost foarte greu (în comunism / atunci).//*

IV. V [3sg]

1. GN [nom +timp] / GP [+timp] / GAdv [+timp]

a fixa un anumit reper temporal (zi, moment al zilei, anotimp etc.): *E vineri.// Era într-o dimineață / devreme.// Este prea devreme acum.//*

V.

1. GN [nom +corp], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a se afla: *Ion este la magazin.// Trenul a fost în tunel.// Magazinul este vizavi.//*

VI.

1. GN [nom +eveniment], 2. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 4. (opt.) GP [+mod]

a avea loc; a se produce: *Ședința este la ora trei / mâine, în sala mare / aici, cu ușile închise.// Toate câștigurile partidului au fost prin fraudă.//*

VII.

1. GN [nom], 2. GP [de la / din / de +sursă]

a proveni: *Petele sunt de la uleiul vărsat.// Părinții lui sunt din România.// Acest vin este de Dealu Mare.//*

VIII.

1. GN [nom], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [de +cantitate] / GP [de / din +materie] / GP [+trăsătură] / GAdv [+mod]

a avea o însușire: *Ion este măgar.// Neînțelegerile sunt minore.// Pomul este de doi metri.// Ușa este de / din lemn.// Ion este cu sufletul răvășit.// Avera lui este de invidiat.// Textul este despre animale.// Tot efortul a fost degeaba.//*

Obs. Se poate face referire la însușire prin întrebarea *Cum este X?*

IX.

1. GN [nom], 2. GN [nom]

a aparține unei clase: *Câinele este un patruped.//*

Obs. Se poate face referire la clasă prin întrebarea *Ce este X?*

X.

1. GN [nom], 2. GN [gen]

a aparține: *Câinele este al vecinului.//*

XI.

1. GN [nom], 2. GN [nom] / GP [de +activitate] / V [inf.] / V [să] / GV [că / (ca) să]

a. a se identifica cu: *Ion este fratele meu.// Dorința mea este aceasta.//*

b. a consta în: *Datoria profesorului este de educare / a educa / să educe copiii.// Surpriza este că Ion s-a înșurat.// Dorința mea a fost ca Ion să rămână acasă.//*

Obs. Se poate face referire la elementul de identificare prin întrebarea

Cine / Care este X?**XII.**

1. GN [nom], 2. GP [de la / din cauza +cauză]
a avea drept cauză: *Petele pe piele sunt de la soare / din cauza soarelui.*//

XIII.

1. GN [nom], 2. GP [pentru / de] / V [pentru / de sup.] / GV [(ca) să]
a avea ca scop sau destinație.: *Butonul acesta este pentru declanșarea alarmei.*// *Cartea este de copii.*// *Prosopul acesta este pentru / de șters pe jos.*// *Banii sunt ca să cumpere Ion lapte.*//

XIV.

1. GN [nom +idee], 2. GP [despre]
a se referi la: *Filmul este despre rasism.*//

XV.

1. GN [+fapt] / GV [că / dacă +eveniment / +fapt], 2. GP [+cauză / +scop] / GV [+cauză / +scop]
a se întâmpla: *Alegerea ta a fost din cauză că ai ieșit în evidență.*// *Că a pierdut banii a fost din cauza neglijenței.*// *Că primești pedeapsă este pentru îndreptarea ta.*// *Dacă te bat părinții la cap este ca să-ți fie bine.*//

XVI.

1. GV [(ca) să / că +fapt], 2. GAdj [nom +mod] / GAdv [+mod] / V [de sup.]
a trebui; a (se) putea; a vrea; a reprezenta ceva util, bun, periculos etc.: *Să se construiască aici un pod ar fi necesar.*// *Posibil este ca Ion să nu se mai întoarcă.*// *A fost bine că a demisionat Ion.*// *Este de dorit să nu se mai repete acest eveniment.*//

XVII. V [3sg]

1. GN [dat +persoană], 2. V [inf.] / V [să]
a trebui; a putea: *Numai lui Dumnezeu îi este a ne milui.*// *Rar i-a fost lui să vadă atâtea bunătăți.*//

XVIII. V [3sg]

1. GV [să]
a trebui; a vrea: *Dacă este să spunem adevărul, atunci să-l spunem până la capăt.*// *Când a fost să vin la tine, m-ai refuzat.*//

XIX.

1. GN [nom], 2. V [de sup.]
a trebui: *Afirmățiile acestea sunt de dovedit.*// *Tu ești de invidiat.*//

XX.

1. GN [dat +animat], 2. GN [nom +senzație]

a avea o anumită stare fizică sau emoțională: *Câinelui îi este sete.*//
Copiilor le-a fost greu.//

XXI.

1. GN [dat +uman], 2. GV [că / să nu]

a se teme: *Mi-e că nu prind trenul.*// *Ghidului îi era să nu declanșeze grupul gălăgios o avalanșă.*//

XXII. V [ind. imperf. 3sg]

1. GV [să]

puțin a lipsi să nu ...: *Era să moară toate găinile.*//

XXIII.

1. GN [dat +animat], 2. V [inf.] / V [de sup.]

a vrea; a avea chef: *Copilului nu i-a fost a cânta / de cântat.*//

filma**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment]

a înregistra: *Presa a filmat acest incident.*//

finaliza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate]

a termina: *Candidatul și-a finalizat teza de doctorat.*//

fixa**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc], 4. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod]

a face să fie stabil: *Muncitorul a fixat plăcile pe dușumea (cu un adeziv special / așa).*// *Un anumit somnifer fixează amintirile negative (în creier).*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a stabili: *Ion și-a fixat un singur obiectiv.*// *Dinamo și-a fixat echipa de start.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment / +dată], 3. GP [+timp]

a stabili un termen: *Guvernul a fixat alegerile / data alegerilor (la începutul lui octombrie).*// *Instanța a fixat o nouă înfățișare peste două luni.*//

IV.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +măsurabil], 3. GP [la +nivel]
a stabili la un anumit nivel: *Banca națională a fixat ținta de inflație la 3%.*// *Piesa fixează tensiunea la 15 V.*//

V.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +corp]
a ținti cu privirea: *Felinele își fixează prada înainte să atace.*//

flutura**I.**

1. GN [nom +animat / +forță], 2. [ac +obiect]
a agita în aer: *Vulturul își flutura aripile mari din când în când.*// *Vântul flutură steagul.*//

II.

1. GN [nom +obiect], 2. (fac.) GP [+loc]
a se agita în aer: *Steagul flutură în vânt.*// *Fetei îi fluturau pantalonii în jurul gleznelor.*//

Expresii:

a flutura cuiva ceva pe sub nas = a arăta cuiva ceva ostentativ

folosi**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+scop] / GV [+scop]
a face uz de: *Cercetarea științifică folosește anumite principii (în descoperirea adevărului).*// *Șefii de state folosesc linii speciale ca să comunice.*//

II.

1. GN [nom], 2. GP [la / pentru +scop] / GV [(ca) să +scop]
a avea ca utilitate: *Această pensulă folosește la / pentru trasarea liniilor foarte subțiri.*// *Sinceritatea folosește ca oamenii să aibă încredere unii în alții.*//

III.

1. GN [nom] / GV [să +fapt], 2. GN [dat +persoană / +viu], 3. GP [la /

pentru +scop] / GV [(ca) să]

a fi de trebuință / interes: *Rindeaua le folosește tâmplarilor la șlefuit.// Acest articol îmi folosește pentru facultate.// Împrumutul i-ar folosi firmei ca să-și achite datoriile.// Să stropesci cu piatră de var acum nu i-ar mai folosi viței de vie la nimic.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GP [de], 3. (fac.) GP [+scop] / GV [+scop]

a. a utiliza: *Pisica s-a folosit de un scaun pentru a ajunge sus / ca să ajungă sus.//*

b. a profita de: *Firma s-a folosit de război ca să scoată profit.// Ion se folosește de toți prietenii.//*

forma

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod]

a face să existe: *Vaporii din atmosferă formează roua prin condensare / așa.// Românii își formează o impresie greșită despre politică de la televizor.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [din / cu +parte +plural],

1. GN [nom +parte +plural], 2. GN [ac]

a alcătui; a constitui: *Hitler a format o nouă legiune (din / cu așa-ziișii voluntari germani).// Voluntarii germani au format o nouă legiune.// Tavanul mansardei formează cu peretele un unghi de 80 de grade.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a educa: *Partidul formează tineri politicieni la fel de corupți.//*

IV. V [se]

1. GN [nom], 2. (opt.) GP [+mod] / GAdv [+mod], 3. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a lua naștere: *Fulgerul se formează prin descărcări electrice.// Cum se formează poleiul?// Orașul s-a format (din imigranți / așa) (pe o mlaștină secată / acolo) (acum zece ani / odinioară).//*

V. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [la / în +instituție] / GAdv [+loc]

a primi educație: *Ion s-a format la aceeași universitate / tot acolo.//*

formula**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee / +text]
a transpune în cuvinte: *Newton a formulat legea gravitației.// Deținutul a formulat o cerere de grațiere.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [ca / drept], 3. GN [ac +idee / +text]
a considera: *Minoritatea maghiară a formulat ca / drept sarcină concretă organizarea de acțiuni culturale.//*

frige**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +aliment], 3. GP [+instrument]
a expune la temperaturi mari: *Ion a fript carnea (pe grătar).//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +loc +organ], 3. GP [+instrument],
V [se] 1. GN [nom +animat], 2. GP [+loc +organ], 3. GP [+instrument]
a (se) arde: *Pisica și-a fript lăbuțele (pe plită).// Copilul s-a fript (la mână) / (pe picior) / (sub genunchi) (de la sobă) / (cu chibritul).//*

III.

1. GN [nom +materie]
a avea temperatură ridicată: *Supa frige.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu]
a se păcăli: *Firma s-a fript cu așa investitori.//*

V.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]
a provoca durere: *Cuvintele Mariei l-au fript pe Ion.//*

fugi**I.**

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a. a se deplasa cu pași repezi; a alerga: *Copilul a fugit (de acasă) (până la școală) (pe scurtătură).//*

b. a părăsi în grabă, pe ascuns sau în mod nepermis: *Copilul a fugit din*

tabără.// Soția lui a fugit la părinți.//

II.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GP [de]

a evita: *Animalele fug de foc.// Guvernul fuge de răspundere.//*

III.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GP [după]

a căuta să prindă: *Fetița fugea după fluturi.// Partidul fuge după voturi.//*

IV.

1. GN [nom +timp]

a trece rapid: *Anii copilăriei au fugit.//*

Expresii:

a-i fugi ceva înaintea ochilor (sau pe dinaintea ochilor) (sau prin față) = a trece rapid prin câmpul vizual

a-i fugi ceva printre / dintre degete = a-i scăpa ceva / cineva din mână sau când e gata să fie prins

a-i fugi pământul de sub picioare = a avea senzație de leșin

a-i fugi ochii după cineva = a-i plăcea cineva

fura

I.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [dat +animat / +persoană], 3. GN [ac +bun] / GP [din +valoare],

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. (fac.) GN [ac +valoare], 3. GP [+sursă],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a-și însuși pe ascuns sau cu forța un lucru care aparține altcuiva: Pisica îi fură câinelui mâncarea / din mâncare.// Acest elev fură (bani) (de la colegi).// Firma a furat de la stat.// Directorul băncii a furat sume mici din conturile clienților.// Prin evaziune fiscală, o firmă fură statul.//

II.

1. GN [ac +uman], 2. GN [nom]

a acapara: *Pe Ion l-a furat somnul / privesiștea / gândurile.//*

Expresii:

a fura o meserie = a învăța o meserie pe apucate

a fura inima cuiva = a face să fie iubit de cineva

furniza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă / +informație], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a pune la dispoziție: *Firma furnizează produse electrocasnice și servicii de depanare.*// *Banca furnizează credite persoanelor fizice.*// *Președintele a furnizat note explicative Securității.*//

garanta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a da asigurări asupra veridicității unui fapt: *Partidul îi garantează candidatului său victoria / că va câștiga alegerile.*//

b. a-și lua răspunderea pentru o realizare: *Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați.*// *Facultatea aceasta își garantează locul de muncă.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani], 3. (fac.) GP [pentru +persoană]

a răspunde financiar (în locul cuiva): *Statul garantează creditele bancare din cadrul programului (doar pentru tinerii întreprinzători).*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pentru +persoană / +marfă]

a da asigurări de încredere; a răspunde pentru: *Președintele clubului garantează pentru noul antrenor.*// *Autoritățile garantează pentru carnea din magazine.*//

IV.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt], 3. (fac.) GN [dat]

a asigura (drept consecință); a face posibil: *Au fost descoperite alimente care își garantează o viață incredibilă.*// *Căsătoriile de durată garantează viitorul unei țări.*//

găsi**I.**

1. GN [nom +persoană / +viu / +fenomen], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a da peste (căutând): *Administrația a găsit apă la subsol.*// *Pisica a găsit o măsline (pe podea).*// *Mânia lui Dumnezeu îi va găsi pe necredincioși (și în gaură de șarpe).*// *Semințele au găsit un sol prielnic aici.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +resursă / +idee], 3. (fac.) GP [pentru +scop] / V [(ca) să], 4. (fac.) GP [+bani]

a face rost; a reuși să ajungă la: *Maria își găsește energie pentru toate.*// *Specialiștii au găsit o soluție (ca să evite pierderile).*// *Echipele își va găsi un atacant redutabil cu două milioane de euro.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație]

a afla: *Hubble a găsit că momentul zero al Timpului este acum 13,75 de miliarde de ani în urmă.*// *Guvernul a găsit cum să-i ajute pe pensionari.*//

IV.

1. GN [nom +persoană / +animat / +fenomen / +fapt], 2. GN [ac], 3. GV [part.] / GAdj [ac] / GP [+situație] / GV [ger.]

a da peste ceva / cineva aflat într-o anumită stare: *Poliția a găsit casa răscolită de hoți.*// *Vaca a găsit poarta ogrăzii blocată.*// *Inundațiile au găsit din nou autoritățile nepregătite.*// *Moștenirea bunicii l-a găsit pe Ion într-o situație disperată.*// *Moartea l-a găsit pe bătrân făcând amor.*//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GV [part.] / GAdj [ac] / GP [drept / ca]

a considera (în urma unei cercetări): *Judecătorii l-au găsit pe Ion nevinovat.*// *Adolescenta a găsit sinuciderea drept / ca unica soluție.*//

VI. V [își]

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +stare], 3. (fac.) GP [+situație / +stimul]

a intra într-o stare psihică: *O femeie irațională își găsește greu fericirea (în căsătorie).*// *Ion și-a găsit norocul cu femeia aceea.*//

VII. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [+loc / +situație]

a exista: *La fiecare intersecție se găsește câte un indicator.*// *Firma se găsește în incapacitate de plată.*// *Un dram de izbândă se găsește în fiecare eșec.*//

VIII. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a face ceva într-o circumstanță nepotrivită: *Maria s-a găsit să plângă tocmai în acel moment / atunci.*// *Comuniștii s-au găsit să dea lecții de*

democrație.//

IX.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. (fac.) GN [ac], 3. V [de sup.] / V [să], V [își] 1. GN [nom +persoană / +animat], 2. (fac.) GN [ac], 3. V [de sup.] / V [să]

a preconiza o activitate: *Maria a găsit (un nasture) de cusut.*// *Ion găsește mereu de băut / să bea.*// *Guvernul și-a găsit de rezolvat problema delfinilor.*// *Menajera și-a găsit tocmai acum să-și ia concediu.*//

Expresii:

a-și găsi de lucru = a se angaja pentru muncă

a nu-și găsi locul = a nu fi liniștit

a-și găsi locul = a se potrivi

genera

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a da naștere la: *Nesupunerea socială generează haos.*//

gestiona

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +resursă]

a administra: *Consiliul de administrație gestionează fondurile întreprinderii.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +situație]

a controla: *Jandarmii au gestionat bine situația creată.*//

gusta

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +aliment] / GP [din +aliment]

a mânca (câte) puțin: *Maria a gustat prăjitura / din prăjitură.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a-i plăcea: *Vameșii nu gustă glumele despre bombe.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +stare] / GP [din +stare]

a avea parte de; a trăi: *Ion a gustat (din) fericirea și necazurile unei căsnicii.*//

identifica

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a. a recunoaște: *Pacientul a identificat corect literele de pe ecran.*// *Bătrâna nu identifică persoanele din poză.*//

b. a determina: *Firma nu a identificat cauza pierderilor.*// *Entomologii au identificat mai multe specii de albine.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu / drept / ca fiind / în]

a stabili o corespondență biunivocă: *Oamenii de știință au identificat potopul biblic cu un cataclism real.*// *Bătrâna a identificat persoanele din poză drept / ca fiind rudele ei.*// *Exilului militant parizian a identificat în el un fel de agent de influență.*//

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [drept / ca fiind / în persoana]

a. a stabili identitatea: *Poliția l-a identificat pe hoț (ca fiind fratele victimei / în persoana unui recidivist).*//

b. a solicita un act de identitate: *Corpul de pază identifică orice vizitator.*//

IV. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [cu]

a se face / a fi una cu: *Poetul se identifică cu țărani.*// *Sinele se identifică cu conștiința și cu divinitatea.*//

ieși

I.

1. GN [nom], 2. GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a. a se deplasa în exterior sau de după: *Pisica a ieșit din casă (în curte) (pe fereastră).*// *Ion a ieșit de la director.*// *Gazele au ieșit afară pe hornul de aerisire.*// *Copilul a ieșit de după ușă.*//

b. a se ivi; a apărea: *A ieșit soarele (din nori).*// *Copilului i-au ieșit bubițe pe tot spatele.*// *Din pământ au ieșit la lumina zilei câțiva ghiocci.*// *Stânca*

iese din mare.// Printre studenți a ieșit vorba că examenul se amână.//

II.

1. GN [nom], 2. GP [din +sursă / +parte +plural]

a rezulta: *Marxismul a ieșit dintr-un hegelianism de stânga.// Dintr-un cerc și patru linii a ieșit o față de om.// Din acest material iese o rochie și o eșarfă.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de la / din +organizație / +instituție]

a. a părăsi: *Ion a ieșit din sectă.//*

b. a înceta o activitate (regulată): *Ion a ieșit de la serviciu.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GP [din / de la +situație]

a înceta să mai fie într-o anumită situație, poziție sau stare: *Țara a ieșit din criză.// Această problemă iese din sfera noastră de interes.// Partidul a ieșit de la guvernare.// Maria a ieșit din perioada de probă.//*

V.

1. GN [nom], 2. GAdj [nom] / GN [nom +trăsătură] / GP [cu +trăsătură]

a deveni: *Primul copil a ieșit avocat.// Toți biscuiții au ieșit amari.// Rochia a ieșit cu tivul lăsat.//*

VI.

1. GN [nom +materie], 2. (fac.) GP [cu] / V [la sup. / ger.], 3. (fac.) GP [din +corp]

a fi îndepărtat; a dispărea: *Petele de cafea ies (cu apă rece).// Mirosul de țigări nu iese din haine decât la spălat / spălându-le.//*

VII.

1. GN [nom], 2. GN [nom +ordinal] / GP [+ierarhie] / GAdv [+mod], 3. GP [+competiție] / GP [+criteriu]

a obține un anumit loc într-un clasament: *Echipa noastră a ieșit a patra / pe locul patru la campionatele europene de ping-pong.// Departamentul nostru a ieșit cel mai bine la numărul de lucrări publicate.//*

VIII.

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a(-i) da ca rezultat: *Zece steaguri au ieșit (la numărătoare).// Ce rezultat ți-a ieșit?//*

b. a(-i) reuși; a(-i) trece cu succes: *Lui Ion nu i-a ieșit escrocheria.//*

Expresii:

a-i ieși cuiva înainte (sau în cale / drum / întâmpinare) = a întâmpina

a-i ieși cuiva sufletul (sau ochii din cap) = a face un efort deosebit de mare

a-și ieși din sărite / fire / răbdări / pepeni / țâțâni / balamale = a se enerva
a ieși în relief / evidență = a fi proeminent
a ieși din cuvântul cuiva = a nu respecta ordinul cuiva
a ieși din discuție = a nu fi luat în considerare
a-i ieși pe nas = a-l copleși

ignora

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație]

a nu lua în seamă: *Premierul ignoră problemele poștașilor.*// *Ion o ignoră pe Maria.*// *Candidatul dreptei ignoră că legea nu este de partea lui.*// *Muncitorul ignorase unde ajunsese cu lucrarea colegul lui.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a nu lua în seamă ce trebuie să facă: *Învățăământul românesc ignoră să informeze și să educe copiii.*//

imagina

I. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]

a-și face o părere: *Maria își imaginează că toată lumea o iubește.*// *Ion își imaginează cam pe unde a ascuns bunica lui banii.*//

II.

V [își] 1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [ac +trăsătură] / GAdj [ac] / GP [+trăsătură] / GAdv [+loc] / GP [+loc],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GN [nom +trăsătură] / GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / GAdv [+loc] / GP [+loc]

a vedea mental ceva (ca fiind cumva): *Miri își imaginau noua lor casă (un adevărat palat / imensă / cu două etaje / acolo / într-un parc).*// *Senatorul condamnat își imaginează viața publică fără el.*// *Alianța se imaginează o grupare puternică / imbatabilă / de neînving / sus în sondaje / pe un loc fruntaș.* //

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a concepe: *Câțiva elevi români au imaginat o colonie spațială.*//

implica**I. V [3]**

1. GN [nom] / GV [că / să +fapt], 2. GN [ac] / GV [că / să +fapt]
a presupune o anumită conexiune (incluere, cauză, consecință, pricină
etc.): *Inteligența implică rapiditate în gândire.// Noua ofertă software
implică doar smartphone-urile.// Că tu ai ajuns doctor a implicat
sacrificiul părinților.// Să se termine lucrarea la timp nu implică că se
poate munci superficial.// Necazurile tale nu implică să nu-ți pese de
ceilalți.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [în +activitate / +situație]
a face să participe / a participa: *Ion nu și-a implicat soția în afaceri.//
Asociația s-a implicat activ în strângerea de fonduri.// SUA se implică în
orice conflict armat.//*

importa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. (fac.) GP [din / de la +loc /
+persoană]
a aduce în țară: *Firma importă covoare din India.// Acest întreprinzător
importă mașini de la nemți.//*

II. V [ind. 3sg]

1. GN [nom] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]
a conta: *Păreaea Rusiei importă prea puțin în aceste momente.// Nu
importă de ce religie ești.//*

impresiona**I.**

1. GN [nom +stimul] / GV [+fapt +stimul], 2. (fac.) GN [ac +persoană]
a produce o emoție (puternică): *Filmul a impresionat (juriul).// Că preotul
și-a sacrificat viața pentru soldat a impresionat pe toată lumea.// Mă
impresionează să te văd plângând.//*

impune**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +rezultat] / GV [(ca) să
+rezultat], 3. (fac.) GN [dat +persoană], 4. (fac.) GP [ca / drept]
a cere autoritar îndeplinirea unui lucru: *Justiția europeană impune (țărilor*

comunitare) o revizuire a legislației (ca / drept măsură suplimentară de combatere a corupției).// Regula de consum impune ca bonusul să fie consumat ultimul.// Legea le impune primarilor să nu mărească taxele locale.//

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt] / GV [(ca) să +fapt],
 1. GN [nom +fapt], 2. GN [dat +persoană], 3. GN [ac +activitate] / GV [să]
 a atrage drept consecință; a determina: *Inundațiile au impus starea de alertă.// Necesitățile social-economice au impus ca relațiile dintre oameni să urmeze anumite reguli.// Agresivitatea adversarilor i-a impus echipei noastre o repliere rapidă / să se replieze rapid.// Impredictibilitatea Rusiei ne impune să analizăm posibilități de reacție.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [ca / drept], 4. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [în fața / asupra +persoană] / GP [+loc]
 a face ca ceva / ceva să fie acceptat (cu o anumită calitate) de altcineva: *Partidul liberal își impune propriul președinte alianței / în fața alianței (drept candidat unic la prezidențiale).// Premierul a impus acest amendament în fața ministrului de finanțe.// Această descoperire l-a impus pe Coandă ca pionier al aviației cu reacție.// Artista a impus stilul folk-jazz pe piața românească.//*

IV. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+loc] / GP [în fața / asupra +persoană], 3. (fac.) GP [drept / ca]
a. a fi general acceptat: *Camus s-a impus în cultura epocii drept / ca unul dintre marii moralști.// Limba slavă s-a impus asupra segmentelor marginale de populație geto-dacă.//*
b. a căpăta o poziție dominantă: *Dacia s-a impus pe piața automobilelor (ca lider incontestabil).//*
c. a învinge: *Echipa Steaua s-a impus în fața ultimei clasate.// Milionarul filantrop s-a impus asupra rivalului său.//*

inaugura**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +instituție / +sistem / +obiect +artistic]
 a marca solemn punerea în funcțiune: *Clubul Steaua și-a inaugurat muzeul de trofee.// Spania a inaugurat un nou tren de mare viteză.// Ministerul*

Culturii a inaugurat monumentul „Charles de Gaulle”.//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a marca începutul: *Acțiunea brutală a Moscovei a inaugurat procesul prăbușirii României Mari.*// *Anul 1875 a inaugurat momentele decisive ale eliberării națiunilor sud-est europene.*// *John Milton a inaugurat o tradiție a narațiunilor mitologice.*//

include

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a conține: *Această ofertă de abonament include și un telefon cadou.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [în]

a pune în: *Compania a inclus în această ofertă un nou tip de telefon.*//

indica

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație],
3. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a face cunoscut: *Termometrul indica o temperatură foarte ridicată.*//
Documentele indică (faptul) că fetele erau înzestrate și cu bunuri imobile.//
Ministerul nu a indicat (presei) când începe acest proiect.//

b. a dovedi: *Înțepăturile din braț le-a indicat medicilor consumul de droguri.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [drept / ca (fiind)], 4. (fac.) GN [dat +persoană],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GP [spre], 3. (fac.) GN [dat +persoană]
a face cunoscută o corespondență biunivocă: *Criticul a indicat un roman din secolul trecut drept / ca (fiind) sursa de inspirație a autorului.*// *Ion l-a indicat pe vecinul lui (procurorilor) ca fiind organizatorul rezistenței teroriste.*// *Romanul acesta, spuse el indicând o carte / spre o carte de pe birou, este remarcabil.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GV [să] / GN [ac +rezultat]

a îndemna; a da ordin: *Securitatea i-a indicat agentului său să părăsească rapid țara.*// *Președintele i-a indicat premierului mai multă prudență.*//

informa

I.

1. GN [nom +persoană], 2. (opt.) GN [ac +persoană], 3. (opt.) GV [că +fapt] / GP [asupra / despre / în privința / privitor la / de +temă] / GV [unde / cum... +informație],

V [se] 1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac +reciproc] / GAdv [reciproc], 3. (fac.) GP [asupra / despre / în privința / privitor la / de +temă] / GV [unde / cum... +informație]

a. a (-i) face cunoscut ceva: *Premierul a informat (presa) că guvernul intenționează să mărească accizele.*// *Primarul informase deja locuitorii (asupra pericolului / despre pericolul unei inundații).*// *Săteanul a informat poliția unde se ascunde hoțul.*//

b. a ține la curent: *Angajații nu-și informează directorul (despre ce se întâmplă).*// *Militarii se informează unii pe alții / reciproc (despre situația din luptă / care este situația).*//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [despre / asupra / în privința / privitor la / de +temă] / GV [unde / cum... +întrebare] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GP [de la / din / de pe +sursă]

a. a căuta să afle; a afla: *Ministerul transporturilor se informează periodic asupra desfășurării lucrărilor.*// *Regele s-a informat de numărul persoanelor pe care brahmanul este dator să le întrețină.*// *Ion s-a informat unde se poate angaja din ziar.*// *Indianul s-a informat (de la colegii lui) că la români se practică furtul miresei.*//

b. a se pune la curent: *Medicii se informează permanent (în privința medicamentelor de pe piață).*// *Ladislau Boloni a văzut doar meciurile Stelei din UCL în ultimul timp, în rest s-a informat de pe internet.*//

insista

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(că) +text] / GP [asupra / pe / cu +temă]

a-și spune opinia răspicat sau repetat; a scoate în evidență: *Primarul a insistat că lumea trebuie să vină la vot.*// *"Singura soluție reală a conflictului sirian este o soluție politică", a insistat el.*// *Premierul a*

insistat asupra necesității introducerii accizei.// Acționarii au insistat pe problema extinderii companiei.// Ion tot insistă cu fanteziile lui.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să] / GV [(ca) să +rezultat], 3. (fac.) GP [pe lângă / la +persoană]

a solicita cu tărie: *Ion a insistat (pe lângă / la secretară) să fie primit în audiență.// Mai multe sindicate au insistat pe lângă guvern ca salariul minim pe economie să fie majorat.//*

III.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. V [să] / GP [pe / cu / în +activitate]

a persevera: *Gospodina a insistat prea mult să scoată pata.// Jucătoarea a insistat pe / cu loviturile de slice.// Micile patrupeze insistă în a controla voințele celor din casă.//*

inspira**I.**

1. GN [nom], 2. GN [dat +uman], 3. GN [ac +sentiment / +idee]

a insufla: *Meleagurile natale i-au inspirat pictorului pasiunea culorii.// Duhul Domnului mi-a inspirat gândul să prezint această lucrare.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GV [să] / GP [în / la]

a insufla avânt creator; a ajuta: *Visele mărețe ale oamenilor aparent obișnuși o inspirau pe fată să evolueze frumos și armonios.// Natura i-a inspirat întotdeauna pe ingineri (în inovațiilor lor).// Calitatea și varietatea fructelor aromate o inspiră pe Maria la crearea unor rețete inedite.//*

III.

1. GN [nom +animat]

a trage aer în plămâni: *Căinele inspiră cu greutate.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [din / de la +sursă], 3. (fac.) GP [în / la / pentru]

a-și lua ca model: *România se inspiră din politica Franței.// Compania s-a inspirat de la rivala ei în / la / pentru promovarea noului produs.//*

instala**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sistem], 3. (fac.) GP [+loc]

a monta așezând într-un loc: *Proprietarul și-a instalat o centrală termică (în apartament).//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +instituție] / V [se], 3. (fac.) GP [+loc]

a (se) stabili (cu reședința) într-un loc: *Primăria a instalat departamentul de patrimoniu într-o școală.// Universitatea și-a instalat al doilea sediu lângă parc.// Ion s-a instalat deja (în apartamentul fratelui său).// Turiztii și-au instalat corturile / tabăra lângă râu.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană] / V [se], 3. GP [în / la / pe +funcție / +ierarhie] / GP [ca / drept +funcție],

1. GN [nom +persoană / +funcție], 2. GN [ac +persoană / +funcție] / V [se]
a (se) așeza într-o funcție sau poziție ierarhică: *Premierul l-a instalat pe prietenul lui într-o funcție de ministru.// România s-a instalat în fruntea clasamentului.// Ierarhul l-a instalat pe părintele cel tânăr ca preot paroh la biserica din sat.// Prefectul l-a instalat pe noul director de la Protecția Consumatorului.// Noul președinte se va instala săptămâna viitoare.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +uman / +fenomen], 2. (fac.) GP [+loc]

a se așeza; a se așterne: *Profesorul s-a instalat în fotoliu.// Iarna s-a instalat (pe tot cuprinsul țării).// Criza alimentară s-a instalat în lume.//*

interesă**I.**

1. GN [ac +persoană], 2. GN [nom]

a dori să cunoască sau să obțină: *Pe Ion nu-l interesau fetele.// Pe mine mă interesează o anumită carte.//*

II.

1. GN [ac +persoană], 2. GV [unde / cum... +informație],

V [se] 1. GV [unde / cum... +informație] / GP [de]

a dori să afle; a se informa: *Pe mine mă interesează unde găsesc scoici frumoase.// Ion s-a interesat cum se pune parchetul.// Poliția s-a interesat de vecin.//*

III.

1. GN [ac +persoană], 2. GV [că / dacă +fapt]

a-i păsa: *Pe guvern nu îl interesează că / dacă populația sărăcește.//*

IV.

1. GN [ac +persoană], 2. GV [(ca) să +rezultat] / GN [nom +rezultat]
 a dori să se întâmple: *Pe Dumnezeu îl interesează ca toți oamenii să fie fericți.// Pe muncitori îi interesează să termine repede treaba.// Pe părinți îi interesează fericirea copiilor lor.//*

V. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]
 a purta de grijă: *Ministerul se interesează de evoluția lucrărilor.// Tatăl lor nu s-a interesat de ei.//*

intervenii**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pe lângă / la +persoană], 3. GP [pentru / spre] / GV [+scop]
 a cere o favoare (pentru cineva sau ceva): *Brâncoveanu a intervenit pe lângă împăratul Leopold I (pentru / spre apărarea credinței).// Jurnalistul a intervenit pe lângă colegii săi de breaslă ca protejatul său să fie lăsat în pace.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. (fac.) GP [în / la / pe +situație] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [pentru / spre] / GV [+scop]
 a intra ca participant (sau autoritate) într-o stare de lucruri (pentru a o influența): *Profesorul nu a intervenit în dezbaterea studenților (ca să nu-i influențeze).// Poliția a intervenit la fața locului spre a restabili liniștea și ordinea publică.// BNR a intervenit pe piața valutară pentru susținerea leului.// A intervenit o schimbare în programul partidului.// Aici însă intervine faptul că nu toate coarnele de cerb provin de la animalele vâdate.//*

interzice**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [dat +persoană], 3. GV [să] / GN [ac +activitate],

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +fapt] / GV [(ca) să +fapt]
 a ordona să nu facă: *Părinții le interzic copiilor să se joace prea mult pe calculator.// Religia le interzice musulmanilor consumul de alcool.// Direcțiunea a interzis ieșirea salariaților din fabrică în pauza de masă.//*

Legea interzice ca salariații întreprinderilor de stat să liciteze.//

intitula

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text], 3. GN [ac +nume]
a da titlu: *Cărturarul transilvănean și-a intitulat lucrarea modest
Chronică.//*

intra

I.

1. GN [nom], 2. GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.)
GP [+cale]
a. a se deplasa înăuntru sau după ceva: *Mingea a intrat (de afară) în casă /
aici (pe fereastră).// Pisica a intrat sub pat.// Actrița a intrat după
paravan.//*
b. a se încadra; a deveni parte din ceva: *Creioanele intră la consumabile.//
Melodia a intrat în top.//*

II.

1. GN [nom], 2. GP [în], 3. (fac.) GN [ac +nivel] / GP [până la / pe +nivel]
a pătrunde: *Dibluul a intrat în zid (doar un centimetru).// Ion a intrat în apă
(până la brâu).// Lecția asta i-a intrat lui Ion în cap (doar pe jumătate).//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în / la +activitate / +instituție]
a începe o activitate: *Magazinul a intrat în renovare.// Copilul a intrat la
școală.// Fetele au intrat la vase.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [în / la +organizație / +instituție]
a se înscrie; a fi admis: *Firma a intrat în Asociația națională a
transportatorilor.// Băiatul a intrat la Facultatea de medicină.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în +situație]
a deveni participant; a se amesteca sau a fi amestecat: *Ion a intrat în jocul
lor.// Firma a intrat în faliment.//*

VI.

1. GN [nom], 2. GP [în +timp]
a începe o perioadă de timp: *Căsnicia lor a intrat în al patrulea an.//*

VII.

1. GN [nom +obiect], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a încăpea: *Cartea intră în servietă. // Aici intră doar doi oameni. //*

VIII.

1. GN [nom +cantitate], 2. GP [în +corp]

a se cuprinde: *Doar 5l de apă intră în această găleată. //*

Expresii:

(*parcă*) a intrat în pământ = a dispărut fără urmă

a intra în pământ (de rușine) = a-i fi foarte rușine

a-i intra cuiva în voie = a-i face pe plac

a intra în horă = a începe să ia parte la o acțiune

a intra boala în cineva (sau în oasele cuiva) = a se îmbolnăvi

a intra frica / groaza / spaima în cineva (sau în oasele / inima cuiva) = a se înfricoșa

n-a intrat vremea (sau n-au intrat zilele) în sac = mai este timp

a-i intra cuiva ceva în sânge = a deveni un obicei

a intra în sufletul cuiva = a) a plictisi pe cineva cu amabilități sau insistențe;

b) a deveni drag cuiva

a intra la spălat / apă = (despre țesături) a-și micșora dimensiunile sub acțiunea apei

a intra la apă = (despre oameni) a ajunge într-o situație neplăcută

a intra în vigoare = (despre o lege) a începe să se aplice

introduce**I.**

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +corp], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+sursă], 5. (fac.) GP [+cale] / GP [până la / pe +nivel]

a. a face să se deplaseze înăuntru: *Din prima cameră sistemul introduce apoi aerul în a doua printr-un canal îngust. // Profesorul și-a introdus tacticos hârtiile în servietă. //*

b. a face să pătrundă: *Ion a introdus cuiul în perete (pe / până la jumătate). //*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [ca / drept]

a. a încadra; a face să fie parte din ceva: *Administratorul a introdus cheltuielile pentru curățenie la regie. // Printre amendamentele legii parlamentul a mai introdus unul. // Facebook a introdus câteva schimbări*

în setările de confidențialitate.//

b. a face să fie adoptat sau implementat: *Iosif al II-lea de Habsburg a introdus limba germană în întregul imperiu ca limbă oficială.// Războiul a introdus politici de raționalizare și economisire pretutindeni.//*

c. a determina: *Criza a introdus o ruptură în politicile economice.//*

d. a mijloci un contact; a iniția: *Maria l-a introdus pe Ion în delicatesele restaurantelor chinezești.// Acest cântec m-a introdus în muzica japoneză.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GN [dat +uman] / GP [la +persoană]

a recomanda: *Vărul ei i l-a introdus Mariei pe viitorul ei soț. // Un prieten l-a introdus pe Ion la ministru.//*

inunda

I.

1. GN [nom +lichid / +radiații], 2. GN [ac +loc]

a se revărsa peste: *Nilul inundă o regiune însemnată din Egipt.// Lumina a inundat încăperea.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +loc]

a face să se ude nepermis sau abundent: *Vecinul ne-a inundat dormitorul.//*

inventă

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a. a realiza ceva nou: *Compania a inventat un nou sistem antivirus.// Omul a inventat legile.// Scriitorul Kerouac a inventat mișcarea „Generația beat”.//*

b. a prezenta drept adevărate lucruri imaginare: *Ministrul Muncii a inventat un nou județ.//*

investi

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +resursă], 3. GP [în / pentru / la]

a plasa un capital: *Banca Transilvania a investit circa 50 milioane euro în tehnologie.// Ce sumă a investit Ion pentru a construi restaurantul?// Patronul a investit la Rapid mai mult decât planificase.// Premierul a investit energie și resurse mari în teleguvernare.//*

invita

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă]
a îndemna să se deplaseze undeva: *Guvernul l-a invitat pe rege în România.// Bătrâna l-a invitat pe cerșetor înăuntru.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [la +activitate] / GV [să] / GV [la sup.]
a îndemna (să participe): *Guvernul i-a invitat pe manifestați la discuții.// Postul tv îi invită pe cei talentați să participe la concurs.// Primarul a invitat tot satul la strâns recolta.//*

invoca

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GP [pentru +scop] / GV [ca să +scop]

a. a se referi la ceva în favoarea sa: *Președintele a invocat articolul din Constituție care îi dă acest drept.// Vedeta a invocat un motiv neobișnuit pentru a divorța.// O inculpată a invocat că urmează să nască ca să se amâne procesul.//*

b. a chema în ajutor: *Ființa umană invocă puterea divină pentru a-și atinge interesele.//*

iubi

I.

1. GN [nom +viu], 2. GN [ac +stimul] / V [să],
V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. (fac.) GN [ac +reciproc] / GP [între +reciproc] / GAdv [reciproc]

a plăcea (foarte mult): *Orhideea iubește locurile umbroase.// Starleta iubește să câștige bani.//*

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat],

V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. (fac.) GN [ac +reciproc] / GP [între +reciproc] / GAdv [reciproc]

a simți afecțiune pentru cineva: *Ion o iubește pe Maria.*// *Câinii și pisicile nu se prea iubesc.*// *Frații se iubesc unii pe alții / între ei / reciproc.*//

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman]

a avea o relație amoroasă: *Președintele Franței se iubește cu o actriță.*//

izbucni**I.**

1. GN [nom +eveniment], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+ timp] / GAdv [+timp]

a se manifesta brusc și cu putere: *Un incendiu a izbucnit în sectorul 2.*// *Revolta a izbucnit (pe vas / acolo) (în acea zi / atunci).*//

II.

1. GN [nom +lichid], 2. GP [din +sursă]

a ieși: *Un izvor vindecător a izbucnit din pământ.*//

Expresii:

a izbucni în (hohote de) plâns (sau în lacrimi) = a începe brusc să plângă

a izbucni în (hohote de) râs = a începe brusc să râdă

a izbucni în strigăte / răcnete / țipete = a începe brusc să țipe

a izbucni în aplauze = a începe să aplaude furtunos

izola**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [de], 4. (fac.) GP [cu / prin +instrument / +fapt],

1. GN [nom +instrument / +fapt], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [de]

a despărți (reducând sau împiedicând contactul): *Arhitectul a izolat această aripă de restul casei cu / printr-un coridor lung.*// *Germania s-a izolat prin această acțiune.*// *Peretele de rigips izolează dormitorul de living.*// *Ruperea podului a izolat cinci cătune (de restul satului).*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu +instrument], 4. (fac.) GP [împotriva +radiații],

1. GN [nom +instrument], 2. (fac.) GN [ac +corp], 3. GP [împotriva +radiații] / GAdv [+radiații]

a proteja: *Firma de construcții a izolat casa (cu materiale de bună calitate) (împotriva căldurii și a zgomotului). // Geamurile termopan izolează (încăperea) termic și fonic. //*

împărți

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [în +plural], 4. (fac.) GP [după / în funcție de +criteriu]

a. a separa în părți sau grupuri: *Cazul profesorului de la liceul bucureștean împarte elevii în două tabere. // Guvernul împarte acest program în trei etape. // Românii se împart în două, după opțiunea fiecăruia privind referendumul. // Tulpinile se împart în tulpini subterane, tulpini acvatice și tulpini aeriene. //*

b. a clasifica: *Biserica împarte oamenii în sfinți și păcătoși în funcție de viața lor morală. //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat +animat] / GP [la], 4. (fac.) GP [după / în funcție de +criteriu]

a repartiza; a distribui: *Mafia împarte mâncare sinistraților. // Administrația împarte costul zgrăvirii la toți proprietarii după / în funcție de cota-parte indiviză. //*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [la]

a efectua operația de împărțire între două numere: *Elevul trebuie să împartă restul la trei. //*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu +persoană],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac]

a împărtăși ceva cu cineva: *Ion își împarte salariul de primar cu cei nevoiași. // Cei doi își împart interesele politice și de afaceri. //*

Expresii:

a nu avea ce împărți (sau nimic de împărțit) (cu cineva) = a nu avea nicio legătură (cu cineva).

începe**I.**

1. GN [nom +eveniment], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 4. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod]
 a lua naștere: *Războiul a început (aici) (acum 10 ani). // Incendiul a început pe deal (seara) (brusc). //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate / +stare] / V [să]
 a face / a avea loc prima parte: *Ion și-a început teza. // Studenții au început să se teamă. //*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +aliment / +marfă]
 a consuma prima parte (desigilând): *Maria a început un măr. // Ion a început un nou pachet de țigări. //*

încerca**I.**

1. GN [+persoană / +viu], 2. V [să]
 a se strădui: *Școala încearcă să educe elevii. // Pomișorul încearcă să ajungă la lumină. //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
 a testa: *Universitatea a încercat noul experiment pe porci. // Vedeta a încercat culoarea albastră la păr. //*

III.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +uman]
 a cuprinde: *Pe Maria o încearcă dorul de casă. //*

încheia**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]
 a pune capăt: *Eu am încheiat orice relație cu el. // Acest eveniment a încheiat seria manifestărilor dedicate Zilelor Școlii. //*

II. V [se]

1. GN [nom +eveniment / +timp]
 a se termina: *Spectacolul s-a încheiat. // S-a mai încheiat o zi. //*

III.

1. GN [nom +persoană +sport], 2. GN [ac +competiție], 3. (opt.) GP [+scor], 4. (opt.) GP [+ierarhie],

V [se] 1. GN [nom +competiție], 2. (opt.) GP [+scor], 3. (opt.) GN [ac +nume +scor]

a (se) termina: *Dinamo a încheiat sezonul (cu 59 de puncte) (pe locul 3).// Meciul s-a încheiat la egalitate, 1-1.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +document], 3. (fac.) GP [cu],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac +document]

a face un act: *Notariatul a încheiat actul de vânzare-cumpărare.// Președintele a încheiat cu premierul un tratat de coabitare.// Părțile au încheiat un proces-verbal.//*

V.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [în / la +instrument],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +instrument]

a prinde părțile unui articol de îmbrăcăminte: *Ion și-a încheiat vesta (în / la doi nasturi).// Ion a încheiat doi nasturi de la vestă.//*

închide**I.**

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +obiect]

a. a deplasa blocând accesul: *Curentul a închis ușa cu zgomot.// Maria a închis capacul borcanului.// Amortizorul este suficient pentru a închide ușa.// Soldatul a închis bariera după noi.//*

b. a strânge (micșorând): *Vântul a închis umbrela de soare.// Bunica a închis cartea.//*

II.

1. GN [nom +uman / +sistem], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu +instrument]

a. a bloca accesul în ceva (acoperindu-i deschizătura): *Maria a închis sticla cu un dop de plastic.// La pornirea aparatului, supapa închide orificiul în care este amplasată.//*

b. a încuia: *Ion își închide valiza cu un lăcățel.//*

III.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +instituție / +sistem]

a. a scoate din funcțiune: *Protecția Consumatorului a închis localul pentru*

nereguli grave.// Ion a închis calculatorul.// Maria a închis lumina.// Serverul a închis conexiunea în mod neașteptat.// Computerul închide toate fișierele, aplicațiile și sistemul de operare.//

b. a interzice (funcționarea); a bloca: *Filiala Oltenia închide pescuitul sportiv-recreativ pentru o perioadă de 60 de zile.// CSM închide accesul presei la dosarele de corupție.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment]

a încheia: *Monica Anghel și Marcel Pavel au închis spectacolul.// Bursele europene au închis în scădere ședința de tranzacționare de joi.// De curând s-au închis lucrările celui mai mare eveniment anual al pieței asigurărilor din România, FIAR.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. GP [în +loc] / GAdv [+loc]

a ține blocat (și securizat); a izola: *Maria a închis găinile în coteț.// Procuratura l-a închis pe Ion la Rahova.// O colegă a închis dosarul în dulap / acolo.//*

VI.

1. GN [nom +cauză], 2. [ac +corp],

V [se] 1. GN [nom +corp], 2. [+cauză]

a (se) face mai întunecat: *Negrul închide camera.// Acest machiaj o închide pe Maria.// Norii au închis cerul.// Rufele s-au închis așa de la un tricou negru.//*

VII. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [cu +instrument] / GP [+mod] / GAdv [+mod]

a. a se deplasa blocând accesul: *S-a închis ușa.// Lacătul se închide (cu cheia) / (prin presare).// Poșeta se închide cu fermoar, iar peste acesta trece un capac ce se închide într-un accesoriu șic.//*

b. a se strânge (micșorându-se): *Floarea regina-noptii se închide pe timpul zilei. // Rana s-a închis.//*

c. a se bloca; a înceta să funcționeze: *Televizorul se închide singur după o oră.// Acest lacăt se închide cu cheia / prin presare / așa.//*

d. a deveni mai întunecat: *Tenul se închide de la soare.// Vremea s-a închis azi.//*

VIII. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [în +loc] / GAdv [+loc]

a se izola (blocându-se): *Maria s-a închis în camera ei / acolo.//*

IX. V [se]

1. GN [nom +cale]

a. a se înfunda: *Un indicator avertiza că drumul se închide.*//

b. a ajunge la punctul inițial (formând un circuit / cerc): *Prin această poziție a mâinilor, circuitul se închide, iar energia nu se va putea scurge în afară.*//

Expresii:

a închide paranteza / ghilimelele = a adăuga al doilea element dintr-o pereche de semne grafice

a închide paranteza = a termina o digresiune

a închide mâna = a strânge pumnul

a închide cuiva gura = a face pe cineva să tacă

a închide ochii = **a.** a lăsa pleoapele în jos; **b.** a trece cu vederea; **c.** a dormi;

d. a muri

a i se închide cuiva ochii = a-i fi foarte somn

a se închide o rană = a se cicatriza

a închide un dosar / caz = a. (despre o instanță) a da hotărârea finală; (despre organele de anchetă) a încheia o speță fără a o trimite în judecată

a închide un caz = (despre procuratură

încuia**I.**

1. GN [nom +uman / +sistem], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +uman], 2. GN [+instrument]

a securiza cu ajutorul unui mecanism: *Ion a încuiat podul cu zăvorul.*//

Acest sistem încuie automat ușile mașinii.// *Ion a încuiat lacătul podului.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [în +loc] / GAdv [+loc]

a ține închis și securizat: *Femeia își încuiase bijuteriile în seif / acolo.*//

Părinții și-au încuiat copilul în casă.//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană]

a lăsa fără reacție sau răspuns: *Remarca jurnalistului l-a încuiat pe politician.*//

înlătura**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă]

a face să nu (mai) existe într-un anumit context: *Detergentul înlătură și cele mai dificile pete (de pe țeșături).// Poliția a înlăturat baricadele revoluționarilor.//*

înmuia**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [în +lichid / +loc]

a îmbiba cu lichid prin scufundare: *Copilul înmoaie biscuiții în (cana cu) lapte.// Gospodina a înmuiaț rufele în lighean.//*

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +obiect],

V [se] 1. GN [nom +obiect], 2. (fac.) GP [la / de la / din cauza +cauză]

a face / deveni mai moale: *Aerul umed din cameră a înmuiaț fursecurile.// Înghețata s-a înmuiaț (de) la căldură.//*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +persoană],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +stimul]

a (se) îmbuna: *Suferința mamei ei a înmuiaț-o pe Maria.// Fetițele l-au înmuiaț pe bunic.// Profesorul s-a înmuiaț la vederea lacrimilor elevului.//*

Expresii:

a se înmuia gerul = a scădea în intensitate gerul

a-i înmuia cuiva oasele / ciolanele = a bate foarte tare pe cineva

înregistra**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a reține o informație; a consemna un fapt; a imprima: *Portarul înregistrează intrările și ieșirile (într-un caiet / calculator). // Camera de luat vederi înregistrează orice mișcare (pe o casetă).// Corpul de control a înregistrat că procentul infracțiunilor este în descreștere.// Brătianu a înregistrat cum s-au sacrificat interesele statelor mici.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate / +stare],

V [se] 1. GN [nom +fapt]

a (se) realiza ceva: *Temperatura globală a înregistrat o ușoară creștere.// Boala înregistrează o perioadă de stagnare.// Ion a înregistrat o victorie surprinzătoare.// S-a înregistrat o ușoară creștere a temperaturii.// Se înregistrează o perioadă de stagnare a bolii.//*

Expresii:

a înregistra o marcă = a obține exclusivitate de folosire a unei mărci

însemna

I. V [3]

1. GN [nom] / GV [să +fapt] / GV [dacă +fapt] / V [inf.], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [să +fapt] / V [inf.], 3. (fac.) GP [pentru]

a. a avea o anumită semnificație; a reprezenta: *Ce a însemnat furia naturii pentru latifundiarilor?// Mobilitatea în Italia a însemnat cunoașterea specificului național.// Bucuria pasagerilor a însemnat că, în sfârșit, am aterizat.// Să fii om înseamnă să te ridici pe tine.// Dacă zâmbesc înseamnă că mă bucur să te văd.// A iubi înseamnă a ierta.//*

b. a avea o anumită importanță: *Regretele lui Ion nu însemnau nimic pentru Maria.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu]

a face un semn distinctiv; a marca: *Fermierul și-a însemnat vitele (cu un indicativ european).// Odinioară călăii însemnau prostituatele cu fierul roșu.//*

întâmpla

I. V [se 3]

1. GN [nom +fapt] / GV [(ca) să +fapt] / GV [că +fapt], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 4. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod]

a avea loc (prin hazard): *Această minune chiar s-a întâmplat (în deșert), (acum peste 2000 de ani).// Când s-a produs incendiul s-a întâmplat să nu fie nimeni în casă.// Îmbolnăvirea lui Ion s-a întâmplat brusc și fără simptome premergătoare.// Stând el cu undița pe lac, s-a întâmplat că a prins un peștișor.//*

II. V [se 3]

1. GN [dat +persoană], 2. GN [nom] / GV [(ca) să +fapt] / GV [că +fapt],

1. GP [cu], 2. GN [nom]

a. a păți: *Lui Ion i s-a întâmplat o nenorocire.// Oricărei mame i se întâmplă ca micuțul să se îmbolnăvească.// Hoșului i s-a întâmplat că a fost prins.// Cu reclamația mea nu s-a mai întâmplat nimic.//*

b. a se nimeri: *Mi s-a întâmplat să fiu de față.//*

juca

I. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [(împreună) cu +animat], 3. (fac.) GP [cu +instrument] / GP [de-a +sport] / GN [ac +sport],

1. GN [nom +animat +plural], 2. GP [cu +reciproc]

a se distra; a participa la un joc: *Fetița se juca ((împreună) cu alți copii) (cu păpușile / de-a baba-oarba).// Tinerii se jucau mima.// Cățelușii se jucau unii cu alții.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu] / GP [de-a]

a nu lua în serios; a-și bate joc: *Un pilot nu se joacă cu viețile pasagerilor.// Ion se joacă de-a iubirea.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. (opt.) GN [ac +sport], 3. (opt.) GP [în / la / pentru +instituție +sport]

a practica un sport sau un joc (de noroc): *Elevii joacă șah în ligile școlare.// Ion joacă la / pentru un club de fotbal german.// Mulți săteni joacă la (casa de) pariuri.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sport / +eveniment +artistic] / GP [în / la +sport / +eveniment +artistic], 3. (fac.) GP [cu / împotriva +persoană],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +funcție] / GP [ca +funcție] / GP [în +funcție], 3. GP [în / la +sport / +eveniment +artistic]

a participa la un eveniment sportiv ori artistic sau la un joc (într-un un anumit rol): *Steaua va juca finala Cupei / în finală cu Dinamo / împotriva lui Dinamo.// Teatrul Național din Cluj va juca Hamlet la București.// Tenismena româncă va juca la turneul de la Roland Garros.// Ion Caramitru va juca rolul regelui în acest spectacol.// Adrian Mutu va juca în acest meci atacant / ca atacant.// Actorul danez a jucat în rolul Aragorn în trilogia „Stăpânul inelelor“.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a. a pune în joc (o carte, o piesă); a face o opțiune de joc: *Ion a jucat asul de treflă.*// *Jucătorul de snooker a jucat bila neagră la buzunarul superior stâng.*//

b. a pune în joc (ca miză); a risca: *Bărbatul și-a jucat casa la poker.*// *Cu această mișcare de trupe, America a jucat soarta războiului.*//

VI.

1. GN [nom +luminos / +obiect]

a nu sta bine fixat; a se mișca (într-o îmbinare): *Imaginea televizorului a început să joace.*// *Pe pereți jucau umbrele.*// *Acestui scaun îi cam joacă un picior.*//

Expresii:

a(-i) juca o festă / un renghi = a păcăli

a se juca cu focul = a trata neserios o problemă gravă

a juca un rol (important) = a avea importanță (deosebită)

a-i juca ochii (în cap) = a avea privire ageră

a juca teatru = a se preface

judeca**I.**

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac]

a. a examina un dosar judiciar; a da o hotărâre judecătorească: *Instanța a judecat primul termen în dosarul lui Voiculescu.*//

b. a arbitra un litigiu: *Comisia de Disciplină a judecat incidentele violente de la Petrolul – Steaua.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman] / V [se]

a critica; a condamna: *Un om înțelept nu-și judecă semenii.*// *Maria se judecă prea aspru.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. GP [pentru +privință],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GP [pentru +privință]

a fi în proces judiciar: *Ion se judecă cu statul pentru recuperarea unei moșteniri.*// *Ion și vecinul lui se judecă pentru o bucată de pământ.*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac], 3. (fac.) GAdv [+mod]

a raționa; a cumpăni: *Un om agitat nu judecă (bine).// Așa a judecat Cournot, matematician și filozof, acest eveniment din istoria matematicilor.//*

justifica

I.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a legitima; a motiva: *Eroismul a justificat nu numai violențele, ci și asasinatele ca armă politică.// Mesianismul lor a justificat politica de expansiune a rușilor.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+mod] / V [ger.] / GP [ca (fiind) / drept] / GAdv [cum / așa],

1. GN [nom +persoană], 2. GP [+privityță] / GN [ac], 3. GV [(că) +text]

a susține sau a demonstra justetea sau legalitatea a ceva: *Această gazetă a justificat războaiele de eliberare a popoarelor.// Aristotel a justificat inducția în general prin schițarea raportului dintre singular și general.// Conta a justificat existența metafizicii într-un mod inductivist.// Prozatorul a justificat, mai târziu, gestul său spunând că la început nu știa despre ce este vorba.// Teroristul norvegian a recunoscut că acțiunile sale au fost „dure”, dar le-a justificat drept / ca „necesare”.// Iată cum și-a justificat fostul premier averea.// Cu privire la modalitatea înregistrării sumei, inculpatul a justificat că s-a consultat cu juristul societății.// Carter a justificat decizia de neparticipare la Jocurile Olimpice: „Știam că decizia era controversată, dar atunci nu aveam nici o idee cât de dificil ar putea fi pentru mine să o aplic”.//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [prin +mod] / V [ger.] / GV [(că) +text], 3. GP [+privityță] / GV [când / pentru faptul că +fapt], 4. (fac.) GP [în fața +persoană] / GN [dat +persoană]

a invoca drept motiv; a se dezvinovăți: *Jandarmul s-a justificat prin ordinele primite, care-l obligau să procedeze astfel. // Când a fost nevoit să demisioneze, Goga s-a justificat în fața ministrului Germaniei, indicând vinovatul de eșecul său.// „Te cureți de toate”, s-a justificat ea.// În legătură cu dispariția banilor, menajera mi s-a justificat că în ziua respectivă ea nu a venit la muncă.//*

lansa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +idee / +marfă / +document], 3. (fac.) GP [+țintă]

a pune în circulație; a emite: *Această revistă a lansat un apel pentru salvarea culturii române (către toți românii).*// *Compania a lansat un nou serviciu pe piața românească.*// *Procuratura a lansat un mandat de arestare pe numele acestui senator.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a face cunoscut; a forma: *Acest club l-a lansat pe marele fotbalist român.*// *Vadim a lansat Partidul România Mare.*//

III.

1. GN [nom +persoană / +instrument], 2. GN [ac +obiect / +radiații], 3. (fac.) GP [+țintă]

a. a arunca: *Americanii au lansat bomba atomică asupra japonezilor.*// *O catapultă lansează pietre uriașe prin aer.*//

b. a emite (intermitent): *Instalația lansează semnale sonore și luminoase de alarmă.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment]

a demara: *Hackerii lansează atacuri informatice.*// *Cotidianul Le Monde lansează un festival de dezbateri jurnalistice.*// *Guvernul a lansat o anchetă privind fraudarea alegerilor.*//

V. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în +activitate]

a se angaja cu îndrăzneală într-o activitate: *Acest bancher s-a lansat în speculații financiare.*//

lăsa**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect / +animat], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă]

a. a da drumul (din strânsoarea mâinii sau a dinților): *Câinele a lăsat osul (din gură) și s-a repezit la om.*// *Femeia nu a lăsat copilul din mână.*//

b. a pune (în trecere); a depune (în trecere): *Câinele a lăsat bățul sub masă / jos.*// *Femeia a lăsat rufele la curățătorie.*//

c. a da drumul / a permite să meargă undeva: *Mama nu lasă câinele în casă.*// *Părinții nu o lasă pe fată la film / acolo.*//

II.

1. GN [nom], 2. GV [(ca) să +rezultat],

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GV [să],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. V [part.]

a permite (să fie): *Supapa nu lasă să iasă gazul din butelie.*// *Jandarmeria nu a lăsat ca manifestația să degenereze.*// *Zgomotul n-a lăsat-o pe femeie să doarmă.*// *Guvernul se lasă condus de baronii locali.*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GAdj [ac] / GN [ac] / GP [] / GAdv [] / GV [ger. / part. / sup.],

V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GAdj [nom] / GP []

a. a face să fie (în urmă): *Războiul a lăsat mii de văduve.*// *Chiriașii au lăsat casa murdară.*// *Proprietarul hanului a lăsat lupul paznic la oi.*// *Tornada a lăsat casa fără acoperiș.*// *Cauciucurile au lăsat urme adânci în noroi.*// *Copilul a lăsat prăjitura pentru mai târziu.*// *Fetița și-a lăsat lucrurile anapoda.*// *Mama și-a lăsat copilul dormind / adormit / de nerecunoscut.*// *Tânărul s-a lăsat nepieptănat / cu părul lung.*//

b. a nu schimba o situație: *Noul director a lăsat aceeași structură de conducere.*// *Câinele a lăsat osul sub masă / acolo.*//

c. a părăsi (plecând) pe cineva, ceva sau o anumită situație : *Ion și-a lăsat familia (într-o situație foarte grea).*// *Ion a lăsat Ateneul pe stânga și s-a îndreptat spre piață.*// *Turiștii lăsaseră vreme bună pe munte.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate / +instituție],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [de] / V [de sup.]

a înceta o activitate (regulată): *Ion a lăsat politica.*// *Fiica ei a lăsat facultatea.*// *Băiatul s-a lăsat de șmecherii.*// *Bebelușul s-a lăsat de supt degetul.*//

V.

1. GN [nom +senzație / +instrument], 2. GN [ac +uman]

a părăsi (nemaiactionând în sprijinul / în defavoarea cuiva): *Pe Ion l-au lăsat puterile.*// *Durerea de spate a mai lăsat-o pe bunica.*// *Deodorantul acesta nu te lasă la greu.*//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat +persoană]

a da (la plecare); a transmite (prin moștenire): *Firma de curierat i-a lăsat*

secretarei coletul.// Bătrânul i-a lăsat nepotului său un ceas de aur.// Moise a lăsat poporului evreu acea promisiune a lui Dumnezeu.//

VII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GV [să] / GV [de sup.],
1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GN [ac], 4. GV [să] / GV [de sup.]

a transmite (la plecare) o însărcinare: *Femeia i-a lăsat bărbatului să cumpere pâine / de cumpărat pâine.// Stăpânul i-a lăsat menajerei o scrisoare să o ducă la poștă și două geamuri de spălat.//*

VIII. V [se]

1. GN [nom +materie], 2. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă]

a se deplasa în jos: *Zahărul s-a lăsat la fundul câinii.// Norii s-au lăsat foarte jos.// Crengile copacilor s-au lăsat.// Ion s-a lăsat în genunchi.//*

IX. V [se]

1. GN [nom +fenomen_atmosferic]

a veni; a se produce: *S-a lăsat gerul.//*

Expresii:

a lăsa pe cineva / ceva în pace = a nu deranja

a lăsa pe cineva / ceva în urmă = a depăși

a lăsa din preț = a ieftini

a lăsa pe cineva rece = a nu impresiona

a nu se lăsa mai prejos = a se strădui să fie la fel

a nu se lăsa (cu una, cu două) = a nu ceda

a se lăsa păgubaș = a renunța la ceva

a se lăsa pradă / victimă cuiva = a permite să fie dominat

lega**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac]

a înnoda fire: *Femeia a legat firul rupt.// Băiețelul și-a legat șireturile.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect / +animat], 3. (fac.) GP [cu], 4. (fac.) GP [în +obiect]

a strânge cu o legătură (formând un tot): *Țăranii leagă sacii la gură (cu sfoară).// Florarul a legat florile cu o bentiță roșie într-un buchet mare și frumos.// Brutarul a legat covrigii într-un șirag.// Medicul i-a legat rana cu un bandaj.// Gospodina a legat piciorul mesei cu o sârmă.// Politicianul și-a legat într-un volum toate intervențiile sale publice.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect / +animat], 3. GP [de +corp], 4. (fac.) GP [cu / prin +instrument]

a prinde; a agăța: *Copiii au legat baloane de lustră.// Omul a legat rulota de mașină cu / printr-un sistem special de prindere.// Bătrânul și-a legat măgarul de gard.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [de],

1. GN [nom], 2. GN [+plural], 3. (fac.) GP [de / cu +reciproc]

a. a pune în contact; a uni: *Un hol mic leagă sufrageria de dormitor.// Această rută leagă cele două orașe (unul de / cu altul).// Această aventură i-a legat și mai mult pe cei doi prieteni.//*

b. a face o conexiune: *Detectivul a legat această crimă de alte două produse similar.// Ion nu poate să lege două idei.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu +persoană],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac],

V [se] 1. GN [nom], 2. GP [între +reciproc]

a stabili o relație: *Maria a legat o frumoasă prietenie cu bunicul ei.// România și Bulgaria au legat o colaborare durabilă.// S-a legat o discuție interminabilă între diriginte și părinți.//*

VI.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman], 3. GP [de]

a face să fie atașat sentimental de: *Amintirea copilăriei îl leagă foarte tare pe Ion de casa părinților.//*

VII. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a critica (negativ); a lua în vizor: *Presa se leagă acum de investițiile nejustificate ale primăriei.//*

VIII. V [se]

1. GN [nom +plural], 2. GP [între / cu +reciproc]

a se înlănțui (logic): *Faptele se leagă (între ele / unele cu altele).//*

IX. V [se]

1. GN [nom +aliment]

a se încheaga: *Maioneza s-a legat.//*

Expresii:

nebun de legat = **a)** nebun furios; **b)** persoană care se poartă ca un nebun
a lega pe cineva de mâini și de picioare = a împiedica pe cineva să

acționeze

a lega limba / gura cuiva = a împiedica pe cineva să vorbească

a i se lega limba = a nu mai putea vorbi

a i se lega picioarele = a nu mai putea umbla

a lega la ochi pe cineva = a înșela

fiecare se leagă unde-l doare = fiecare își cunoaște greutățile proprii

a se lega la cap (când nu-l doare) = a-și crea complicații inutile

limita**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a restrânge: Această lege limitează drepturile migranților șomeri.// Acest tip de handicap limitează opțiunile de angajare.//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [la]

a viza doar: Comerțul cu obiecte de colecție nu se limitează la licitațiile publice.//

lipsi**I.**

1. GN [nom], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a nu fi unde trebuie sau se dorește să fie: Titlul de la Roland Garros lipsește din palmaresul tenismenei.// Elevul a lipsit de la școală.// Lipsește un nasture la haina verde.// Unde îți lipsește dintele?//

II.

1. GN [dat], 2. GN [nom] / V [să]

a nu avea; a avea nevoie de: Mariei îi lipsește curajul.// Îi lipsește puțină sare acestei ciorbe.// Lui Ion îi lipsește să mai iasă cu prietenii.//

III.

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de]

a face să nu aibă; a priva de: Dictatorul a lipsit populația de necesarul minim de trai.// Vitregia vremurilor l-a lipsit pe tânărul talentat de cariera meritată.//

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a renunța la: Ion s-a lipsit de asemenea ajutor.//

V. V [mai 3sg]

1. GV [(ca) să +fapt +negativ]

a rămâne să se mai întâmple: *Mai lipsește să urle un câine.*//

Expresii:

puțin a lipsit (sau lipsește) (ca) să... = aproape să...

nu a lipsit (sau lipsește) mult (ca) să... = aproape să...

livra

I.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +marfă], 3. (fac.) GN [dat +personă] / GP [la / pentru +țintă]

a furniza: *Ani la rând societatea a livrat flori municipalității.*// *Pizza Hut livrează comenzi la domiciliu.*// *Un grup de comisionari livrează mâncare gătită pentru zeci de mii de indieni.*//

locui

I.

1. GN [nom +uman], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a-și avea reședința: *Ion locuiește în București.*// *Unde locuiește Maria?*//

lovi

I.

1. GN [nom +obiect], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [+parte],

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +corp] / V [se], 3. (fac.) GP [cu +obiect], 4. (fac.) GP [+parte],

V [se] 1. GN [nom +obiect / +animat], 2. GP [de +corp],

V [se] 1. GN [nom +plural], 2. GP [de +reciproc] / GN [ac +animat +reciproc]

a face să existe contact (puternic): *Mașina a lovit parapetul podului.*// *Săgeata a lovit ținta drept în mijloc.*// *Cățelul a lovit copilul cu coada peste față.*// *Fetița s-a lovit la deget.*// *Acest bărbat își lovește soția.*// *Paharul s-a lovit de robinet.*// *Băiețelul s-a lovit de soru-sa.*// *Bilele s-au lovit una de alta.*// *Bărbații s-au lovit unul pe altul.*//

II. V [se]

1. GN [nom +fapt / +personă], 2. GP [de +fapt / +personă]

a întâmpina dificultăți: *Solicitarea lor s-a lovit de refuzul autorităților.*// *Emigranții se lovesc de problema necunoașterii limbii din țara gazdă.*//

Tânăra cântăreață s-a lovit de un public foarte exigent.//

III.

1. GN [nom +fenomen +negativ / +fenomen_atmosferic], 2. GN [ac +persoană / +loc +viu]

a se produce violent afectând: *O mare nenorocire a lovit România.// Grindina a lovit grădinile și culturile.//*

IV.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +uman]

a cuprinde dintr-odată: *Pe bătrân l-a lovit apoplexia.// Pe Ion l-a lovit iubirea și s-a lăsat pradă ei.//*

lua

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect / +animat], 3. GP [de +parte], V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. GP [de +parte], 3. (fac.) GN [ac +reciproc]

a apuca; a cuprinde cu brațul: *Pisica își ia puii de ceafă când îi cară.// Fata a luat băiatul de braț.// Câinii s-au luat (unul pe altul) de gât.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă] / GN [dat +sursă], 4. (fac.) GP [+instrument] / GAdv [+mod]

a. a face să ajungă ceva la / pentru sine (de undeva) (într-un anumit fel); a prelua; a opta; a măsura: *Musafirul a luat un aperitiv de pe platou (cu furculița).// Sătenii iau apă din râu printr-un jgheab.// Cum ia mașina benzina din rezervor?// Ion își ia mereu pantoșii cu un număr mai mare.// Iubitul i-a luat fetii o șuviță din păr.// Filozofia creștină a luat multe precepte de la stoici.// Mulți studenți au luat cursul opțional de arabă.// Aparatul ia pulsul bolnavului permanent.//*

b. a face să nu mai fie ceva unde era: *Primăria a luat mașinile abandonate de pe străzi.// Administratorul a luat din banii locatarilor.// Dizolvantul nu ia vopseaua de pe haine.// Profesoara i-a luat elevului telefonul mobil, pe timpul orei.// Tornada i-a luat casei acoperișul.// Războiul le-a luat oamenilor toate speranțele.//*

c. a consuma; a mânca: *Toate grijile acestea îmi iau din energie.// Drumul până la București ia trei ore.// Bolnavul nu și-a luat medicamentele.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă] / GP [la +activitate] / V [la sup.], 4. (fac.) GP [cu sine]

a face să ajungă ceva undeva împreună cu sine: *Părinții și-au luat copiii la mare.*// *Curentul de apă a luat reziduurile de petrol cu el.*// *Unde a luat Ion găleata?*// *Foarfece de pe masă a luat-o Maria în curte.*// *Ion a luat-o pe Maria la dans.*// *Hoțul și-a luat fratele la furat.*// *Bătrâna a luat secretul cu sine în mormânt.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (opt.) GN [dat +animat] / GP [pentru +animat], 4. (opt.) GP [cu / pe]

a face rost pentru sine sau nu (dând la schimb): *Tinerii i-au luat copilului bonă (cu 1000 lei pe lună).*// *Ion a luat două invitații la concert pentru părinții lui.*// *Precupeța a luat 5 lei pe 10 ouă.*// *Precupeța a luat 10 ouă pe 5 lei.*//

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă]

a căpăta: *Ion a luat o răceală puternică din tren.*// *Hainele au luat miros de mușeștii de la igrasie.*// *Copilul a luat obiceiuri rele de la tovarășii de joacă.*// *Ideile lui Ion au luat o tentă fascistă sub influența mentorului său.*// *Băiatul a luat două palme de la iubita lui.*//

VI.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +uman]

a cuprinde: *Pe fată a luat-o amețea.*//

VII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect / +persoană], 3. GP [la +instrument / +activitate] / V [la sup.]

a aplica un instrument / o activitate asupra cuiva / a ceva : *Tâmplarul a luat scândura la rindea.*// *Ion și-a luat nevasta la bătaie.*// *Ciobanul a luat oile la scărmanat.*// *Procuratura i-a luat și pe demnitari la cercetat.*//

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [de +trăsătură] / GN [ac] / GP [ca / drept +trăsătură]

a atribui o calitate: *Ion își ia prietenul de prost.*// *Maria a luat spusele lui Ion de bune.*// *Inculpatul l-a luat pe fratele lui martor / ca martor.*// *Unii oameni iau cele scrise drept literă de lege.*//

IX.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [+mod]

a trata; a aborda: *Doctorul și-a luat pacientul cu delicatețe.*// *Poliția a luat spusele martorului cu oarecare neîncredere.*//

X. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]
a critica (negativ): *Presa s-a luat de justiție.*//

XI. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [de sup.] / V [să] / GP [la +activitate]
a începe o activitate: *Bunica s-a luat de făcut dulceață.*// *Vecinul s-a luat să repare gardul.*// *Femeile s-au luat la vorbă.*// *Protestatarii s-au luat la bătaie cu jandarmii.*//

XII. V [se]

1. GN [nom +materie / +senzație], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+întă]
a se transfera prin contact: *Acest ruj nu se ia (de pe buze).*// *Mirosul de țigară se ia în haine.*// *Acest virus s-a luat de la animal la om.*//

XIII. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [după +mișcare]
a urmări; a urma: *Poliția s-a luat după hoți.*// *Câinele s-a luat după stăpân.*//

XIV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [după]
a urma (ca model sau indicație): *Președintele României s-a luat după omologul său chinez.*// *Șoferul s-a luat după indicațiile rutiere.*//

XV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +activitate]
a se antrena într-o activitate uitând de altele: *Maria a ars mâncarea pentru că s-a luat cu curățenia.*//

XVI. V [o]

1. GN [nom], 2. (opt.) GP [+direcție], 3. (opt.) GP [+cale]
a. a se îndrepta spre: *Păsările migratoare o iau spre sud.*// *Drumul acesta o ia spre Cluj prin Răchițele.*// *Casa a luat-o la vale.*// *Partidul a luat-o într-o direcție greșită.*//
b. a evolua: *Economia a luat-o deja în sus și e în proces de recuperare.*//

Expresii:

a-și lua nădejdea / speranța de la = a nu mai spera
a nu-și lua ochii de la (sau de pe) = a privi insistent
a-și lua o grijă de pe cap = a scăpa de o grijă
a i (se) lua cuiwa o piatră de pe inimă = a scăpa de o grijă chinuitoare
a (o) lua la măsca = a bea peste măsură
a-și lua nasul la purtare = a se obrăznic
a-i lua cuiwa ochii = a fermeca

a-i lua cuiva viața / sufletul / zilele = a omorî
a-și lua viața / zilele = a se sinucide
a lua în primire = a primi în grijă
a-și lua răspunderea = a se considera răspunzător
a lua o măsură = a adopta o măsură
a lua o decizie = a decide
a lua parte = a participa
a lua ceva cu chirie = a plăti chirie pentru ceva
a lua exemplu / pildă = a imita
a lua un obicei = a obișnui
a lua ființă = a se naște; a se înființa
a lua sfârșit = a se termina
a lua foc = a se aprinde
a lua la rost = a certa
a lua frica cuiva / a ceva = a se teme
a se lua de gânduri = a se îngrijora
a o lua din loc (sau la picior) = a pleca repede
a o lua la fugă = a porni în fugă
a o lua la galop / trap / pas = a porni la galop, trap sau pas
a o lua înaintea = a merge înaintea (pentru a conduce pe cineva)
a i-o lua cuiva înaintea (sau pe dinaintea) = a întrece pe cineva
a-și lua zborul = a porni în zbor
a-și lua câmpii = a ajunge la disperare
a o lua razna = a avea o evoluție sau un comportament necontrolabil

lucra

I.

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [ca +funcție] / GP [la / cu +instrument] / GP [la / în +instituție / +activitate]

a desfășura o activitate (profesională): *Ion lucrează ca strungar / la strung.*// *Un contabil lucrează mult cu cifre.*// *Maria lucrează în / la televiziune.*// *Firma lucrează la renovarea casei.*// *Acum studenții lucrează la tezele de licență.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp]

a. a produce prin muncă manuală: *Pușcăriașii de la Bârcea Mare lucrează pantofi pentru Germania.*//

b. a face lucrări la: *Bărbatul își lucrează dantura.*// *Maria își lucrează*

grădina.//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie] / GP [în +materie]
a prelucra: *Asociația lucrează lemnul (cu mașini moderne).*// *Acest sculptor lucrează în piatră, în lemn sau bronz.*//

IV.

1. GN [nom +sistem]
a. a funcționa: *Instalația lucrează.*// *Justiția lucrează din greu.*//
b. a avea efect: *Medicamentul lucrează.*//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]
a prejudicia prin uneltiri: *Senatorul și-a lucrat propriul partid.*//

VI.

1. GN [nom +materie]
a fi activ: *În rocile calcaroase apa lucrează creând grote.*// *Butoiul e lăsat să lucreze 14 zile.*//

lumina

I.

1. GN [nom +luminos]
a răspândi lumină: *Stelele luminesc ca niște licurici.*//

II.

1. GN [nom +luminos], 2. GN [ac +corp],
1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +corp], 3. GP [cu +instrument +luminos]
a face să fie în lumină: *Trei reflectoare luminesc fațada clădirii.*// *Ghidul lumina drumul cu o lanternă puternică.*//

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman]
a deschide mintea; a călăuzi spiritualicește; a înveseli: *Grația divină îi luminesc pe oameni.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a. a pune în lumină: *Poemul luminesc un aspect particular al condiției umane.*//
b. a clarifica: *Ultima parte a enunțului luminesc înțelesul cerinței.*//
c. a însenina: *Zâmbetul copilului a luminat inima mamei.*//

V. V [se]

1. []

a se face ziuă; a se însenina: *Pe la ora cinci s-a luminat.*//

VI. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [la +parte],

1. GN [nom +parte]

a. a-și deschide mintea: *Ion s-a mai luminat (la cap) de când merge la școală.*// *Mintea copilului se luminează prin lectură.*//

b. a căpăta o mină senină, veselă, aprobatoare: *Văzându-și tatăl, băiețelul s-a luminat (la față) pe dată.*// *Ochii fetei s-au luminat de bucurie.*//

lupta**I. V [se]**

1. GN [nom +persoană / +viu], 2. GP [cu +persoană / +viu], 3. (fac.) GP [pentru],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. (fac.) GP [între / cu +reciproc], 3. (fac.) GP [pentru]

a. a fi în conflict: *Marea Britanie s-a luptat cu Argentina (pentru insulele Falkland).*// *Celulele albe se luptă cu microbii din organism.*// *Țările islamice se luptă între ele / unele cu altele.*//

b. a fi în competiție: *Ponta se va lupta cu Iohannis (pentru funcția de președinte).*// *Frații se luptau între ei pentru aceeași fată.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană / +viu], 2. GP [cu]

a se strădui să învingă o greutate, un obstacol: *Ion se luptă cu boala.*// *Întreprinzătorii se luptă cu birocrăția.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pentru / împotriva] / GV [(ca) să +scop]

a depune eforturi susținute; a milita: *Această organizație luptă pentru pace.*// *Justiția luptă împotriva crimei organizate.*// *Partidul luptă să câștige candidatul său alegerile.*//

majora**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani]

a face mai mare: *Guvernul a majorat salariile bugetarilor.*//

manifesta**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație]
a face cunoscută o stare interioară: *Maria și-a manifestat dezamăgirea.*//

II. V [se]

1. GN [nom +fenomen]
a deveni vizibil (prin exteriorizare); a apărea: *Boala s-a manifestat foarte târziu.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană / +fenomen], 2. GP [+mod] / GAdv [+mod]
a se comporta; a avea ca simptom sau trăsătură definitorie: *El s-a manifestat ca propovăduitor al credinței.*// *Comunismul s-a manifestat printr-o intoleranță absolută.*// *Cum se manifestă boala?*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [pentru / împotriva]
a participa la o adunare de revendicare sau protest : *Mii de fermieri au manifestat, ieri, la Berlin, (pentru o nouă politică agricolă în Germania).*// *Peste 200 de persoane au manifestat împotriva edilului comunei.*//

marca**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu +nume / +instrument]
a aplica un semn distinctiv sau de delimitare: *Procuratura a marcat bancnotele implicate în flagrant.*// *Profesoara marcase răspunsurile corecte cu x.*// *Mihai a marcat locul cu un steag.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a. a indica: *Articolul marchează forma cazuală a substantivelor masculine.*//
b. a reprezenta: *Această izbucnire violentă a lui Voicu a marcat de fapt începutul violențelor.*//
c. a-și pune amprenta; a influența: *Nae Ionescu a marcat destinul spiritual al multor intelectuali.*// *Moartea iubitei a marcat tinerețea poetului.*//
d. a scoate în evidență: *Cureaua marchează talia.*//

III.

1. GN [nom +persoană +sport], 2. (fac.) GN [ac], 3. (fac.) GP [pentru /

împotriva +persoană +sport]

a câștiga puncte într-o competiție: *Răzvan Raț a marcat din nou (un gol) (pentru PAOK).// Lampard a marcat împotriva fostei sale echipe. //*

IV.

1. GN [nom +uman +sport], 2. GN [ac +uman +sport]

a urmări îndeaproape un adversar: *Mijlocașul nu și-a marcat bine adversarul.//*

măsura

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +măsurabil], 3. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp] / V [se], 3. (fac.) GP [în / pe +măsurabil],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +măsurabil]

a stabili valoarea unei dimensiuni: *Pediatrul măsoară periodic greutatea bebelușului (cu un cântar special).// Meșterii au măsurat dulapul (doar în / pe lungime).// Copiii se măsoară la tocul ușii.// Ampermetrul măsoară intensitatea curentului electric.//*

II.

1. GN [nom +corp], 2. GN [ac +cantitate], 3. (fac.) GP [în / pe +măsurabil] / GN [ac +măsurabil]

a avea o anumită valoare pe o anumită dimensiune: *Camera măsoară 4 m în / pe lungime și 3 m în / pe înălțime.// Cea mai mică vacă din lume măsoară 84 cm înălțime.//*

III.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat],

V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. (fac.) GN [ac +reciproc] / GAdv [reciproc]

a privi scrutător: *Fata l-a măsurat pe insolent din cap până în picioare.// Cei doi cai se măsurau (unul pe altul / reciproc) cu privirea.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [prin / cu] / GAdv [+mod]

a evalua prin: *Băieții își măsoară puterea de seducție prin numărul relațiilor sentimentale.// Puterea unui om se măsoară prin / cu numărul dușmanilor săi.// Cum îți măsoară cineva bunătatea?//*

V.

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac +trăsătură],
 1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. (fac.) GP [+privință]
 a (se) compara: *Cei doi copii își măsurau brațele / forțele.// Ion se măsoară cu vecinul la aranjatul grădinii.//*

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
 a-și tempera pornirile: *Un diplomat își măsoară vorbele și reacțiile publice.// Guvernul nu își mai măsoară acțiunile populiste.//*

media**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +situație] / GP [între +plural]
 a sta la mijloc (pentru a înlesni comunicarea): *Prefectura mediază litigiile cu privire la limitele de hotar.// Javier Solana mediază conflictul dintre Georgia și Abkhazia.// Moise a mediat între cer și poporul său.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment]
 a facilita: *Agenții mediază trimiterea muncitorilor români în străinătate.//*

merge**I.**

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]
 a se deplasa; a curge: *Copilul merge (de acasă) (la școală) / (acolo) (pe același drum).// Râul acesta merge până la lacul de acumulare pe sub dealuri.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la +activitate / +instituție]
 (a se deplasa pentru) a participa la o activitate: *Fetița merge la balet / cules de flori.// Ion merge la facultate.//*

III.

1. GN [nom +cale], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]
 a se întinde: *Autostrada Soarelui merge (de la București) la Constanța (prin mijlocul Dobrogei).//*

IV.

1. GN [nom], 2. GP [până la +țintă]
 a ajunge: *Ura ei nu a mers până la a-l ucide.*// *Vorba Mariei a mers la urechile șefei sale.*//

V.

1. GN [nom], 2. GP [spre / în +direcție]
 a evolua: *Politica guvernului merge într-o direcție greșită.*// *Boala lui Ion merge spre bine.*//

VI.

1. GN [nom +sistem / +activitate] / GV [să +fapt]
a. a funcționa: *Televizorul merge bine.*// *Lui Ion îi merge mintea.*// *Mariei îi merg uneltirile.*// *A mers să scot dopul din sticlă cu o sfoară.*//
b. a se derula (în continuare): *Leafa merge.*// *Anii de vechime merg.*// *Treaba merge.*//

VII.

1. GN [nom], 2. GP [cu / în],
 1. GN [nom +plural], 2. GP [cu / în +reciproc]
 a se potrivi: *Carnea de pui merge cu vinul alb.*// *Cutia mică merge în cutia mare.*// *Aceste culori merg bine (unele cu altele).*// *Aceste cutii nu merg una într-alta.*//

VIII.

1. GV [să +fapt]
 a fi potrivit: *Merge să-ți legi părul în coc.*// *Nu merge să ne ducem în vizită la ora asta.*//

IX.

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +obiect]
 a purta (ca ținută): *Ion merge cu un fes pe cap.*// *Maria merge cu părul despletit.*//

X.

1. GN [nom +marfă]
 a se vinde: *Fustele plisate au mers foarte bine luna asta.*//

XI.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană]
 a se ralia: *Intelectualii merg cu candidatul socialiștilor.*//

Expresii:

- a merge în / la treaba lui* = a-și relua treburile obișnuite
a(-i) merge ceva (drept) la inimă / suflet = a(-i) plăcea foarte mult
a merge ață = a se duce drept la țintă

de-i merge (sau *să-i meargă*) *untul / colbul / fulgii / peticele* = (a bate) zdravăn

a merge pe ... = (despre vârstă) a se apropia de ...

a merge prea departe = a depăși limitele îngăduite

a merge mână în mână = a fi în strânsă legătură

merge vorba că = se spune că

a-i merge *cuiva vestea / numele / vorba că* = se spune despre cineva că

a(-i) merge (cuiva) *bine / rău* = a evolua (sau a trăi) bine / rău

a merge înainte (sau *în continuare*) = a persevera

merita

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [să] / V [part.], 3. (fac.) GP [pentru] / GV [+situație]

a i se cuveni ceva ca recompensă sau pedeapsă (pentru ...): *Părinții mei nu meritau asemenea pedeapsă.// Acest student merită să promoveze.// Echipa merită toată admirația pentru această victorie.// Părinții merită laudați doar când / dacă fii lor sunt bine educați.//*

II.

1. GN [nom], 2. V [part.] / V [să fie]

a prezenta un interes; a justifica un efort: *Acest aspect merită studiat.// Acest ceas nu merită să mai fie reparat.//*

III. V [3sg]

1. GV [(ca) să +situație]

a avea rost: *Merită să lupți!!! Nu merită ca unul să stea și altul să muncească.//*

IV.

1. GN [nom +marfă], 2. GN [ac +bani]

a-și justifica prețul: *Tipul acesta de mașină nu merită atâtea mii de euro.//*

micșora

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [(până) la +țintă], 4. (fac.) GP [cu / de +cantitate], 5. (fac.) GP [de la +sursă],

V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [(până) la +țintă], 3. (fac.) GP [de la +sursă], 4. (fac.) GP [cu / de +cantitate], 5. GP [+cauză]

a (se) face mai mic: *La Porțile de Fier I, aluviunile au micșorat debitul*

Dunării, afectând chiar randamentul turbinelor.// Guvernul a micșorat TVA-ul de la 24% la 20%, adică cu 4 puncte procentuale.// Perioada de execuție a lucrărilor s-a micșorat de la 24 de luni la 9 luni din cauza contestațiilor înaintate de firme în etapa licitațiilor.// După două luni tumora s-a micșorat cu 0,5 mm.//

mijloci

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pe lângă / la +persoană], 3. GP [pentru] a cere o favoare (pentru cineva sau ceva): *Patriarhul Miron a mijlocit pe lângă Patriarhia ecumenică pentru recunoașterea autocefaliei Bisericii din Albania și Polonia. // Nobilul Ștefan Bethlen a mijlocit la principe pentru a-i ușura închisoarea.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [între +persoană +plural] a arbitra: *Președintele mijlocește între instituțiile statului.// România a mijlocit între Serbia și Bulgaria.//*

III.

1. GN [nom +fapt / +persoană], 2. GN [ac +fapt] a facilita: *Blocajul și dezechilibrul emoțional au mijlocit apariția bolii.// Servitoarea a mijlocit corespondența dintre amanți.//*

minți

I.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. (fac.) GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [+privință], 4. (fac.) GV [(că) +text] a spune (cuiva) intenționat un neadevăr: *Ion minte mereu.// Reclamele (ne) mint.// Primăria a mințit în legătură cu programul asfaltărilor.// Femeia a mințit că are 45 de ani.// „Ai fost lovit destul de grav, dar o să fii bine”, a mințit el.//*

mira

I. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +stimul] / V [să] / GV [că / dacă +fapt +stimul] a fi surprins sau nedumerit : *Ion s-a mirat foarte tare (de așa noroc).// Pe*

frigul ăsta m-am mirat să văd biserica de la Piața Muncii plină de oameni.// Poliția s-a mirat că nu a găsit nicio amprentă.// Unii se miră dacă nu le faci loc să treacă.//

II.

1. GN [nom +stimul] / GV [că +fapt +stimul], 2. GN [ac +persoană]
a face să fie surprins sau nedumerit: *Telefonul acela a mirat-o pe Maria.// Că Ion nu mai salută pe nimeni nu mă miră.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(unde / cum...) +întrebare]
a se întreba (cu nedumerire): *Femeia încă se mira dacă sau de unde ar trebui să îl cunoască.// „Ești pregătit de plecare?“, s-a mirat ea.//*

Expresii:

m-aș mira (sau mă miram) (eu) să ... = sunt (sau eram) sigur că nu ...
m-aș mira (sau mă miram) (eu) să nu ... = sunt sigur că ...

mirosi**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac]
a. a percepe un miros: *Maria miroase un trandafir.//*
b. a dibui: *Câinii polițiști miros drogurile.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt],
1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [că]
a presimți; a bănuși: *Antrenorul portughez a mirosit această oportunitate, anume că acum era momentul să se întoarcă în România.// Bunica i-a mirosit pe cei trei (că voiau să-i fure capra).//*

III.

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [a] / GAdv [+mod]
a răspândi un miros (de un anumit fel): *Carnea a început să miroasă.// Parfumul miroase a trandafiri / bine.//*

IV. V [3sg]

1. (fac.) GN [dat +animat], 2. GP [a] / GAdv [+mod]
a. a exista un anumit miros în aer: *(Îmi) miroase a pește prăjit.// Aici miroase frumos.//*
b. a se anunța: *De câteva zile miroase a iarnă.// Celorlalți meseni le mirosi a harță și pe dată își ciuliră urechile.//*

Expresii:

a nu (îi) mirosi a bine = a fi semn rău

modera**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment]
a asigura bunul mers: *Florin Iaru moderează emisiunea „Despre Eminescu cu dragoste”.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a face să devină mai puțin intens; a reduce: *Marile oceane au moderat impactul schimbării de climă.*//

III. V [se]

1. GN [nom]
a deveni mai puțin intens; a se reduce: *Vânturile se moderează până la limite nepericuloase.*//

modifica**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a opera o schimbare: *Guvernul a modificat planul de lucru.*//

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac],
V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+cauză]
a (se) schimba; a (se) transforma: *Lumina modifică culoarea lucrurilor.*//
Starea fiziologică de oboseală modifică percepția timpului.//
Culoarea lucrurilor se modifică (din cauza luminii).//

monitoriza**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [+persoană / +sistem / +activitate]
a supraveghea; a urmări: *Investitorii străini monitorizează România.*//
Ministerului Afacerilor Interne monitorizează scrutinul pe tot parcursul zilei.//
Aparatul monitorizează funcțiile vitale ale pacientei.//

monta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+loc]
a. a fixa: *Instalatorul a montat chiuveta (pe peretele din dreapta).*//

Băiatul și-a montat o lanternă la cască.//

b. a amplasa: *Primăria a montat o scenă (în piață).//*

c. a asambla: *Băiatul și-a montat singur bicicleta.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment +artistic], 3. (fac.) GP [la +loc]

a pune în scenă: *Liviu Ciulei a montat piesa Passacaglia (la Teatrul Municipal din București).//*

motiva

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [unde / cum... +fapt], 3. GP [prin] / GV [(câ) +text] / GAdv [cum / așa]

a atribui sau a afirma drept cauză a unui fapt: *Producătorul a motivat adoptarea acestei variante prin asigurarea confidențialității bazei de date a sistemului.// John Florescu a motivat de ce a ales ca Regele Mihai să vorbească în limba engleză: „Pe parcurs ce regele îmi vorbea, am avut sentimentul că retrăia momentul, retrăia progresiv propriile sale amintiri.// Când inculpatul a fost întrebat de ce solicită amânarea ședinței, el a motivat că nu și-a găsit avocat.// Iată cum și-a motivat Ion opțiunea.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a fi cauza: *Globalizarea a motivat terorismul.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [să], 4. GP [prin / cu] / V [ger.] / GAdv [cum / așa],

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [să]

a stimula: *Antrenorul își motivează jucătorii să dea totul pe teren prin / cu / promițându-le prime de joc mari.// Așa și-au motivat părinții copilul să învețe mai bine.// Evenimentele din diaspora i-a motivat pe români să iasă la vot.//*

Expresii:

a motiva absențele = a justifica oficial absentarea de la școală sau serviciu

munci

I.

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [+instituție / +instrument / +loc], 3.

(fac.) GP [ca +funcție]

a desfășura o activitate (profesională): *Ion muncește (la o firmă / la strung / pe basculantă / în subteran) (ca muncitor calificat).//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la]

a depune efort pentru a crea: *Maria a muncit la rochia ei trei zile.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a lucra pământul: *Țăranii își muncesc loturile la comun.//*

IV.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +uman]

a preocupa intens; a chinui: *Multe griji și supărări au muncit-o pe biata femeie.//*

V. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. V [să]

a se strădui (chinuindu-se): *Eu mă muncesc aici să intru în blugi și tu râzi!//*

muri

I.

1. GN [nom +viu]

a înceta să fie viu: *Regele a murit.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GP [de +senzație]

a fi chinuit: *Ion moare de durere.//*

III.

1. GN [nom +animat], 2. GP [după +stimul]

a-i plăcea foarte tare: *Pisica mea moare după boboțe.//*

IV.

1. GN [nom +activitate]

a înceta treptat (să funcționeze); a dispărea: *Legea lui Pruteanu a murit.// Televizorul a murit.// Această trupă a murit de mult.//*

muta

I.

1. GN [nom +persoană / +forță], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+sursă],

4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]
 a deplasa: *Proprietarul și-a mutat mașina de pe stradă în garaj.//*
Cutremurul a mutat cărțile pe raft.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă]
 a schimba locul cuiva într-o organigramă: *Directorul a mutat elevul în altă clasă. // Acest prim-ministru a mutat Monitorul Oficial din subordinea parlamentului în subordinea guvernului.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. GP [+timp] / GAdv [+timp]
 a schimba locul sau/și momentul: *Președintele a mutat ședința în sala de consiliu de la ora trei.// Profesoara a mutat repetiția tot acolo tot atunci.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă]
 a-și schimba locul de muncă, sediul, locuința: *Firma s-a mutat din București în Cluj.// Ion s-a mutat la biroul de achiziții.// Noi ne-am mutat pe strada Ghirlandei.//*

Expresii:

a-și muta gândul = a renunța

necesita**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]
 a avea nevoie; a impune: *Copilul necesită o îngrijire foarte atentă.// Această problemă necesită o rezolvare urgentă.//*

nega**I.**

1. GN [nom +persoană / +idee], 2. GN [ac +informație / +idee] / GV [că +informație / +fapt]
 a infirma: *Guvernul a negat acuzațiile aduse.// Băiatul a negat că ar fi furat de la bătrână.// Martorul a negat că paznicul se afla la post.// Credința nu neagă niciodată realitatea.// Creaționismul neagă evoluția speciilor prin selecția naturală.//*

negocia**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu +persoană]

a trata: *Țăranii negociază cu statul prețul porumbului.// Romii și-au negociat legitimitatea cu liderii locali.//*

nominaliza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [+privință]

a indica clar (pe nume): *Oficialul american a nominalizat Irakul ca deținând ilegal arme biologice.// Sigmund Freud a nominalizat frica de moarte printre principalii factori de alimentare a religiei.// Sergentul a nominalizat pe câțiva dintre deținuții care, chipurile, l-ar fi dezarmat și îmbrâncit.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [la / pentru / ca / drept +funcție]

a propune (pentru o funcție, titlu sau premiu): *Partidul și-a nominalizat propriul candidat pentru / la președinție.// Primul ministru l-a nominalizat pe Ioan Rus ca / drept ministru de Interne.// WTA a nominalizat-o pe Simona Halep la titlul de tenismena anului 2014.//*

nota**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +informație] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. (fac.) GP [+loc]

a. a face o însemnare: *Studentul (și-)a notat datele de examen (în caiet).// Ion și-a notat că mai e nevoie de ciment.// Studentul și-a notat pe teză unde trebuie să facă corecturi.//*

b. a sublinia; a semnala: *Oamenii de știință notează că această nouă descoperire ar putea fi un indiciu că pe planeta Venus se găsesc diferite tipuri de viață.//*

c. a transcrie o melodie: *El a notat cântecul păsărilor în muzica sa.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu +nume]

a transpune în simboluri: *Autorul a notat limba sursă cu A și limba țintă cu B.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu +nume],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [pentru], 4. GP [cu +nume]

a atribui un calificativ: *Juriul a notat exercițiul la bârnă al româncei cu 9.80.// Presa l-a notat pe jucător cu nota 7 pentru prestația din acest meci.//*

IV. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [cu / prin +nume]

a avea ca simbol: *O variabilă se notează în general cu / prin x.//*

număra**I.**

1. GN [nom +persoană / +instrument], 2. GN [ac]

a determina numărul de elemente: *Ion și-a numărat banii din buzunar.// Contorul electric numără kilowații consumați.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [de la], 3. (fac.) GP [(până) la], 4. GP [+mod] / GAdv [+mod]

a enunța în ordine numere: *Copilul așezat cu fața la perete numără de la 1 (până) la 100, din zece în zece.// Asistența a început să numere descrescător de la zece.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a cuprinde; a îngloba: *Această organizație numără peste 2000 de membri.// Literatura românească număra deja câteva capodopere.//*

IV. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [printre]

a face parte dintr-un grup: *România se numără printre țările UE.//*

Expresii:

a număra pe degete ceva = a fi ceva în număr redus

numi**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [ac +nume] / GP [cu +nume] / GAdv [cum / așa]

a pune un nume: *Autorul și-a numit opera „nuvelă”.*// *Principele a numit templul cu un nume grecesc, Agia Sophia.*// *Un doctor a numit asta voluptatea băii.*// *Cum / așa și-a numit cățelul?!*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a invoca; a aminti: *Grăsimile neprocesate din avocado, semințele de floarea-soarelui și migdale, ca să numesc doar câteva surse, pot reprezenta suplimentări sănătoase.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GN [ac +funcție] / GP [în / la / pentru / drept / ca +funcție]

a pune într-o funcție; a investi: *Iohannis l-a numit pe Sebastian Huluban consilier de stat.*// *Carol al II-lea l-a numit în fruntea guvernului pe Octavian Goga.*// *Premierul a numit un civil la Ministerul Apărării.*// *Partidul conservator l-a numit pentru funcția de vicepremier pe Bogdan Pascu.*// *Băsescu l-a numit drept premier interimar pe ministrul Justiției.*// *Pe patul de moarte, Traian l-a numit ca succesor pe Hadrian.*//

IV. V [se]

1. GN [nom] / GV [dacă / când / că / să +fapt], 2. GN [nom] / GAdv [cum / așa] / GV [că / să +fapt]

a. a avea ca nume: *Fluviul acesta se numește Dunăre.*// *Dorința de inactivitate se numește lene.*// *Cum se numește dacă / când / că / să iei ceva ce nu e al tău?!*

b. a avea ca semnificație: *Dacă o semnătură se aseamănă doar ca formă, dar nu este executată de titular se numește că este contrafăcută.*// *Asta se numește să tatonezi terenul înainte de a încheia o afacere.*//

obliga**I.**

1. GN [nom +persoană / +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [să] / GP [la]

a impune: *Antonescu l-a obligat pe Carol al II-lea să abdice.*// *Răceala l-a obligat pe Ion să stea în casă.*// *Atmosfera de persecuție l-a obligat pe Blaga la o viață dublă.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să] / GP [la]

a face un angajament: *Partidul s-a obligat să restituie casele naționalizate.*// *Firma grecească s-a obligat la investiții duble.*//

Expresii:

a (se) obliga cu ceva = a (se) îndatora

a nu (se) obliga cu nimic = a nu (se) îndatora

observa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GA_{Adj} [ac] / GV [ger. / part.] / GP []

a remarca; a băga de seamă; a monitoriza : *Proprietarul a observat dispariția mașinii.// Vecinii au observat că Ion și Maria se întâlneau pe furiș.// Copiii au observat unde punea mama lor cheia.// Femeia nu-l observase pe intrus.// Poliția a observat podelele proaspăt spălate.// Copilul a observat pasărea zăcând / căzută pe caldarâm.// Martorul l-a observat pe hoț cu un cuțit în mână.// Această cercetătoare a observat cimpanzeii în mediul lor natural.//*

ocupa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [+spațiu / +loc]

a. a pune stăpânire prin forță armată: *Germania a ocupat Franța.//*

b. a locui: *Firma ocupă tot etajul imobilului.//*

c. a rezerva: *Prietenul nostru a ocupat o masă lângă geam.// Clasa întâi a ocupat jumătate din locurile în excursie.//*

II.

1. GN [nom +corp], 2. GN [ac +spațiu]

a se întinde în spațiu: *Masa asta ocupă toată camera.//*

III.

1. GN [nom +activitate], 2. GN [ac +timp]

a se întinde în timp: *Discuția asta nu va ocupa mai mult de 15 minute din timpul alocat întâlnirii.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac +loc]

a deține un loc într-o ierarhie: *Melodia aceasta ocupă primul loc în top.//*

V. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +activitate] / GP [de]

a avea ca îndeletnicire; a avea în grijă: *Maria se ocupă cu strângerea de fonduri.*// *Comisia de etică se ocupă de cazurile de plagiat.*// *Multe fundații se ocupă de câinii fără stăpân.*//

Expresii:

a ocupa o funcție (sau un post) = a deține o funcție

oferi

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat +persoană]

a da sau a propune ca dar; a pune la dispoziție: *Ion i-a oferit un buchet de flori Mariei.*// *Primăria orașului i-a oferit noului partid un sediu.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat +persoană], 4. GP [pe / pentru] / GV [ca să +scop]

a propune o valoare de schimb: *Cumpărătorul (i-)a oferit o sumă frumușică (vânzătorului) pe acest apartament.*// *Ion mi-a oferit acces nelimitat la clubul lui pentru a-l vota în comisie.*// *Inculpatul i-a oferit bani și mâncare cerșetorului ca să deschidă o firmă pe numele său.*// *În perioada asta, băncile oferă dobânzi mai mari.*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a înfățișa: *Poziționarea camerei oferă o priveliște magnifică.* //

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a se declara dispus să facă ceva: *Ion s-a oferit să o conducă pe Maria acasă.*// *Partidul liberal s-a oferit să rezolve problema deficitului bugetar.*//

omorî

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +viu],

V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. GN [ac +reciproc] / GP [între +reciproc], 3. (fac.) GP [+cauză]

a face să nu mai fie în viață: *Insecticidele omoră gândacii.*// *Oamenii se omoară unul pe altul / între ei, pentru bani.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +uman]

a chinui; a plictisi peste măsură: *Durerea asta mă omoară.// Insistențele vecinului o omorau pe Maria.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+cauză]

a-și lua propria viață: *Ion s-a omorât, în urma unei depresii.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a se strădui foarte tare: *Guvernul nu se omoară să facă rost de locuințe pentru năpăstuiți.// Toți politrucii se omoară să ajungă în funcții.//*

V.

1. GN [nom +uman], 2. GP [după]

a-i plăcea foarte mult: *Maria se omoară după bomboanele fondante.//*

VI.

1. GN [nom +fapt / +persoană], 2. GN [ac +stare / +activitate]

a face să înceteze: *Războiul a omorât toate speranțele și toate proiectele.// Ion își va omori propria căsnicie, cu atitudinea asta.//*

Expresii:

a-și omori timpul = a-și pierde vremea

opri

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a. a face să înceteze (să se desfășoare, să funcționeze, să se deplaseze etc.): *Stabilopozii opresc înaintarea apei.// Ion a oprit televizorul.//*

b. a face să stea pe loc: *Ceața a oprit avionul la sol.//*

II. V [se]

1. GN [nom]

a înceta (să se desfășoare, să funcționeze, să se deplaseze etc.): *Ploaia s-a oprit.// Mașina de spălat s-a oprit.// Bila s-a oprit.//*

III.

1. GN [nom +vehicul], 2. (fac.) GP [+loc]

a înceta să se deplaseze; a sta pe loc: *Trenul oprește în toate găurile.// Șoferul nu oprise (la barieră) să se asigure.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [+loc]

a zăbovi (în vizită, în sejur): *Ion s-a oprit la părinți.//*

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GV [să] / GP [din / de la]

a nu permite; a împiedica: *Mișcările sindicale a oprit patronatul să facă disponibilizări.*// *Filtrul oprește praful să intre la motor.*// *Zgomotul puternic a oprit-o pe solistă din cântat.*// *Medicul l-a oprit pe pacient de la dulciuri.*//

VI. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [din]

a înceta să facă ceva: *Partidul s-a oprit, în sfârșit, din pomenile electorale obișnuite.*// *Bărbatul s-a oprit din mers / din cântat.*//

VII. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [de la]

a se înfrâna: *Maria s-a oprit de la a mânca nesănătos.*//

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman], 3. GP [la +loc / +activitate]

a reține (pentru): *Poliția i-a oprit pe turbulenți la secție.*// *Maria l-a oprit pe Ion la masă.*// *Bucătarul i-a oprit pe noii-veniți la curățat cartofi.*//

IX.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect / +bani / +loc], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a reține (pentru sine); a nu înapoia: *Banca oprește un comision.*// *Firma a oprit pașapoartele muncitorilor.*//

b. a rezerva: *Secretara i-a oprit un număr de înregistrare, pentru când va veni cu cererea.*//

Expresii:

a-și opri ochii / privirea / atenția asupra / pe = a se concentra

opune**I.** V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat] / GP [la] / GV [(ca) să +rezultat]

a se împotrivi: *Președintele mereu se opune deciziilor premierului.*// *Victor Ponta s-a opus la desecretizarea arhivei Dunărea.*// *Părinții s-au opus ca fiul lor să plece în străinătate.*// *Dragnea s-a opus să mărească numărul secțiilor de vot.*//

II. V [se]

1. GN [nom], 2. GN [dat]

a. a fi în contrast: *Blocul modern se opune unei grădini publice.*//

b. a fi sau a acționa împotriva: *Frecarea se opune mișcării.// Inerția psihică particulară se opune schimbării și progresului.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat]

a. a pune împotriva: *Rusia a opus un vot de veto unei rezoluții occidentale care denunță referendumul din Crimeea.//*

b. a pune în contrast sau în antiteză: *Topîrceanu opune lirismul subiectiv, interiorizat, lirismului humoristic.//*

ordona

I.

1. GN [nom +autoritate], 2. GV [(ca) să +rezultat] / GN [ac +rezultat],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat], 3. GV [să] / GN [ac +activitate]

a da un ordin: *Vladimir Putin a ordonat ca bombardierile strategice să intre în pregătiri finale pentru luptă.// Instanța a ordonat arestarea senatorului.// Stăpâna casei i-a ordonat bonei să nu scoată o vorbă.// Comandantul a ordonat supraviețuitorilor retragerea în tranșee.//¹*

ordona

I.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac], 3. (fac.) GAdv [+mod] / GP [+mod] / GP [după +criteriu]

a pune în ordine: *Elevii ordonează numerele descrescătoare.// Sistemul ordonează câmpurile înregistrării bibliografice în ordine alfabetică.// Autorul ordonează o succesiune de idei disparate după capriciile memoriei involuntare.//²*

organiza

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+mod] / GP [după +criteriu] / GAdv [+mod]

a face demersuri de realizare sau aranjare (eficientă): *Unele școli organizează simularea examenului de bacalaureat (în două etape) / (după noile norme).// Președintele a organizat Serviciul de Informații (ca în occident) / (după model occidental).// Ion și-a organizat hainele din dulap (foarte bine).// Copiii nu-și pot organiza nici gândurile, nici sentimentele.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GP [în +organizație]
a constitui: *Proprietarii acestui bloc s-au organizat într-o asociație de locatari.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod] / GP [după +criteriu] / GP [+scop] / GV [ca să +scop]
a-și planifica acțiunile: *Fiecare se organizează (în felul lui) / (cumva) / (după propriul interes).*// *Băncile se organizează pentru a face față crizei financiare.*// *Locuitorii din zonă s-au organizat ca să stopeze proiectul.*//

parcure**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]
a trece de la un element la altul într-o secvență: *Maratoniștii au parcurs un traseu de 20 km.*// *Procesul de tranziție a parcurs toate etapele așteptate.*// *Speciile au parcurs milioane de generații până la configurația actuală.*//

Expresii:

a parcure cu privirea / ochii = a citi în fugă

parfuma**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie / +spațiu], 3. (fac.) GP [cu]
a stropi cu parfum; a da cu parfum: *Gazda parfumase camera cu spray cu miros de brad.*// *Andreea s-a parfumat (cu parfumul primit cadou de la prieteni).*//

II.

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac +spațiu]
a înmiresma: *Florile parfumează camera.*//

participa**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la / în +activitate], 3. (fac.) GP [cu], 4. (fac.) GP [ca / în calitate de]
a lua parte (prezentându-se sau contribuind cu): *România a participat la*

Eurovision (cu o melodie a formației Taxi).// Partidul socialist a participat în alegeri cu un program de descentralizare administrativă.// Socrate a participat, ca hoplit, la trei campanii militare.// Fundația a participat la multe proiecte în calitate de coordonator.//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la +senzație]

a manifesta empatie: *O mamă participă sincer la binele și la durerea copilului ei.//*

pasa**I.**

1. GN [nom +uman +sport], 2. (fac.) GN [ac +obiect], 3. (fac.) GN [dat +uman +sport] / GP [la +uman +sport]

a executa o pasă (la un alt jucător): *Sânămărtean a driblat și a pasat genial.// Fundașul i-a pasat (pucul) direct atacantului.// Tănase a pasat la adversar.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [la +persoană] / GN [dat +persoană]

a da mai departe (ca să se derobeze sau să se descotorosească): *DIICOT a pasat dosarul la DNA.// Plutonul de grăniceri m-a pasat companiei.// Băieții au început să paseze pălăria fetii de la unul la altul.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +aliment]

a face de consistența unei creme: *Infirmiera pasează toată mâncarea bătrânului.//*

părea**I.**

1. GV [că / să +fapt],

1. GN [nom / dat], 2. V [că / să],

V [se 3sg] 1. GV [că +fapt],

V [se 3sg] 1. GN [nom], 2. V [că]

a exista o aparență; a lăsa impresia: *Pare că iarna a venit deja.// Iarna pare că a venit deja.// Pare să nu-i mai pese lui Ion de nimic.// Lui Ion pare să nu-i mai pese de nimic.// Se pare că iarna a venit deja.// Iarna se pare că a venit deja.//*

II.

1. GN [nom] / GV [să / că +fapt], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / V [part.] / V [de sup.] / GAdv [], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [pentru +persoană]

a lăsa (cuiva) impresia că are o anumită însușire: *Ion pare student.// Neînțelegerile ne par doar nouă minore.// Pomul pare de doi metri.// Ușa pare de / din lemn.// Ion pare cu sufletul răvășit.// Textul pare despre animale.// Tabloul părea pictat recent.// Averea lui pare de invidiat.// Tot efortul le părea degeaba angajaților.// Să mărească salariile cât de puțin părea de neacceptat pentru conducere.// Că guvernul a mărit taxele pare inoportun în aceste condiții.//*

III. V [se]

1. GN [dat +persoană / +animat], 2. GV [că +fapt],

1. GN [dat +persoană / +animat], 2. GN [nom] / GV [să / că +fapt], 3. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / V [de sup.] / V [part.] / GAdv []

a. a fi de părere; a crede: *Guvernului i se pare că economia duduie.// Cățelei i s-a părut că Ion vrea să-i fure puii.// Mariei, Ion i se pare un om generos. // Pisicii i se pare bună mâncarea cu ton.// Uniunii Europene această soluție i se pare de mare risc.// Mie mi se pare această problemă dificil de înțeles.// Directorului i s-a părut chestiunea rezolvată.// Mariei i se pare de prost gust să mintă.// Că ai plecat așa nu mi s-a părut corect.//*

b. a i se năzări: *Pacientului i se pare adesea că aude voci.//*

Expresii:

a-i părea bine = a se bucura

a-i părea rău = a regreta

pe cât se pare = pesemne

percepe**I.**

1. GN [nom +viu], 2. GN [ac]

a sesiza cu ajutorul simțurilor: *Și plantele și animalele percep lumina, dar prin modalități diferite.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +fapt]

a sesiza mental; a înțelege: *Ion nu percepe tonul ironic al colegului.// Guvernul a perceput semnalele de alarmă venite din economie.// Ion a perceput că soția lui era cleptomană.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GAdv [ca] / GP [ca / drept] / GAdv [+mod]

a interpreta ceva cumva: *Sectorul ONG a perceput inițiativele administrației publice ca (fiind) agresive.// Publicul ne-a perceput ca pe niște învinși.// Populația nu a perceput dosarele cu tentă politică ca o îmbunătățire în combaterea corupției.// Ceea ce unii ar interpreta drept un rezultat onorabil, Mihai a perceput drept o dublă înfrângere.// Nimeni nu te percepe așa cum ți-ai dori.//*

IV.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac]

a încasa (o taxă, un impozit, un comision): *Băncile percep un comision de retragere de 0,5%.//*

permite**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +rezultat] / GV [(ca) să +rezultat],

1. GN [nom], 2. GN [dat], 3. GN [ac +activitate] / GV [să]

a lăsa cale liberă: *Vremea nu a permis decolarea avionului.// Vremea nu a permis ca avionul să decoleze.// Turnul de control i-a permis avionului decolarea.// Inspectoratul le permite școlilor să organizeze excursii.//*

II. V [își]

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate] / V [să] / V [inf.]

a-și îngădui: *Acum Ion nu-și mai permite nicio greșală / să greșească / a greși.//*

Expresii:

a-și putea permite = a avea mijloace materiale

petrece**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +timp], 3. GP [+loc]

a trăi (o perioadă de timp undeva): *Maria își petrece vacanța la mare.//*

II.

1. GN [nom +uman]

a se distra; a chefuli: *După bacalaureat, tinerii au petrecut strașnic.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]

a însoți (la plecare): *Apoi tot poporul l-a petrecut pe Solomon și i-a cântat din fluiere.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [prin / printre / pe (după) / peste / pe sub]

a. a face să treacă: *Maria și-a petrecut inelul pe inelarul drept.//*

b. a face să se suprapună: *Maria și-a petrecut șalul pe după umeri.//*

V. V [se]

1. GN [nom +eveniment], 2. (opt.) GP [+mod] / GAdv [+mod], 3. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a se desfășura: *Totul s-a petrecut în mod neașteptat / așa.// Crima s-a petrecut în casa alăturată / acolo. // Fuziunea se petrece în câteva milisecunde / instantaneu.//*

Expresii:

a(-și) petrece noaptea (unde) = a rămâne (unde) peste noapte

a petrece pe cineva / ceva cu ochii / privirea (sau din ochi) = a urmări cu privirea pe cineva sau ceva care se depărtează

pica

I.

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [pe / în +parte] / GP [cu +poziție]

a. a se deplasa de sus în jos sub propria greutate: *Vaza a picat (de pe bibliotecă) (pe masa de sticlă).// Bila pică pe jgheab.// Copilul a picat de pe capră pe saltea pe spate / în cap / cu picioarele înainte.//*

b. a se desprinde: *Pisicii îi pică părul peste tot prin casă.//*

c. a atârna: *Crengile pline de rod au picat la pământ.//*

d. a se răsturna: *Bastonul a picat pe jos.//*

e. a se surpa: *O parte din deal a picat pe casa Mariei.//*

f. a se așterne: *A picat prima zăpadă.//*

g. a cădea în picături: *Pică ceară de la lumânare pe caiet.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la +examen] / GN [ac +examen]

a nu trece un test: *Studentul a picat la anatomie.// Ion nu a picat testul cu poligraf.//*

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman], 3. GP [la +examen]

a nu acorda notă de trecere: *Polițistul ăsta m-a picat pe mine la traseu.*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la / în +loc / +eveniment]

a muri în luptă: *Fii ei au picat la Plevna / în războiul cu turcii.*//

V.

1. GN [nom +autoritate / +text +judiciar]

a nu întruni numărul de voturi necesar: *A picat guvernul / președintele țării.*// *A picat legea educației.*//

VI.

1. GN [nom +eveniment / +dată], 2. GP [în / pe +dată]

a avea loc la o anumită dată sau perioadă calendaristică: *Paștele pică pe 4 mai.*// *1 Decembrie pică în mijlocul săptămânii.*//

VII.

1. GN [nom], 2. GP [+loc / +situație]

a se nimeri: *Au picat și mere stricate printre cele bune.*// *Polițiștii au picat în mijlocul unui asemenea dezământ.*//

VIII.

1. GN [nom], 2. GN [dat +persoană]

a-i reveni (prin hazard): *Lui Ion i-au picat două subiecte grele.*// *Mie mi-a picat curățatul cartofilor.*//

IX.

1. GN [nom +fapt +pozitiv / +fapt +negativ], 2. GP [peste / asupra / pe +persoană]

a i se întâmpla: *Criza economică a picat și peste România.*// *Norocul de a câștiga la loterie a picat și pe Ion.*// *Toată responsabilitatea întreținerii familiei a picat pe capul fetei.*//

X.

1. GN [nom +sistem]

a nu mai funcționa: *Rețeaua de socializare a picat marți în toată lumea.*//

XI. V [3sg]

1. []

a ploua ușor: *Pică de multă vreme.*//

Expresii:

a pica (sau *a fi picat*) (*ca*) *din cer / lună / nori / stele* = **a.** a veni pe neașteptate; **b.** a fi dezorientat, a nu ști ce să facă

a pica cerul pe cineva = **a.** a se simți foarte rușinat; **b.** a rămâne uimit, a fi surprins de ceva

a pica hainele de pe cineva = **a.** a fi foarte slab; **b.** a fi în zdrențe

a pica de somn / oboseală = a fi foarte obosit
a pica în genunchi (înaintea cuiva) = a implora stând în genunchi
de pică = foarte, peste măsură
să-l pici cu ceară / lumânarea = nicidecum
a pica în mâna / mâinile cuiva = a ajunge în puterea, la discreția cuiva
a-i pica fisa = a-și da seama, a înțelege

pierde

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect / +cale], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [din +sursă]

a nu mai ști unde este; a răătăci (pe undeva): *Acest câțel și-a pierdut stăpânul.*// *Femeia și-a pierdut copilul în mulțime / acolo.*// *Alergând spre mașină, Ion a pierdut din buzunar 5000 de lei.*// *Ghidul a pierdut poteca.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +resursă]

a irosi: *Guvernul își pierde timpul cu false probleme.*// *Ion și-a pierdut banii la cărți.*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac],

1. GN [nom +viu], 2. GN [ac +senzație +pozitiv / +organ / +funcție]

a nu mai avea (ceea ce e bine să aibă): *Părul și-a pierdut strălucirea.*// *Mișcarea de rezistență și-a mai pierdut din eficacitate.*// *Faptul acesta și-a pierdut importanța.*// *Ion și-a pierdut speranța.*// *Profesorul și-a pierdut răbdarea.*// *Sportivul și-a pierdut suflul.*// *Câinele lui Ion și-a pierdut un picior.*// *Copacii și-au pierdut frunzele.*// *Maria și-a pierdut serviciul.*// *Ion și-a pierdut funcția de director.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [ca / de]

a întrerupe (definitiv) relația cu: *Ion și-a pierdut ambii părinți.*// *Germania a pierdut Anglia ca aliat.*// *Firma aceasta l-a pierdut pe Ion de client.*//

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac +competiție]

a nu câștiga; a nu trece un examen: *Ion a pierdut procesul cu statul.*// *Echipa Steaua a pierdut din nou.*// *Mulți studenți au pierdut examenul de lingvistică.*//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a rata: *Ion a pierdut trenul.// Maria a pierdut prima repriză.// România a pierdut șansa redresării economice.//*

VII. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [+loc], 3. (fac.) GP [de +animat]

a se rătăci (de cineva): *Copiii s-au pierdut în pădure.// Vițelul s-a pierdut de cireadă.//*

VIII. V [se]

1. GN [nom +uman]

a se zăpăci: *Maria se pierde una-două.//*

IX. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [în / printre]

a dispărea (dizolvându-se sau amestecându-se); a nu ieși cu nimic în evidență: *S-au pierdut toate datele din sistem.// Ion s-a pierdut în mulțime.// Aceste fapte s-au pierdut în timp.// Cântecele se pierdea printre dealuri.// Figura Mariei se pierdea printre celelalte din fotografie.//*

X.

1. GN [nom +personă], 2. GP [în]

a fi absorbit sau dominat de: *Maria s-a pierdut în lectură.// Presa adesea se pierde în detalii inutile.// Ion s-a pierdut în hățișurile birocrăției.//*

Expresii:

a pierde din vedere = a nu lua seama la

a(-și) pierde șirul = a se încurca; a nu mai avea continuitate (în vorbire)

a(-i) pierde (cuiva) urma = a nu mai ști unde se află

a pierde ceva din mână = a scăpa un prilej favorabil

a pierde pământul de sub picioare = a) a fi gata să leșine; b) a fi pe punctul de a pierde o anumită situație materială sau socială

a-și pierde viața = a muri

a pierde sânge = a avea hemoragie

a pierde laptele = a nu mai putea alăpta

a-și pierde mințile = a înnebuni

fără a (mai) pierde vremea = imediat

a nu pierde pe cineva / ceva din ochi = a urmări îndeaproape

plăcea

I.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [dat +personă / +viu], 3. (fac.) GN [nom +trăsătură] / GAdj [nom] / V [part.] / GP [+trăsătură] / GAdv [+mod],

1. GN [dat +persoană / +viu], 2. V [să] / GV [că +fapt +stimul] / GV [(ca) să +fapt +stimul] / GV [unde / cum... +fapt +stimul]

a fi pe gustul cuiva; a produce satisfacție; a prii: *Războiul nu place nimănui.// Eu le plac elevilor mei.// Orhideelor nu le place soarele puternic.// Ouăle îi plac Mariei doar ochiuri / moi / fierte / cu unt / așa.// Guvernului îi place să se joace cu focul.// Că minți nu-mi place.// Directorului îi place să nu întârzie nimeni.// Lui Ion îi place ca totul să fie în ordine.// Mariei îi place unde a pus Ion tabloul.//*

II.

1. GN [dat +viu], 2. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (opt.) GP [+mod] / GAdv [+mod], 4. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a-i conveni (o circumstanță dintr-un eveniment subînțeleș): *Copilului îi place la grădiniță / acolo.// Mie îmi place așa / cum sunt așezate florile.// Lui Ion îi place la ora cinci [să vină].//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman +stimul],

1. GN [dat +uman], 2. GP [de +uman +stimul]

a îndrăgi: *Ion o place pe Maria.// Lui Ion îi place de Maria.//*

pleca

I.

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a se deplasa depărtându-se; a porni: *Copilul a plecat (de acasă) (la școală) / (acolo) (pe același drum).// Bolovanul a plecat la vale.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +idee / +fapt], 2. GP [de la / din]

a folosi sau a avea ca punct de pornire: *Poliția a plecat de la fapte, ca să ajungă la ucigaș.// Această teorie pleacă de la ipoteza existenței lui Dumnezeu.// Echilibrul interior pleacă dintr-o profundă înțelegere a lumii.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+țintă] / GP [în fața +uman]

a se înclina: *Femeia s-a plecat (peste copil) și s-a uitat la el.// Părintele arhimandrit s-a plecat tăcând (în fața credincioșilor) și s-a întors la chilia sa.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în fața +persoană / +idee]
 a se supune; a ceda: *Germania s-a plecat în fața cuceritorilor săi abia în mai 1945.*// *Regimul de la Vichy s-a plecat în fața clericalismului.*//
Doctorul Urbino s-a plecat în fața ingeniozității soției sale.//

Expresii:

- a-și pleca capul / fruntea* = a se supune, a se umili
a (nu) avea unde să-și plece capul / trupul / oasele = a (nu) se putea odihni undeva
a-și pleca inima = **a.** a reacționa la necazul cuiva; **b.** a arăta supunere față de cineva; **c.** a se dedica
a(-și) pleca urechea = a asculta cu atenție, a lua în considerare

plimba

I. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+loc / +cale]
 a se deplasa în voie pentru relaxare: *Maria se plimbă (pe la magazine).*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat], 3. (fac.) GP [+loc / +cale]
 a face să se deplaseze pentru relaxare: *Maria își plimbă copilul în / prin parc.*// *Vecinul își plimbă câinele.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+loc / +cale]
 a duce de colo-colo: *Maria a plimbat un formular (prin) toată primăria.*//

Expresii:

- a se plimba ca vodă prin lobodă* = a umbla în toate părțile fără nicio piedică
Du-te de te plimbă! = Vezi-ți de treabă!

ploua

I. V [3sg]

1. (fac.) GN [ac +corp] / GP [în / pe +țintă], 2. (fac.) GP [+cale], 3. (fac.) GP [din +sursă]
 a se descărca norii sub forma unei căderi de apă (care udă și are o anumită traiectorie): *Plouă.*// *Pe Ion l-a plouat, fiindcă n-a avut umbrelă.*// *A plouat în pod / pe troace printr-o gaură din acoperiș.*// *A început să plouă din tavan.*//

II. V [3sg]

1. GP [cu]

a veni (ca din cer) în număr mare deodată: *De Crăciun, a plouat cu cadouri pentru profesori.// La matematică a plouat cu note mici.//*

porni

I.

1. GN [nom +mişcare], 2. GP [+direcție], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale]

a-și părăsi locul în care se afla: *Sportivii pornesc în cursă pe culoarele lor de la linii de start diferențiate.// Un bolovan a pornit la vale.//*

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +sistem / +activitate]

a pune în funcțiune; a declanșa: *Maria a pornit televizorul / o afacere.// Discursul președintelui a pornit un val de proteste.//*

III.

1. GN [nom +sistem / +activitate], 2. (fac.) GP [de la +cauză]

a începe să funcționeze; a începe; a se declanșa: *Instalația a pornit în sfârșit.// Acțiunea de colectare a gunoaielor a pornit la ora 9.// Valul de proteste a pornit de la discursul președintelui.//*

IV.

1. GN [nom +fenomen_atmosferic],

V [se] 1. GN [nom +fenomen_atmosferic]

a se declanșa: *Dintr-odată (s-)a pornit o furtună grozavă.//*

V.

1. GN [nom +personă], 2. V [să] / V [sup.],

V [se] 1. GN [nom +personă], 2. V [să] / V [sup.]

a începe o activitate: *Maria (s-)a pornit să curețe grădina.// Fetele (s-)au pornit la vorbă / pe plâns.//*

VI.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +uman], 3. GP [+direcție] / GP [+cale]

a determina să ia o anumită direcție în viață: *Viziunea de pe drumul Damascului l-a pornit pe Saul pe calea credinței.//*

VII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GP [împotriva / asupra]

a întărâta: *Diavolul l-a pornit pe împărat împotriva / asupra fiucei sale.//*

Expresii:

a porni cu stângul = a eșua într-o acțiune

a porni cu dreptul = a reuși într-o acțiune

a porni (cuiva) proces / judecată = a intenta (cuiva) un proces

potrivi

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc], 4. GP [+mod] / GAdv [+mod] / GP [+privință]

a aranja (într-un loc sau într-un anumit fel); a face să fie cum trebuie: *Ion și-a potrivit șapca (pe cap) (cu cozorocul la spate). // Dumnezeu a potrivit lucrurile așa. // Bucătarul a potrivit mâncarea de sare. //*

II.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac], 3. GP [cu / după],

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +plural], 3. (fac.) GP [cu / între +reciproc]

a face să corespundă: *Maria și-a potrivit culoarea pălăriei cu hainele. // Executivul și-a potrivit prioritățile după cele ale programului de guvernare. // Femeia a potrivit cele două fire la capete și apoi le-a înnodat. // Tânăra își potrivește foarte bine accesoriile (unele cu altele) / (între ele). //*

III. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [cu] / GN [dat +uman],

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [cu / între +reciproc] / GN [dat +reciproc +uman]

a corespunde; a se armoniza; a-i conveni: *Eșarfa roșie se potrivește cu rochia. // Acest stil de viață nu i se potrivește Mariei. // Mărturiile se potrivesc (între ele). // Ion și Maria se potrivesc (unul cu altul) / (unul altuia). //*

Expresii:

a se potrivi ca nuca-n perete (sau ca musca-n lapte) = a fi nepotrivit, a fi deplasat

povesti

I.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +text / +abstract] / GP [despre +abstract] / GV [unde / cum... +abstract] / GV [că +abstract], 3. GN [dat +personă],

1. GN [nom +text], 2. GN [ac +abstract] / GP [despre +abstract] / GV [unde / cum... +abstract] / GV [că +abstract]

a relate: *Maria povestește un film. // Ion povestește tot ce știe. //*

Învățătoarea le povestește copiilor despre luptele românilor cu turcii.// Martorul a povestit unde / cum s-a întâmplat totul.// Turistul povestea că la el în țară nu ninge niciodată. // Cartea povestește istoria celui mai mare jaf din America.// Filmul povestește despre cum să ajungi celebru.// Istoria aceasta povestește de ce a rămas ursul fără coadă.// Documentarul povestea că prizonierii erau supuși unor torturi inimaginabile.//

practica

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a. a pune în aplicare; a manifesta: *Partidul practică o politică ultra-liberală.// Puțini oameni practică o atitudine pozitivă.//*

b. a urma un cult: *Comunitatea aceasta practică ritualuri voodoo.//*

c. a profesa: *Ion practică avocatura.//*

d. a efectua; a produce: *Geo Dumitrescu (1920-2004) a practicat o poezie nonconformistă.// Chirurgical a practicat o gaură în craniul bolnavei.//*

preciza

I.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație] / GN [ac +informație] / GV [(că) +text], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [în fața / către +persoană]

a aduce lămuriri; a informa: *Curtea Constituțională a precizat că a solicitat listele electorale.// Președintele nu a precizat presei unde își va petrece vacanța.// Ministerul a precizat condițiile de participare la licitație.// Inculpatul a precizat în fața instanței motivul acțiunilor sale.// Conducerea Electrica a precizat către Curtea de Conturi că se poate considera că firma și-a îndeplinit obligațiile.// Comunicatul precizează clar poziția României.// Gabriela Firea, a revenit asupra afirmațiilor sale legate de organizarea concertelor din București. A precizat că se referea la mega-concerte.// "Am refuzat să îmi pun numele pe material", a precizat el.//*

preda

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect / +persoană], 3. GN [dat +autoritate] / GP [la +autoritate]

a încredința (oficial): *Curierul i-a predat coletul destinatarului.//*

Studentul a predat telefonul găsit la secretariat.// Poliția i-a predat pe cei arestați Securității / la Securitate.//

II.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac +abstract], 3. (fac.) GN [dat +uman],
4. (fac.) GP [la +instituție]

a da lecții (de) : *Maria predă (franceza) (studenților de anul I) (la Școala Normală din Paris).//*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GN [dat +autoritate] / GP [la +autoritate]

a. a se încredința (oficialităților): *Hoțul s-a predat (polițiștilor / la poliție).//*

b. a se recunoaște învins (în război): *Armata rusă s-a predat.//*

Expresii:

a preda armele = a se recunoaște învins

prefera**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [(ca) să +rezultat], 3. (fac.) GN [dat] / GAdv [decât]

a considera mai bun sau mai bine: *Ion îl preferă pe fratele lui ca asociat (unui străin) / (decât pe un străin).// Guvernul a preferat să taie salariile (unei soluții de compromis) / (decât să găsească o soluție de compromis).//*

prelua**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [de la / din +sursă]

a lua de altunde (asupra sa) : *Noul regim a preluat problemele economice (de la cei dinainte).// Sportivul a preluat ștafeta.// Structura de beton preia greutatea construcției.// Creștinismul a preluat multe idei din filozofia stoică.//*

prelungi**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [cu / până]

a. a face să dureze mai mult: *Sportivul și-a prelungit contractul (cu un an) / (până la toamnă).// Frigul din casă prelungește răceala.//*

b. a face să se întindă mai mult: *Regia Autonomă de Transport București a prelungit traseul unei linii de transport în comun până la parcul acvatic.*//
 Expresii:
a prelungi un termen = a amâna un termen

preocupa

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană]
 a atrage cuiva interesul: *Starea națiunii îi preocupă mai puțin pe politicieni.*// *Acum pe copil îl preocupă musca de pe geam.*//

II.

1. GN [nom +stimul +negativ], 2. GN [ac +persoană]
 a produce cuiva îngrijorare: *Ploile abundente din ultimul timp îi preocupă serios pe săteni.*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de] / GV [(ca) să +rezultat]
 a avea grijă: *Staful de campanie se preocupă de imaginea candidatului.*//
Șeful de șantier se preocupă ca muncitorii să respecte normele de protecția muncii.//

presupune

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GN [ac]
a. a crede (în urma unei deducții): *Poliția presupune existența unui complice.*// *Maria presupunea că Ion este obosit după atâta drum.*//
b. a admite ca ipoteză (într-un raționament): *Evoluționiștii presupun că speciile au fost supuse schimbărilor prin mutații genetice.*// *Dr. Campbell a presupus o viteză mult prea mică pentru gazul emis din duzele rachetei.*//

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac] / GV [(ca) să +fapt]
 a implica; a rezida în: *Aderarea la UE a presupus îndeplinirea unor obiective precise.*// *Acest proiect presupune resurse foarte mari.*// *Faza a doua a probei a presupus ca fiecare concurent să între într-o cutie.*//

pretinde**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GN [dat +sursă] / GP [de la +sursă],

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [dat], 3. GV [să],

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GV [ca să +rezultat] / GN [ac +rezultat]

a. a cere insistent; a revendica: *Ambii părinți pretind custodia copilului.*// *Inculpatul i-a pretins martorului o sumă importantă de bani.*// *Primarul pretindea căte un comision de la fiecare firmă care câștiga o licitație.*//

b. a impune: *Primăria / Legea pretinde locatarilor să-și curețe trotuarul de zăpadă.*// *Maria pretinde ca tinerii să-i cedeze locul în autobuz.*// *Convenția pretinde ca toate părțile contractante să colaboreze.*// *Codul civil pretinde existența a două părți între care procesul să se desfășoare deja.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt]

a susține (în favoarea sa sau în mod îndoielnic): *Poliția pretinde că suspectul s-a opus arestării.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [nom +trăsătură] / GAdj [nom] / V [inf.] / GP [+trăsătură]

a se crede; a se da drept: *Rusia se pretinde un apărător al creștinătății.*// *Ion se pretinde inteligent.*// *Societatea noastră se pretinde a avea valori democratice.*// *Acest partid se pretinde de dreapta.*//

IV.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt] / GV [(ca) să +fapt]

a necesita: *Întemeierea unei familii pretinde o mare responsabilitate.*// *Reușita afacerii pretinde ca totul să fie proiectat cât mai detaliat.*//

prevedea**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a deduce un fapt viitor: *Nimeni nu a prevăzut un preț atât de mare al petrolului.*// *Șoferul a prevăzut că i se va termina benzina în deșert.*//

b. a face o predicție (cuiva): *Profesorul i-a prevăzut acestui tânăr un viitor strălucit.*// *Un astrolog (i-)a prevăzut (vedetei) că își va găsi sufletul-pereche în noiembrie.*//

II.

1. GN [nom +text], 2. GN [ac +fapt] / GV [că / (ca) să +fapt]
a indica; a menționa: *Contractul prevede achiziția a șapte avioane de transport.// Legea prevede că MAE are atribuții privind organizarea secțiilor de votare în străinătate.// Un acord între guvern și sindicate prevede ca salariul minim pe economie să fie majorat.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp], 3. GP [cu]
a înzestra; a echipa: *Arhitectul a prevăzut casa cu trei lucarne.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +resursă], 3. GP [pentru]
a bugeta; a rezerva: *Conducerea Filarmonicii a prevăzut suma de 50.000 de lei pentru o tubă profesională.// Bucătarul a prevăzut câteva porții în plus (pentru oaspeți neașteptați).//*

primi**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [de la / din +sursă]
a lua sau a accepta ceea ce i se dă sau ajunge la sine: *Plantele primesc lumină de la soare.// Moda noului sezon a primit influențe din toate părțile lumii.// Ion și-a primit salariul.// Mașina asta nu primește motorină.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [în / la +organizație / +instituție / +activitate]
a accepta pe cineva să intre (ca membru, ca participant sau într-o clădire): *Conducerea a primit mulți securiști în asociație.// Sătenii l-au primit pe acest străin în comunitatea lor.// Comisia de examen nu l-a primit pe candidat la medicină.// Personalul navigant nu primește oameni beți în avion.// Colegii nu l-au primit și pe Ion la împărțea.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc],
4. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]
a întâmpina: *Președintele României îl primește pe omologul său bulgar (la aeroport / acolo) (în jurul orei 15 / azi).//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]
a consimți: *Sfântul Ioan Botezătorul a primit să-l boteze pe Fiul lui Dumnezeu.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [+mod] / GAdv [+mod] / GAdj [nom]

a manifesta o anumită atitudine față de: *Populația l-a primit pe noul președinte cu bucurie / bine / bucuroasă.*//

prinde

I.

1. GN [nom +animat / +sistem], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [de +parte], 4. (fac.) GP [+instrument]

a ține ceva pentru a-l putea deplasa: *Ion a prins plicul de un colț cu două degete.*// *Macaraua prinde balotul cu ajutorul unui cârlig.*// *Forcepsul prinde copilul de cap.*//

II.

1. GN [nom +animat / +sistem], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [de / la +parte], 4. (fac.) GP [+loc], 5. (fac.) GP [+instrument]

a. a ține ceva împiedicând să se (mai) miște: *Ion a prins o găină (de picior) (cu un laț).*// *Ușile metroului au prins un călător.*//

b. a fixa: *Maria a prins un calendar pe perete cu piuneze.*// *Această instalație prinde plăcuțele de înmatriculare (la colțuri) (de bandou) (în șuruburi).*// *Ion și-a prins o floare la pălărie.*//

c. a lega: *Copiii au prins un balon de lustră.*// *Maria și-a prins mijlocul cu un cordon.*//

III.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +parte], 3. GP [în / de / între / sub +loc]

a-și agăța involuntar; a-și bloca involuntar: *Vulpea și-a prins coada în gard.*// *Maria și-a prins rochia de / într-un cui.*// *Copilul și-a prins capul între gratiile ferestrei.*// *Mecanicul și-a prins piciorul sub roată.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [să]

a. a ajunge la ceva care pleacă, trece sau se termină; a apuca: *Călătorii aleargă ca să prindă trenul.*// *Maria prinde tot felul de oferte.*// *Ion a prins doar jumătate din spectacol.*//

b. a fi contemporan cu; a apuca: *Bunicii noștri au prins două războaie.*//

c. a-i permite timpul; a apuca: *Guvernul n-a mai prins să mărească impozitele.*//

V.

1. GN [nom +sistem / +animat], 2. GN [ac]

a capta; a percepe: *Antena prinde doar posturile de televiziune românești.*// *Camera de filmat prinde cea mai mică pată.*// *Copilul prinde și cel mai discret gest al mamei.*//

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac], 3. GP [în +artistic],

1. GN [nom +artistic], 2. GN [ac]

a reda: *Acest mare artist a prins în tablourile sale tragedia socială din 1907.*// *Simfonia aceasta prinde foarte bine atmosfera încărcată dinaintea furtunii.*//

VII.

1. GN [nom +eveniment], 2. GN [ac +persoană], 3. GAdj [ac] / GV [ger.] / GP [+trăsătură / +loc / timp] / GAdv [+loc / +timp]

a surprinde într-o anumită postură: *Ploaia i-a prins pe copii deja uzi / jucându-se / fără pelerine / pe câmp / afară.*// *Criza financiară a prins țara într-o relativă stabilitate.*// *Moartea tatălui l-a prins pe tânăr tocmai acum, când își dă examenul de bacalaureat.*//

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GAdj [ac] / GV [ger.] / GP [+trăsătură / +loc] / GAdv [+loc] / GV [că] / GV [unde / cum...]

a. a surprinde într-o anumită postură: *Ion a prins-o pe Maria deprimată / plângând / cu lacrimi în ochi / în cămară / înăuntru.*// *Poliția i-a prins pe hoți că / când operau.* //

b. a descoperi pe cineva cu o neregulă: *Inspectorul a prins firma cu lipsă în gestiune.*// *Profesorul i-a prins pe elevi că nu și-au făcut tema.*//

IX.

1. GN [nom], 2. GN [ac +trăsătură]

a căpăta o anumită trăsătură: *Hainele au prins miros de fum.*// *Rana a prins coajă.*// *Democrația a prins accente anarhice.*// *Ion a prins drag de Maria.*//

X.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [ac +animat]

a pune stăpânire; a cuprinde: *Pe mine m-a prins frigul.*//

XI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [în]

a cuprinde : *Ministerul a prins doar școlile primare în acest experiment.*// *Meșterul a prins și materialele în această socoteală.*//

XII.

V [se] 1. GN [nom +materie], 2. GP [de / pe / în +loc],

1. GN [nom +materie], 2. GP [de / pe / în +loc]

a se fixa (prin lipire sau impregnare): *Timbrul s-a prins în sfârșit de / pe scrisoare.// Acuarela nu (se) prinde pe hârtie lucioasă.// Fumul de țigară se prinde de / pe / în haine.//*

XIII.

V [se] 1. GN [nom], 2. GP [de +uman],

1. GN [nom], 2. GP [la / în +uman]

a fi asimilat (însușit, adoptat, crezut etc.): *Matematica se prinde mai repede de Ion, decât chimia.// Băutura nu se prinde de femei.// Muzica lui Chopin prinde mai mult la firile romantice.// Explicația asta a prins (în popor / la lume).//*

XIV.

1. GN [nom +ținută / +situație], 2. GN [ac +uman]

a i se potrivi: *Pe Maria o prinde noua tunsoare foarte bine.// Pe un rege nu-l prinde statul la coadă.//*

XV.

1. GN [nom +activitate], 2. GN [ac +uman]

a captiva: *Scrisul îl prinde atât de tare pe Ion, încât uită să mănânce.// Filmul a prins-o pe Maria.//*

XVI.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [în]

a face sau a deveni captiv: *Amarul odată ce te-a prins în ițele sale, nu te lasă.// Ion s-a prins în propriile minciuni.//*

XVII.

1. GN [nom], 2. V [să]

a începe: *O epidemie de iarnă a prins să bântuie prin oraș.//*

XVIII.

1. [nom +uman], 2. GN [ac +abilitate], 3. GP [de la / din +sursă]

a învăța (pe furis): *Maria a prins secretele bucătăriei de la bunica ei / din cărți.//*

XIX. V [se]

1. GN [nom +animat +plural / +obiect +plural], 2. GP [de +parte] / GP [de / între +reciproc], 3. (fac.) GP [+instrument]

a se înălțui: *Dansatorii se prind de mijloc.// Salvamontiștii s-au prins unii de alții cu frânghii.// Agrafele de birou s-au prins între ele.//*

XX. V [se]

1. GN [nom +animat / +obiect], 2. GP [de / în / între], 3. GP [+instrument]
 a se agăța; a se bloca: *Călătorul s-a prins de bară cu amândouă mâinile.// Elefanții se prind cu trompa de coada celui din față.// Zmeul s-a prins în copac / între crengi.//*

XXI. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de] / GV [că +fapt] / V [să] / GV [unde / cum... +informație]

a-și da seama: *Ion s-a prins de șiretlic.// Polițistul s-a prins că hoțul era încă în casă.// Ion s-a curentat fiindcă nu s-a prins să-și pună mănușile.// Până la urmă, mecanicul s-a prins de ce nu mergea mașina.//*

XXII. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în +activitate]

a intra ca participant: *Ion s-a prins în horă.// Concurente s-au prins în goana cumpărăturilor.//*

XXIII.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a accepta să facă ceva; a se angaja: *Eu mă prind să intru-n tabăra lor, pe sub nasul străjilor și-al iscoadelor de pază.//*

XXIV. V [se]

1. GN [nom +lichid]

a se încheaga: *S-a prins laptele.//*

Expresii:

a prinde pe cineva la mijloc = a pune într-o situație fără ieșire

a-l prinde pe Dumnezeu de picior = a avea o realizare deosebită

a prinde pe cineva cu minciuna = a descoperi că cineva a mințit

a prinde pe cineva cu ocaua mică = a descoperi că cineva înșală

a prinde de veste = a observa

a nu-l prinde pe cineva vremea în loc = a fi ocupat tot timpul

a prinde momentul / ocazia / prilejul = a nu lăsa să scape un moment

prielnic

a prinde rădăcini / rădăcină = a se fixa într-un loc

a prinde carne / seu = a se îngrășa

a prinde viață = **a.** a se înviora; **b.** a începe să fie pus în practică

a prinde inimă (sau la inimă) = a căpăta curaj

a se prinde (cu cineva) la vorbă = a începe să discute (cu cineva)

a prinde ceva în buget = a bugeta

a prinde pe cineva în mreje = a fermeca

privi**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +corp] / GP [+țintă] / GP [+direcție], 3. (fac.) GP [+instrument],

V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. (fac.) GN [ac +reciproc],

V [se] 1. GN [nom +animat], 2. GP [+instrument]

a-și fixa privirea pe ceva sau într-o direcție: *Ion privește tabloul.// Copiii priveau la televizor.// Maria privește pe fereastră (cu binoclul).// Tigrii se priveau (unul pe altul) drept în ochi.// Maimuța se privea în oglindă.//*

II. V [se]

1. GN [+persoană], 2. (fac.) GP [în +instrument]

a se autoexamina; a se regăsi: *Suntem ochii universului care se privește pe sine.// O națiune se privește pe sine însăși într-o lungă galerie de portrete din epocă în epocă.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [ca (fiind)] / GAdv [ca pe]

a (se) considera: *Populația își privea sărăcia ca fiind indusă de cauze obiective.// Recursul este privit ca nefondat.// Bărbatul își privea soția ca pe proprietatea lui absolută.// Martirul se privește pe sine ca fiind un salvator.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt], 3. GP [+mod] / GAdv [+mod]

a se raporta (într-un anumit fel): *Europa privește această migrație cu îngrijorare.// Maria privea situația foarte senin.//*

V. V [3]

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a se referi la...: *Acest principiu nu privește decât anumite acte europene.//*

VI. V [3]

1. GN [nom], 2. GN [ac +persoană]

a fi de interes sau de competența cuiva: *Grijile părinților nu-i priveau pe copii.//*

Expresii:

a nu privi ceva cu ochi buni = a dezaproba

în (ceea) ce privește... = în privința...; relativ la...

proceda

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GAdv [+mod] / GP [+mod], 3. (fac.) GP [în / la +situație] / GP [cu] / GV [când / dacă +situație] / GAdv [acum / aici]
 a acționa într-un anumit fel: *În această împrejurare, Ion a procedat corect.// Procedează după cum simți!!! Cum procedezi cu elevii recalcitranți?// Când/dacă ai produs un accident rutier se procedează potrivit legii.// La închiderea instalației se procedează în sens invers.// Acum / aici procedezi așa.//*

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GP [la +activitate]
 a începe o acțiune: *Curtea procedează la identificarea intimatului.//*

produce

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]
 a face să existe: *Firma aceasta produce pantofi.// Acest arbust produce un fel de alune.// Depozitele bancare produc o dobândă atractivă. //*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]
 a determina: *Retrogradarea echipei a produs mare mâhnire în rândul fanilor.//*

III. V [se]

1. GN [nom +eveniment], 2. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp] / GN [ac +timp], 3. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc]
 a avea loc: *Curând/ în două zile / anul ăsta se va produce un cutremur.// S-a produs un ambuteiaj în intersecție / acolo.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [+loc +artistic]
 a evolua într-o reprezentație artistică: *Viceprimarul de atunci s-a produs pe scenă împreună cu o formație locală.//*

Expresii:

a produce probe / dovezi = a arăta probe / dovezi

profita

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +persoană / +situație], 3. (fac.) GV [+scop] / GP [pentru / în +scop]

a trage folos: *Ion a profitat de părinții lui toată viața (pentru a trăi în huzur).// Ministrul a profitat de funcție în interes personal.// Hoțul a profitat de îmbulzeală ca să se facă nevăzut.//*

promite

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +rezultat] / V [să], 3. GN [dat +persoană] / GP [la / în fața +persoană]

a. a se angaja (adresându-se cuiva) că îi va da ceva: *Guvernul le-a promis muncitorilor lefuri mai mari.// Escrocul a promis la multă lume câștiguri atrăgătoare.//*

b. a face un angajament în interesul sau în fața cuiva: *Primarul a promis oamenilor / în fața mulțimii rezolvarea rapidă a situației.// Regizorul i-a promis tinerei actrițe că o va distribui în următorul film.// Copilul a promis să fie cuminte.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [+rezultat]

a îndreptăți anumite așteptări: *O muncă atât de asiduă promite un rezultat pe măsură.// Scăderea grăsimilor în acest mod promite perspective noi.//*

promova

I.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [în / la +funcție / +nivel]

a face să ajungă pe o poziție superioară: *Președintele editurii l-a promovat pe Ion în funcția de redactor-șef.// Șeful Statului Major l-a promovat pe Gheorghe Ionescu la gradul de general.// Acest antrenor a promovat echipa în liga superioară.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în / la +nivel]

a ajunge la un nivel superior: *Toți elevii au promovat în clasa a treia.// Ion Stan a promovat la națională.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +nivel] / GP [la +examen]

a trece cu succes o etapă de pregătire obligatorie: *Toți elevii au promovat clasa a doua.// Niciun arbitru teleormănean nu a promovat la concursurile organizate de Comisia Centrală a Arbitrilor.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc]

a susține prin manifestări publice: *Orice companie își promovează produsele.// Universitatea din Suceava și-a promovat oferta educațională în Republica Moldova.// Primăria Capitalei și-a promovat proiectele de infrastructură la Expo Real München.//*

propune**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [(ca) să +rezultat], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a-și spune părerea în vederea luării unei decizii: *Guvernul a propus menținerea cotei unice.// Părinții (i-)au propus (directoarei) ca toți elevii să poarte uniforme.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GN [ac] / GV [să]

a-i recomanda (cuiva); a îndemna: *Agenția de turism mi-a propus o excursie în Creta.// Ion i-a propus prietenului său să vină și el la petrecere.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [pentru / în / la +funcție / +activitate] / GP [ca / drept] / GV [să / ca să]

a-l recomanda (pe cineva): *Premierul l-a propus pe prietenul său pentru / în / la funcția de ministru al finanțelor.// Mai mulți colegi au propus-o pe Maria ca / drept șef de clasă.// Sindicatul a propus două persoane să / ca să îl reprezinte la guvern.// Finlanda a propus o formație rock pentru Eurovision.//*

IV. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să] / GV [(ca) să +rezultat]

a lua o hotărâre: *Ion și-a propus să depășească recordul mondial la sărituri.// Guvernul și-a propus ca toate autostrăzile să fie terminate în mandatul său.//*

proteja**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [de / împotriva / contra], 4. (fac.) GP [cu / prin +instrument / +mod] / V [ger.],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac], 3. GP [de / contra / împotriva]
a (se) feri: *Oamenii își protejează pielea de radiațiile solare (cu creme de plajă).// Cremele de plajă protejează pielea împotriva / contra radiațiilor solare.// Ariciul se protejează împotriva atacatorilor prin ghimpi / făcându-se ghem.//*

II.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac]

a. a ocroti: *Orice mamă își protejează puii.// România nu și-a protejat interesele.//*

b. a favoriza: *Directorul o protejează pe Maria.//*

protesta

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [față de / împotriva / la +fapt], 3. (fac.) GP [+loc], 4. (fac.) GP [+timp], 5. (fac.) GP [+mod] / V [ger.]

a-și manifesta nemulțumirea (prin miting sau marș): *Peste 700 de persoane au protestat, sâmbătă, în centrul Brașovului, față de tăierile ilegale de păduri.// Galeria Petrolului a protestat împotriva conducerii clubului, în timpul derby-ului cu Steaua.// Un jucător a protestat la un penalty primit de propria echipa!// Reclamantul a protestat prin greva foamei în fața Ministerului Sănătății.// Un bărbat a protestat, marți, în fața sediului DNA, legându-se cu un lanț de grilajul unei ferestre.//*

proveni

I.

1. GN [nom], 2. GP [din +sursă]

a avea ca origine; a rezulta din: *Ion provine dintr-o familie săracă.// Mare parte din avere provine din afaceri ilegale. //*

provoca

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [la] / GV [să]
a ațâța (să facă ceva): *Paul l-a provocat pe Alex Velea la un concurs de flotări.// Satan l-a provocat pe Isus să transforme niște pietre în pâini.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a face să se producă: *Seceta excesivă provoacă incendii.//*

pune**I.**

1. GN [nom +persoană / +animat / +sistem], 2. GN [ac +corp] / V [se], 3. GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [+poziție] / GAdv [+mod]

a. a (se) plasa într-un loc: *Primăria a pus semafoare în intersecțiile mari.// Pisica și-a pus puii la adăpost.// Găina s-a pus pe cuibar.// Computerul pune automat liniuțe de despărțire în silabe la capăt de rând.// Maria a pus tabloul acolo.//*

b. a (se) așeza într-o anumită poziție: *Ion s-a pus în genunchi (în fața fetii).// Aparatul a pus etichetele invers (pe sticle).// Tenismenul își pune mereu sticlele de apă una lângă cealaltă.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +animat] / V [își], 3. GN [ac +obiect], 4. (fac.) GP [+poziție] / GAdv [+mod]

a(-și) așeza pe corp; a (se) îmbrăca sau a (se) încălța: *Ion i-a pus câinelui lesa.// Copilul și-a pus pantofii (cu stângul în dreptul / invers).//*

III.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. GV [la sup.] / GV [să]

a așeza (unde) cu un anumit scop: *Maria a pus rufele la uscat / să se usuce.// Brutarul a pus pâinea la dospit / să dospească.// Organizația neofascistă și-a pus însemnele la vedere.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GN [ac +funcție] / GP [la / în / pe +funcție] / GP [ca +funcție], 4. (fac.) GP [la / în +instituție]

a așeza pe un post: *Ion l-a pus pe Gheorghe paznic la oi.// Reprezentanții din teritoriu l-au pus pe Ionescu la șefia partidului.// Primarul și-a pus cumnatul în funcția / pe postul de director general al companiei.// Copos a pus la departamentul de Marketing ca director un ultras forumist.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [în / la / cu]

a repartiza: *Comisia de examen l-a pus pe băiat în grupa de vioară / la canto.// Profesoara l-a pus pe Ion cu Maria la dansul de salsa.//*

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [+informație],

1. GN [ac +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GN [ac +informație]

a trece într-o listă anumite date; a înregistra: *Șeful secției l-a pus pe Ion cu 12 zile de concediu.// Profesoara i-a pus elevului nota zece.//*

VII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană] / V [își], 3. GN [ac +abstract], 4. (fac.) GP [+instrument]

a expune; a prezenta: *Presa i-a pus președintelui o întrebare / problemă / condiție delicată.*// *Tinerii și-au pus un film (la video).*//

VIII.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [în]

a face să ajungă într-o anumită situație: *Reporterul l-a pus pe invitat în dificultate.*// *Măsurile luate au pus politica de guvernare într-o lumină mai bună.*// *Grindina pune în primejdie recolta.*//

IX.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+dată] / GN [ac +timp] / GAdv [+timp], 4. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a stabili: *Premierul actual a pus taxa pe stâlp.*// *Doctorul a pus un diagnostic corect.*// *Executorul le-a pus un termen de o lună pentru eliberarea imobilului.*// *Decanatul a pus examenul de licență pe data de 2 iulie / marți / mâine în amfiteatrul mare / tot acolo.*//

X.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +animat], 3. GV [să] / GV [la sup.]

a face să acționeze: *Profesorul a pus elevul să citească tema.*// *Dresoarea a pus câinii la sărit coarda.*//

XI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sistem], 3. GP [+poziție] / GV [să]

a seta: *Menajera a pus mașina de spălat pe programul de bumbac.*// *Ion și-a pus ceasul să sune.*//

XII.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a pregăti: *Tocmai am pus de ceai.*// *Băieții au pus de un fotbal.*//

XIII. V [se]

1. GN [nom +pulbere], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a se depune: *S-a pus praf pe mobilă / acolo.*// *S-a pus un strat de zăpadă.*//

XIV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [pe sup.] / GP [pe]

a începe; a se apuca de: *Copilul s-a pus pe strănutat.*// *Guvernul s-a pus pe treabă / glume.*//

XV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană]

a se măsura; a se contra: *Nu te pune cu mine!!! Băiatul s-a pus cu cei mai mari ca el și a încasat-o.//*

Expresii:

a pune ceva în balanță / cumpănă = a cumpăni, a chibzui, a compara în vederea unei decizii

a pune gura pe ceva = a gusta sau a mânca (ceva)

a pune ochii pe cineva / ceva = a remarca, a dori să obțină

a pune piciorul undeva = a ajunge undeva

a pune ochii / privirea / nasul / capul în pământ = a avea o atitudine de rușine, umilință sau servilism

a pune umărul la... = a-și aduce contribuția la o acțiune

a pune osul (la treabă) = a munci din greu

a-și pune ceva în gând / cap / minte (sau de gând) = a avea intenția de a...

a pune o vorbă (bună) (sau un cuvânt (bun)) pentru cineva / ceva = a interveni în favoarea cuiva / a ceva

a-i pune cuiva coarne = a înșela în calitate de soț

unde (mai) pui că... = fără a mai socoti că...; presupunând, considerând că...

a pune paie pe / peste foc = a contribui la înrăutățirea unei situații grave

a pune pe cineva jos = a trânti pe cineva la pământ.

a pune cuiva ceva la picioare = a oferi cuiva ceva util, valoros

a pune pe cineva la zid = **a.** a împușca; **b.** a blama.

a-și pune capul / gâtul (la mijloc) pentru cineva / ceva = a garanta pentru cineva sau ceva

a pune ceva pe hârtie = a însemna, a nota

a pune o melodie pe note = a transpune o melodie pe note muzicale

a pune un subiect pe tapet = a aduce un anumit subiect în discuție

a se pune bine cu cineva (sau pe lângă cineva) = a se face plăcut cuiva în mod interesat

a pune (cuiva) în vedere că / (ca) să... = a atrage (cuiva) atenția

a pune pe cineva în pâine = a angaja

a pune pe cineva pe liber = a concedia

a pune ceva în scenă = a regiza

a pune ceva deoparte = **a.** a economisi; a strânge; **b.** a rezerva pentru cineva

a pune preț pe... = a considera valoros sau important

a se pune în calea (sau de-a curmezișul) cuiva = a împiedica pe cineva să acționeze

a pune pe cineva de față (sau față în față) (cu...) = a compara; a confrunța

a se pune cu gura pe cineva = a bate la cap

a pune pe cineva pe gânduri = a îngrijora

- a pune pe cineva pe jar* = a face pe cineva să se agite sau să se îngrijoreze
a pune bazele a ceva = a întemeia
a pune stavilă la ceva = a stăvili
a-și pune nădejdea / speranța / credința în cineva / ceva = a se încrede în ajutorul cuiva sau a ceva
a pune accentul pe... = a sublinia, a da însemnătate
a pune temei pe... = a se bizui, a se întemeia
a pune vina pe cineva / ceva = a învinui (pe nedrept)
a pune cuiva nume / poreclă = a numi, a porecli
a pune ceva în evidență = a evidenția
a pune ceva la îndoială = a se îndoii, a nu avea încredere
a pune ceva în valoare = a valorifica
a pune ceva la socoteală = a lua în calcul
a pune ceva în loc = a înlocui
a-și pune semnătura (pe...) = a semna
a pune ceva în / pe seama (sau la activul) cuiva / a ceva = a atribui (pe nedrept)
a pune pariu = a paria
a pune pe cineva la încercare = a testa
a pune pe cineva pe drum / drumuri = a face pe cineva să umble mult
a pune ceva în mișcare = a face să funcționeze
a pune capăt la ceva = a face să înceteze

purta

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+parte / +instrument], 4. (fac.) GP [+țintă / +cale],

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+țintă / +cale]

a. a duce; a căra: *Gimnasta româncă a purtat flacăra olimpică.// Suporterii entuziasmați și-au purtat pe brațe eroul până la podium.// Femeia purta un copil în pânțele / într-un portbebe.// Valurile au purtat sticla spre țarm.// Vântul poartă fulgii de pădăie prin aer.//*

b. a susține: *Capătul scurt al bârnei cumpenei poartă o greutate, drept contragreutate la pârghie.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +ținută / +obiect]

a. a fi îmbrăcat / încălțat / împodobit cu: *Maria poartă fuste scurte.//*

b. a avea asupra sa: *Polițiștii poartă pistol.// Mirele a purtat o cameră*

spion la propria nuntă.//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +ținută / +obiect], 3. GN [ac] / GAdj [ac] / GP [+mod] / GV [ger.] / GV [part.]

a-și aranja / pune ceva într-un anumit fel: *Maria își poartă părul coc / liber / pe spate / fluturând / strâns în coadă.*// *Ion își poartă eșarfa legată englezește.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [cu / împotriva / pentru]

a duce o luptă (fizică, morală sau ideatică): *Domnul a purtat o luptă cu otomanii la Schela Ciobanului (Bechet).*// *SUA au purtat o adevărată cruciadă împotriva terorismului.* // *Guvernul poartă o campanie energetică pentru încurajarea nașterilor.*//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text], 3. GP [cu +persoană],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GN [ac +text]

a întreține un dialog: *Premierul român a purtat o scurtă convorbire telefonică cu omologul său maghiar.*// *Cei doi au purtat o corespondență de dragoste.*//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +sentiment], 3. GN [dat +persoană] / GP [pentru]

a avea un anumit sentiment (pentru cineva): *Maria s-a îmbolnăvit de la răutatea pe care a purtat-o toată viața.*// *Ion îi poartă Mariei o grijă / dragoste / simpatie / recunoștință / ură / pică / dușmănie nemărturisită.*// *Ion nu poartă pic de simpatie pentru nimeni.*// *Oamenii purtau pe chip o expresie de nedumerire.*//

VII.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [+loc]

a. a face să meargă dintr-un loc în altul: *Multe ei suferințe au purtat-o pe la doctori toată viața.*// *Picioarele ei pistruiate au purtat-o în salturi peste nisip.*// *Ion și-a purtat vecinul prin tribunale.*//

b. a însoți; a conduce: *Frazele îl purtau pe cititor înapoi la primele file ale istoriei omenirii.*// *Ultimele tale idei m-au purtat pe culmea fericirii.*//

VIII.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a avea; a conține; a ascunde: *Steagul poartă cele trei culori și acvila cu scutul pe care sunt reunite simbolurile Țării Românești și Moldovei.*//

Șobolanii poartă tot felul de microbi.// Asasinarea politicianului poartă semnele unui omor la comandă.//

IX. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GAdv [+mod] / GP [ca] / GP [+mod], 3. (fac.) GP [cu / față de]

a se comporta: *În situația asta, Maria s-a purtat prosteste / fără tact.// Ion se poartă bine (cu / față de sora lui)//*

Expresii:

a purta pe cineva *pe palme* (sau *ca-n palme*) = a arăta cuiva o grijă deosebită

a purta pe cineva *pe degete* = a dispune de cineva după bunul plac

a purta vorbe / minciuni = a bârfi

a purta pe cineva *cu vorba* = a promite în zadar; a trăgăna

a purta doliu = a avea la îmbrăcăminte însemne de doliu

a purta de grijă cuiva = a îngriji

a purta răspunderea = a fi răspunzător

a purta vina = a fi vinovat; a fi cauza

a purta pe cineva *pe drumuri* = a face să meargă de colo-colo fără rost
se poartă un anumit lucru = e la modă

a purta amintirea cuiva / a ceva = a aminti de

a purta pe cineva *cu gândul la...* = a face să se gândească la...

a purta un nume / o denumire = a se numi

a purta un titlu = a avea un titlu

a purta o funcție = a avea o funcție

putea

I.

1. GN [nom +persoană / +viu], 2. V [să] / V [inf.] / GN [ac +nedefinit]

a fi capabil: *Guvernul poate să ia măsuri concrete.// Gândacii pot rezista unui cataclism.// Un om disperat poate orice / multe / totul / asta.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să] / V [inf.]

a avea voie: *Orice absolvent de liceu se poate înscrie la facultate.// Sindicatele pot manifesta pașnic.//*

III.

1. GN [nom], 2. V [să] / V [inf.]

a fi posibil: *Culorile pot să influențeze starea de spirit.// Trenul poate pleca din clipă-n clipă.//*

IV. V [nu mai]

1. GN [nom +uman], 2. GP [de +senzație]

a fi copleșit: *Ion nu mai poate de dorul Mariei.*//

Expresii:

cum pot / poți / poate... = pe măsura posibilităților

cât / ce îi poate cuiva *capul / pielea / jocul* = cât (sau ce) este în stare să facă cineva

nu mai pot eu (sau nu mai poți tu etc.) de... = nu îmi / îți / ... pasă

se (prea) poate (să...) = este (foarte) posibil (să...)

peste poate = cu neputință, imposibil

fără doar și poate = sigur

raporta**I.**

1. GN [nom +persoană / +abstract], 2. GN [ac], 3. GP [la],

1. GN [nom +persoană / +abstract], 2. GN [ac +plural], 3. GP [la +reciproc]

a pune în legătură; a compara: *Oamenii își raportează ideile lor fie la ideile altor oameni, fie la realitatea exterioară.*// *Istorisirea raportează aceste imagini una la alta.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană / +abstract], 2. GP [la],

1. GN [nom +persoană +plural], 2. GP [la +reciproc]

a. a lua ca referință: *Individul se raportează doar la propriile valori.*// *Soții se raportează unul la altul.*//

b. a se referi: *Fiecare viziune se raportează la climatul contemporan și la așteptările epocii noastre.*//

III. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la], 3. GP [+mod] / GAdv [+mod]

a avea o anumită atitudine: *Consumatorul s-a raportat la oferta de produse într-un mod pozitiv.*// *Președintele s-a raportat la problema Libiei așa cum l-a dus capul.*//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație], 3. GP [la +autoritate] / GN [dat +persoană]

a informa într-un raport: *Coreea de Sud a raportat primul deces provocat de virusul MERS.*// *Sony a raportat pierderi nete de 1,2 miliarde de dolari.*// *Madonna nu a raportat la Poliție (faptul) că a fost violată în anii*

'80.// *Salvamontiştii au raportat autorităţilor competente unde se afla avionul prăbuşit.*//

rata

I.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +eveniment]

a nu ajunge (la timp): *Maria a ratat simpozionul de anul acesta.*// *Ion a ratat începutul spectacolului.*//

II.

1. GN [nom +personă / +obiect], 2. GN [ac +ţintă] / V [să]

a nu atinge un obiectiv; a da greş: *Jucătorul a ratat penalty-ul.*// *Statul a ratat şansa de a introduce operele lui Constantin Brâncuşi în patrimoniul mondial.*// *Glonşul a ratat ţinta iniţială.*// *Autorul articolului a ratat să ne dea o informaţie absolut necesară.*//

III. V [se]

1. GN [nom +uman]

a nu reuşi pe măsura capacităţii: *Tânărul jucător s-a ratat complet după plecarea sa de la Steaua.*//

rămâne

I.

1. GN [nom +animat], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) V [(ca) să]

a nu pleca : *Copilul a rămas pe bancă / acolo.*// *Profesoara a rămas (la şcoală) (ca) să încheie mediile.*//

II.

1. GN [nom +corp], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a fi lăsat undeva: *O valiză a rămas în taxi.*// *Biserica a rămas pe stânga.*//

III.

1. GN [nom +materie], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a continua să existe: *A rămas miros de ţigară în cameră / aici.*// *A mai rămas puţină dulceaţă în borcan.*//

IV.

1. GN [nom], 2. V [part.] / GAdj [nom] / GN [nom] / GP [] / V [ger.] / V [de sup.] / GAdv []

a continua / a ajunge să fie (într-o anumită stare): *Zmeul a rămas agăţat în crengi.*// *Societatea civilă a rămas vigilentă.*// *Maria a rămas fată*

bătrână.// Problema a rămas fără soluție.// Ședința a rămas la ora trei.// Ion a rămas gândindu-se la iubita lui toată viața.// Un lucru tot a mai rămas de rezolvat.// Ion a rămas jos, pe peron.//

V. V [3sg.]

1. GV [(ca) să +eveniment],

1. GN [dat], 2. V [să]

a mai fi de făcut; a mai avea de făcut: *A rămas ca Maria să spele geamurile.// Mariei i-a rămas să spele geamurile.//*

Expresii:

a-i rămâne cuiva *inima / ochii la ...* = a-i plăcea cuiva foarte mult ceva (sau cineva)

a-i rămâne cuiva *ceva / cineva la inimă* = a-i plăcea cuiva foarte mult ceva (sau cineva)

Să rămână între noi! = Să nu mai spui la nimeni!

a rămâne în urmă = **a.** a fi depășit; **b.** (despre ceas) a indica timpul cu întârziere

a rămâne pe drumuri = a-și pierde mijloacele de subzistență

a rămâne numai cu... = a nu mai avea decât...

a rămâne pe gânduri = a reflecta

a rămâne baltă = a fi întrerupt, neterminat, nerezolvat.

a rămâne pe mâna cuiva = a ajunge, a fi la cheremul cuiva

a rămâne de rușine = a se face de răs

a rămâne grea = a fi însărcinată

a rămâne înțeleși = a ajunge la un acord

a rămâne ca în tren = a nu se ajunge la o înțelegere

a rămâne (tot) pe a cuiva = a se hotărî un lucru doar după voința cuiva

Cum rămâne (cu)...? = Ce se întâmplă (cu)...?

a rămâne cu zile = a scăpa cu viață

a rămâne pentru altă dată = a se amâna pentru o dată ulterioară

răspunde

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la +text], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [în fața +persoană], 4. (fac.) GV [(că) +text] / GN [ac +nedefinit],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +text]

a exprima un răspuns la o solicitare; a da o replică: *Secretara răspunde de obicei la telefon.// La această întrebare, președintele i-a răspuns moderatorului că trebuie să mai reflecteze.// O să vezi, a răspuns el*

zâmbind.// Candidatul răspunde la două subiecte în fața unei comisii.// Primăria nu a răspuns nimic la criticile aduse.// Ion a răspuns unui simplu mesaj pe Twitter, ceea ce i-a schimbat viața.//

II.

1. GN [nom], 2. GP [la +stimul] / GN [dat +stimul]

a reacționa: Mușchii răspund la comenzi / comenzilor.// Populația a răspuns cu prudență la îmbunătățirea condițiilor de creditare.// Doctorul nu a răspuns sentimentelor pacientei.//

III.

1. GN [nom], 2. GN [dat]

a corespunde; a satisface: Soluția găsită nu răspunde nevoilor populației.// Câștigurile au răspuns din plin așteptărilor.// Grecia a răspuns într-o manieră satisfăcătoare la exigențele zonei euro.//

IV.

1. GN [nom +fapt / +text], 2. GP [la] / GN [dat]

a constitui o explicație: Descoperirile arheologice recente răspund la ipoteza că au existat și aici așezări omenești.// Această lucrare răspunde problemelor ridicate de teoria evoluționismului.//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de]

a avea în grijă: Compartimentul Resurse umane răspunde de angajări.//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pentru]

a da socoteală pentru: Părinții răspund pentru copiii lor minori.// Cine răspunde pentru pagubele create?//

realiza**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a. *a face să devină real: O echipă de studenți germani a realizat cea mai rapidă mașină electrică din lume.// Actualul guvern a realizat reforme importante.//*

b. *a obține un venit: Firma a realizat un profit de milioane de lei.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GN [ac +fapt]

a-și da seama; a înțelege: Regele a realizat că războiul bătea la ușă.// Femeia a realizat ipocrizia replicilor lui.//

III. V [se]

1. GN [+uman]

a se împlini profesional: *Fiul lui s-a realizat (în domeniul muzical).//*

reclama**I.**

1. GN [+persoană], 2. GV [că +fapt] / GN [ac +fapt], 3. (fac.) GP [la +autoritate],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [că] / GP [pentru] / GV [fiindcă / pentru că +fapt], 4. GP [la +autoritate]

a face o sesizare: *Fostul primar a reclamat la CEDO că i s-au încălcat drepturile.// Un tânăr a reclamat un polițist că l-a agresat sexual / pentru agresiune sexuală.// Un tânăr a reclamat la OPC un salon de masaj erotic fiindcă / pentru că masajul plătit a durat mult mai puțin.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +fapt]

a necesita; a impune: *Deprecierea calității învățământului reclamă o intervenție rapidă în adaptarea acestuia la realitățile economiei.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +drept]

a revendica: *Beijingul a reclamat proprietatea asupra acestor insule.//*

recomanda**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat +persoană], 3. GV [să] / GN [ac],

1. GN [nom +autoritate], 2. GV [(ca) să +rezultat]

a îndemna (să facă ceva): *Doctorul i-a recomandat pacientului să stea o vreme la munte.// Părinții le recomandă adesea copiilor mai multă răbdare.// Ministerul Afacerilor Externe recomandă ca turiștii să ia suficient numerar când călătoresc în Grecia.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat +persoană], 4. (fac.) GP [pentru]

a prezenta în mod favorabil sau potrivit pentru: *Ion i-a recomandat Mariei un roman de Tolstoi. // Prietena mea mi-a recomandat-o pe cumnata ei pentru menaj.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GN [dat +uman]

a face cunoștință: *O prietenă mi l-a recomandat pe soțul meu.*//

IV. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [dat +uman], 3. (fac.) GP [drept +nume / +funcție] / GN [nom +nume]

a-și face cunoscută identitatea: *Bărbatul i s-a recomandat barmanului (drept dl Ionescu / polițist).*// *Tânăra s-a recomandat Maria Filoti.*//

recunoaște

I.

1. GN [nom +animat / +sistem], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [drept / ca fiind],

1. GN [nom +animat / +sistem], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [în],

1. GN [nom +animat / +sistem], 2. GN [ac], 3. GP [după +trăsătură]

a identifica: *Copilul a recunoscut mărul din desen.*// *Această aplicație deschide automat ușa dacă îți recunoaște figura.*// *Animalele nu se recunosc în oglindă.*// *Bătrâna a recunoscut persoana care a intrat drept / ca fiind fiica ei.*// *Bătrâna și-a recunoscut fiica în persoana care tocmai a intrat.*// *El se recunoaște în fiul său.*// *Seismograful recunoaște în semnalele înregistrate iminența unui cutremur.*// *Sistemul de securitate te recunoaște după amprenta oculară.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GN [ac +fapt],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [drept / ca (fiind) / de]

a admite; a accepta: *Comisia a recunoscut că textul trebuie revizuit.*// *Doar creștinii recunosc filiația divină a lui Isus.*// *Ucraina a recunoscut încălcătura convoiului din Rusia drept / ca ajutor umanitar.*// *Bărbatul l-a recunoscut pe Ion (de fiu).*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [unde / cum... +fapt]

a mărturisi: *Antonescu a recunoscut de ce a renunțat la șefia PNL.*//

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GAdj [nom]

a se considera: *Germania s-a recunoscut învinsă.*//

recupera**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac] / GP [din], 3. (fac.) GP [+sursă]

a. a obține (din nou) ceva pierdut sau înstrăinat: *Polițiștii au recuperat 21 de biciclete de la un hoț.// Cei vechi și-au recuperat partidul.// Acest program poate recupera datele șterse.//*

b. a face să dispară sau să se micșoreze un decalaj: *Indicii Bursei au recuperat integral scăderile din lunile mai și iunie.// Echipa a recuperat din deficitul de pregătire fizică și tactică.//*

c. a colecta și refolosi anumite resurse: *Acest sistem de ventilație recuperează căldura.//*

II. V [se]

1. GN [nom +uman]

a-și recăpăta sănătatea sau condiția fizică: *Tatăl artei se recuperează cu greu în urma unui infarct.//*

recurge**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la], 3. (fac.) GP [pentru +scop] / GV [+scop]

a se folosi de; a aplica: *Societatea Apă Canal a recurs la măsuri extreme.// Un tânăr a recurs la un gest inedit pentru a-și demonstra dragostea.// Ca să obțină aceste date, jurnalistul a recurs la o metodă foarte simplă.//*

referi**I. V [se]**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GP [la]

a. a viza; a face aluzie: *Mircea Geoană, când a vorbit despre colectarea "dezastruoasă" a taxelor, s-a referit la președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF).//*

b. a vorbi despre: *În discurs, șeful județului s-a referit la autostradă.// Romanul se referă la viața în ținuturile înghețate.//*

reflecta**I.**

1. GN [nom +corp], 2. GN [ac +radiații / +luminos],

V [se] 1. GN [nom +radiații / +luminos], 2. GP [în / pe]
a(-și) răsfrânge direcția de propagare: *Marea reflectă lumina lunii.// Luna se reflectă în / pe mare.//*

II.

V [se] 1. GN [nom +fapt], 2. GP [în / pe],
1. GN [nom], 2. GN [ac +fapt]
a deveni / face vizibil; a (se) oglindi: *Reducerea TVA la alimente se reflectă în preț.// Rezultatele slabe ale elevilor se reflectă pe piața muncii.// Prețul reflectă reducerea TVA-ului.//¹*

reflecta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la / asupra +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]
a gândi profund; a medita la: *Ghiță reflectează la demisia din Comisia SRI.// Acest filozof reflectează asupra problemelor vieții.// Vaticanul reflectează cum trebuie să arate formarea vocațională în epoca modernă. //²*

refuza**I.**

1. GN [+animat], 2. GN [ac] / V [să],
1. GN [+persoană], 2. GN [ac] / V [să] / GV [(ca) să +fapt]
a nu primi respingând; a nu vrea; a nu da curs unei propuneri: *De două zile, câinele meu refuză mâncarea / să mănânce.// UNPR Călărași a refuzat propunerea primăriei pentru sediul din Tudor Vladimirescu 59.// Australia a refuzat să-și cazeze sportivii în Satul Olimpic din Rio, din cauza condițiilor din apartamente.// Un primar a refuzat ca un copil rom să fie îngropat în orașul său.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]
a-i respinge cuiva o cerere sau o ofertă: *Taromul l-a refuzat pe președintele Klaus Iohannis și nu îi dă avionul cerut.// Elevul i-a oferit profesoarei o bomboană, dar l-a refuzat.//*

regreta**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt] / GN [ac +fapt]

a-i părea rău; a avea remușcări: *Guvernul regretă că acțiunile sale nu sunt susținute politic.*// *Maria a regretat că nu-și ținuse gura.*// *Acest gest însă nu l-am regretat niciodată.*//

reieși

I. V [3]

1. GN [nom +fapt] / GV [că +fapt], 2. GP [din / în urma +fapt]
a apărea ca o consecință logică; a rezulta: *Creșterea economică nu reiese clar din datele prezentate.*// *Din datele adunate de anchetatori a reieșit că fetița obișnuia să meargă la scăldat în zona respectivă.*// *În urma controalelor de specialitate a reieșit că femeia era însărcinată.*//

relata

I.

1. GN [+persoană / +text], 2. GN [ac +eveniment / +fapt] / GP [despre] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt], 3. (fac.) GN [dat +persoană]
a prezenta în detaliu; a informa: *Martorul a relatat exact (poliției) evenimentul rutier.*// *Manuscrisul relatează o serie de aspecte din copilăria scriitorului.*// *Presa internațională a relatat despre teroarea din 13-15 iunie 1990.*// *Reuters a relatat (faptul) că aproximativ 10.000 de copii nedoriți sunt abandonați an de an, în China.*// *Soțul i-a relatat soției lui unde a fost și ce a făcut.*//

releva

I.

1. GN [nom +persoană / +text / +fapt], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]
a evidenția: *Comisia a relevat buna organizare a alegerilor locale.*// *Legea relevă principalele obiective ale politicii agricole.*// *Ancheta internă a relevat că ușile camerelor nu au fost forțate.*// *Acest test a relevat unde mai este de lucrat.*//

relua

I.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +activitate / +stare], 3. (fac.)

GP [de la]

a continua după o întrerupere; a începe din nou: *Echipa și-a reluat antrenamentele.*// *Victima si-a reluat starea de nervozitate.*// *Aplicația reia melodia (de la marcaj).*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +poziție / +funcție]

a ocupa din nou : *În același an, George al II-lea și-a reluat tronul.*// *Constanța și-a reluat poziția de lider în Liga Națională.*// *Stan și-a reluat postul de prefect.*//

remarca

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt] / GV [- +text]

a. a observa: *Detectivul a remarcat ghetele murdare de noroi ale bărbatului.*// *Maria a remarcat că soțul ei era abătut.*// *Primarul nu a remarcat unde este problema.*//

b. a evidenția printr-o remarcă: *În discursul său, președintele a remarcat progresele înregistrate de Serviciul Român de Informații.*// *Poate că s-a îndrăgostit și de tine, a remarcat el în glumă.*//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [prin]

a ieși în evidență: *Un elev orădean s-a remarcat la o competiție internațională.*// *Actualul guvern se remarcă prin numeroasele sale ezitări.*//

repara

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp]

a reduce în stare bună: *Ion a reparat televizorul.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +negativ]

a îndrepta; a compensa: *Ion și-a reparat greșeala.*// *Jerifa armatei noastre glorioase a reparat rușinea pe care ne-au adus-o cârmuitorii.*//

repetă**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +activitate]

a face sau a executa din nou: *Elena Udrea a repetat gestul și în Senat.// Programul repetă la înfinit doar câteva instrucțiuni.// Guvernul a repetat aceeași greșeală.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +text] / GV [că +opinie / +fapt] / GV [unde / cum... +informație] / GV [- +text], 3. (fac.) GN [dat +uman],

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +uman], 3. GV [să]

a spune din nou: *Vladimir Putin a repetat că anexarea Crimeei este unul dintre marile succese ale Rusiei.// Albeanu (ne-)a repetat cum l-a omorât pe colegul său de pahar.// Capitolul șase repetă unele idei formulate anterior.// Poftim? a repetat el.// Medicul i-a repetat asistentei să aducă un scaun rulant.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman] / V [se]

a spune din nou ce a mai spus cineva: *Caragiale l-a repetat pe unul din generalii lui Alexandru Macedon: "Tubesc trădarea, dar urâsc trădătorii!"// Îmi cer scuze că mă repet!!*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +text / +activitate]

a reciti un text sau a exersa cu scopul învățării: *Actorul își repetă rolul.// Gimnasta își repetă exercițiul la bărnă.//*

V. V [se]

1. GN [nom]

a se întâmpla sau a apărea din nou: *Manifestările anticomuniste din București s-au repetat, o lună mai târziu, în Brașov. // La loto, numerele extrase nu se repetă.// În acest cuvânt nu se repetă nicio literă.//*

repezi**I. V [se]**

1. GN [nom +animat], 2. GP [(până) la / în / spre]

a. a se îndrepta în grabă: *Cerșetorul s-a repezit la / spre mâncare.// Ion s-a repezit (până) la farmacie.// Copiii s-au repezit în casă.//*

b. a ataca: *Proprietarul s-a repezit la hoț.// Câinii se reped la mașini.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a. a se grăbi să facă ceva: *Femeia s-a repezit să deschidă ușa.*//

b. a se pripri: *Elevii se reped să răspundă.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]

a se răsti la: *Ion l-a repezit pe bătrân.*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +lovitură], 3. GN [dat +animat]

a aplica cu violență o lovitură : *În film părea că politicianul i-a repezit un pumn în gură unui copilăș.*//

V.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman] / V [se], 3. GP [(până) la]

a face să ajungă în grabă undeva: *Maria și-a repezit băiatul (până) la băcănie.*// *Femeia s-a repezit până la părintele duhovnic, să aducă o cruce.*//

reprezenta

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [pentru +persoană]

a. a constitui: *Statul Islamic reprezintă o amenințare mai mare decât al-Qaida.*// *Solidaritatea reprezintă adevărata forță a Clujului.*// *Dintotdeauna poezia a reprezentat o problemă pentru elevi.*//

b. a simboliza: *Monumentul reprezintă înălțarea la cer a eroilor Revoluției din 1989.*// *Casa Regală nu mai reprezintă nimic pentru România.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [la / în] / GAdv [+loc]

a acționa în numele cuiva: *Muzeul ASTRA a reprezentat România la Târgul Internațional al Meșteșugurilor Tradiționale de la Gabrovo, Bulgaria.*// *Pe fostul procuror l-a reprezentat în instanță unul dintre cei mai scumpi avocați.*// *Unde a reprezentat cântăreața asta România?!*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GAdj [ac] / GP [+trăsătură] / GV [ger.] / GV [part.] / GP [ca],

V [își] 1. GN [nom +uman], 2. GN [ac], 3. GAdj [ac] / GP [+trăsătură] / GV [ger.] / GV [part.] / GP [ca]

a(-și) imagina: *Editura l-a reprezentat pe profetul Mahomed sub formă de câine.// Copilul și-a reprezentat mama, în desen, înaltă și slabă / stând la masă / așezată pe un scaun / cu o coroană pe cap.// Mulți copii și-l reprezintă pe Dumnezeu ca un bătrân cu barbă lungă.//*

respecta

I.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac]

a. a ține seamă de (o prevedere sau ceva important pentru altul): *Germania nu a respectat tratatul de pace.// Statul comunist nu a respectat biserica.// Rusia va respecta rezultatul alegerilor din Ucraina.// Această familie nu respectă liniștea vecinilor.//*

b. a stima: *Copiii își respectă părinții.//*

II. V [se]

1. GN [nom +personă +plural], 2. (fac.) GN [ac +reciproc] / GP [între +reciproc] / GAdv [reciproc]

a se stima: *Statele Uniunii Europene trebuie să se respecte unele pe altele / între ele / reciproc.//*

III. V [se]

1. GN [nom +personă]

a ține la standardul propriu: *Compania aceasta se respectă, pentru că își cazează reprezentanții la hoteluri scumpe.//*

respinge

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a trimite înapoi; a împiedica trecerea: *Albul respinge lumina.// Un apărător a respins mingea în poartă.// Noua tencuiala Savana respinge apa.// Armata română a respins atacul inamicului.//*

II.

1. GN [nom +personă / +animat], 2. GN [ac]

a nu accepta: *Rusia respinge acuzațiile armatei suedeze.// Câțelul respinge mâncarea.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac +uman]

a insufla dezgust: *Figura lui te respinge.//*

retrage**I.**

1. GN [nom +forță / +animat], 2. GN [ac +mișcare], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a deplasa înapoi: *Pârghia retrage pistonul.// Animalul și-a retras capul din scorbura.//*

II. V [se]

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a. a se îndepărta: *Ursul s-a retras (de lângă țarc), (vreo zece metri).// Furtuna s-a retras spre munți.//*

b. a da înapoi: *Umflătura s-a retras.// Marea s-a retras cu 50 de metri spre larg.//*

c. a pleca: *De la masă, copilul s-a retras imediat în camera lui.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă]

a face să părăsească; a lua înapoi: *Maria și-a retras fetița de la balet.// Samsung a retras acest model de telefon de pe piață.// Compania de transport în comun și-a retras mașinile (de pe traseu) (la / în autobaze), din cauza poleiului.// România și-a retras ambasadorii din țările arabe.// Firma a retras o sumă foarte mare de bani, într-o singură zi.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de la / de pe / din +instituție / +organizație / +funcție]

a părăsi: *România s-a retras de la Olimpiadă.// Această companie petrolieră s-a retras de pe piața românească.// Ion s-a retras din partid.// Maria s-a retras din funcția de vicepreședinte.//*

reuni**I. V [se]**

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GP [+loc], 3. (fac.) GP [+timp], 4. (fac.) GP [pentru +scop]

a se aduna; a se reîntregi: *Marcel Iureș, Victor Rebengiuc, Maia Morgenstern sau Felicia Filip s-au reunit pe scenă pentru a-și ajuta colegii nevoiași.// Consiliul de Securitate al ONU s-a reunit joi seară pentru a discuta situația din Ucraina.// Cuplul Tecău – Mergea s-a reunit, după o scurtă separare.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +eveniment], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc],

1. GN [nom +loc], 2. GN [ac]

a aduna la un loc sau într-un tot: *Ion și-a reunit compozițiile din tinerețe într-un album.*// *Sonar Festival îi reunește la Barcelona pe Massive Attack, Richie Hawtin, Jon Hopkins și alții.*// *Acest forum de afaceri reunește diferite platforme și resurse de business.*// *Clinica noastră reunește diferite specialități (într-o singură clădire).*//

revendica**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +drept], 3. (fac.) GP [de la]

a pretinde ca fiind al său; a-și cere un drept: *Rusia revendică un teritoriu uriaș în Arctica.*// *Creditorii revendică 36 milioane lei de la FC BRAȘOV.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment +negativ]

a-și asuma: *Organizația teroristă Stat Islamic a revendicat cele două atentate din estul Irakului.*//

reveni**I.**

1. GN [nom +mișcare / +măsurabil], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a. a se întoarce în punctul de plecare: *Ion a revenit din străinătate în satul natal.*// *Bumerangul revine la locul de aruncare / aici pe o traiectorie circulară.*// *Pulsul de la 220 bpm a revenit la normal.*//

b. a veni din nou: *Celebra formație a revenit la București.*//

II.

1. GN [nom +fenomen],

1. GN [nom +senzație], 2. GN [dat +uman]

a se manifesta din nou: *Moda fustelor mini a revenit.*// *Copilului i-a revenit pofta de viață.*//

III. V [își]

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. (fac.) GP [+sursă]

a se întoarce la starea normală: *Maria și-a revenit (din leșin).*// *Bursele europene și-au revenit rapid.*// *Televizorul se dereglează uneori, dar își revine.*//

IV.

1. GN [+persoană / +text], 2. GP [la]

a relua: *Ion a revenit la vechile obiceiuri.// În ultima strofă, poezia revine la evocarea iubitei.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [asupra]

a modifica; a revoca: *Ulterior, martorul a revenit asupra declarației sale.// Ungaria a revenit asupra deciziei de a suspenda o regulă europeană a azilului.//*

VI.

1. GN [nom] / V [să], 2. GN [dat +persoană]

a i se atribui (prin distribuire sau prin drept legal): *Jumătate din averea sofului defunct îi revine soției.// Principesei Margareta îi va reveni succesiunea la tron.// Fiecărui apostol i-a revenit să propovăduiască Evanghelia în diferite părți ale lumii.//*

Expresii:

a reveni la viață = a scăpa cu viață dintr-o boală grea

a-și reveni în fire / simțiri / sine = a-și recăpăta cunoștința

rezista**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [dat] / GP [la / în fața / împotriva], 3. (fac.) GN [ac +timp / +cale]

a nu ceda; a se menține (într-o anumită situație sau stare): *România a rezistat crizei financiare mai bine decât alte țări.// Acțiunile firmei au rezistat la ultimele șocuri ale bursei.// Actorul nu a rezistat în fața brunetei.// Cetatea a rezistat (împotriva atacurilor portugheze) (doar câteva luni).// Ciclistul francez a rezistat în frunte destul de mulți kilometri.//*

rezolva**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [prin (intermediul) / cu (ajutorul) +mod] / GAdv [+mod] / V [ger.],

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a. a găsi o soluție: *Ion și Maria și-au rezolvat starea de tensiune continuă (prin divorț).// Friedrich Wilhelm Bessel a rezolvat multe probleme cu*

ajutorul calculului vectorial.// Cum a rezolvat Guvernul revendicările sindicaliștilor?// Mântuitorul a rezolvat și problema efemerității, dând viață veșnică oricărui om care crede în ea.//

b. a constitui o soluție: *Credința în viața veșnică rezolvă problema efemerității.//*

rezulta

I.

1. GN [nom +fapt / +idee] / GV [că +fapt / +idee], 2. GP [din +fapt / +idee] a decurge (logic) din; a reieși: *O acțiune socială (colectivă) rezultă din acțiunile raționale individuale.// Că această crimă a fost premeditată rezultă din minuțiozitatea cu care a fost săvârșită.// Această teorie rezultă din interpretarea cauzală a mecanicii.// De aici rezultă următoarea ipoteză.//*

II.

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [din / de la +sursă] a fi produs: *Căldura produsă rezultă din reacțiile chimice intracelulare și din contracțiile musculare.// Inflamarea creierului (encefalită) poate rezulta de la infecția cu un virus.// Numele mănăstirii Horezu a rezultat de la cuvântul „huhurezi”.//*

ridica

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 5. (fac.) GN [ac +cantitate] / GP [cu +cantitate] / GAdv [+cantitate], 6. (fac.) GP [+instrument]

a. a (se) deplasa în sus: *Muncitorii ridică baloții de la un nivel al schelei la altul cu o macara.// Vântul puternic a ridicat o sticlă de plastic (de la sol / în aer) vreo trei metri.// Cine a ridicat borcanul de murături acolo, pe raft?// Avionul s-a ridicat de pe pistă.//*

b. a (se) mări: *Noua criză din Orientul Mijlociu ridică prețul petrolului cu până la 10%.// Bătrânul ridică sonorul televizorului prea mult.// Temperatura s-a ridicat până la 100°C.// Spre sfârșitul filmului, se ridică sonorul ușor.//*

c. a promova într-o ierarhie sau pe o scară valorică: *Sigismund de Luxemburg a ridicat Clujul la rang de oraș liber regal.// Acest om s-a ridicat din sărăcie și slăbiciune până la bunăstare și putere.// Fostul*

președinte a ridicat un partid de la 7% la 32%.//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +corp],

V [se] 1. GN [nom +corp]

a (se) înălța (ca lungime pe verticală): *Primăria va ridica aici o statuie sau un chioșc.// La est, se ridică un munte stâncos.//*

III.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +decizie]

a anula: *Turcia a ridicat restricția privitoare la importul de păsări vii.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [+obiect / +bani], 3. GP [de la +instituție]

a lua ceva eliberat de o instituție: *Asociația de proprietari a ridicat certificatul energetic (de la primărie).// Puțini angajați își mai ridică salariul de la casierie.//*

V.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +uman / +obiect], 3. (fac.) GP [+sursă]

a lua cu forța (arestând sau confiscând): *Poliția l-a ridicat și pe primarul capitalei.// Procuratura a ridicat, de la casa inculpatului, mai multe tablouri de valoare.//*

VI. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (opt.) GP [împotriva], 3. (opt.) GP [pentru] / V [ca să]

a manifesta vehement; a se răscula: *Muncitorii brașoveni s-au ridicat împotriva comunismului în 1987.// Cetățenii s-au ridicat pentru dreptul de a organiza alegeri libere.// Conservatorii s-au ridicat ca să răstoarne guvernul de la putere.//*

VII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [împotriva] / GV [ca să]

a ațâța: *Vrăjmașul mântuirii noastre i-a ridicat pe frații din mănăstire împotriva Sf. Șimeon.// Dumnezeu i-a ridicat pe Hagai și pe Zaharia ca să mustre poporul.//*

VIII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman],

V [se] 1. GN [nom +uman]

a crește; a (se) forma: *Institutul de marină a ridicat generații întregi de ofițeri.// Se ridică din ce în ce mai mulți tineri cu vederi de stânga.//*

IX. V [se]

1. GN [nom +măsurabil], 2. GP [la +cantitate]

a atinge o anumită valoare: *Populația capitalei se ridică acum la aproape trei milioane.*//

Expresii:

a ridică publicul în picioare = a induce (unui public) manifestări de plăcere și admirație

a ridică mănșa = a accepta o provocare

a ridică paharul = a închina în cinstea cuiva

a ridică armele = a începe un război

a ridică ancora = a pleca

a ridică cuiva o piatră de pe inimă = a scăpa pe cineva de o grijă apăsătoare

a-și ridică pălăria = a saluta; a stima

a ridică masa = a strânge vesela folosită la masă

a ridică ședința = a declara o ședință terminată

a ridică cuiva viața / zilele = a omorî

a ridică tabăra = **a.** a așeza tabăra; **b.** a strânge tabăra

a-și ridică ochii / privirea = a se uita în sus

a-și ridică capul = **a.** a se redresa; **b.** a deveni amenințător

a-și ridică nasul sus = a se obrăznic

a ridică mâna / degetul = a cere cuvântul

a ridică mâna / mâinile asupra cuiva = a lovi

a i se ridică părul (măciucă) = a se speria foarte tare

a ridică din sprâncene = a privi mirat, surprins

a ridică din umeri = a-și arăta nedumerirea sau nepăsarea

a se ridică ceața = a dispărea ceața

a ridică glasul / tonul = a vorbi pe un ton ridicat

a-i ridică cuiva pe cineva în cap = a face pe cineva să se răzvrătească împotriva cuiva

a (se) ridică din cenușă / ruine = a (se) reface (după o distrugere totală)

a ridică moralul cuiva = a inspira cuiva curaj, încredere

a ridică pe cineva în slavă (sau în slava cerului) = a lăuda foarte tare, peste măsură pe cineva

a se ridică prin cineva (sau pe umerii cuiva) = a ajunge la o situație bună cu ajutorul cuiva

a ridică un număr la o putere = a înmulți un număr cu el însuși de atâtea ori de câte ori arată exponentul

a ridică o pretenție (sau pretenții) = a pretinde

a ridică o obiecție (sau obiecții) = a obiecta

a ridică o acuzație = a formula o acuzație

a ridica semne de întrebare = a crea suspiciuni
a ridica o problemă / întrebare / suspiciune / îndoială / ipoteză = a formula
sau a induce o problemă / întrebare / suspiciune / îndoială / ipoteză

risca

I.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac +valoare]
a pune în pericol: *Cu această atitudine, premierul își riscă definitiv credibilitatea.// Potârnichea și-a riscat viața pentru puii ei.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +activitate +negativ] / V [să] / V [inf.]
a fi expus unui pericol: *Inculpatul riscă pedeapsa cu închisoarea.// Muzeul Ermitaj riscă să rămână fără paznici.// Pânzele riscă a se pierde în arhitectura interioară a Palatului.//*

III.

1. GN [nom +persoană]
a acționa la noroc: *Cine nu riscă nu câștigă.//*

roști

I.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +text]
a pronunța: *Papagalul lui rostea doar câteva cuvinte.// Papa Benedict al XVI-lea a rostit formula de beatificare a papei Ioan Paul al II-lea.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +text], 3. GP [în față] / GP [în / la +eveniment]
a ține o cuvântare : *Șeful statului a rostit un discurs în fața parlamentului nou ales.// Regele Harald al Norvegiei a rostit o alocuțiune în plenul camerelor reunite ale Parlamentului României.// Ministrul Agriculturii a rostit o prelegere la Forumul moldo-coreean.//*

ruga

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [să],
V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [de +persoană], 3. GV [să] / V [să]
a cere stăruitor sau politicos: *Sofia și-a rugat soțul să o ajute în grădină.//*

Instanța a rugat persoanele prezente să părăsească sala de judecată.// Andreea s-a rugat de Matei să rămână alături de ea.// Mutu s-a rugat de Pițurcă să fie convocat la națională.//

II. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [dat] / GP [la / în fața], 3. (fac.) GP [pentru] / GV [(ca) să +rezultat]

a face rugăciuni (către ceva sfânt): *Papa s-a rugat Fecioarei Maria pentru Ziua Mondială a Tineretului.// Maria se roagă seara și dimineața (la icoana pe care o știe de mică).// Sătenii s-au rugat (ca) să plouă.// Suveranul pontif s-a rugat în fața mormântului Sfântului Petru.//*

Expresii:

te rog! = fii amabil!

mă rog = cum vrei; mi-e indiferent

rupe

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [în +cantitate] / GN [ac +parte], 4. (fac.) GP [de la / la +poziție], 5. (fac.) GP [+instrument]

a. a desface în bucăți (sau a frânge, a sfâșia) distrugând; a distruge: *O mașină de mare tonaj a rupt un pod în totalitate.// Furtuna a rupt catargul (în două / fărâme) (de la mijloc).// Un șofer beat a rupt (cu mașina) un stâlp de iluminat.//*

b. a fractura (un os): *Bolovanul desprins i-a rupt lui Ion un picior.//*

c. a dezbină / a împrăști a grupare de oameni: *“Marea Unire” anunțată de Moloș a rupt partidul în trei tabere.//*

Obs. Trăsătura +poziție se referă la locul sau forma rupturii.

II. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [în +cantitate] / GN [ac +parte], 3. (fac.) GP [de la / la +poziție], 4. (fac.) GP [de la / din cauza / în urma +cauză]

a. a se desface în bucăți (sau a se frânge, a se sfâșia, a plesni) distrugându-se; a se distruge: *Bățul s-a rupt (în două) (de la jumătate / la un capăt) (din cauza greutateii).// Mariei i s-a rupt bluza ferfeniță.// Arborele s-a rupt de sus până jos de la fulger.//*

b. a se fractura: *În urma căzăturii, copilului i s-a rupt clavicula.//*

c. a se dezbină / a se împrăști (o grupare de oameni): *S-a rupt alianța USL.// S-a rupt gașca, mișelește, pe motiv de oboseală.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [din / de +sursă]

a (se) desprinde: *Maria a rupt un măr din pom.// Băiatul rupea din pâine și mânca.// Vântul a rupt de pe cupola bisericii crucea, care în cădere a străpuns acoperișul.// Copilul s-a rupt de grup.// Protestantismul s-a rupt de catolicism, prin mișcarea Reformei din sec. XVI.//*

IV. V [o]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu]

a nu mai avea relație / legătură cu: *Ion a rupt-o cu părinții.// Viktor Orban a rupt-o cu democrația liberală.//*

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac +stare]

a face să înceteze: *U țipăt ascuțit a rupt tăcerea.// Această greșeală a rupt echilibrul jocului.// Ion și Maria au rupt logodna.//*

Expresii:

- a rupe pe cineva din / în bătaie (sau cu bătaia) = a bate foarte rău pe cineva*
- a i se rupe inima / sufletul = a resimți o mare durere*
- a rupe inima / gura târgului = a impresiona foarte tare cu ceva*
- a-și rupe picioarele = a umbla mult (fără folos)*
- a-și rupe gâtul = a o păți rău de tot*
- a rupe frontul = a străpunge linia de apărare a inamicului*
- a-și rupe de la gură = a se lipsi de strictul necesar în folosul altcuiva*
- a o rupe la fugă / goană / sănătoasa = a fugi*
- a rupe piața / topurile = a avea un succes foarte mare pe piață / în topuri*
- a rupe rândurile = a se împrăștia*
- a (se) rupe gheața = a dispărea sau a face să dispară constrângerea, jena (între mai multe persoane)*
- a (o) rupe (pe) o limbă străină = a ști foarte puțin o limbă străină*
- a i se rupe apa = a începe expulzarea fătului*

saluta**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman],

V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman],

V [se] 1. GN [nom +uman +plural], 2. GN [ac +reciproc] / GP [între / cu +reciproc] / GAdv [reciproc]

a se manifesta potrivit convenției la întâlnire sau despărțire: *Ion și-a salutat colegii.// Ion s-a salutat cu câțiva oameni.// Cele două echipe rivale*

mai întâi se salută (una pe alta / între ele / una cu alta / reciproc).//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt]

a se manifesta favorabil (față de): *Oficialul american a salutată „angajamentul ferm” al României pentru respectarea statului de drept.//*

salva

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [de la / de +situație]

a scoate dintr-o situație periculoasă: *Maria a salvat un copil de la înec.// Centura de siguranță l-a salvat pe tânăr de la moarte.// Faptul că Ion s-a întors să-și ia telefonul i-a salvat casa de incendiu.//*

Expresii:

a salva situația = a reuși să îndrepte o situație grea, neplăcută

a salva aparențele = a crea aparențe favorabile false

sări

I.

1. GN [nom +animat / +obiect / +lichid], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GN [ac +cantitate] / GAdv [+cantitate], 5. (fac.) GP [cu +instrument], 6. (fac.) GP [prin / pe +cale]

a. a se autopropulsa în aer: *Un copil de opt luni nu poate sări.// Leopardul a sărit din ascunzătoare la gâtul gazelei.// Hoții i-au sărit înainte.// Sportiva româncă a sărit 2,10 metri / mai mult.// O bătrână a sărit cu parașuta de la 4000 m.// Câinele a sărit prin inelul de foc / pe geam.//*

b. a se desprinde de unde era fixat: *A sărit un șurub de la balama.// A sărit cauciucul de pe jantă.// La mașină a sărit vopseaua din cauza pietricelelor.//*

c. a țâșni; a împrôșca: *I-a sărit cafeaua din mână pe rochie.// În timpul serviciului, i-a sărit în față metal topit.//*

II.

1. GN [nom +animat / +obiect], 2. GN [ac +corp] / GP [peste]

a trece (în săritură) peste: *Hoțul a sărit gardul.// Filmul arată cum o mașină sare peste alte trei mașini.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text / +activitate] / GP [peste +text / +activitate]

a omite / a ignora: *Cântărețul a sărit un vers din imnul național.// Maria*

sare frecvent peste masa de seară.// Premierul a sărit o etapă constituțională atunci când a cerut validarea Guvernului în Parlament.// Când a anunțat notele, profesorul l-a sărit pe Ion.//

IV.

1. GN [nom], 2. GP [la / pe] / GN [ac]

a trece (brusc): *Maria a sărit la capitolul 2.// Cu două evoluții valoroase, sportiva a sărit direct pe primul loc al ierarhiei.// Dolarul a sărit pragul de 4 lei.//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a se grăbi: *Robert a sărit să-l bată pe unul dintre colegi.// Crucea Roșie Vrancea a sărit să ajute victimele incendiului.//*

VI.

1. GN [nom +animat], 2. GP [la +animat]

a ataca: *Fotbalistul a sărit la arbitru.// Câinele a sărit la celălalt patruped.//*

VII.

1. GN [nom +măsurabil], 2. GP [de +cantitate]

a depăși o valoare: *Prețul petrolului a sărit de 115 dolari pe baril.//*

VIII.

1. GN [nom +uman]

a interveni (neașteptat) într-o discuție: *„Mereu am fost o sursă de inspirație pentru tine”, a sărit și celălalt bărbat din juriu.//*

Expresii:

pe sărite = omițând anumite părți (la o lectură, scriere etc.)

a sări peste cal = a exagera nepermis

a sări (peste) garduri = a umbla după aventuri amoroase

a sări cuiva de gât = a se repezi să îmbrățișeze pe cineva; a arăta cuiva dragoste (exagerată)

a sări cuiva la gât = a ataca sau a agresa pe cineva

a sări la bătaie = a începe o bătaie

Săriți! = Ajutor!

a(-i) sări cuiva în cap = a certa pe cineva

a sări în ochi = a fi evident

a sări în aer = a exploda

a-i sări inima (din loc) = a se speria foarte tare

a-i sări muștarul / țandăra / țâfna = a se înfuria

a-i sări ochii (din cap) = a îndura o mare suferință fizică

a-și sări din minți = a înnebuni
a-și sări din fire / balamale = a se enerva foarte tare
a sări cu gura = a vocifera
a sări în sus / ca ars = a se manifesta vehement

scădea

I.

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GN [ac +cantitate] / GP [cu +cantitate] / GAdv [+cantitate], 5. GP [în / pe +ierarhie]

a. a se micșora: *A scăzut consumul de medicamente.*// *Gradul de reticență a companiilor față de securitatea datelor în cloud a scăzut de la 80% la sub 30%.*// *Volumul de lemn tăiat a scăzut cu aproape 10%.*// *Fibromul a scăzut 2 cm / puțin.*//

b. a coborî într-o ierarhie: *Sony Ericsson a scăzut pe locul al cincilea în topul producătorilor mondiali de telefoane mobile.*// *Compania a scăzut pe bursă cu 70% într-o lună.*//

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 5. (fac.) GN [ac +cantitate] / GP [cu +cantitate] / GAdv [+cantitate]

a. a micșora: *Vremea rea a scăzut temperatura apei mării de la 24 la 14 grade Celsius, adică cu 10 grade.*// *Proprietarul a scăzut 2000 euro / puțin din prețul casei.*// *Faptul că rezultatele acestor teste nu se trec în catalog a scăzut mult interesul elevilor.*//

b. a efectua operația de scădere: *Scade 3 din 7!*//

III.

1. GN [nom +aliment], 2. (fac.) GAdv [+cantitate]

a-și pierde apa prin fierbere: Tocănița a scăzut suficient.//

scăpa

I.

1. GN [nom], 2. GP [din +sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+cale]

a. a se elibera dintr-o strânsoare sau dintr-un spațiu închis: *Un scafandru a scăpat din colții unui rechin.*// *O maimuță a scăpat (din casa stăpânilor) (în curtea vecinilor).*// *Deșinutul a scăpat prin canalul de aerisire.*//

b. a se strecura: *În zeama de lămâie au scăpat doi sâmburi.*// *Cu toate corecturile, tot au mai scăpat câteva greșeli.*// *Informația a scăpat la presă.*//

II.

1. GN [nom], 2. GP [din +situație +negativ], 3. (fac.) GP [cu] / GAdv [+mod] / GAdj [nom]

a ieși dintr-o situație grea, nefavorabilă (cu un anumit avantaj): *Poporul român a scăpat din cel mai negru tip de regim.*// *Cumpărând legumele de la piață, scapi mai ieftin.*// *Nava a scăpat aproape intactă din coliziune.*//

III.

1. GN [nom], 2. GP [de +negativ],

1. GN [nom], 2. V [să (nu)]

a. a reuși să se elibereze de: *Tânăra a scăpat de acnee.*// *România a scăpat de datorii.*//

b. a reuși să evite; a nu avea parte de: *Tenismena româncă a scăpat de marea sa rivală.*// *Bucureștiul a scăpat de furtună.*// *Casa a scăpat de exproprierea din 1912.*// *O femeie abia a scăpat să nu fie strivită de stânca prăvălită peste locuința ei.*// *Ponta a scăpat încă o dată să fie demis din funcția de premier.*//

IV.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [din +sursă], 4. (fac.) GP [+șintă] / GAdv [+șintă], 5. (fac.) GP [+cale],

1. GN [dat +animat / +persoană], 2. GN [nom], 3. (fac.) GP [din +sursă], 4. (fac.) GP [+șintă] / GAdv [+șintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a lăsa liber involuntar; a pierde: *Corbul a scăpat cașul din cioc.*// *Stăpânul a scăpat dulăii (din curte) (pe stradă).*// *Poliția a scăpat infractorul în mulțime.*// *Mariei i-a scăpat cana din mână.*// *Mi-a scăpat rucsacul la vale.*//

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [de / din / de la +negativ]

a. a elibera: *Acest tratament a scăpat-o pe tânără de acnee.*// *Domnul l-a scăpat pe Saul din capcana religiei și l-a făcut slujitorul lui Cristos.*//

b. a face ca cineva / ceva să nu aibă parte de: *Această decizie a scăpat țara de război.*// *Maria a scăpat un copil de la înec.*//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]

a rata; a pierde: *Premierul nu a scăpat oportunitatea de a-i ironiza din nou pe liberali.*// *Ion a scăpat trenul.*//

VII.

1. GN [dat +persoană], 2. GN [nom] / GV [că +fapt]

a pierde din vedere: *Comisiei i-a scăpat un aspect esențial.// Pilotului i-a scăpat că băiatul era minor.//*

VIII. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [în fața / la]

a divulga involuntar: *Ion s-a scăpat (colegilor / în fața colegilor) că o iubește pe Maria.// Bănescu s-a scăpat (la presă) că interesul său e ca Blaga să rămână la MAI.//*

IX.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [la]

a nu se putea abține de la: *Șoferul (se) cam scăpase la băutura.//*

X.

1. GN [dat +uman], 2. GN [nom +informație] / GV [unde / cum... +informație]

a nu-și aminti pe moment: *Lui Ion îi scăpa numele fetei.// Știu că am văzut cartea, dar îmi scapă unde anume am văzut-o.//*

Expresii:

a scăpa ceva din mână / frâu (sau de sub control) = a nu mai putea controla ceva

a scăpa de sub control = a avea o manifestare sau evoluție necontrolabilă

a nu scăpa pe cineva / ceva din ochi / vedere / priviri = a ține pe cineva sau ceva sub continuă observație

a scăpa ceva din vedere = a omite; a ignora

a se scăpa pe el / ea = a avea senzație acută de defecare sau urinare

schimba**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [cu / pe / în],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +plural], 3. (fac.) GP [între / cu]

a înlocui: *Maria și-a schimbat televizorul (cu altul mai performant).// Fostul jucător a schimbat fotbalul pe automobilism.// Parohia și-a schimbat numele de Hudeștii Mici în Miorcani.// Asistenta a schimbat copiii între ei / unul cu altul.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [cu / între +persoană]

a face schimb: *Afaceristul a schimbat niște terenuri cu Ministerul Apărării.*// *Jucătorii și-au schimbat tricourile (între ei).*//

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +monedă], 3. GP [în / pe +monedă]
a înlocui o valută cu alta: *Cine schimbă lei în euro obține euro, iar cine schimbă lei pe euro obține lei.*//

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [în], 4. (fac.) GP [din]
a modifica; a transforma: *Accidentul i-a schimbat viața definitiv.*// *Iisus a schimbat apa în vin.*// *Vedeta și-a schimbat lookul (din punk în retro).*//

V. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [în], 3. (fac.) GP [din]
a nu mai fi ca înainte; a se modifica; a se transforma: *De la divorț, Maria s-a schimbat mult.*// *Lumina din cameră s-a schimbat în albastru.*// *Pasiunea lui s-a schimbat din dans în baschet.*//

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat] / V [se], 3. (fac.) GP [de +ținută]
a(-și) pune alte articole vestimentare: *Mama și-a schimbat copilul (de scutece).*// *Balerinele se schimbă repede de la un act la altul.*//

Expresii:

a schimba scrisori / (e-)mailuri (cu cineva) = a corespunda
a schimba o vorbă (sau un cuvânt) (sau câteva vorbe / cuvinte / impresii etc.) (cu cineva) = a sta (puțin) de vorbă
a schimba mingi (cu cineva) = a-și da pase unul altuia
a se schimba la față = a face o grimasă care trădează o emoție puternică
a (se) schimba în bine / rău = a (se) îmbunătăți / înrăutăți
a schimba vorba = a abate convorbirea în altă direcție
a schimba foaia / cântecul / tonul / nota etc. = a-și modifica atitudinea

scoate

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [din +sursă], 4. (fac.) GP [+ținută] / GAdv [+ținută], 5. (fac.) GP [+cale], 6. (fac.) GP [cu +instrument]
a. a lua dintr-un loc închis sau dintr-o mulțime (mutând): *Sinistrații scot apa din casă cu gălețile.*// *Gazda a scos pe masă doar două sticle de vin din cele cinci.*// *Femeia a scos pernele afară, la soare.*//
b. a trage ceva înfipt: *Meșterul a scos toate cuiile din perete.*//

c. a face să iasă: *Balaurul scoate flăcări pe nas.*// *Proprietarul și-a scos (din toate locuințele sale) chiriașii în stradă.*// *O femeie și-a scos capul pe fereastra unui vagon de tren.*//

d. a duce la: *Această stradă te scoate la piață.*// *Munca l-a scos pe Ion (din sărăcie) la liman.*//

e. a îndepărta / elimina (dintr-o listă sau sistem): *Postul de televiziune a scos această emisiune din grilă.*// *Partidul a scos membrii penali de pe listele electorale.*// *Vedeta a slăbit 10 kg după ce a scos din alimentație un singur produs.*// *Nu știi cine sau ce m-a scos din rețea.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +ținută], 3. (fac.) GP [de la / de pe +sursă]
a dezbrăca / descălța: *Femeia i-a scos copilului căciulița.*// *Domnul și-a scos pălăria.*//

III.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac], 3. GP [din / (de) la / cu +sursă],

1. GN [nom +sursă], 2. GN [ac]

a. a produce: *Mihaela a scos un profit fabulos din / de la clinica de înfrumusețare.*// *Din acest pământ nu scoți nimic.*// *Livada de pruni scoate cam 4 t pe an.*// *Cu această mașină un pilot de curse scoate mai mult de 200 km/h.*//

b. a face să emită / a emite sunete: *Acest chitarist scoate din / la / cu chitara rece acorduri extraordinare.* // *Arătarea aceea scotea niște mormăieli ciudate.*// *Clopoțelul scoate un sunet cristalin.*//

c. a face să spună / a spune: *Poliția n-a scos nimic relevant de la martori.*// *Călugărul abia scotea zece cuvinte pe zi.*//

d. a face să emane / a emana: *Ion a scos mult fum cu torța lui.*// *Torța scoate fum.*//

IV.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +idee], 3. GP [din +sursă]

a. a deduce: *Din asemenea evenimente cineva înțelept ar putea scoate anumite învățăminte și principii de viață.*// *Partidul a scos câteva concluzii importante din ultimele sondaje.*//

b. a inventa: *Nu știi cine a mai scos și moda asta.*// *Stalin a scos teoria limbii moldovenești și a națiunii moldovenești.*//

V.

1. GN [nom +personă], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [la +instituție / +instrument]

a face public; a edita; a tipări: *Papa Francisc a scos un album rock*

progresiv.// Scriitorul acesta a scos mai multe cărți la editura Humanitas.// Secretara scoate la imprimantă contractul.//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [+obiect / +bani], 3. GP [de la +instituție] a lua ceva eliberat de o instituție: *Asociația de proprietari a scos certificatul energetic (de la primărie).// Ion și-a scos hainele de la curățătorie.//*

VII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +materie], 3. GP [de pe / din +sursă], 4. (fac.) GP [cu +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [din +sursă] a face să dispară ceva impregnat: *Eu am scos petele de pe fața de masă cu acest detergent.// Acest detergent nu a scos mirosul de țigară (din haină).//*

VIII.

1. GN [nom +persoană / +cauză], 2. GN [ac +animat], 3. GP [la +activitate] a mobiliza: *Maria și-a scos câinele la plimbare.// Timpul favorabil a scos oamenii la prășit.//*

IX.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GN [ac +trăsătură] / GAdj [ac] / GP [+trăsătură]

a. a face să fie: *Armata îi scoate pe tineri oameni integri.// Această vopsea scoate ouăle mai închise la culoare decât arată pe ambalaj.//*

b. a dovedi că este într-un anumit fel: *Testul poligraf l-a scos mincinos pe Vlad Scurtu.//*

c. a face să pară într-un anumit fel într-o imagine: *Blitzul te scoate cu ochii roșii.// Într-o poză, pretinsul fotograf a scos persoanele din ultimul rând fără cap.//*

Expresii:

a scoate ceva la iveală = a face cunoscut

a scoate ceva în evidență / relief = a accentua

a-i scoate cuiva sufletul = a supăra pe cineva

a-și scoate sufletul = a se obosi prea mult

a-i scoate cuiva ochii (pentru ceva) = a-i pretinde repetat recunoștință; a-i reproșa repetat ceva

a-și scoate ochii (unul altuia) = a se certa; a-și face reproșuri

a scoate pe cineva în lume = a face pe cineva să cunoască societatea

a scoate cuiva peri albi = a sâcâi mereu (pe cineva)

a nu mai scoate pe cineva din... = a numi repetat pe cineva cu un anumit apelativ (injurios)

a o scoate la capăt = a termina ceva cu succes
a scoate ceva *din circuit* = a) a face să nu mai funcționeze; b) a retrage din circulație.

Pe unde scot / scoți... cămașa? = Cum aș / ai / etc. putea să scap / scapi / etc. din încurcătură?

a scoate pe cineva *din funcție / post* (sau *de pe post*) = a demite; a concedia
a scoate pe cineva *la pensie* = a pensiona

a scoate ceva *de la naftalină* = a nu mai ține la păstrare

a scoate pe cineva *de la inimă / suflet* = a nu mai agreea pe cineva

a-și scoate ceva / *pe cineva din minte* = a nu se mai gândi la ceva / cineva

a scoate pe cineva *din fire / minți / pepeni / papuci / răbdări / sărite* = a înfuria; a exaspera

a scoate ceva *la vânzare / licitație* (sau *pe piață*) = a introduce în circuitul comercial

a scoate ceva *de la vânzare / licitație* (sau *de pe piață*) = a retrage din circuitul comercial

a scoate limba (*de un cot*) = a suferi de oboseală sau căldură

a scoate panglici pe nas / gură = a înșela prin vorbe pompoase

a scoate capul (*în lume*) = a se arăta (din nou) în public

a scoate bani din piatră seacă = a obține bani din orice

a nu scoate o vorbă (sau *un cuvânt*) = **a.** a nu spune nimic; **b.** a ține secret

a scoate om din cineva = a face ca cineva să devină om de valoare

scrie

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text / +informație] / GV [că / (ca) să +opinie / +fapt] / GV [unde / cum... +informație] / GV [(că) +text], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [la +instituție], 4. (fac.) GP [+loc], 5. (fac.) GP [cu / la +instrument]

a. a transpune grafic un text (trimitându-l cuiva sau undeva): *Ion a scris o cerere (cu pix negru / la mașină / de mână).* // *Copilul i-a scris bunicului o scrisoare.* // *Firma a scris o sesizare la minister.* // *Ion a scris în declarație locul în care a ascuns banii.* // *Maria i-a scris lui Ion, pe o bucățică de hârtie, că îl așteaptă în parc / să vină în parc.* // *Secretara nu a scris în mesaj unde are loc ședința.* // „Dă-mi de știre care e următoarea etapă a planului de bătaie“, *i-a scris ea lui Ash.* //

b. a nota o informație: *Clientul a scris la rubrica Observații deficiențele produsului achiziționat.* //

II.

1. GN [nom +instrument], 2. (fac.) GAdv [+mod]
a putea transpune grafic un text: *Pixul acesta scrie (prea gros).//*

III. V [3sg]

1. GN [nom +text] / GV [că / (ca) să +informație] / GV [unde / cum... +informație], 2. GP [+loc]

a se afla scris: *Pe ușa vecinului scrie Dr. Ioan Moisiu.// În lege scrie că declarațiile de avere se depun până în mai.// Scrie pe niște tăblițe să nu călcăm iarba.// La acest produs nu scrie cum se folosește.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la / pentru +instituție]
a scrie (regulat) articole sau editoriale pentru o publicație: *Mihai Eminescu scria la Timpul.// Mircea Eliade a scris pentru diferite publicații.//*

V. V [își]

1. GN [nom +uman +plural], 2. (fac.) GN [dat +reciproc +uman] / GAdv [reciproc]

a corespunde: *Ion și Maria își scriu (unul altuia / reciproc) de multă vreme.//*

Expresii:

a-i fi scris cuiva ceva = a-i fi sortit cuiva ceva

semna**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +document] / GP [pe / în +document], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc],

V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GP [pe +document], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]

a. a marca cu o semnătură: *Ion a semnat contractul (sub semnătura vânzătorului / dedesubt).// Pe cererea de concediu a unui angajat semnează întâi șeful său direct, apoi directorul.// Am semnat eu pentru tine (în registru).// Proprietarul cărții s-a semnat (pe carte) (la pagina 10 / acolo).//*

b. a finaliza: *Sberbank a semnat tranzacția prin care cumpără Volksbank International.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect +artistic]

a se declara drept autor al unui act de creație: *Luc Besson semnează regia acestui film.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman]

a marca cu semnătură în locul altuia: *Doar directorul executiv îl poate semna pe președinte.*//

semnala**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt] / GP [despre], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [la +autoritate],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +autoritate], 3. GP [cu privire la +privință]

a aduce la cunoștință; a informa; a menționa: *UNTRR a semnalat noului Ministru al Transporturilor principalele probleme ale transportatorilor români.*// *Un observator a semnalat că mai multe persoane din localitate votează pe listele suplimentare.*// *Un cititor ne-a semnalat cum arată un drum din România.*// *Ani la rând, presa a semnalat despre nenumărate dosare la comandă.*// *Prefectul județului Suceava a semnalat la nivelul Guvernului această situație.*// *Scrisoarea semnalează îngrijorarea membrilor Delegației social-democrate române din PE.*// *Inspectorul a semnalat autoritățile cu privire la fraudele constatate.*// *Un martor a semnalat poliția cu privire la un incendiu izbucnit într-un tomberon.*//

II.

1. GN [nom +fapt / +obiect], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a fi un semn(al) pentru: *Aceste schimbări semnalează debutul anorexiei nervoase.*// *Asemenea comportamente semnalează că problema „ține“ de părinte.*// *Săgeata roșie vă semnalează de unde să downloadați.*// *Acest indicator îți semnalează unde există probleme. //*

separa**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [de / din],

1. GN [nom], 2. GN [ac +plural],

V [se] 1. GN [nom +plural]

a. a (se) despărți: *Mii de kilometri de taigă îi separă pe evadați de granița cu Mongolia.* // *Ion s-a separat de Maria.*// *Nici poliția nu i-a putut separa*

pe bătauși.// Ion și Maria s-au separat.// Din creștinism s-au separat o mulțime de secte.//

b. a (se) delimita: *Gardul acesta separă proprietatea mea de cea a vecinului.// Apa și uleiul se separă întotdeauna.//*

servi

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a sprijini; a sluji: *Aceste disensiuni intracomunitare servesc interesele Rusiei.// Acest artist a servit deopotrivă pictura și poezia.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [cu],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GN [dat / la +persoană]

a oferi (în special un aliment): *Gazda îi servește pe turiști cu vin de casă.// Ambasadorul Marii Britanii în România le-a servit masa oamenilor străzii, în Gara de Nord.// De ziua lor, elevii servesc bomboane la colegii din clasă.// Restaurantul care a servit mâncare stricată a fost închis.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +aliment]

a-și lua: *Invitații s-au servit cu băutura la liber.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GAdv [+mod]

a fi la dispoziția cuiva; a asigura cu cele solicitate: *Prietenul meu mă servește întotdeauna.// Maria îi servește pe clienți foarte prompt.//*

V.

1. GN [nom] / GV [că / să +fapt], 2. GP [la / pentru +scop] / GV [(ca) să +scop], 3. (fac.) GN [dat +persoană],

1. GN [nom] / GV [că / să +fapt], 2. GN [dat +scop]

a fi util: *Cleștele servește la / pentru scos cuiu.// Psihanaliza servește (ca) să trecem de la o suferință nevrotică la o banală nefericire.// Că ai o diplomă universitară acum nu (îți) mai servește la nimic.// La ce servește să fii atât de crud?// Gardul construit la granița ungaro-sârbă servește acestui scop (adică, punerii în aplicare a regulamentelor UE) .// Că Uniunea Europeană a propus încheierea unui Parteneriat estic ambițios cu aceste țări servește acestui obiectiv.// Să luăm o decizie în acest moment nu ar servi dezideratelor noastre.//*

VI.

1. GN [nom], 2. GP [de / ca / drept], 3. (fac.) GN [dat +persoană]
a avea ca funcție / utilitate: *Edificiul a servit de model pentru nenumărate alte muzee ale lumii.*// *Visul servește ca paznic al somnului.*// *Cabana improvizată le-a servit drept adăpost pe orice vreme.*//

VII. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de], 3. GP [pentru +scop] / GV [(ca) să / când +scop]
a se folosi de: *Fiecare s-a servit de filosofie pentru a-și satisface o trebuință.*// *Copiii educați se servesc de furculiță și cuțit (ca) să / când taie friptura.*//

VIII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect]
a pune în joc o minge sau cărți de joc: *Elvețianul servește pentru a rămâne în set.*// *Dealerul servește trei cărți.*//

IX.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [în / la +instituție], 3. (fac.) GP [ca +funcție]
a fi în funcție; a avea ca funcție: *Tatăl lui a servit în armata indiană.*// *Hitler a servit ca ofițer de informații la bordul SMS Dresden.*//

X.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text], 3. GN [dat +persoană]
a spune (ceva incomod sau util): *Unchiul Vergilio mi-a servit explicația cu multă naturalețe.*// *Una din prietenele sale i-a servit Mariei un pont.*//

Expresii:

a servi pe cineva cu o treabă / chestie = a ajuta
a i-o servi (drept în față) = a-i da o replică incomodă

sesiza**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac] / GV [că +fapt]
a observa: *Poate câinele a sesizat niscaiva hoji sau vreun pericol.*// *Un criminolog cu spirit de observație a sesizat că monitorul și tastatura nu se potriveau cu computerul.*//

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt] / GP [despre +pravință], 3. GP [la +autoritate]

a reclama: *Procurorul general a sesizat la CSM judecătorii clujeni din dosarul Oprișan pe motiv că amână judecarea cauzei de peste 8 ani.// Nemulțumit de rezultate, un brașovean a sesizat că la vot s-a folosit „cerneală simpatică”.// Un bucureștean a sesizat la 112 că tatăl și soția sa au căzut de pe o stâncă!// O infirmieră a sesizat la Poliția Municipiului Brăila despre faptul că două minore instituționalizate au dispărut din centru.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +autoritate], 3. GP [+privință], V [se] 1. GN [nom +autoritate], 2. GP [+privință] / GV [că +fapt] a (se) alerta: *Curtea de Conturi a sesizat DIICOT despre „filiera medicilor”.// Deputatul PSD, cercetat pentru dare de mită, a sesizat Camera Deputaților că i-a fost percheziționat cabinetul.// Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în cazul fetei de 11 ani din Prahova.// Agenția Națională de Integritate s-a sesizat că primarul din Dieci și-a numit ginerele secretar la primărie.//*

simți

I.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac] / GV [că / când / dacă +fapt] a avea o anumită senzație (senzorială sau psihică); a percepe: *Câinele a simțit miros străin.// Maria a simțit că-i umblă cineva în geantă.// Unele animale simt când / dacă se apropie un cutremur.// Această bancă a simțit din plin efectele crizei financiare.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / V [part.] / V [de sup.] / GN [nom +trăsătură] a avea o anumită percepție despre sine: *Guvernul egiptean s-a simțit dator să iasă de declarații!// Tânărul se simțea cu sufletul mai ușurat / părăsit de toată lumea / de neînvinș.// Maria se simțea cu adevărat prietena lui.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman]

a da dovadă de bun-simț: *Oaspeții s-au simțit și au plecat imediat.// Ion nu s-a simțit să-și ajute mama.//*

Expresii:

*a se simți în stare de / să... = a se crede capabil (de ceva sau să facă ceva)
a simți lipsa cuiva / a ceva = a suferi din cauză că cineva sau ceva lipsește
a simți nevoia de / să... = a dori ceva sau să facă ceva*

a se simți la / în largul lui (sau (ca) acasă (la el)) = a-i fi bine, confortabil

smulge

I.

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +corp], 3. GP [din / de pe +sursă],
V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GP [din / de pe +sursă]

a (se) trage cu putere scoțând (sau ieșind): *Papagalul meu își smulge penele.// Un bărbat a smuls telefonul mobil din mâna unui elev.// Vântul a smuls acoperișul de pe un bloc de cinci etaje.// Un copil s-a smuls din mâna mamei lui și a ajuns în fața mașinii.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +uman], 3. GP [din +stare],
V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GP [din +stare]

a face să iasă brusc dintr-o stare: *Zgomotul l-a smuls pe Ion din visare.// Antonescu s-a smuls din starea nesfârșitelor compromisuri în care intrase.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [de la +sursă] / GN [dat]

a obține cu greu: *Premierul britanic a smuls concesiile importante de la liderii europeni.// Steaua a smuls adversarilor doar șapte cornere (locul 29).//*

Expresii:

a-și smulge părul (din cap) (sau barba) = a regreta foarte tare

a smulge pe cineva (sau a se smulge) din ghearele morții = a salva pe cineva (sau a se salva) de la moarte

solicita

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [să] / GV [(ca) să +fapt], 3. GN [dat +persoană] / GP [la / în +loc]

a cere oficial: *În fața inundațiilor, premierul britanic a solicitat aportul armatei.// Primarul a solicitat operatorilor de dezapezire să dispună amplasarea utilajelor în puncte fixe.// Un bărbat a solicitat la 112 intervenția jandarmilor.// În Comitetul Executiv desfășurat ieri, Anghel Iordănescu a solicitat ca sfârșitul sezonului să se devanseze cu o săptămână.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GV [să] / GP [+privință]

a ruga să facă ceva sau să presteze anumite servicii: *Fotbalistul s-a întors în țară, dar nicio echipă nu l-a solicitat.*// *Familia Axente l-a solicitat pe N. Steinhardt să-i însoțească în Maramureș.*// *Săgeata Năvodari l-a solicitat pe Vlad pentru meciurile de baraj.*// *În vederea restaurării unor edificii istorice, Carol I al României l-a solicitat pe Le-Duc.*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a activa; a supune la efort sau la o acțiune fizică: *Aceste exerciții îți solicită mușchii abdominali.*// *Porțiunile cu noroi alunecos au solicitat atenția și îndemânarea bicicliștilor.*// *Această simfonie îi solicită pe instrumentiști foarte mult.*// *Încărcarea suplimentară va solicita structurile de rezistență ale clădirii.*//

sorbi**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac]

a. a bea cu zgomot: *Bătrânele își sorbeau cafeaua de dimineață.*//

b. a inhala cu plăcere: *Eu sorb aerul dur al înălțimii.*//

Expresii:

a sorbi pe cineva *din ochi / priviri* = a admira

a sorbi pe cineva *într-o lingură* (sau *într-un pahar*) *de apă* = a se uita cu mare dragoste sau cu antipatie la cineva

a sorbi cuvintele / vorbele / scrisul etc. *cuiva* = a asculta sau a citi cu mare atenție și interes pe cineva

sosi**I.**

1. GN [nom +obiect / +vehicul / +persoană], 2. GP [+țintă] / GN [dat +persoană] / GAdv [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă]

a veni (ceva așteptat): *A sosit un colet.*// *Trenul a sosit în gară.*// *Lui Ion i-au sosit părinții din Maramureș.*// *Poliția a sosit acolo foarte repede.*//

II.

1. GN [nom +fenomen_atmosferic]

a începe să se manifeste (ceva predictibil): *A sosit iarna.*//

III.

1. GN [nom +dată]

a veni un anumit moment; a începe o anumită perioadă: *A sosit și ziua nunții.// A sosit vacanța.//*

Expresii:

a-i sosi ceasul = a-i veni timpul să moară

sparge**I.**

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [+instrument],

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +obiect]

a. a prefăce în cioburi; a crăpa: *Pisica a spart o vază cu codă.// Vântul a spart geamul.//*

b. a despica: *Ion sparge lemne.//*

c. a străpunge învelișul exterior (creând acces la conținut): *Medicul i-a spart copilului abcesul și i-a drenat puroiul.// Veverițele sparg nucile în dinți.// Fetița a spart trei baloane.//*

d. a forța o ușă sau încuetoare: *Ion și-a pierdut cheile și a trebuit să spargă ușa.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac]

a. a jefui: *Un grec a spart de trei ori aceeași bancă.// Un minor a spart mai multe locuințe și mașini.//*

b. a pătrunde ilegal (producând pagube): *Hackerii au spart serverele guvernului.// Cineva mi-a spart contul de mail.//*

c. a descifra un cod în mod clandestin: *Alan Turing a spart codul naziștilor.// Un puști de 5 ani a spart parola de acces la jocuri.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac +uman]

a dizolva o adunare de oameni (împrăștiindu-i): *Ploaia le-a spart petrecerea în aer liber.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac +nivel]

a depăși anumite limite: *Anul acesta Moș Crăciun a spart tiparele.// Piesa a spart recordurile de audiență în România.//*

V. V [se]

1. GN [nom +obiect], 2. (fac.) GP [+cauză]

a. a se preface în cioburi; a se crăpa: *S-a spart geamul de la vânt.*// *S-a spart un cauciuc într-un cui.*//

b. a se deteriora învelișul exterior (creând acces la conținut): *S-au spart câteva ouă.*// *S-a spart o țeavă din cauza gerului.*//

VI. V [se]

1. GN [nom +uman]

a se dizolva un grup sau o grupare: *Manifestația s-a spart pe seară.*// *Coaliția de la putere s-a spart.*//

Expresii:

a(-și) sparge capul / nasul / arcada / maxilarul = a (se) lovi la cap / nas / arcada / maxilarul producând rană deschisă

a se sparge în capul cuiva = a crea consecințe neplăcute cuiva care nu este vinovat de producerea lor

a-și sparge capul cu ceva = a-și frământa mintea pentru rezolvarea unei probleme

a-i sparge cuiva *urechile / timpanele* = a asurzi pe cineva

a-i sparge cuiva *casa* = a strica căsnicia cuiva

a sparge o grevă = a fi primul care renunță la grevă și își reia lucrul

a sparge gheața = a face primul ceva

a sparge ghinionul = a pune capăt unui șir de ghinioane

a se sparge în fîguri = a se da mare

specifica

I.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +informație] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +informație] / GV [(că) +text]

a menționa; a preciza: *Armata nu a specificat numărul militarilor uciși.*//

Legea nu specifică un termen de intrare în legalitate.// *Comisarul*

Verheugen a specificat că sunt necesare un număr de amendamente la

legislație.// *Femeia nu a specificat unde locuiește.*// *Directorul a specificat*

că va lipsi de la ședință.// „*Este un poet de o sensibilitate și o delicatețe rară*”, *a specificat el.*//

spera

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că / să +rezultat] / GN [ac +nedefinit] / GP [la / în]

a considera realizabilă o dorință: *Guvernul a sperat că situația de criză va lua sfârșit repede.// Mama lui a sperat să nu fie el.// Noi nu mai sperăm nimic.// Secole de-a rândul, ființa umană a sperat la nemurire.// Premierul grec a sperat orbește în ajutorul Rusiei.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de la +sursă], 3. GV [să] / GN [ac] / GP [la] a (se) aștepta: *Oamenii speră de la Dumnezeu să le îplinească dorințele lor pământești.// Nu poți spera de la un monopol protejarea concurenței.// Eu încă mai sper la versiuni electronice de la edituri.//*

speria**I.**

1. GN [nom +stimul] / GV [că / să +fapt +stimul], 2. GN [ac +animat / +persoană], 3. (fac.) GP [cu],

1. GV [că / să +fapt], 2. GN [ac +animat / +persoană]

a inspira / induce frică / disconfort: *Șoarecii îi sperie pe elefanți.// Apropierea uraganului a speriat populația.// Un gorjean a speriat cu o geantă SPP-iștii președintelui.// Pe Ion îl speria că această mișcare lua amploare.// Să mă știu urmărită m-ar speria de moarte.//*

II. V [se]

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GP [+cauză] / GV [că / să +fapt +stimul] / GV [+cauză]

a se umple de frică: *Maria se sperie de întuneric.// Federația s-a speriat la auzul acestei vești.// PNL s-a speriat că premierul chiar ar putea să le lase guvernarea în brațe.// Ion s-a speriat să nu intre la închisoare.// Această familie nu s-a speriat să înfieze trei copii.// Calul s-a speriat fiindcă / când atelajul a fost depășit de un tir.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GV [că +rezultat]

a amenința: *Abuzatorul l-a speriat pe copil că le va face rău părinților și prietenilor.//*

Expresii:

a se speria și de umbra lui = a fi foarte fricos

a(-și) speria somnul = a face să rămână (sau a rămâne) treaz

sprijini**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac]
a susține; a ajuta: *Guvernul sprijină administrațiile locale.*//

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +obiect] / V [se], 3. GP [de / pe +corp], 4. (fac.) GP [cu +parte / +instrument],
V [se] 1. GN [nom +obiect], 2. GP [de / pe +corp], 3. (fac.) GP [cu +parte / +instrument]
a (se) rezema: *Bărbatul a sprijinit scara de peretele casei.*// *Bătrâna s-a sprijinit (cu spatele) de poartă.*// *Constructorul a sprijinit terasa pe 11 piloni.*// *Cupola altarului se sprijină pe două grinzi masive longitudinale.*// *Proteza parțială se sprijină de dinții vecini cu croșete metalice.*//

III. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [pe]
a. a avea ca bază : *Fericirea mea s-a sprijinit pe o sărmană iluzie.*//
b. a avea ca susținere sau ajutor: *Regele Mihai s-a sprijinit pe comuniști în Lovitura de stat de la 23 august 1944.*//

spune**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +text] / GV [că +opinie / +fapt] / GV [unde / cum... +informație] / GV [- +text], 3. (fac.) GN [dat +animat] / GP [la +persoană / +loc], 4. (fac.) GP [despre / de +temă], 5. (fac.) GP [+instrument]
a. a exprima; a comunica: *Ion (îi) spune (iubitei) o poezie (la telefon).*// *Cartea aceasta spune numai minciuni despre revoluție.*// *Mesajul spune că ședința s-a suspendat.*// *Hoțul a spus anchetatorilor unde a ascuns bunurile furate.*// *Femeia a spus la Poliție că a fost violată.*// *"Nu vă lăsați păcăliți", a spus ea.*// *Maria a spus de / despre rivala ei că nimeni nu o poate suferi.*//
b. a mărturisi; a face cunoscut: *Poliția nu a spus (în comunicat) faptul că victima fusese strangulată.*// *Președintele partidului și-a spus intențiile la ultimul congres.*//

II.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GV [să], 3. (fac.) GN [dat +persoană / +animat], 4. (fac.) GP [+instrument]
a da un ordin sau un îndemn: *Poliția spunea prin portavoce să rămână*

toată lumea pe trotuare.// Rețeta spune să amestecăm toate ingredientele odată.// Revoluționarii au spus armatei să nu tragă.// Ion i-a spus câinelui său să atace.//

III.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +nedefinit] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GN [dat +uman], 4. (fac.) GP [despre / de +temă],

1. GN [nom +fapt], 2. GP [de / despre +temă], 3. GV [că], 4. (fac.) GN [dat +uman]

a indica: *Plecarea ta îmi spune ceva despre / de tine.// Acest fapt ne spune că trebuie să învățăm să respirăm profund aer curat și proaspăt.// Faptul că te-ai născut primăvara spune despre tine că ești o persoană energică.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat], 3. GN [ac +nume] / GP [+mod] / GAdv [cum / așa]

a numi; a porecli: *Oamenii îi spun acestui fenomen „moartea albă“.// Oamenii îi spun florii în mai multe feluri / pe numele latinesc / așa.//*

V. V [se]

1. GN [dat], 2. GN [ac +nume] / GAdv [cum / așa]

a avea sau a primi un nume: *Acestui sat i se spune Valea Lungă.// Lăutarii veneau cu vioara cu goarnă (sau cetera cum i se spune în zona Munților Apuseni).//*

Expresii:

a-i spune cuiva inima = a intui

a spune (cuiva) verde (în față / ochi) = a spune adevărul fără menajamente

a spune (câte / și) verzi și uscate = a vorbi multe și fără rost

sta

I.

1. GN [nom]

a se opri: *Ploaia a stat.// Ceasul a stat.// Maria muncește, nu stă nicio clipă.//*

II.

1. GN [nom], 2. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (opt.) GP [+poziție / +trăsătură] / GAdj [nom], 4. (opt.) GP [cu]

a. a se afla; a fi: *Televizorul stă pe o comodă, iar ceasul stă deasupra, agățat într-un cui.// Copiii stau într-un picior și cu mâinile ridicate.// Casa stă înclinată spre nord.// Melodia stă în top de trei săptămâni.// Soția lui stătea acasă cu copiii.//*

b. a rămâne: *Acordurile de mediere vor sta în suspensie încă multă vreme.// Mama stă la serviciu până târziu.// Părul nu stă cum l-am aranjat.// Maria a stat cu ochiul vânăt o lună.//*

c. a trăi: *Liliecii stau mai ales în peșteri.//*

d. a locui: *Maria stă în București, într-o casă mare.//*

e. a lucra: *Ion stă la computer toată ziua.//*

III.

1. GN [nom], 2. GP [în]

a. a rezida: *Fericirea nu stă în câți bani ai.//*

b. a se limita la: *Maria nu stă în banii soțului.//*

IV.

1. GN [nom], 2. V [să]

a fi pe punctul de a: *Directorul stă să plece.// Grinda stă să cadă.//*

V.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. V [să] / GV [să +eveniment]

a-și consuma timpul; a aștepta: *Nimeni nu a stat să numere banii.// O tipă, timp de vreo 5 minute, a stat să spargă bulele de aer din folie.// Eu nu stau să zbieri tu la mine.// Păsările nu stau să le împuște vânătorul.//*

VI.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GAdv [+mod], 3. GP [cu]

a-i merge sau a fi bine / rău într-o anumită privință: *Partidul stă bine cu îndeplinirea obiectivelor.// Nici Mimi nu stă nemaipomenit cu sănătatea. //*

Expresii:

Stai! = **a.** Oprește-te! **b.** Așteaptă!

a sta locului / nemișcat / ținut / pe loc = a nu se (mai) mișca

a sta pe loc = a nu progresa

a nu-i mai sta cuiva gura = a vorbi întruna

Stai să-ți spun (sau să vezi)! = lasă-mă să-ți spun, ai răbdare

Stai puțin (sau un pic)! = ai (puțină) răbdare

Ce (mai) stai? = ce (mai) aștepti?

a sta la / pe locul său = **a.** a nu-și părăsi locul; **b.** a fi modest, rezervat

a-i sta cuiva în cale / drum = a împiedica pe cineva în acțiunile lui

a sta în umbră = **a.** a pândi dintr-un loc ascuns; **b.** a fi modest, retras.

a sta deoparte = a nu interveni

a-i sta cuiva (ca un ghimpe) în coaste / coastă / inimă / ochi = a stingheri pe cineva

a-i sta cuiva sub nas = a fi la îndemâna cuiva

a-i sta cuiva pe limbă = **a.** a fi gata să spună ceva neplăcut; **b.** a nu-și aminti

exact un anumit cuvânt

- a-i sta* cuiva *pe inimă* = a preocupa pe cineva
- a sta (piatră) pe capul* cuiva = a stingheri, a agasa
- a sta grămadă / roi* = a se îngrămădi
- a sta cu mâinile / brațele în sân* (sau *încrucișate*) = a nu lua nicio măsură
- a sta cu dinții la stele* = a răbda de foame
- a sta cu ochii pe* cineva = a supraveghea pe cineva
- a sta în pat* = a zăcea (de boală)
- a sta (ca) pe ace / spini / ghimpi / jar / foc* etc. = a fi neliniștit, agitat
- a sta la masă* = a lua masa, a mânca
- a sta ca o găină / curcă plouată* = a arăta necăjit, fără vlagă
- a sta în picioare* = a nu se da bătut, a rezista
- a sta pavăză* = a apăra
- a sta de* cineva *să...* = a bate la cap pe cineva ca să facă ceva
- a sta în firea* cuiva = a ține de felul normal de a fi al cuiva
- a-i sta* cuiva *în puțină / putere* = a-i fi cuiva posibil să facă ceva
- a-i sta* cuiva *bine* (sau *rău*) = a i se potrivi cuiva ceva (sau nu)
- a sta de vorbă* (sau *la taifas / taclale / povești* etc.) (cu cineva) = a conversa

cu cineva

- a sta pe gânduri* = **a.** a fi absorbit de gânduri; **b.** a șovăi
- a sta la îndoială* (sau *în cumpănă*) = **a.** a ezita într-o decizie; **b.** a se îndoii de

ceva

- a sta de pază / strajă* = a păzi
- a sta de șase* = a veghea să nu fie prinși alții asupra faptului
- a sta la pândă* = a pândi
- a sta la tocmeală* = a se tocmi
- a sta la discuții* = a zăbovi vorbind
- a sta degeaba* (sau *de pomană*) = a-și irosi timpul nefăcând nimic
- a sta de veghe* = a priveghea
- a sta peste program* = a munci după terminarea programului de lucru
- a sta ca o stană / statuie* (sau *ca un stâlp de piatră*) = a rămâne îndelung în

aceeași poziție fixă

- a sta smirună* = a rămâne nemișcat (de frică sau din respect)
- a sta cu degetul în gură* = a pierde vremea
- (*de-*)*jabia stau / stai / etc. de somn* = pic / pici / etc. de somn
- a sta jos* = a fi așezat
- a sta pe ouă* = a cloci
- Cum stai / stă / etc. (cu ...)?* = Cum îți / îi / etc. merge (cu ...)?
- a sta la baza* unui lucru = a constitui temelia unui lucru

a-i sta cuiva capul / mintea la... = a se preocupa de ceva
a sta și verb = verbul are aspect de durată: ex. stau și mă întreb = mă tot întreb, stă și se uită = se tot uită

stabili

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / GV [că +fapt] / GV [unde / cum... +fapt]

a. a fixa; a determina; a preciza: *Războiul a stabilit noile granițe.// Legea stabilește că președintele poate fi ales din primul tur doar cu majoritate absolută de voturi.// UEFA a stabilit unde va juca Astra meciurile din grupă.//*

b. a demonstra; a descoperi: *Cercetătorii chinezi au stabilit gena care condamnă oamenii la singurătate.// Experimentul a stabilit că uleiul este indisolubil în apă.// Anchetatorii au stabilit de ce focul s-a propagat atât de repede.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [(ca) să +rezultat]

a lua o hotărâre: *Conducerea a stabilit ca toată lumea să plece în concediu în iulie.// Cei doi stabiliseră să nu se mai vadă o vreme.//*

III.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac] / V [se], 3. GP [în / la +loc]

a-și fixa reședința; a se statornici: *Firma și-a stabilit sediul în / la Londra.// Triburile s-au stabilit în nordul continentului.//*

Expresii:

a stabili o legătură (sau un contact) (cu cineva) = a comunica cu cineva
a stabili un record = a înregistra un record

stăpâni

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a ține în frâu; a controla: *Unii profesori nu-și pot stăpâni elevii.// Iată ce gânduri frumoase îl stăpâneau pe prinț.// Vaccinul acesta stăpânește tumorile cerebrale.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +temă]

a cunoaște foarte bine un domeniu de activitate, o disciplină, o specialitate: *Strămoșii noștri stăpâneau medicina avansată.//*

III. V [își]

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație]

a-și reprima o anumită stare fizică sau psihică : *Colegii de abia își stăpâneau râsul.// Bărbații aveau pregătire militară și își stăpâneau perfect emoțiile.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) V [să nu]

a se abține; a se controla: *Cei doi invitați s-au stăpânit cu greu să nu se certe în emisiune.// Băiete, stăpânește-te!//*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană / +loc] / GP [peste / asupra / în +persoană / +loc]

a deține în proprietate; a fi stăpân: *Mongolii stăpâneau (peste / în) Ungaria actuală.// Nobilii maghiari stăpâneau asupra șerbilor legați de glie.// Europeanii, care stăpâneau un ținut cu oameni sălbatici din mijlocul Africii, credeau că numai cu răutate pot să-i îndrume.//*

stărui**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GP [în / pentru] / GV [(ca) să +rezultat], 3. (fac.) GP [pe lângă / la +persoană]

a insista: *Reclamantul a stărui, la poliție, pentru efectuarea expertizei medico-legale.// Prostul stăruie în greșală.// Unii locuitori din sat au stărui ca biserica să fie construită la mijlocul satului.// Cei doi foști locotenenți au stărui pe lângă rege să renunțe la abdicare.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 3. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a dăinui; a persista: *Legătura dintre trup și suflet stăruie și după moarte.// Iată o întrebare care a stărui zilele acestea în media românească.//*

stinge**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [+instrument / +materie],

1. GN [nom +instrument / +materie], 2. GN [ac +corp]

a. a face să nu mai ardă: *Pompierii au stins casa (cu două tulumbe / cu apă*

din puț).// *Bătrânul a stins lumânarea cu degetul / de tocul ușii.*// *Doar nisipul aruncat a stins focul.*// *Elicopterele cu apă au stins incendiul din pădure.*//

b. a turna apă (sau alt lichid) peste anumite preparate culinare încinse (lăsând în continuare preparatul la foc): *Bucătăreasa stinge rântașul cu smântână.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +sistem]

a scoate din funcțiune un sistem electric sau mecanic: *Copilul stinge televizorul / lumina.* // *Șoferul stinsese motorul mașinii.*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a face să înceteze (un conflict, o datorie, un privilegiu etc.): *Constructorul a stins conflictul financiar cu creditorii.*//

IV. V [se]

1. GN [nom]

a. a înceta (să existe sau să funcționeze): *Incendiul / lumina / zgomotul / televizorul / instalația s-a stins de la sine.* //

b. a scădea în intensitate: *Lumina ochilor / vocea i se stingea treptat.*//

V.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +sentiment],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +sentiment], 3. GP [+mod] / GAdv [+mod]

a face să scadă în intensitate: *Copilăria sa mizerabilă i-a stins dragostea față de Crăciun.*// *Ion își stinge amarul în băutura / așa.*//

VI. V [se]

1. GN [nom +sentiment], 2. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod]

a scădea în intensitate: *Cu timpul, dorul de casă i s-a stins.*//

Expresii:

a se stinge (din viață) = a deceda

bea de stinge = bea foarte mult

a i se stinge zâmbetul = a-i dispărea zâmbetul

a stinge varul = a turna apă peste piatra de var arsă

stoarce**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [de +lichid],

1. GN [nom], 2. GN [ac +lichid], 3. GP [din +obiect]

a presa scoțând lichidul: *Femeia stoarce hainele (de apă).// Femeia stoarce apa din haine.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de +bani],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani / +text], 3. GP [din / de la +persoană] / GN [dat +persoană]

a obține prin viclenie / constrângere / efort: *Băiatul își stoarce părinții de bani.// Carrefour a stors din România anul trecut 1,2 miliarde euro.// Anchetatorii au stors o mărturisire de la suspect.// Maria i-a stors lui Ion promisiunea că nu va pleca fără ea.//*

III.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de +resursă],

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +resursă], 3. GP [din +persoană]

a lăsa fără: *Urcarea de la cabană spre șa m-a stors de puteri.// Școala privată și trei ani lungi de răutăți au stors din mine până și ultimul strop de încredere.//*

Expresii:

a-i stoarce cuiva lacrimi = a face pe cineva să plângă

străbate

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [de la +sursă], 4. (fac.) GP [(până) la +țintă], 5. (fac.) GP [prin +cale],

1. GN [nom], 2. GP [prin]

a. a traversa; a trece prin: *Fluviul străbate și țara noastră (de la vest) (până la mare).// Glonțul a străbătut zidul.// Un gând i-a străbătut mintea.// Literatura română a străbătut, în evoluția ei, mai multe vârste.// Un fulger îndepărtat a străbătut prin cerceveaua neagră a geamurilor.// Un fior a străbătut prin întreaga sală.//*

b. a merge (în lung și-n lat): *Regele a străbătut 7 continente.// Ca să-l elibereze, bunica a străbătut prin munți aproape 65 de kilometri.// Vestea a străbătut prin toată cetatea.//*

strica

I.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac],

V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+cauză]

a (se) transforma din bun în rău: *Copilul a stricat jucăria.*// *O astfel de construcție ar strica armonia arhitectonică a Parisului.*// *S-a stricat vremea.*// *S-a stricat televizorul (de la variațiile de curent).*//

Expresii:

a (i) se strica căruța în mijlocul drumului = a întâmpina piedici când ești încă departe de țintă

n-ar strica să... = n-ar fi rău să...

a strica casa cuiva = a interveni între soți despărțindu-i

a se strica de râs = a râde foarte tare

a strica orzul pe găște = a dăru un lucru bun cuiva care nu-l apreciază

striga

I.

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GN [ac +text] / GV [(că) +text], 3. (fac.) GN [dat +animat] / GP [la]

a scoate sunete sau cuvinte cu glas puternic: *Bușnițele strigau în noapte.*// *Aprodul a strigat numele următorului martor.*// *Un tânăr i-a strigat în față președintelui că este un "criminal".*// „*Hristos a înviat, copiii mei*“, a strigat el.// *Profesoara strigă la copii.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GV [(ca) să +text],

1. GN [nom +uman], 2. GP [la +animat] / GN [dat +animat], 3. GV [să]

a da un ordin cu glas puternic: *Paznicii strigau ca toți refugiații să rămână în coloană.*// *Paznicii strigau la refugiați să rămână în coloană.*// *Ion i-a strigat câinelui său să atace.*//

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +animat] / GP [după +animat], 3. (fac.) GN [ac +nume] / GP [pe / cu +nume]

a chema pe cineva (rostind un apelativ): *Bărbatul și-a strigat câinele.*// *Ion strigă după nevastă-sa / un taxi.*// *Ion a strigat-o Maria pe femeie.*// *Necunoscutul l-a strigat pe prietenul meu pe / cu un nume de alint.*//

Expresii:

a striga după ajutor = a cere ajutor cu glas puternic

a striga pe cineva pe nume = a chema pe cineva rostindu-i numele

a striga ca din gură de șarpe = a țipa după ajutor

a striga catalogul = a face apelul elevilor din clasă

a striga o listă = a citi o listă (de nume)

studia**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se],

V [se] 1. GN [nom +plural], 2. GN [ac +reciproc] / GAdv [reciproc]

a (se) analiza; a (se) examina: *O echipă de anchetă a studiat cauzele producerii incendiului.*// *Maria se studiază în oglindă de câteva minute.*// *Partenerii de dans încep prin a se studia reciproc / unul pe altul.*//

II.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac]

a învăța (sistematic) o disciplină: *Maria studiază vioara.*//

sublinia**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +text], 3. (fac.) GP [pe +text]

a trage o linie sub un text: *Studentii subliniază adesea ideile importante (chiar și pe cărțile de la bibliotecă).*//

II.

1. GN [+persoană / +text], 2. GN [ac +fapt] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GP [+loc]

a accentua într-o comunicare: *Guvernatorul Băncii Naționale a subliniat (în cadrul conferinței) necesitatea unei finanțări externe cu caracter preventiv.*// *Comitetul de anchetă a subliniat într-un comunicat că acesta „a omis în mod repetat să își respecte obligațiile”.*// *Studiul subliniază importanța ecologică și economică a populațiilor sănătoase de albine.*//

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a accentua; a scoate în evidență: *Accesoriile îi subliniază personalitatea.*// *Criza politică a subliniat relevanța mesajului de sprijin al UE pentru R. Moldova.*//

suferi**I.**

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [de +senzație +negativ] / GP [după] / GP [+cauză] / GV [+cauză]

a resimți o durere; a fi afectat de ceva: *Animalul acesta suferă (de reumatism).*// *Ion suferă de dorul Mariei.*// *Mulți suferă după o despărțire.*// *La începutul anului, bruneta a suferit din cauza certurilor cu mama ei.*//

Băiețelul suferea că / fiindcă ceilalți copii râdeau de el.//

II. V [nu]

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac] / GV [(ca) să +rezultat]

a nu suporta; a detesta: *Viperle și scorpionii nu suferă culoarea albă.// Maria nu-l suferă pe Ion.// Fetița nu suferea să vadă păsări în colivie.// El nu suferea ca ea să se amestece în treburile lui.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac +eveniment +negativ]

a fi supus unor evenimente negative: *Echipa națională a suferit o înfrângere nemeritată.// O centrală nucleară din Ucraina a suferit un incendiu puternic în această noapte.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a înregistra o schimbare: *Programul a suferit o modificare.// Fenomenul a suferit fluctuații de-a lungul timpului.// Gradul de sănătate a danturii populației a suferit o îmbunătățire.//*

suflla

I.

1. GN [nom +forță], 2. (fac.) GN [ac +mișcare], 3. (fac.) GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+sursă], 5. (fac.) GP [prin / pe +cale], 6. (fac.) GP [cu +instrument]

a. a produce un curent de aer; a expira: *Suflă vântul (prin crăpătura din zid).// Un șofer a suflat în alcooltest prin pulover.// Bunicii suflau în foc cu niște foale de piele.//*

b. a antrena ceva într-un curent de aer: *Femeia a suflat praful de pe literele groase ale pietrei.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bun], 3. GN [dat +persoană]

a lua cu îndrăzneală: *O firmă din Zalău le-a suflat constructorilor argeșeni lucrarea.// Ștefania i-a suflat iubitul unei prietene.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +informație] / GV [că / să +informație] / GV [unde / cum... +informație], 3. GN [dat +persoană]

a spune șoptit / în secret: *Lui Ion i-a suflat răspunsul colegul lui de bancă.// Cine ți-a suflat că stau cu ochii zgâiți în monitorul tău?// Un alt client mi-a suflat să nu iau marfă de la ei.// Nimeni nu le-a suflat cum să dregă abureala c-o vorbă academică.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [la +instrument]

a cânta la un instrument muzical de suflat: *Prima dată când a suflat Ion la oboi a fost în clasa a V-a.*//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect]

a produce obiecte de sticlă prin suflare: *La demonstrație, artizanul a suflat câteva globuri de Crăciun și figurine de sticlă.*//

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [cu / în +materie]

a acoperi cu un strat de metal prețios: *O societate de explorare din Toronto își sufla cu aur eşantioanele de rocă pentru a crea impresia că provin dintr-un zăcământ de mare calitate.*// *Pe internet găsești tot felul de firme care suflă în aur orice chestie.*//

Expresii:

a-și sufla nasul / mucii = a-și curăța nasul de mucozități

a sufla în lumânare = a stinge lumânarea

a nu (mai) sufla = **a.** a fi mort; **b.** a sta liniștit

a nu sufla un cuvânt (sau o vorbă) = a păstra un secret

a-i sufla cuiva în ceafă = a urma pe cineva de foarte aproape, amenințator

a-i sufla cuiva la ureche = a spune în secret

a sufla greu = a găfâi

sugera**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac] / GV [că / să +opinie / +fapt] / GV [unde / cum... +opinie / +informație] / GV [- +text], 3. (fac.) GN [dat +persoană]

a. a da o idee / un sfat; a propune: *Unul din fani (ne-)a sugerat această modalitate de a accesa pagina.*// *Metodistul mi-a sugerat că e bine să fac schițe zilnic.*// *FMI ne-a sugerat să scumpim gazele interne până la nivelul celor internaționale.*// *Cabanierele mi-a sugerat unde să pun cortul.*// *"Vinde mașina", mi-a sugerat el.*//

b. a comunica aluziv: *Qatarul a sugerat că ar putea interveni în Siria.*// *Romanul sugerează ceea ce este dincolo de viața reală.*// *Alege pata de cerneală care îți sugerează ideea de fericire!*//

c. a oferi opțiuni: *Facebook îți sugerează prietenii.*//

d. a indica (în mod indirect): *Anumite comportamente îți sugerează dacă*

există cu adevărat o problemă.// Morfologia traseului sugerează unde e cel mai probabil să fie cei îngropați de avalanșă.//

II.

1. GN [nom +obiect +artistic], 2. GN [ac]

a simboliza: *Tabloul sugerează prietenia eternă între păpușa de lemn și umbra zburătoare.//*

sună

I.

1. GN [nom +uman], 2. (opt.) GN [ac +uman], 3. (opt.) GP [la +loc / +nume] / GAdv [+loc] / GP [pe +instrument], 4. (fac.) GP [de pe / de la / din +sursă], 5. (fac.) GV [că / (ca) să +text]

a telefona (comunicând ceva): *Copilul și-a sunat mama la birou.// Un bărbat a sunat la 112, fiindcă era prea beat să poată ajunge acasă.// Directorul l-a sunat pe Ion acasă de pe telefonul secretarei.// Sună-mă din oraș pe fix.// Ion și-a sunat colegul că n-a găsit sârmă oțelită și să folosească una obișnuită.//*

II.

1. GN [nom +obiect / +sunet], 2. (fac.) GP [a / ca / precum] / GP [+mod] / GAdv [+mod]

a emite / a se propaga anumite sunete (asemănătoare cu); a răsună (într-un anumit fel): *Sună ceasul / alarma.// Paharul acesta nu sună a cristal / precum cristallul.// Vocea a sunat cu ecou, ca dintr-o peșteră.// Orchestra a sunat dens, cu planuri destul de diferențiate.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [la / din +instrument]

a face să răsună: *Ion a sunat la sonerie.// Flăcăii sunau din trâmbițe.//*

IV.

1. GN [nom +idee / +text / +fapt], 2. GAdv [+mod] / GP [ca / a], 3. (fac.) GN [dat +uman] / GP [pentru +uman], 4. (fac.) GV [+text]

a. a lăsa o anumită impresie (cuiva): *Amicului i-a sunat bine ideea mea.// Diagnosticul a sunat ca o sentință pentru bietul Ion.// Replica ei a sunat a resemnare.// Mi-a sunat puțin ciudat faptul că nava a ajuns abia acum.//*

b. a fi formulat: *Întrebarea sună așa: de unde furăm?// Planul de bătaie sună în felul următor: caut clădirea B25, studiez locul și încerc să-i eliberez pe ai mei.//*

V.

1. GN [nom +persoană / +instrument], 2. GN [ac +activitate / +timp] / GP [de +activitate / +timp],

V [3sg] 1. GN [ac +activitate / +timp] / GP [de +activitate],

V [se 3sg] 1. GN [ac +activitate] / GP [de +activitate]

a anunța: *Legiunea armeană a sunat adunarea tocmai în Olanda.// Am așteptat până când ceasul a sunat miezul nopții.// Dangățul pendulei sunase de 10:30 seara.// Încă nu a sunat stingerea în cazarmă.// Când a sunat miezul nopții Laide a continuat să privească televizorul.// Între timp sunase de intrare.// Eram la moșie când s-a sunat a doua mobilizare.// S-a sunat de cină.//*

Expresii:

a suna la ușă / intrare = a acționa soneria de la ușă / intrare

a suna a gol / spart / dogit / etc. = a scoate sunete ca și cum ar fi gol / spart / dogit / etc.

a-i suna cuiva ceasul (morții sau de veșnicie) = a-i sosi cuiva clipa morții

a-i suna cuiva în / la urechi (sau în auz) = a-și aminti obsesiv un lucru

suporta

I. V [nu]

1. GN [nom +uman], 2. GV [(ca) să / că +fapt] / GN [ac +fapt]

a. a nu admite: *Regele nu a suportat ca cineva din anturajul său să dețină o asemenea avere.// Femeia nu suporta să fie contrazisă.//*

b. a nu rezista: *Fata n-a suportat să stea singură în casă, așa că s-a dus la ferma din Colorado.// Tânărul s-a sinucis fiindcă nu a suportat că l-a părăsit iubita.// Invitatul nu a mai suportat presiunea și a plecat din emisiune.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +eveniment +negativ]

a. a îndura: *Întreaga biserică a suportat persecuția.// Transcarpatia a suportat cele mai mari inundații din ultimii ani.// Agricultură Moldovei a suportat pierderi de peste cinci miliarde de lei.//*

b. a tolera: *Pisicuța a suportat destul de bine anestezicul.// Miliardarul american David Rockefeller a suportat un nou transplant de inimă.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani], 3. (fac.) GP [din +bani]

a avea sau a prelua o obligație financiară: *Pentru fiecare caz în parte,*

angaajatorul a suportat o amenda de 10.000 lei.// Din 9000 lei cât a costat cezariana, statul a suportat vreo 3000 lei.// Primăria a suportat cheltuielile de înmormântare a victimelor.//

IV.

1. GN [nom +corp], 2. GN [ac +forță]

a rezista la: Etajera suportă max. 3 kg.// Casa aceasta suportă și un cutremur de 9 grade.//

supune**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +persoană]

a înfrânge; a subjuga: Cel ce a biruit mânia pe însuși diavolul a supus.// Această femeie l-a supus pe George Clooney și l-a făcut să renunțe la burlăcie. //

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat]

a. a da ascultare; a se subjuga: *Femeile musulmane se supun întru-totul soților lor.// Galia s-a supus romanilor după doi ani de lupte.//*

b. a da curs; a accepta: *Barbarii intrați în Imperiu s-au supus, la rândul lor, influenței ideologiei romane. // Jurnalista orădeană s-a supus judecății oamenilor.//*

III. V [se]

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat] / GP [la]

a suporta de bună voie: Vedeta s-a supus înfometării timp de o lună.// Designerul s-a supus la mai multe intervenții estetice.// Șoferul recalcitrant nu s-a supus testării cu etilotestul.//

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +document], 3. GP [spre +activitate], 4. (fac) GN [dat +autoritate]

a prezenta în vederea unei anumite acțiuni: Ministerul Mediului a supus spre dezbatere publică un proiect privind Lacul Văcărești.// Ministerul Educației și Cercetării a supus spre aprobare Guvernului României un memorandum privind învățământul obligatoriu din România.//

V.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GN [dat] / GP [la]

a. a face să fie obiectul unui test, al unei analize sau decizii: *Panta foarte mare ne-a supus unui serios examen de cățărare în patru labe.// Județul*

Botoșani va fi supus unui studiu medical amănunțit.// Domnul deputat a supus la vot fiecare contestație în parte.//

b. a face să îndure: *Împăratul l-a supus pe Sfântul Elefterie multor cazne.// Zgomotul infernal a supus tot cartierul la un stres inimaginabil.//*

c. a face să suporte o anumită acțiune: *După moartea proprietarului, soția acestuia a supus acest imobil închirierii.// Vinul materiei primă pentru vinuri spumante poate fi supus acidificării sau dezacidificării.// Organismul nu poate face față dacă este supus la două tipuri de chimioterapie într-un timp atât de scurt.//*

VI. V [se]

1. GN [nom], 2. GN [dat]

a intra sub incidența unei reglementări: *Alegerea directorului se supune articolului 7.2 din Statut.// Bijuteriile din aur și/sau din platină, cu excepția verighetelor, se supun accizelor.//*

surprinde

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (opt.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (opt.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 5. (opt.) GP [+mod] / GV [ger.] / GV [part.] / GAdj [ac]

a da neașteptat peste ceva aflat într-o anumită circumstanță: *Poliția a surprins hoții în locuința jefuită / chiar în timpul jafului / cu bunurile furate asupra lor.// Furtuna i-a surprins pe săteni departe de casă, când arau.// Profesoara i-a surprins pe copii jucându-se / cocoțați pe bănci.// Un tren a surprins vehiculul (pe calea ferată) și l-a târât 200 de metri.// Femeia și-a surprins soțul murdar de ruj.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [+mod] / GV [ger.] / GV [part.] / GAdj [ac], 5. (fac.) GP [în / pe / prin +instrument],

1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc], 4. (fac.) GP [+mod] / GV [ger.] / GV [part.] / GAdj [ac]

a. a observa (ceva ascuns); a sesiza; a descoperi: *Gina a surprins manevrele mătușii sale.// Un clujean a surprins autobuzul încărcat cu saci cu buletine de vot.// Ion și-a surprins mama ștergându-și o lacrimă.// Ion s-a surprins recitind iar și iar aceleași paragrafe.// A doua zi, Olga s-a surprins în fața oglinzii – un chip schimonosit de grimase.//*

b. a înregistra: *Click! le-a surprins pe dive căscând, cu cearcăne sau desfigurate de oboseală.// Un bărbat a surprins pe cameră o pumă în timp ce aceasta se uita la pisica lor.// Un român a surprins în / prin fotografii coplesitoare agitația și tristețea din capitala Franței.// O cameră video l-a surprins pe unul dintre teroriști în timp ce trăgea fără milă în oameni.//*

c. a reda (artistic): *Prezentarea acestui caz surprinde două aspecte importante.// Pictorul a surprins copiii în firescul lor.// Opera surprinde tulburătoarea poveste de dragoste a Luciei.//*

III.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [cu / prin]

a. a uimi: *Noua imagine a vedetei i-a surprins pe fani.//*

b. a lua prin surprindere: *Începutul de an ne-a surprins pe toți cu o frumoasă ninsoare.// Italianca a surprins-o pe jucătoarea noastră prin forța returului.//*

suspecta

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GV [că +fapt],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GV [că] / GP [de / pentru]

a bănuși pe cineva de ceva rău: *Concurența suspectează că unii asigurători auto profită de cei care nu-și cunosc drepturile.// Dragoș a suspectat-o pe Cornelia că l-ar plăcea pe Victor.// ANI îl suspectează pe deputat de conflict penal de interese.// Poliția îl suspectează pentru oribila crimă pe fostul soț al femeii. //*

suspenda

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +activitate / +decizie] / GP [de la +activitate]

a întrerupe temporar: *Guvernul a suspendat exportul de bușteni, lemn de foc și cherestea. // Mi-am suspendat contul de Facebook de două săptămâni.// Austria a suspendat acordul Schengen.// Bursa de Valori București a suspendat de la tranzacționare acțiunile Aluminil.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman] / V [se], 3. (fac.) GP [din / de la +funcție]

a (se) destitui provizoriu: *Prefectul l-a suspendat pe Ionescu din funcția de consilier județean.// Conducerea PNȚCD l-a suspendat de la șefia partidului pe Pavelescu.// Primarul Iașiului s-a suspendat din funcțiile deținute în PSD.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a pune la înălțime (atârând): *Unul din cei năpăstuiți și-a suspendat patul pe câteva lăzi.// Enea a suspendat de un copac armele luate de la. Pallas// Lângă fântână / acolo, ei au suspendat un leagăn de exterior.//*

sustrage

I.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect / +bani], 3. GP [+sursă]

a. a fura: *Un tânăr din Aiud a sustras lemne din pădurea Sloboda.// O grupare a sustras de pe carduri bancare peste 2.000.000 de lei.//*

b. a scoate: *Bărbatul a sustras caietul albastru de pe fundul sertarului, răvășind totul.//*

II.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +persoană], 3. GP [de la +activitate]

a distrage: *Aglomerarea cu sarcini rutiniere sustrag conducerea de la exercitarea atribuțiilor importante.//*

III.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GN [dat +sursă] / GP [din +sursă]

a scoate (în afara ...): *Trei contradicții îl sustrag pe Cantemir contextului istoric și literar al vremii sale. // Întâlnirile cu o anume damă încântătoare îl sustrag monotonei și nesuferitei vieți domestice.// Trăsăturile personajului, îngroșate până la caricatură, îl sustrag regimului realist.// Actele cele mai obișnuite precum acela de a asculta muzică, a citi o carte sustrag omul din prezentul său istoric.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [de la +activitate] / GN [dat +activitate]

a se eschiva (de la o obligație); a evita: *Inculpatul care s-a sustras de la executarea pedepsei nu beneficiază de grațiere.// Compania s-a sustras de la plata a peste 8 milioane lei.// Hitler s-a sustras unei explicații cu poporul german trăgându-și un glonte în cap.//*

V. V [se]

1. GN [nom], 2. GN [dat +sursă] / GP [din +sursă]

a ieși: *Lucrurile se complică și se sustrag, din ce în ce mai mult, înțelegerii mele.// N-am fost în stare să mă sustrag din atmosfera copleșitoare de război.//*

ști

I.

1. GN [nom +persoană / +viu / +sistem], 2. (opt.) GV [că +fapt / +informație] / GV [unde / cum... +informație] / GN [ac +nedefinit], 3. (opt.) GP [de / despre +temă]

a. a avea cunoștință: *Guvernul știe că situația sinistraților s-a înrăutățit.// Vacile știu în ce curte să intre la întoarcere.// Guvernul știe de situația sinistraților (că s-a înrăutățit).// Lumea știe despre mine că sunt țigan.// Ion știe despre Maria acest secret.// Nu mai știu nimic de colegii din liceu.//*

b. a sesiza: *Plantele știu când se schimbă vremea.// Când e frig afară, mașina știe că are nevoie de mai multă benzină în motor.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GAdj [ac / nom] / GN [ac / nom] / GP [] / GAdv [] / GV [ger. / part.]

a. a cunoaște (în detaliu): *Ghidul știa fiecare potecă.// Eu mă știu mai bine decât oricine.// Ion știe matematică.//*

b. a avea o anumită reprezentare despre ceva: *Guvernul știa problema (rezolvată).// Eu mă știu (ca fiind) un om bun.// Mama își știa copilul în curte / acolo / făcându-și temele / plecat la școală.//*

III.

1. GN [nom +viu / +sistem / +persoană], 2. V [să]

a avea o anumită abilitate / disponibilitate: *Păsările știu să-și facă cuiburi trainice.// În modul de comandă vocală, calculatorul știe să selecteze meniuri, bare de instrumente, ferestre și alte elemente ale interfeței grafice.// Guvernul a știut să taie salariile.//*

IV.

1. GN [nom +animat], 2. GP [de +stimul]

a reacționa (cum trebuie): *Elevii știu de vorbă bună.// Câinele știe de frica stăpânului.//*

Expresii:

Știi ceva? = Fii atent la ce-ți spun!

din câte știu = din informațiile mele

știu ce știu (sau *știi ce știi etc.*) = a ști foarte bine ceva

a nu vrea să știe de... = a nu-i păsa de...; a nu avea grijă de...
a ști una și bună = a nu renunța la o părere
a se ști cu musca pe căciulă = a se simți vinovat
a nu ști unde îi este capul de... = a fi copleșit de...
nu știu ce / cum / unde / când... = ceva / cumva / undeva / cândva...
a nu ști de glumă = a se supăra luând o glumă în serios

tăia

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +corp], 3. (fac.) GP [cu / în / la +instrument], 4. (fac.) GAdv [+mod] / GP [+mod] / GN [ac +mod] / GAdj [ac] / GP [în +parte]

a. a separa (în bucăți sau părți): *Ion taie lemne cu toporul.*// *Acest aparat taie morcovii mărunț / pe lung / rondele / prea mari / în patru.*// *Lanțul muntos taie țara în două regiuni.*//

b. a străpunge; a trece prin: *Păsările au un os stern mare, în formă de „V” care taie aerul asemenea chilei unei corăbii.*// *Premierul a tăiat mulțimea până în tribuna oficială.*// *Bulevardul taie pe lung orașul.*//

c. a secționa (distrugând): *O bară de fier a tăiat cauciucul unei roți a avionului.*// *Cineva a tăiat cablul de internet.*//

d. a înjunghia: *Cămătaru l-a tăiat pe unul dintre rivalii săi cu o macetă.*//

e. a sacrifica un animal: *Pentru acești oaspeți, gazda a tăiat două găini.*//

f. a da senzația de junghi sau de durere fizică: *Viscolul le tăia fețele înghețate.*//

g. a intersecta: *Dreapta taie cercul în două puncte.*//

II.

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +parte], 3. GP [cu / în / la +instrument], V [se] 1. GN [nom +animat], 2. GP [+parte] / GAdv [+loc], 3. GP [cu / la / în +instrument]

a se răni cu ceva tăios: *Bărbatul și-a tăiat degetul (în / la strung).*//

Pisicuța s-a tăiat pe lăbuțe (cu niște cioburi).// *M-am tăiat aici, în palmă.*//

III.

1. GN [nom], 2. (opt.) GN [ac +parte], 3. (opt.) GP [din / dintre +sursă], 4. (fac.) GP [cu +instrument]

a. a separa o parte dintr-un întreg: *Maria a tăiat câteva felii din cozonacul primit cu un cuțit cam bont.*// *Ion a mai tăiat din blat, ca să se potrivească pe mobilă.*//

b. a face să dispară sau a diminua: *Sucul de grepfrut taie (din) efectul*

medicamentelor.// Aceasta atitudine ne taie (din) posibilitatea de a trăi experiențe noi.// Seceta a tăiat 40% din producția de cartofi a României.// Unele alimente tăie senzația de foame.// Guvernul mai taie două dintre atribuțiile Curții Constituționale.//

c. a opri sau a diminua furnizarea unor utilități: *Din cauza facturilor neplătite, companiile au tăiat apa și curentul electric.// Rusia a tăiat din gazele livrate României.// O pană de curent a tăiat lumina în secțiunile de votare.//*

d. a șterge un text (marcându-l sau eliminându-l): *Scenaristul a tăiat unele (dintre) replici (cu pix roșu).//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac +corp], 3. GP [în +sursă] / GP [prin +cale]
a forma; a produce: *Brâncuși a tăiat în piatră, în 1907, o siluetă fragilă.// Plugul nu taie brazde adânci (într-un pământ argilos).// Râul a tăiat prin calcarul moale multe cascade.//*

V. V [o]

1. GN [+uman / +vehicul], 2. GP [prin / pe +cale]

a. a o lua pe scurtătură: *Ion, grăbit, a tăiat-o prin parc.// Taxiul a tăiat-o prin parcarele unui supermarket, ca să evite coada de la semafor.// Taie-o pe aici!//*

b. a pleca: *De cum au văzut girofarul poliției, drogații au și tăiat-o.//*

VI. V [se]

1. GN [+aliment]

a căpăta aspect de lapte brânzit.: *Maioneza nu se taie dacă pui ulei puțin câte puțin.//*

VII. V [se 3sg]

1. GN [dat +uman], 2. GP [de]

a-i pieri cheful: *Lui Mircea i s-a tăiat de orice colaborare cu liberalii.//*

Expresii:

a-și tăia (singur) craca / creanga de sub picioare = a-și primejdi situația printr-o acțiune negândită.

a tăia nodul gordian = a găsi soluția unei probleme grele

poți să tai lemne pe cineva = despre cineva care doarme foarte adânc

a(-și) tăia drum / cale / cărare = a(-și) face loc îndepărtând obstacolele ce îi stau în cale

a tăia râul de la rădăcină = a lua măsuri energice pentru a stârpi radical un rău

a tăia și a spânzura = a proceda arbitrar și abuziv

a tăia calea / drumul cuiva = a ieși înaintea cuiva împiedicându-l să înainteze

a-i tăia (sau *a i se tăia*) cuiva (*toată*) *pofta* = a face să-și piardă sau a-și pierde cheful de a face ceva

a tăia cuiva *avântul / entuziasmul* = a descuraja

a i se tăia cuiva *mâinile și/sau picioarele* = a i se muia cuiva mâinile și/sau picioarele

a-l tăia pe cineva *capul* = a (se) pricepe

a-l tăia pe cineva *căcarea / pișarea* = a avea senzație puternică de defecare / urinare

a-i tăia cuiva *capul* = a decapita

a tăia frunze la câini = a pierde timpul

a tăia linia continuă = a trece cu un vehicul peste marcajul de linie continuă

a-i tăia cuiva *răsuflarea* = a stârni admirație puternică

a-i tăia cuiva *maul* = a aduce la tăcere

a-i tăia cuiva *vorba* = a opri din vorbit

a tăia cărțile = a despărți în două pachetul de cărți, punând jumătatea de dedesubt deasupra

a-i tăia cuiva *microfonul* = a -i deconecta cuiva microfonul la care vorbea

teme

I. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GP [de +stimul], 3. (fac.) GV [că / să nu] / GV [când],

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GV [că / (ca) să nu / ca nu cumva să +fapt] / GV [când +fapt],

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. V [să]

a-i fi frică: Clasa politică se teme de revoltele populare.// Femeia se temea de țințur că o să-i cadă în cap într-o zi.// Câinele s-a temut de stăpân să nu-l lovească.// Teme-te de greci când îți fac daruri.// Tigroaica se temea că omul acela îi va ataca puii.// Patronul firmei se temea ca inspectorii să nu extindă controalele.// Prietenul meu s-a temut ca nu cumva să mă răzgândesc.// Pițurcă s-a temut când a văzut că bate Mutu penalty.// El s-a temut să scoată vreun sunet.//

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [pentru +persoană / +valoare]

a-și face griji pentru ceva aflat în pericol: *Ion se teme pentru fratele lui.// Maria se teme pentru viața și sănătatea copilului ei.// China se teme pentru*

rezervele sale valutare și cere garanții de la SUA.// Patronul Stelei recunoaște că se teme pentru libertatea managerului.//

Expresii:

mă tem că... = am sentimentul (neplăcut) că...

a se teme (până) și de umbra lui (sau de o umbră) = a fi foarte fricos

termina

I.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +activitate / +corp] / V [să] / V [de sup.]

a isprăvi; a duce la bun sfârșit: *Studenții au terminat orele.// Recenzorii au terminat să numere moldovenii.// Imprimanta a terminat de scanat documentele.// Mustul și-a terminat fermentarea.// Tundeți arbuștii care au terminat de înflorit în iulie.// Ion și-a terminat casa.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +eveniment +sport], 3. GP [+ierarhie / +scor] / GN [nom +ordinal],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [nom +ordinal], 3. GP [la +sport], 4. GP [+eveniment +sport]

a încheia: *România a terminat Campionatul European de polo pe locul 10.// Dinamo a terminat la egalitate primul meci amical.// Atletă din Zalău a terminat a doua maratonul de la Livorno.// Andreea a terminat a doua la bîrnă în cadrul Marelui Premiu de la Stuttgart.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +școală], 3. (fac.) GP [cu] / GP [+ierarhie] a absolvi o formă de învățământ (cu o anumită medie sau calificativ): *Ion a terminat facultatea de medicină cu 10 / pe primul loc.//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu],
V [o] 1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu]

a nu mai avea de a face cu: *Grecii au terminat cu sclavia datoriei.// Copiii au terminat cu distrația.// Cine a terminat cu ajutorul de șomaj mai are dreptul la un ajutor social.// Simona a terminat-o cu tenisul anul acesta.// Maria a terminat-o cu iubitul ei. //*

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [prin +activitate] / V [ger.]

a pune capăt unei situații prin a face ceva; a ajunge să: *Între cei doi s-a dat o luptă pentru putere, iar Ion a terminat prin a-și da demisia.// L-a atacat*

pe premier cu corupții din PSD și a terminat dând explicații despre corupții din PNL.//

VI.

1. GN [nom], 2. GN [ac +resursă]

a consuma complet: *Prietenii i-au terminat lui Ion toată rezerva de băutură din casă.// Comutarea pe GPS o să îți termine bateria foarte repede.//*

VII.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a distruge; a da gata: *Rugina îți termină caroseria.// Ultima decizie a magistraților l-a terminat pe Ștefan.// Bianca l-a terminat pe Cristea ca fotbalist.// Unele etnobotanice îți termină memoria de scurtă durată, dar îți revii după o săptămână.//*

VIII. V [se]

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [cu] / GAdv [+mod] / GP [+mod]

a se încheia (având ca final): *Spectacolul s-a terminat (cu o arie din Traviata).// Cuvântul „floare” se termină cu vocală.// Romanul se termină rău / în codă de pește.//*

IX. V [se]

1. GP [cu]

a nu mai exista: *S-a terminat cu tratatul Schengen.// Gata, s-a terminat cu furtul de lemne în Argeș!!! S-a terminat cu joaca.//*

X. V [se]

1. GN [nom +resursă]

a se consuma complet: *S-a terminat pâinea.// Mi s-au terminat și speranțele și energia.//*

XI. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [prin +activitate]

a avea ca deznodământ: *Totul s-a terminat prin a-mi face singur dreptate.//*

trage**I.**

1. GN [nom +uman / +forță], 2. GN [ac +materie] / GP [de +obiect], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. (fac.) GN [ac +distanță], 7. (fac.) GP [cu +instrument], 8. (fac.) GP [de +parte]

a. a deplasa (spre / după / în sine) (apucând de): *Copilul a tras mașinuța de sfoară (vreo 2 m) (de lângă fereastră) (până în mijlocul camerei).// Aerul condiționat trage aerul cald din cameră afară.// Apoi tragi cu croșeta ața prin buclă.// Vârtejul l-a tras pe tânăr de picioare în adâncuri.// Trage cu mouse-ul imaginea de pe ecran de un colț, ca s-o mărești!//*

b. a arunca la țintă: *Cel care l-a ochit a tras câteva gloanțe prin parbriz și cu un pistol, ca să fie sigur că victima nu are scăpare.// Jucătorul a tras mingea peste portar.//*

c. a pune / a scoate un articol de îmbrăcăminte: *Ion și-a tras cizmele în picioare cu încălțătorul.// Maria și-a tras bluza (de pe ea).//*

d. a inhala / a priza; a bea: *Ion a tras aerul rece în piept.// Mulți elevi trag droguri pe nas.// Sunt vărsător și tocmai am tras o bere pe gât!//*

II. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) GP [+sursă], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GN [ac +distanță]

a se deplasa: *Maria s-a tras lângă copiii ei pe canapea.// Turma de bivoli s-a tras acolo / lângă apă.// Trecătorii se trăgeau din fața trăsurilor.// Femeia s-a tras un metru înapoi.//*

III. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [de +parte],

1. GN [nom +animat +plural], 2. GP [de +parte], 3. (fac) GN [ac +reciproc] / GAdv [reciproc]

a se apuca de o parte (deplasând): *Câinele se trage singur de coadă.// Fetițele au început să se tragă de păr (una pe alta / reciproc)//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +lovitură], 3. GN [dat +uman], 4. (fac.) GP [cu +instrument], 5. (fac.) GP [+parte],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +instrument], 3. GN [dat +uman], 4. (fac.) GP [+parte],

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +uman], 3. (fac.) GP [cu +instrument], 4. (fac.) GP [+parte],

V [își] 1. GN [nom +uman +plural], 2. GN [ac +lovitură / +instrument], 3. GN [dat +reciproc] / GAdv [reciproc], 4. (fac.) GP [cu +instrument], 5. (fac.) GP [+parte]

a da o lovitură: *Unul dintre ei i-a tras victimei lovitura mortală cu piciorul.// Ion i-a tras un pumn fratelui său în plină figură.// Prințul i-a tras tâlharului pe spinare cu măciuca.// Bătrânii și-au tras (cu) ciomege peste picioare unul altuia / reciproc.//*

V.

1. GN [nom +persoană / +instrument], 2. (fac.) GP [+țintă], 3. (fac.) GP [cu +materie], 4. (fac.) GP [cu +instrument], 5. (fac.) GP [+sursă], 6. (fac.) GP [+cale]

a (se) folosi o armă: *Poliția muntenegreană a tras (cu gaze lacrimogene) în protestatari.// Apoi au început să tragă tunurile.// În joc, ești un arcaș care trage cu săgeți din turnul fortăreței prin ferestruică. //*

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +vehicul], 3. GP [+loc] / GAdv [+loc],
1. GN [nom +vehicul], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]

a face să se oprească; a se opri pentru a staționa: *Polițistul a tras pe dreapta mașina care a depășit nepermis.// Trenul a tras în gară.// Autocarul a tras acolo, lângă restaurant.//*

VII.

1. GN [nom +vehicul]

a funcționa; a avea putere: *Motorul trage bine la drum întins.// Mașina mea nu trage la deal.//*

VIII.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GP [la] / V [să] / GP [spre]

a. a căuta să obțină ce dorește: *Pe ploaie peștele trage la râmă.// Simona trage la premiul pentru lovitura anului.// Echipa comunei trage la promovarea în Liga 2.// Rusia trage să-l recupereze pe Viktor Bout.//*

b. a înclina în opțiuni: *PSD Brașov trage spre Dragnea.// PNL trage spre planul B.//*

IX.

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GN [ac +obiect], 3. GP [la / cu / pe / în +instrument]

a folosi un anumit instrument (asupra a ceva): *Ion și-a tras teza la imprimantă.// Echipa de canotaj trage la rame din răspuțeri.// Gospodina a tras o lămâie pe răzătoare.// Lui Vlad Țepeș îi plăcea să tragă oameni în jeapă.//*

X. V [îi]

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +temă]

a repeta (insistent) un anumit lucru: *Ziarul îi tot trage cu baronul Oprișan în sus, baronul Portofel în jos.// Eu vreau să fac sex, dar ea îi trage cu prietenia.//*

XI. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [din / de la +sursă / +cauză], 3. (fac.) GN [dat +uman]

a proveni; a fi provocat sau indus: *Omul se trage din maimușă.// Toate nenorocirile mi s-au tras din eșecul de a-mi urma principiile.// Ametele se trag de la scolioza cervicală.//*

XII.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani], 3. GP [din +sursă],
 V [își] 1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bani], 3. GP [din +sursă]
 a. a retrage bani: *Ministerul Finanțelor a tras suma necesară rambursării împrumutului din contul Trezoreriei.//*
 b. a reține o parte; a-și însuși: *Lichidatorul Termoficării și-a tras un comision de 1,7 miliarde din subvenția pentru căldura piteștenilor.//*

XIII.

1. GN [nom +uman], 2. GP [+loc] / GAdv [+loc]
 a locui provizoriu: *În Londra, Maria a tras la un hotel / acolo.//*

XIV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [de +uman], 3. (fac.) GV [(ca) să +scop]
 a. a insista; a îmboldi: *Profesoara a tras de noi (ca) să ne pună note.// Tu ești cea care a tras de el să se mute cu tine.//*
 b. a se strădui: *Băiatul a tras de el, s-a pregătit, dar nu l-a ajutat musculatura slăbită după dietă.//*

XV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. (fac.) GP [cu +instrument], 4. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc]
 a desena: *Criminaliștii au tras conturul victimei pe asfalt cu cretă albă.// La cuvintele greșite, Maria a tras câte o linie dedesubt.//*

XVI.

1. GN [nom +animat], 2. GP [în +obiect]
 a întinde un fir, o coardă: *Căinele trage în lesă stabilind direcția de mers.//*

XVII. V [o]

1. GN [nom +uman], 2. GN [dat +uman]
 a. a înșela; a trăda: *Zgonea i-a tras-o rău președintelui. //*
 b. a avea relații sexuale: *Brad Pitt i-a tras-o Angelinei de două ori și acum are cinspe copii.//*

XVIII. V [o]

- V [își] 1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman]
 a avea relații sexuale: *Țărânoiul bistrițean recunoaște că și-a tras-o cu Crinuța.//*

XIX. V [își]

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +bun]

a face să aibă ceva în mod ostentativ sau nepotrivit.: *Cristina și-a tras vilă de 100.000 euro la Crevedia.// Statul islamic și-a tras magazin on-line.//*

XX.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +eveniment +negativ]

a îndura: *Femeile trag multe la viața lor.// Dacă voi fi găsit vinovat, îmi voi trage pedeapsa.//*

Expresii:

a trage + substantiv = a face (cu vioiciune sau energie) activitatea sugerată de substantiv: ex. *a trage o palmă* = a pălmui, *a trage o gaură* = a găuri, *a trage o minciună* = a minți

a trage de timp = a tergiversa

a trage de fiare = a face fitness

a trage de mânecă pe cineva = a atenționa

a fi tras de păr = a fi relatat în mod exagerat, neverosimil

a trage pe sfoară (sau *de nas*) pe cineva = a păcăli

a trage la răspundere pe cineva = a face răspunzător

a trage la fund pe cineva = a pune pe cineva într-o situație grea

a trage clopotul = **a.** a face să sune clopotul; **b.** a răspândi un secret

a trage sforile = a conduce în ascuns

a trage targa pe uscat = a trăi în sărăcie

a-și trage un picior = a schiopăta

a-i trage cu gura = a nu înceta să vorbească

a trage mâța de coadă = a nu avea nici strictul necesar

a trage cu ochiul (sau *cu coada ochiului*) *la...* = a se uita pe furiș *la...*

a trage în piept pe cineva = a înșela

a trage tare (ca) să... = a se strădui din răputeri *să...*

a trage în jos pe cineva / ceva = a face să fie mai rău

a-și trage mâna de deasupra cuiva = a înceta să mai ocrotească pe cineva

a trage foloase din (sau *de pe urma*)... = a obține un avantaj de pe urma...

a trage cu urechea = a asculta pe furiș

a-și trage sufletul / răsufletea = **a.** a respira greu din cauza oboselii, bătrâneții etc.; **b.** a se odihni

a trage învățăminte din (sau *de pe urma*)... = a învăța (dintr-o experiență)

a trage la măsea / mustață = a fi betiv

a se trage la față / obraji / chip = a avea figura slăbită, obosită, palidă

a trage curentul pe cineva = a se îmbolnăvi de la un curent de aer rece

banul trage la ban (și *păduchele la păduche*) = ce se aseamănă se adună

a trage la sorți ceva = a hotărî ceva prin sorți

a trage să moară = a agoniza
a-și trage seva din... = a se alimenta din...
a trage o dușcă = a lua o înghițitură de alcool
a-l trage pe cineva inima = a avea chef
a-l trage pe cineva ața la ceva = a avea chef de ceva
a trage la mașină ceva = a coase la mașina de cusut
a trage cu buretele (peste) ceva = a uita, a anula, a ignora
a trage ponoasele = a suporta consecințe rele
a trage consecințele = a suporta consecințele
a trage de limbă pe cineva = a încerca să obțină informații de la cineva

transfera

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă] / GN [dat], 5. (fac.) GP [+cale]

a. a (se) muta: *Direcțiunea l-a transferat pe Ion de la Iași în capitală.// Inculpatul i-a transferat complicelui său, pe căi dubioase, peste 90 milioane dolari.// Românzarea școlilor a transferat către biserici educația în limba maternă a minorităților.// Dinamovistul Nedelcearu s-a transferat de la Dinamo acolo / la Sampdoria.// Căldura se transferă de la suprafața metalică neacoperită la aerul de ventilație.//*

b. a (se) transmite: *Mașina cu aburi nu putea transfera energia produsă la o distanță prea mare. // Roșeața sângelui cald se transfera acum și pe peretele de care era lipit patul.// Dispoziția mamei i se transferă copilului.//*

II.

1. GN [nom +instituție +sport], 2. GN [ac +uman], 3. GP [+sursă]
 a aduce / a angaja prin transfer: *Oltchim a transferat-o, de la Metz, pe portărița naționalei Franței.//*

transforma

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [în +țintă], 4. (fac.) GP [din / de la +sursă], V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [în +țintă], 3. (fac.) GP [din / de la +sursă], 4. (fac.) GP [+cauză]

a (se) schimba: *Această judecată a transformat, de-a lungul istoriei, oamenii.// Jupiter a transformat-o pe Io într-o vițică albă.// Criza a transformat-o pe o timișoreancă din arhitect în brutar.// Această joacă s-a*

transformat în pasiune.// Bara indicatoare s-a transformat de la violet la verde.// Culturista s-a transformat din cauza steroizilor.//

II.

1. GN [nom +uman +sport], 2. (fac.) GN [ac +lovitură]

a reuși să puncteze printr-o lovitură (de pedeapsă): *Vlaicu și-a reglat tirul și a transformat de la aproximativ 42 de metri.// Keșeru și-a transformat penalty-ul.//*

transmite**I.**

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac +informație / +text] / GV [că / să +informație / +fapt] / GP [despre +temă] / GV [unde / cum... +informație] / GV [- +text], 3. (fac.) GN [dat +persoană] / GP [la / către +instituție], 4. (fac.) GP [din partea +persoană], 5. (fac.) GP [prin +instrument / +cale], 6. (fac.) GP [+sursă]

a comunica (la distanță, prin intermediar): *Spitalul Județean a transmis la Minister necesarul de vaccin antitetanos.// PNL i-a transmis premierului că alegerea primarilor într-un tur afectează exercițiul democratic.// Selecționerul i-a transmis, prin colaboratorii săi, stoperului dorit de Dinamo să vină la București.// România a transmis către Comisia Europeană o listă de propuneri de proiecte strategice.// Ministrul delegat a transmis din partea Guvernului României sprijinul pentru românii din afara granițelor.// O jurnalistă a transmis de la fața locului despre asasinarea tatălui ei de către Mafie.// Monica i-a transmis din America un mesaj emoționant Irinucăi.// Directorul școlii nu mi-a transmis unde trebuie să mă prezint sau la ce oră.// „Te iubesc și încă o dată Happy Birthday”, i-a transmis el cu ocazia împlinirii a 41 de ani.// Corpul meu îmi transmite prin diverse căi că are nevoie de hrană mai ușoară.//*

II.

1. GN [nom +sistem], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+țintă] / GN [dat], 4. (fac.) GP [+cale]

a emite sau a conduce radiații sau semnale: *Soarele transmite radiații luminoase care ajung pe Pământ.// Celulele filiforme nu pot transmite sunetul la creier.// Un neuron preia informația de la receptor și o transmite unui alt neuron.// Postul transmite pe bandă FM.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +obiect], 3. GN [dat +persoană] / GP [la / către +instituție], 4. (fac.) GP [prin +cale], 5. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [

+țintă]

a trimite: *Domnica i-a transmis lui Filat un colet în închisoare / acolo.// Ministerul de Interne a transmis dosarul la / către Procuratură (prin curier).//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GN [dat] / GP [+țintă], 4. (fac.) GP [+sursă], 5. (fac.) GP [prin +cale]

a trece de la unul la altul; a face să preia; a propaga: *Tatăl i-a transmis meseria fiului.// Naosul transmite greutatea turlei pe zidurile laterale prin arcuri transversale.// Acest echipament transmite căldura de la un mediu la altul.// Căpușele pot transmite boala Lyme.//*

V.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +senzație], 3. GN [dat +uman],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație], 3. GN [dat +uman], 4. (fac.) GP [prin +stimul]

a induce: *Tonul său tăios îmi transmite îngrijorare.// Rozul transmite inocență, poftă de viață, încredere.// O clientă mulțumită îmi transmite prin privire și gesturi sentimentul de bucurie.//*

VI. V [se]

1. GN [nom], 2. GP [+țintă] / GN [dat], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale]

a trece dintr-un loc în altul; a se propaga: *Această boală se transmite de la animal la om prin carnea fiartă insuficient.// Unele sufixe latinești nu s-au transmis limbilor romanice.// Criza s-a transmis în țările cu economii interconectate.//*

transporta

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. (fac.) GP [+instrument],

1. GN [nom +sistem], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a căra: *Compania silvică transporta buștenii (dintr-un loc) (în altul) cu mocănița.// Numeroși importatori transportă pe mare animale vii.// Liftul nu transportă mai mult de 6 persoane.// LDL colesterol transportă colesterolul din ficat către țesuturi.// Sângele transportă oxigenul prin vene până în auriculul stâng.//*

II.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +uman], 3. GP [+țintă]

a conduce cu imaginația; a induce o anumită stare: *Un miros familiar sau o melodie o transporta pe Ioana în alte vremuri.// Spiritul ne transporta într-o stare de conștiință înaltă.//*

trata**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +animat], 3. GP [+mod] / GAdv [+mod]

a avea o anumită atitudine față de cineva / ceva; a aborda: *Cancelarul Germaniei l-a tratat pe premierul român ca pe un copil de mingi.// Acest director își tratează rău subordonații.// Legile reflectă modul în care statul tratează familia.// Balzac a tratat teoria familiei în scenete și imagini.//*

II.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GN [ac +fapt / +temă], 3. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod]

a aborda: *Televiziunea a tratat cu superficialitate / superficial incendiul din Clubul Colectiv.// Autorul tratează cuvintele ca pe niște făpturi.// Filmul tratează povestea unei călugărițe care se îndrăgostește în mănăstire de o altă călugăriță.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu +persoană], 3. GN [ac +temă] / GP [pentru +temă]

a negocia: *Cine a tratat cu patronii clubului închirierea sălii?// Greblă a tratat cu Voiculescu pentru "Antene".//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +viu] / V [se], 3. GP [de / împotriva +senzație], 4. (fac.) GP [+instrument],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +senzație], 3. (fac.) GP [+instrument] / V [ger.],

1. GN [nom +instrument], 2. GP [de +senzație], 3. (fac.) GN [ac +viu],
1. GN [nom +instrument], 2. GN [ac +senzație]

a (se) supune unei proceduri curative; a (se) vindeca: *Medicul a tratat-o pe Maria de reumatism cu infuzii de frunze de mesteacăn.// Actrița se tratează de cancer la sân / împotriva cancerului.// Ion își tratează dorul de casă prin muncă / muncind.// Roșcovul (te) tratează de diaree, gastrită, dizenterie.// Acidul folic și acidul lactic tratează împotriva căderii*

părului.// Castanele comestibile tratează reumatismul.//

V.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +materie], 3. (fac.) GP [cu +materie], 4. (fac.) GP [împotriva / pentru] / GV [ca să +scop]

a efectua un tratament chimic: *Producătorul a tratat fructele cu sulfizi ca să le crească termenul de valabilitate.// Constructorul a tratat lemnul împotriva insectelor, ciupercilor, cariilor și a altor dăunători, cu o substanță nouă.// Extractul de drojdie a fost tratat cu enzime pentru a fi mai ușor de asimilat.//*

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GP [cu +aliment]

a oferi ca tratație: *Maria și-a tratat prietenele cu dulceață de casă.//*

trebui

I. V [3]

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [dat], 3. GV [ca să] / GP [+scop]

a(-i) fi necesar: *Ca să scoți un cui îți trebuie un clește.// Trebuie mult exercițiu pentru a atinge o asemenea performanță.//*

II. V [3]

1. GV [+fapt],

1. GN [nom], 2. V [să] / V [part.]

a fi necesar: *Trebuie să plece copiii la școală.// Copiii trebuie să plece la școală.// Rufele trebuie spălate în familie.//*

III. V [3]

1. GV [+fapt],

1. GN [nom], 2. V [să]

a fi posibil; a fi de presupus: *Trebuie să fie mare durere în sufletul lui acum.// Maria trebuie să se fi pensionat, dacă are timp să călătorească.//*

Expresii:

cum trebuie = **a.** bun; **b.** bine

Așa-ți trebuie! = Așa meriți!

atâta mi / îți / i-a trebuit (ca să...) = asta am / ai / a așteptat (ca să...)

trece

I.

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [prin / pe (la / sub...) +loc / +cale], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+sursă]

a. a veni și a pleca, fără să se oprească; a se deplasa: *A trecut un camion (spre București). // Ion a trecut prin fața casei. // Trece lebăda pe ape. // Glonțul ne-a trecut pe la / pe lângă tâmplă. // Trec manifestanți pe bulevard, dinspre Unirii către Piața Victoriei. // Mingea a trecut dincolo / în curtea vecinilor. //*

b. a pătrunde; a străbate: *Prin hanorac nu trece vântul. // Ion a trecut cu picioarele prin perete. //*

II.

1. GN [nom +cale], 2. GP [prin / pe +loc]

a-și avea traseul: *Pe aici trece autostrada. // Dâmbovița trece prin București. // Țeava de apă trece pe deasupra ușii. //*

III.

1. GN [nom +mișcare], 2. GN [ac +cale], 3. (fac.) GP [+instrument]

a traversa: *Romanii au trecut Dunărea (cu bărcile / pe pod). // Trenul trece munții. //*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. GN [ac +cale]

a ajuta să traverseze: *Podarul a trecut-o pe Maria râul. //*

V.

1. GN [nom +uman], 2. GP [pe la +loc]

a face o scurtă vizită: *Maria a trecut pe la școală. //*

VI.

1. GN [nom], 2. GP [de]

a depăși; a lăsa în urmă: *Ion a trecut de magazin. // Boala a trecut de faza acută. // Temperatura a trecut de 100°C. //*

VII.

1. GN [nom +uman / +sistem], 2. GN [ac +obiect], 3. (opt.) GP [+cale], 4. (opt.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă]

a deplasa; a muta: *Maria și-a trecut mâna prin păr. // Bibliotecara a trecut toate dicționarele pe un singur raft / acolo. // Banda rulantă trece sticlele prin fiecare încăpere. //*

VIII.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +obiect], 3. GN [dat +uman]

a-i pasa; a da: *După ce a băut el, i-a trecut sticla tovarășului de drum. //*

IX.

1. GN [nom], 2. GP [la / în +țintă], 3. (fac.) GP [de la / din +sursă]

a. a face o schimbare; a aborda altceva: *Maria, după ce a terminat de spălat ferestrele, a trecut la șters praful. // În următorul capitol, lucrarea*

trece (de la prezentarea generală) la analiza unui studiu de caz.// Procesul de urbanizare a trecut din etapa de proiect în cea de implementare.//

b. a se schimba: *Apa a trecut din stare lichidă în stare gazoasă.//*

X.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [la / în +țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [de la / din +sursă]

a. a muta: *Educatorea l-a trecut pe băiat de la grupa mică la grupa mijlocie.// Patronul l-a trecut pe acest angajat de la minijob la normă întreagă.//*

b. a repartiza: *Primărița a trecut iazul din domeniul public în cel privat.// Sfântul Sinod l-a trecut în rândul sfinților pe Sfântul Ioan Iacob.//*

c. a înregistra: *Secretara l-a trecut pe Ion cu concediul în august.// CCR nu a interzis predarea religiei în școli, ci a trecut-o la „opțional”.// Ion a trecut toată consumația în contul său.//*

XI.

1. GN [nom +text +judiciar], 2. GN [prin / de +instituție]

a fi aprobat: *Legea a trecut prin / de Senat.//*

XII.

1. GN [nom], 2. GP [prin +eveniment +negativ]

a îndura: *Ion a trecut prin multe necazuri.// Această casă a trecut prin două incendii.//*

XIII.

1. GN [nom +senzație +negativ], 2. GN [ac +uman],

1. GN [nom +senzație +negativ], 2. GN [dat +uman], 3. (fac.) GP [prin / pe +parte]

a resimți: *M-a trecut o răcoare pe șira spinării și m-am înfiorat.// Când a văzut asta, lui Ion i-a trecut un fior rece ca gheața prin vine.//*

XIV.

1. GN [nom +senzație], 2. GN [dat +uman]

a dispărea: *Mariei i-a trecut pofta de dans.//*

XV.

1. GN [nom +timp / +eveniment]

a se scurge; a lua sfârșit; a nu mai fi actual: *Trece vremea.// Toate trec.// A trecut emisiunea despre pisici.// A trecut agitația alegerilor.//*

XVI.

1. GN [nom], 2. GP [drept / ca]

a fi considerat: *Mult timp, gândirea conștientă a trecut drept gândirea în genere.// D. Alexiu a trecut ca cel mai înfocat partizan al junimiștilor.//*

XVII. V [se]

1. GN [nom +viu]

a se veșteji; a nu mai fi în floare: *Teiul s-a trecut de mult.*//

Expresii:

a nu-i trece cuiva *pe dinainte* = a nu îndrăzni să se arate înaintea cuiva foarte respectat

a trece ceva *în revistă* = a examina succesiv și succint ceva

a(-i) trece (cuiva) *ceva cu vederea* = a nu(-i) lua în seamă; a omite; a ierta

a trece ceva *sub tăcere* = a ține secret

a-i trece cuiva *înainte* = a lăsa pe cineva în urmă

a trece un hop = a scăpa de o greutate, de o primejdie

a trece peste cineva = a nu acorda considerația cuvenită

a trece peste ceva *cu buretele* = a da uitării

a trece la cineva (sau *în rândurile* cuiva) (sau *de partea* cuiva / a ceva) = a se ralia la ceva, a se alia cu cineva

a trece (ceva) *pe linie moartă* = a se dezactiva (sau a dezactiva)

a trece (ceva) *din mână în mână* (sau *din om în om*) (sau *de la unul la altul*) = a ajunge (sau a face să ajungă) pe rând de la unul la altul

a trece din gură în gură = a fi spus de la unul la altul

a trece din generație în generație (sau *din tată în fiu*) = a se transmite din generație în generație

a trece la fapte = a acționa

a trece ceva *pe numele* cuiva = a înregistra un bun ca aparținând cuiva; a transfera un drept de proprietate

a se trece cu / *sub numele* (de) = a se înregistra cu un anumit nume

a trece un examen / test / probă = a reuși la un examen

a-i trece cuiva *ceva prin gând / minte / cap* = a-i veni o idee

a trece ca *gâsca prin apă* = a nu se alege cu nimic dintr-o experiență

a-i trece cuiva *ceva printre degete* = a lăsa să-i scape ceva, a pierde *pe zi ce trece* = de la o zi la alta

treacă de la mine / tine / etc. = conced / concezi / etc.

a trece măsura = a exagera

a trece (ceva) *pe seama* (sau *în grija*) cuiva = a ajunge (sau a face să ajungă) în grija cuiva

trezi

I. V [se]

1. GN [nom +viu / +persoană], 2. (fac) GP [din +stare], 3. (fac.) GP [la

+stare], 4. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp]

a. a ieși dintr-o stare total sau parțial inconștientă / inactivă: *Ion s-a trezit (la ora 6 / dimineață). // Poetul s-a trezit din visare. // Bayern München s-a trezit la timp din starea de apatie arătată în prima parte a meciului. //*

b. a intra în stare de conștiență / activitate: *Eul lor s-a trezit la conștiența de sine. // Mlaștina s-a trezit la viață prin cântecul păsărilor. //*

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +viu / +persoană], 3. (fac) GP [din +stare], 4. (fac.) GP [+timp] / GAdv [+timp], 5. (fac.) GP [la +stare]

a. a face să iasă dintr-o stare total sau parțial inconștientă / inactivă: *Zgomotul străzii a trezit copilul. // Soția l-a trezit pe Ion (la ora 6 / dimineață). // Această dispută a trezit Guvernul din amorțeală. //*

b. a face să intre în stare de conștiență / activitate: *Mișcarea bruscă a vârfului undiței l-a trezit la realitate. // Un destin distrat a trezit țara aceasta la Civilizație. //*

III. V [se]

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GV [că +fapt],

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GP [cu], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc] / GP [+trăsătură / +situație] / GN [ac] / GAdj [ac] / V [ger. / part.],

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [nom] / GAdj [nom] / GP [+trăsătură / +situație] / V [ger. / part.] / GP [+loc] / GAdv [+loc]

a. a fi luat prin surprindere; a constata cu surprindere: *Pescarii s-au trezit prea târziu că nu aveau momeală. // Ion s-a trezit că i-a venit poliția la ușă. // Ion s-a trezit cu poliția la ușă / acasă. // Europa s-a trezit cu un val de emigranți musulmani. // Tatăl s-a trezit cu ambii fii militari de carieră. // Proprietarul s-a trezit cu casa părăginită și ocupată de cerșetori. // Fata s-a trezit cu rimelul scurgându-i-se pe obraji. //*

b. a se găsi pe neașteptate într-o anumită situație: *Guvernul s-a trezit cu bomba în mână, s-o rezolve. // Peste noapte, solistul s-a trezit vedetă. // De la o zi la alta, Ion s-a trezit fericit și admirat. // Drumetelul s-a trezit cu cocoașă. // Statul s-a trezit în incapacitate de plată. // Maria s-a trezit vorbind. // Ion s-a trezit la ușa Mariei / acolo. //*

IV.

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +sentiment], 3. (fac.) GN [dat +animat] / GP [în]

a face să se manifeste: *Aroganța trezește respingere. // Fapta lui Ion le-a trezit vecinilor simpatia. // Înfrângerea turcilor a trezit noi speranțe în sufletele creștinilor. //*

V. V [se]

1. GN [nom +sentiment], 2. (fac.) GN [dat +animat], 3. (fac.) GP [din / în]
a se manifesta: *Lui Ion i s-a trezit pofta de muncă.// Când am văzut acest lucru (mi) s-a trezit iarăși ura din / în suflet.//*

VI. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. V [să]

a acționa imprevizibil și inoportun: *Firma s-a trezit să se pună cu fiscul.// S-a trezit tocmai Ion să vorbească.//*

VII. V [se]

1. GN [nom +aliment]

a-și altera proprietățile; a se răsufla: *Vinul se trezește, dacă îl lași descoperit.//*

Expresii:

a-i trezi cuiva în minte = a face să-i vină în minte

a-i trezi cuiva o idee = a-i induce o idee

Unde te trezești? = Cum îți permiți?

trimite

I.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac], 3. GP [+țintă] / GAdv [+țintă] / GN [dat], 4. (fac.) GP [+sursă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. (fac.) GP [prin +instrument], 7. (fac.) GV [(ca) să] / GP [+scop] / GV [la sup.]

a. a face să se deplaseze (sau să fie deplasat) spre o țintă (pentru a o atinge): *Firma a trimis actele la primărie / acolo printr-un curier.// Ion i-a trimis Mariei o scrisoare.// Jucătorul a trimis mingea în poartă de la mijlocul terenului.// Femeia și-a trimis copilul la școală prin parc.// Un neuron trimite impulsul primit, pe calea axonului, către alți neuroni.// Vântul a trimis fumul spre autostradă.//*

b. a emite: *Lentila farului focalizează și trimite lumina becului de 1000 de wați în larg.//*

c. a face să se deplaseze pentru a îndeplini un ordin / acțiune: *Secretarul general al NATO a trimis trupe (în estul Ucrainei / acolo) să lupte alături de separatiști.// Hezbollah a trimis o dronă (ca) să survoleze Israelul.// Dumnezeu ne trimite îngerii în ajutor.// Acesta a trimis înainte câțiva infanteriști pentru a-i ataca pe ai noștri.// Femeia și-a trimis copiii (pe stradă) la cerșit.//*

d. a ordona să aducă: *Ion și-a trimis surioara (la vecini) după minge.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman], 3. GP [în / la +instituție / +activitate], 4. (fac.) GV [(ca) să]

a face să participe la activitățile unei instituții: *Județul l-a trimis pe Rusu în Parlament să-l reprezinte, nu să doarmă.// Eu mi-am trimis fata la școala de balet ca să devină puțin mai grațioasă.// Directorul i-a trimis pe profesori la ore.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +text], 3. GN [dat +uman]

a comunica: *Andreea mi-a trimis o idee super interesantă de joacă.// Actorul a trimis un gând ușor ironic și cu substrat fanilor săi: "Găsiți-vă ceva mai bun de făcut!".// Ion îți trimite salutări!//*

IV.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +persoană / +animat], 3. GP [în / la +stare]

a face să ajungă într-o anumită stare: *Gândurile ne pot trimite în extaz sau agonie.// Criza a trimis în șomaj zeci de mii de agenți imobiliari.// Testul poligraf a trimis la moarte cei mai temuți criminali în serie.//*

Expresii:

a trimite pe cineva pe lumea cealaltă (sau în rai) = a ucide

a trimite pe cineva la plimbare = a face pe cineva să plece fără a-l lua în seamă

a trimite pe cineva la dracul = a înjura pe cineva

a trimite pe cineva în gura lupului = a expune pe cineva unui mare risc

a trimite pe cineva în judecată = a intenta cuiva proces

a trimite vorbă (cuiva) = a(-i) comunica

a trimite pe cineva cu gândul la... = a-i sugera cuiva o asemănare cu...

ucide**I.**

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GN [ac +viu], 3. (fac.) GP [cu +instrument] / GP [prin +mod] / V [ger.],

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +viu],

V [se] 1. GN [nom +animat +plural], 2. GN [ac +reciproc] / GP [între +reciproc] / GAdv [reciproc]

a. a face să moară: *Un necunoscut a ucis o femeie în propriul ei apartament (cu un pistol / prin strangulare / lovind-o în cap).// Alcoolul ucide orice fel de celulă, nu doar pe cele nervoase.// Seceta a ucis tot ce era fînșă vie.// Animalele seucid unele pe altele / între ele / reciproc.//*

b. a distruge; a tortura: *Adevărul îl ucide pe cel nepregătit să-l suporte.// Mi se taie respirația, despărțirea asta mă ucide.// Soții seucid între ei cu ura pe care și-o administrează zilnic.//*

uita

I. V [se]

1. GN [nom +animat], 2. GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 3. (fac.) GP [după], 4. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod] / GAdj [nom], 5. (fac.) GP [+sursă], 6. (fac.) GP [+instrument]

a. a-și îndrepta / fixa privirea (exprimând o anumită atitudine): *Câinele se uita, cu interes, la stăpân.// Acum copiii se uită (atent / atenți) la un film.// Eu m-a uitat în bucătărie de afară, prin geam.// Citești mai bine eticheta dacă te uiți cu lupa.//*

b. a căuta: *Bărbatul s-a uitat și acolo / în spatele tablourilor după testament.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la] / GV [că / unde / cum... +fapt]
a lua în considerare; a cerceta; a băga de seamă: *Guvernul se uită la oportunitatea programului Prima Casă și ar putea veni cu modificări.// Poștașul nu s-a uitat că la numărul respectiv era o casă părăsită.// Bărbatul nu s-a uitat unde își aruncă țigara aprinsă.// Doctorul s-a uitat dacă rana era infectată.//*

Expresii:

a se uita în gura cuiva = a crede spuselor cuiva

a nu se uita la cineva = a manifesta indiferență sau lipsă de considerație față de cineva¹

uita

I.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac +temă] / GP [de] / GV [că +fapt] / V [să] / GV [unde / cum... +informație]

a nu-și (mai) aminti (ce trebuie să-și amintească): *Vacile nu uită drumul către casă.// Maria a uitat de tânărul care o aștepta.// Poporul român a uitat că e normal să nu existe ură între clase și grupuri sociale.// Constructorul acestui bloc a uitat să construiască balcoanele.// Fetița a uitat unde și-a pus ghiozdanul.//²*

ului**I.**

1. GN [nom +stimul], 2. GN [ac +persoană], 3. (fac.) GP [prin / cu]
a uimi: *O româncă a uluit Belgia cu vocea ei.// Ceea ce a făcut leoaica a uluit întreaga lume științifică.// Acest edificiu a uluit, la timpul lui, prin originalitatea sa.//*

umbla**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [prin / pe +loc / +cale], 3. (fac.) GP [de la... la / din... în +sursă +țintă], 4. (fac.) GP [+instrument] / GAdv [+mod]
a. a se deplasa dintr-un loc în altul; a cutreiera: *Ministrul umbla ilegal cu girofar.// Ion umblă prin cameră / pe străzi / pe la magazine.// Maria a umblat de la un medic la altul.// Comis-voiajorii umblă din casă în casă, ca să-și vândă produsele.// Ion a umblat prin toată Europa doar cu trenul / călare / la pas.//*
b. a circula: *Cartea aceasta a umblat prin atâtea mâini.// În aceste zile au umblat tot felul de teorii cu privire la tragedia de la Clubul Colectiv. // Banii au umblat de la o bancă la alta. // Vântul îi umbla prin păr în timp ce vorbea la telefon. //*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [după], 3. (fac.) GV [(ca) să +scop],
 1. GN [nom +persoană], 2. V [să]
a. a căuta (să obțină, să realizeze etc.): *Ion umblă după un post de manager.// Ion umblă să fie manager.//*
b. a căuta compania cuiva; a căuta să intre în contact cu cineva: *Maria a început să umble după băieți.// De o săptămână umblu după director (ca) să-mi semneze cererea.//*
c. a purta de grijă: *Toată ziua femeia umbla după copil, ca nu cumva să pățească ceva.//*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [cu]
a folosi: *Guvernul umblă cu acțiuni populiste.// Maria umblă cu minciuni.// Ion a umblat cu foarfeca și n-a pus-o la loc.//*

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / V [part.]
a avea o anumită înfățișare: *Maria umblă smerită și cu privirea în*

pământ.// Tinerii au început să umble în tricouri.// Ion a umblat toată ziua stropit de noroi.//

V.

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman]

a fi în anturajul cuiva; a fi prieten cu: *Fiul lui umbla cu băieții mai mari ca el.// Ion umblă cu Maria.//*

VI.

1. GN [nom +animat], 2. GP [în / prin +obiect]

a scotoci: *Câinii umblă în groapa de gunoi.// Ion umblă prin sertarele colegilor.//*

VII.

1. GN [nom +persoană / +animat], 2. GP [la]

a interveni; a modifica: *Guvernul a umblat la legea de organizare și funcționare a Curții Constituționale.// Cineva a umblat la routerul de internet de pe scară.//*

Expresii:

a umbla cu nasul pe sus = a fi încrezut

a umbla pe două cărări = a merge împleticit de beat

a-i umbla cuiva prin / în cap / minte = a preocupa pe cineva o idee

a umbla după doi iepuri deodată = a urmări două scopuri diferite cu aceeași acțiune

a umbla după cai verzi (să le ia potcoavele) = a urmări să obțină lucruri imposibile

a umbla creanga / haimana / lela / teleleu = a-și pierde timpul cutreierând

a umbla cu fofârlică (sau cu cioara vopsită) = a încerca să înșele

a umbla cu capul în nori = a fi rupt de realitate

a umbla cu plugușorul / colindul / steaua etc. = a merge din casă în casă cu o anumită datină

a-i umbla ochii = a i se mișca mereu ochii

a-i umbla gura / limba = a vorbi mult și repede

umple**I.**

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +spațiu], 3. GP [cu / de +materie],

1. GN [nom +materie], 2. GN [ac +spațiu],

V [se] 1. GN [nom +spațiu], 2. GP [cu / de +materie]

a face să fie plin: *Ion a umplut două pahare cu bere chinezească.// O avarie a umplut orașul Galați de abur fierbinte.// Apa a umplut pivnița.//*

Pivnița s-a umplut cu / de apă.// Grădina s-a umplut de flori.//

II.

1. GN [nom +cauză], 2. GN [ac +animat], 3. GP [de]

a face să aibă parte de: *Fostul premier ne-a umplut de datorii.// Războiul a umplut de glorie niște amărăți.// Retragerea trupelor românești din fața rușilor l-a umplut de neliniște.//*

III. V [se]

1. GN [nom +animat / +persoană / +parte], 2. GP [de],

1. GN [nom +animat], 2. GP [de], 3. GP [+parte]

a. a avea parte de; a fi copleșit de: *Găinile s-au umplut de păduchi.// Banca s-a umplut de credite neperformante.// Dinamo s-a umplut de rușine.// Vocea i s-a umplut de ură și dispreț.// Lui Ion i s-a umplut inima de bucurie.//*

b. a apărea (în cantitate mare): *Picioarele Mariei s-au umplut de bube.// Maria s-a umplut de bube pe picioare / la gură.//*

IV.

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a rezolva o carență: *Mișcarea Extensiunii Universitare a umplut o nevoie reală a sufletului românesc.// Bazinul de polo va umple un gol în infrastructura sportivă a municipiului Arad.//*

Expresii:

a-și umple burta / stomacul = a mânca mult

a-și umple buzunarele = a câștiga bani mulți

s-a umplut paharul = o situație a ajuns la limita suportabilității

a i se umple cuiva ochii de lacrimi = a începe să plângă

a umple pe cineva de sânge = a bate crunt pe cineva

a se umple de sânge = a-i curge sânge

uni

I.

1. GN [nom], 2. GN [ac +plural], 3. (fac.) GP [+loc], 4. (fac.) GP [prin +instrument],

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. GP [cu], 4. (fac.) GP [+loc], 5. (fac.) GP [prin +instrument]

a lega; a pune / a aduce împreună: *Iubirea a unit destine.// Mihai a unit pentru scurt timp Valahia, Moldova și Transilvania sub propria conducere.// Scriitoarea a adunat poeziile celor întemnițați și le-a unit într-un volum.// Baronul Sina a unit Buda și Pesta prin celebrul pod cu*

lanțuri.// Dumnezeu a luat trup și a unit natura divină cu natura umană.// Borges a unit în povestirile sale fantastice idei filozofice și metafizice cu temele clasice ale fantasticului.// Isus ne-a unit din nou cu Dumnezeu prin credință.//

II. V [se]

1. GN [nom +plural], 2. (fac.) GP [+loc], 3. (fac.) GP [+scop] / GV [(ca) să +scop], 4. (fac.) GP [prin +instrument],

1. GN [nom], 2. GP [cu], 3. (fac.) GP [+loc], 4. (fac.) GP [+scop] / GV [(ca) să +scop], 5. (fac.) GP [prin +instrument]

a. a ajunge să fie împreună / legați: *Slătinenii s-au unit la sarmale.// Sufletele lor s-au unit printr-o afecțiune deosebită.//*

b. a se coaliza: *Fetele mele s-au unit împotriva mea.// Mii de români s-au unit pe Facebook pentru a o salva pe Alessia.// Bisericile creștine din regiunea Donețk s-au unit ca să ofere ajutor celor în nevoie.//*

c. a se alipi: *Basarabia a fost prima provincie care s-a unit cu România pentru a forma România Mare.//*

d. a fuziona; a se contopi: *PC s-a unit cu PLR, formând Alianța Liberalilor și Democraților (ALDE).// O celulă din trupul mamei noastre s-a unit cu o celulă din trupul tatălui nostru.//*

e. a deveni contiguu: *Datorită aluviunilor aduse de bătrânul fluviu, cele două insule s-au unit printr-o limbă îngustă de pământ.//*

urca

I.

1. GN [nom], 2. (fac.) GN [ac +cale], 3. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 4. (fac.) GP [+sursă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. GN [ac +cantitate] / GAdv [+cantitate] / GP [cu +cantitate], 7. (fac.) GP [+instrument],

V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [+instrument]

a. a se deplasa în sus: *Câștigătoarea a urcat muntele (prin pădure), de la Bușteni până la Babele, într-o oră și 16 minute.// Tânărul (s-)a urcat cu telecabina de la Cota 1400 spre Cota 2000.// Drona a urcat în aer vreo 10 m, apoi s-a prăbușit.// Copilul (s-)a urcat acolo, fără să-l vadă nimeni.//*

b. a crește (ierarhic sau valoric): *FC Botoșani are șansa de a (se) urca pe locul nouă în clasamentul ligii I.// Moldova a urcat mult în prioritățile Comisiei Europene.// Temperatura (s-)a urcat de la 14 la 20° C.// Rata șomajului a urcat 2 p.p. / semnificativ / cu 1,5 %.*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale], 6. GN [ac+cantitate] / GAdv [+cantitate], 7. (fac.) GP [cu+instrument]

a. a face să se deplaseze în sus: *Călătorul își urcase bagajele (de pe peron) (în tren) .// Muncitorii au urcat mobila (două etaje / destul de mult) (pe umeri / cu liftul).//*

b. a face să crească (ierarhic sau valoric): *Această victorie a urcat echipa pe poziția secundă în clasament.// Dacă smerenia l-a urcat pe om în cer, mândria l-a coborât.// Soarele a urcat temperatura apei cu 5 grade, de la 15 la 20.// În setul al doilea, tenismena a urcat intensitatea serviciului.//*

III.

1. GN [nom+cale], 2. (fac.) GN [ac+cale], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. GP [+țintă], 5. (fac.) GP [+cale]

a-și avea traseul în sus: *Traseul cu dungă galbenă începe să urce.// Cărarea urcă un dâmb, pe lângă fânețe, și coboară lin către bisericuță.// Drumul urcă pe colină, de la debarcader până în sat.//*

IV.

1. GN [nom+uman], 2. GP [în / pe+vehicul], 3. (fac.) GP [de la+sursă] / GP [la+loc],

V [se] 1. GN [nom+uman], 2. GP [în / pe+vehicul], 3. (fac.) GP [de la+sursă] / GP [la+loc]

a se plasa în / pe un vehicul: *Tânăra (s-)a urcat (în autobuz) (la / de la Piața Universității).// Cuplul princiar (s-)a urcat pe iaht.//*

V.

1. GN [nom+uman+sport], 2. GP [+țintă]

a avansa în terenul advers: *Mijlocașul a driblat un adversar și a urcat spre poartă pentru a finaliza cu gol.//*

Expresii:

a (se) urca pe tron = a începe să domnească

a-i se urca cuiva în cap = a-și lua libertăți nepermise față de cineva

a i se urca cuiva la cap = a face pe cineva să devină încrezut

a i se urca cuiva băutura la cap = a fi amețit de băutură

a i se urca cuiva sângele la cap (sau *în obraz*) = a se enerva

a urca în ochii cuiva = a câștiga stima cuiva

urma**I.**

1. GN [nom], 2. (fac.) GP [după] / GN [dat], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [

+loc],

1. GN [nom +animat], 2. GN [ac +animat], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc],

V [se] 1. GN [nom], 2. (fac.) GP [după +reciproc] / GN [ac +reciproc]

a. a veni (după ceva) (în spațiu / timp / ierarhie etc.): *Urmează o perioadă de scumpiri.// După doi urmează trei.// La pian urmează Ion.// Relaxarea psihică îi urmează adesea celei fizice.// Alexandru Dima îi urmează lui Tudor Vianu la șefia Catedrei de Literatură Comparată și Universală.// Puii și-au urmat mama în adăpost / acolo.// Pe francez îl urmează în topul șturilor spre poartă Cristiano Ronaldo.// Hotărârile cele mai extravagante se urmau în spiritul lui.// Vinurile circulau, felurile se urmau unul după altul.// Cuvintele se urmau unele pe altele și formau idei.//*

b. a fi alături de cineva (dându-i ascultare) : *Doar șase parlamentari l-au urmat pe fostul premier în noul partid.// Apostolii l-au urmat pe Iisus pe drumul creștinei.//*

II.

1. GN [nom], 2. GN [ac +cale / +activitate]

a. a se ghida; a se conforma: *Femeile își urmează instinctul.// Guvernul a urmat întocmai instrucțiunile PSD și PNL.// În Jakarta, autorii atacurilor au urmat exemplul atentatelor de la Paris.// Conceptul și desfășurarea concursului urmează etapele obișnuite ale unei astfel de manifestări.//*

b. a-și continua calea (de evoluție): *Soldații romani și-au urmat călătoria până la Cana.// Legea pensiilor își urmează cursul normal.// Economia mondială va împinge planeta spre catastrofă dacă își urmează actuala cale de creștere.// Dobânda Robor își urmează panta descendentă și ajunge la 1,32% pe an.//*

c. a-și continua activitatea / evoluția programată: *Maghiarii și-au urmat acțiunea lor de maghiarizare forțată a tuturor popoarelor de altă etnie.// Aparatul respirator își urmează dezvoltarea.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +școală], 3. (fac.) GP [la +instituție]

a frecvența anumite cursuri: *Ion a urmat medicina / o facultate umanistă (la Universitatea din București).//*

IV. V [3sg]

1. GV [că +fapt], 2. GV [+cauză] / GP [de / din]

a decurge logic: *Pentru că au fost națiuni, nu urmează că ele au fost și naționaliste ca azi, precum își închipuie d. Nae Ionescu.// De aici urmează că morala în sine nu trebuie tratată niciodată ca o doctrină a fericirii.//*

Chiar din aceste cuvinte urmează că nunta care se face fără binecuvântarea Bisericii este o legătură fără garanții de trăinicie.//

V.

V [3sg] 1. GV [(ca) să +fapt],

V [3] 1. GN [nom], 2. V [să] / V [inf.]

a. a fi iminent sau pe punctul de a...: *Urmează ca eu să mă căsătoresc.// Eu urmează să mă căsătoresc.// Aceste clădiri urmau a fi demolate în câteva zile.//*

b. a fi preconizat sau necesar: *Urmează ca un eșantion reprezentativ al societății civile să se consfătuiască cu parlamentarii.// Urmează să-i ajutăm și noi pe sinistrați.// Și noi urmează să-i ajutăm pe sinistrați.//*

utiliza**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac], 3. (fac.) GP [+scop] / GV [(ca) să +scop]
a face uz de: *Aceste arzătoare utilizează combustibili gazoși.// IKEA a utilizat grafica 3D pentru realizarea noului catalog.// A utilizat toate pârghiile puterii ca să își impună măsurile.//*

vedea**I.**

1. GN [nom +animat], 2. (fac.) V [să]
a avea acuitate vizuală (așa încât să...): *Leul era atât de bătrân încât nu mai vedea (să vâneze).// Copilul vedea să citească afișe, dar nu și texte din cărți.//*

II.

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac] / GV [că / unde / cum... +fapt], 3. (fac.) GP [+instrument], 4. (fac.) GP [+sursă],

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac] / V [se], 3. (fac.) GP [+loc] / GP [+trăsătură] / GAdj [ac] / GV [ger. / part.] / GN [ac] / GV [că / unde / cum...], 4. (fac.) GP [+instrument], 5. (fac.) GP [+sursă],

V [nu] 1. GN [nom +uman], 2. GV [să +fapt],

V [nu] 1. GN [nom +uman], 2. GN [ac] / V [se], 3. GV [să]

a. a percepe prin văz ceva (ca fiind într-un anumit fel sau aflându-se undeva): *Pisoii nu-și văd mama, ci o simt, câțva timp după naștere.// Maria a văzut (cu binoclul) (din mașină) că era o maimuță în copac.// Copiii au văzut unde a pus bunica lor bomboanele.// Maria a văzut (de la fereastră) o*

maimuță (în copac).// Unii călători au văzut hoțul cu mâna în buzunarul femeii.// Eu am văzut semaforul roșu.// Ion a văzut-o pe Maria plângând / machiată.// Ioana și-a văzut, în sfârșit, băiatul doctor.// Ion a văzut mașina că era zgâriată.// Ion s-a văzut în oglindă cât de murdar era. // Martorul nu a văzut să fi intrat cineva în magazin.// Nimeni nu l-a văzut pe inculpat să se fi repezit la victimă.//

b. a percepe cu mintea: *Această lucrare te ajută să vezi ce a făcut posibilă ascensiunea lui Hitler.// Ion a văzut-o pe Maria că nu știa unde să se ducă.// E. Lovinescu l-a văzut pe Caragiale prin prisma sociologiei lui Ibrăileanu din Spiritul critic.// Angajații nu au văzut să se ia vreo măsură în acest caz.//*

c. a-și imagina: *Ion o vedea pe Maria cerșindu-i iertarea.// Maria nu-l vedea pe tatăl ei să aibă afaceri cu mafia.// Eu nu mă văd pe mine să mă îndrăgostesc de un asemenea om.//*

III. V [se]

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. (fac.) GP [+trăsătură] / GAdj [nom] / GV [ger. / part.] / GN [nom] / GP [+loc]

a se pomeni / a ajunge într-o anumită postură: *Maria a făcut o criză de nervi când s-a văzut cu coafura aceea / blondă.// Partidul s-a văzut împins într-o luptă zadarnică.// În acel moment, Ion s-a văzut luptând pentru viața sa.// El nu și-a respectat promisiunile, după ce s-a văzut președinte.// Când s-a văzut în brațele stăpânului, pisoii s-a liniștit.//*

IV. V [se]

1. GN [nom +uman +plural],

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu]

a se întâlni: *Ion și Maria se văd destul de des.// Premierul german s-a văzut cu Papa.//*

V.

1. GN [nom +uman], 2. GP [de],

V [imper.] 1. GN [nom +uman], 2. GV [să +rezultat]

a. a avea grijă: *În lipsa lui, a văzut de afacere soția sa.// Vezi să nu-ți fure careva banii!!!*

b. a fi preocupat în continuare de...: *Antonia și-a văzut de proiectele ei muzicale.//*

VI.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac], 3. GP [în]

a identifica: *Bizanțul a văzut în convertirile religioase o cale de afirmare a*

prestigiului său.// Profesorul a văzut în acest băiețel firav un mare compozitor.//

Expresii:

a vedea lumina zilei = a lua ființă

a fi bine văzut = a fi apreciat pentru calitățile sale

a nu-și (mai) vedea capul de treburi = a fi foarte ocupat

când îmi / îți... voi / vei... vedea ceafa = niciodată

a vedea stele verzi = a suferi o durere puternică în urma unei lovituri

a vedea în ce apă / ape se scaldă / adapă cineva = a afla intențiile, opiniile,

dispoziția cuiva

cât vezi cu ochii = pretutindeni

văzând și făcând = pe parcurs

a nu vedea de nas = a nu fi în stare să vadă ceva

Să ne vedem sănătoși (sau cu bine)! = formulă de salut, la plecare

a-și vedea de treabă = a se ocupa doar de treburile personale

a-și vedea de drum = a merge mai departe

veni

I.

1. GN [nom], 2. GP [+țintă] / GAdv [+țintă], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [+instrument], 6. (fac.) GN [dat +uman], 7. (fac.) GP [+scop] / V [să], 8. (fac.) GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / V [ger. / part.] / GN [nom]

a. a se apropia (în spațiu sau timp) de o țintă (atingând-o); a ajunge: *Vine furtuna.// Va veni curând vacanța mare.// În curtea vecină a venit, sprintară, o veveriță.// Pe fereastră, venea miros de cozonaci de la vecini.// De la operă părinții au venit acasă cu un taxi.// A venit și aici criza financiară.// Lui Ion i-au venit niște americani în gazdă.// Măsura a venit de la minister în vederea asigurării protecției consumatorilor.// La interviu au venit doar două persoane.// Colindătorii vin să ne facă urări an de an.// Copilul a venit de la școală murdar / cu hainele rupte / plângând / bătut.// Maria a venit șefă la departamentul de contabilitate.//*

b. a urma pe cineva: *Câinele venea după băiat oriunde se ducea.//*

c. a se manifesta la suprafața corpului: *Mariei i-a mai venit culoarea în obraji.// Paznicul l-a bătut pe deținut până i-a venit sângele pe gură.//*

d. a se întinde; a atinge un anumit nivel: *Drumul vine de la satul Policiori (după curba stângă) spre Vulcanii Noroioși.// În pasaj, apa venea până la farurile mașinilor.// Copilul meu îmi vine până la umeri.//*

e. a proveni; a-și avea originea: *Criticarea cosmeticelor a venit dintr-o varietate de surse, inclusiv unele feministe, grupuri religioase, activiști pentru drepturile animalelor.// Inspirația acestui produs a venit dintr-un proiect intercontinental.//*

f. a apărea cu un scop: *Dezvoltarea rețelelor private de tratament medical a venit să suplinească problemele din sistemul medical de stat.//*

II.

1. GN [nom], 2. GP [+poziție] / GAdv [+poziție]

a urma într-o succesiune sau într-un amplasament: *După unu vine doi.// Lângă bibliotecă vine o canapea, apoi vine un separator de cameră și un tablou deasupra.// Pentru mine, muzica vine pe locul doi, după familie.//*

III.

1. GN [nom +corp], 2. V [part.]

a urma să fie: *Manșeta lată vine îndoită peste sacou.// Să aveți în vedere ce vine pus jos în interiorul camerei.//*

IV.

1. GN [dat +uman], 2. GN [nom +senzație], 3. (fac.) GP [+cauză]

a fi cuprins dintr-odată: *Lui Ion i-a venit dorul de pescuit.// Mariei i-au venit nervii (când a văzut atâta nesimțire).// De la sarmale, unora dintre consumatori le-a venit greață.//*

V.

1. GN [dat +uman], 2. V [să] / V [inf.], 3. (fac.) GP [+cauză]

a simți imboldul să: *Lui Ion îi vine să cânte în baie.// Mariei îi venea a plânge de rușine.//*

VI.

1. GN [nom +ținută], 2. GN [dat +uman], 3. GAdv [+mod] / GP [+mod] / GAdj [nom]

a-i sta într-un anumit fel: *Mariei îi vine bine noua tunsoare.// Fusta îi vine fetiței până sub genunchi.// Haina îi vine lui Ion prea strâmtă la umeri.//*

Expresii:

a veni pe lume = a lua ființă

Bine ai / ați venit! = salut de întâmpinare

a veni la spartul târgului = a sosi prea târziu

a veni pe / peste capul cuiva = (despre un necaz) a se abate asupra cuiva

a-i veni cuiva de-a gata (sau mură-n gură) = a obține fără efort

a-i veni cuiva în / prin minte / cap = a apărea în minte cuiva o idee sau o amintire

a-i veni cuiva pe limbă (sau la gură) = (despre vorbe) a fi exprimate fără

control

a-i veni cuiva (moș) Ene pe la gene = a i se face somn

a-i veni cuiva rândul să... = a fi următorul care să...

a-i veni cuiva mintea la cap / loc (sau acasă) = a se cuminti

a-i veni cuiva inima / sufletul la loc = a se liniști (după o emoție puternică)

a-și veni în fire / simțire = a se dezmetici

a-i veni cuiva rău = a se simți rău dintr-odată (cu amețelă sau leșin)

Ce mi- / ți- / i-... a venit cu...? = De unde a apărut ideea cu...

a veni în nas = a cădea (cu fața în jos)

a-i veni cuiva nu știu cum (să...) = a se simți penibil sau încurcat (să...)

a veni la putere = a prelua puterea politică într-o țară

a veni vorba = a ajunge discuția la un anumit subiect

a veni la vorba cuiva = a ajunge cu timpul la aceeași opinie cu cineva

Cum vine asta? = Cum se înțelege asta?

Vorba vine! = chipurile; nu e chiar așa în realitate

a veni de hac cuiva / la ceva = a reuși să biruie pe cineva sau ceva

a-i veni cuiva ceasul = a se actualiza un moment decisiv (în special al morții)

a nu-i veni cuiva să creadă = a constata un fapt aproape incredibil

a-i veni cuiva (toți) dracii = a se enerva (foarte tare)

a-i veni cuiva greu / ușor să... = a face ceva cu greutate / ușurință

a-i veni cuiva bine să... = a găsi momentul potrivit să...

a-i veni cuiva peste mână = a-i fi incomod să...

a-i veni cuiva ceva la îndemână = a apuca ceva ce este mai aproape

a-i veni cuiva la îndemână să... = a face ceva ușor de făcut într-un anumit moment

a-i veni cuiva apa la moară = a-i deveni cuiva circumstanțele favorabile

verifica

I.

1. GN [nom +persoană / +sistem], 2. GN [ac] / GV [că / să / unde / cum... +informație / +fapt]

a controla: *Polițiștii au verificat comercianții de flori.*// *Senzorul verifică temperatura din mașină și comandă răcirea.*// *Ion a verificat că totul era în regulă cu cuptorul.*// *Maria a verificat să nu rămână nicio lumină aprinsă.*// *Primarul nu a verificat unde se duc banii.*// *CSAT a verificat dacă există judecători sau procurori care sunt ofițeri acoperiți.*//

vinde**I.**

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +marfă], 3. GP [cu / pentru / pe +bani],
4. GN [dat +persoană] / GP [către +persoană], 5. (fac.) GP [pe / prin / la
+instrument]

a tranzacționa: *Ion și-a vândut mașina pe internet cu 3000 euro.// Pictorul Salvador Dali i-a vândut un fir de mustață, pentru 10.000 de dolari, văduvei lui John Lennon.// Acest lichidator a vândut pe trei lei clădirile filialei Poiana Ruscăi.// Fondul Proprietatea a vândut prin plasament accelerat 4,1% din Romgaz.// Societatea sa a vândut către Dedeman un teren pentru 1,2 milioane de euro.// Fiscul a vândut la licitație vila din Predeal a familiei Ionescu.//*

II. V [se]

1. GN [nom +persoană], 2. (fac.) GN [dat +persoană]

a face compromisuri imorale; a se prostitua: *Titulescu a fost acuzat că s-a vândut comuniștilor.// Toată Moldova s-a vândut pentru pâine.// Mătăsari este locul unde femeia se vinde la colț de stradă.//*

Expresii:

*a-și vinde (și) pielea (de pe sine) = a vinde de nevoie tot ce are
a vinde castraveți la grădinar = a da sfaturi (inutile) unui om mai priceput
a vinde pielea ursului din pădure (sau peștele din baltă) = a promite un*

lucru pe care nu-l ai

a-și vinde scump pielea / viața = a se apăra cu îndârjire

visa**I.**

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GV [că +fapt],
1. GN [nom +uman], 2. GN [ac], 3. (fac.) GV [ger. / part.] / GAdj [ac] / GP
[+trăsătură] / GP [+loc] / GN [ac],
V [se] 1. GN [nom +uman], 2. (fac.) V [ger. / part.] / GAdj [nom] / GP [+trăsătură] / GP [+loc] / GN [nom]

a. a (se) vedea în somn: *Maria a visat că au venit în casa ei niște străini.// Ion a visat-o pe mama lui (dojenindu-l / întoarsă cu spatele / bucuroasă / cu flori în mână / într-o grădină / cântăreață de operă).// Eu m-am visat deseori (zburând / fugărit / ud / cu barbă / într-un Ferrari / copil).//*

b. a (se) imagina (treaz fiind); a-și dori: *Băieții visează fete cu trup de modele și cu o inimă de aur.// Fostul edil se visează din nou la Primăria Capitalei.//*

II.

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la] / GV [(ca) să +rezultat]

a-și dori (cu ardoare); a râvni: *Guvernul visează la imunitate pe viață.* // *Darie a visat să ajungă pilot pe un avion de linie și a reușit.* // *Alina visează ca fiica ei să devină o mare balerină.* //

III. V [nu]

1. GN [nom +persoană], 2. GP [la] / GV [că / (ca) să +rezultat]

a avea parte de ceva nesperat sau surprinzător: *Bătrânica asta nu a visat la așa ceva toată viața!* // *Ea niciodată nu visase că ar putea ajunge într-o asemenea situație.* // *Raluca nu a visat niciodată să fie stewardesa.* // *Ion nici nu visase ca fii lui să-l refuze.* //

Expresii:

a visa cai verzi pe pereți = a-și face planuri irealizabile
când nici nu visezi = pe neașteptate

viza**I.**

1. GN [nom], 2. GN [ac]

a avea ca țintă; a se referi la: *Perchezițiile DNA vizează un colegiu și patru școli gimnaziale din Focșani.* // *Capitalismul vizează uneori sporirea forței profesionale a unei societăți.* //

II.

1. GN [nom +autoritate], 2. GN [ac +document],

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +document], 3. (fac.) GP [la +autoritate]

a valida printr-o marcă specială: *Polițistul de aici vizează doar pașapoarte diplomatice.* // *Un vânător nu și-a vizat permisul de armă de 12 ani.* // *Ion și-a vizat pașaportul la consulatul rus din Cernăuți.* //

vizita**I.**

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [+loc] / GAdv [+loc],

1. GN [nom +uman], 2. GN [ac +loc]

a merge să vadă (din curtoazie, în mod oficial sau ca turism): *Maria l-a vizitat pe Ion la birou / acasă.* // *Cuplul regal olandez a vizitat Muzeul Luvru.* // *O delegație ucraineană a vizitat Maramureșul, în căutarea unor oportunități de afaceri.* //

vorbi**I.**

1. GN [nom +uman], 2. (fac.) GP [+mod] / GAdv [+mod], 3. (fac.) GN [ac]

a. a articula cuvinte; a se exprima: *Maria a început să vorbească (graseiat).// Papa Francisc a vorbit ca un adevărat politician.// Iisus vorbea în pilde.// Ion vorbește rusește.//*

b. a se exprima într-o anumită limbă: *Ion vorbește rusa / rusă cu accent românesc.//*

II.

1. GN [nom +uman], 2. (opt.) GP [cu +persoană] / GN [dat] / GP [la / pentru +instituție] / GP [la +eveniment], 3. (opt.) GP [despre / de +temă] / GV [(că) +text], 4. (fac.) GP [+instrument], 5. (fac.) GN [ac +nedefinit]

a. a comunica: *Ion vorbește cu Maria prin sms-uri.// Clarvăzătoarea Baba Vanga a vorbit despre atacuri chimice asupra Europei.// Mitropolitul ne-a vorbit de starea lucrurilor în viața Bisericii Române.// Doamna dirigintă le-a vorbit elevilor că ar vrea să înceapă un proiect cu școala.// Bună treabă, a vorbit el dinapoia căștii protectoare.// Ion nu le-a vorbit nimic părinților lui despre intențiile sale.// Coșovei vorbise la editură despre apariția acestei antologii.//*

b. a da un interviu; a ține un discurs: *Ionuț a vorbit, pentru Libertatea, despre / de pericolele mersului pe două roți.// Eliade a vorbit la Institutul de Studii Istorico-religioase din Roma.// Primarul a vorbit la deschiderea noului an școlar de la Cluj despre importanța investițiilor care se fac în oraș.//*

III.

1. GN [nom +uman], 2. GP [în favoarea / împotriva]

a pleda: *Președintele Statelor Unite a vorbit în favoarea neutralității internetului.// Liderul opoziției turce vorbește împotriva suprimării mass mediei.//*

IV.

1. GN [nom +fapt], 2. GP [despre / de / în favoarea / împotriva]

a fi un argument: *Acest fapt vorbește de la sine despre condiția disperată a artiștilor din România.// Totul vorbește în favoarea unei societăți fără cash.// Gestul ei de alint vorbește oarecum împotriva acestei ipoteze.//*

V.

1. GN [nom +text / +idee], 2. GP [despre / de +temă]

a avea ca subiect: *Poezia vorbește mai degrabă despre cele universale, câtă vreme istoria despre cele particulare.// O primă ipoteză vorbește de o*

detonare accidentală a rachetelor și artificiiilor.//

VI.

1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman] / GP [la +instituție], 3. GV [(ca) să +rezultat],

1. GN [nom +uman +plural], 2. GV [(ca) să +plural],

V [se] 1. GN [nom +uman +plural], 2. V [să], 3. (fac.) GP [cu / între +reciproc],

V [se] 1. GN [nom +uman], 2. GP [cu +uman], 3. V [să]

a hotărî; a stabili: *Maria a vorbit cu constructorul ca balconul să nu fie închis.// Am vorbit eu la librărie să-ți păstreze un exemplar.// Mirii vorbiseră ca la nuntă să nu-și cheme toate rudele.// Cei doi prieteni s-au vorbit (între ei / unul cu altul) să-i facă starețului o farsă nevinovată.// Capra s-a vorbit cu cei trei iezi să deschidă ușa doar dacă aud cântecul ei.//*

Expresii:

a vorbi cuiva de sus = a se adresa cuiva cu superioritate

a vorbi pe cineva de bine / rău = a spune despre cineva lucruri bune / rele

a vorbi vrute și nevrute (sau verzi și uscate) (sau câte în lună și în stele) = a flecări

a vorbi liber = a ține un discurs fără să citească

a vorbi ca din carte = a spune lucruri înțelepte

a vorbi cu pereții (sau pereților) = a nu putea comunica cu cineva; a-i fi ignorate vorbele

a vorbi în dodii = a se exprima fără înțeles

a vorbi de funie în casa spânzuratului = a spune un lucru care poate fi interpretat de conlocutor ca o aluzie negativă la adresa lui

vota

I.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac] / GV [(ca) să +rezultat] / GP [împotriva / contra / pentru / în favoarea]

a. a consfinți / a valida prin vot: *Parlamentul a votat facilități importante pentru domeniul IT.// Poporul a votat să rămână doar 300 de parlamentari.// Președintele Senatului a votat împotriva / contra ridicării imunității colegului său.// Mai mulți albi au votat pentru Obama, decât pentru / în favoarea candidatul alb John Kerry.//*

b. a-și exercita dreptul de vot: *Până la ora 14, au votat 34% dintre alegători.//*

vrea**I.**

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GV [(ca) să +rezultat],

1. GN [nom +animat / +persoană], 2. GN [ac], 3. (fac.) GAdj [ac / nom] / GP [+trăsătură] / GP [+loc] / GAdv [+loc] / GN [ac / nom] / GV [part.] / GV [să] / GV [inf.],

V [se] 1. GN [nom +persoană], 2. GN [nom] / GAdj [nom], 3. GP [+loc],

1. GN [nom +uman], 2. V [inf.]

a dori: *Maria vrea ca mărul să fie copt. // Maria vrea mărul. // Maria vrea mărul copt / cu codiță. // Mamele își vor copiii lângă ele / cât mai aproape. // Antrenorul l-a vrut pe Ion atacant. // Guvernul a vrut legea abrogată. // Eu am vrut rochia să fie lungă, nu scurtă. // Mișcarea s-a vrut a fi prin excelență artistică, apolitică, experiențială și spirituală. // El s-a vrut întemeietor al unei poezii noi. // Chiar dacă ea s-a vrut sexy, unii fani n-au fost deloc încântați. // El s-a vrut și se vrea în locul lui Dumnezeu. // Vreau a lega unire strânsă, frățească între locuitorii acestui pământ. //*

II. V [(nu)]

1. GN [nom +obiect], 2. V [să]

a (nu) putea: *Bilele nu vor să rămână pe masă. // Părul stă doar cum vrea el. //*

Expresii:

a face tot ce vrea din / cu cineva = a avea mare influență asupra cuiva

vrei, nu vrei = de voie, de nevoie

vrând-nevrând = mai mult împotriva voinței proprii

zbura**I.**

1. GN [nom +mișcare], 2. (fac.) GP [+întă] / GAdv [+întă], 3. (fac.) GP [+sursă], 4. (fac.) GP [+cale], 5. (fac.) GP [+instrument]

a. a se deplasa în aer: *Ion a zburat de la București la Londra cu un avion personal. // În timpul orei zboară prin clasă cocoloașe de hârtie. //*

b. a avea capacitatea de a se deplasa în aer: *Pinguinii sunt păsări care nu zboară. // Elicopterul zboară la mică altitudine. //*

c. a se deplasa foarte repede: *Săniuța zbura prin zăpadă. //*

II.

1. GN [nom +timp]

a trece cu repeziciune: *Anii au zburat nemiloși. //*

III.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [ac +uman], 3. (fac.) GP [din / de la +funcție]

a înlătura: *Camilla a zburat-o pe secretara particulară a lui Charles.*// *Șeful Inspectoratului Școlar a zburat-o din funcție pe directoarea de la Dobromir.*// *Premierul și-a zburat prietenul de la șefia Senatului.*//

IV.

1. GN [nom +uman], 2. GP [din / de la +funcție]

a nu mai ocupa un post: *Sassu a zburat din postul de director al TVR.*//

V.

1. GN [nom +forță], 2. GN [ac +obiect]

a smulge de la locul său: *Vântul a zburat acoperișurile caselor.*// *Messi i-a zburat dinții lui Maicon!*//

Expresii:

a-i zbură cuiva *gândul / mintea la...* = a se gândi involuntar la...

a-i zbură cuiva *din minte / cap* = a uita

a-și zbură creierii = a se sinucide prin împușcare

zice**I.**

1. GN [nom +persoană / +text], 2. (opt.) GN [ac +text] / GV [că +opinie / +fapt] / GV [unde / cum... +informație] / GV [- +text], 3. (fac.) GN [dat +animat] / GP [către +animat] / GP [la +instituție], 4. (opt.) GP [despre / de +temă], 5. (fac.) GP [+instrument]

a. a exprima; a comunica: *Ion le zice tuturor acest banc.*// *Guvernul zice că nu are bani din cauza noului Cod fiscal.*// *Hristos a stat în mijlocul sfinților și a zis către dânșii: „Pace vouă!”*// *Legea zice că profesorii universitari ies la pensie la 65 de ani.*// *Hoțul le-a zis anchetatorilor unde a ascuns bunurile furate.*// *Tânărul a zis la procuratură de ce a omorât-o pe Alina.*// *Poporul a zis prin vot „vrem un președinte corect!”*// *Un coleg mi-a zis despre ce s-a întâmplat.*// *Textul zice despre prietenie că numai aceea este cea care rămâne.*//

b. a mărturisi; a face cunoscut: *Cineva de la forțele de muncă suedeze mi-a zis (faptul) că la români și la bulgari nu dau acordul de muncă.*//

II.

1. GN [nom +persoană / +text], 2. GV [să +rezultat], 3. (fac.) GN [dat +persoană], 4. (fac.) GP [+instrument]

a da un ordin sau un îndemn: *Ion i-a zis căfelului să plece.*// *Revoluționarii au zis armatei să nu tragă.*// *Rețeta zice să pui și o linguriță de oțet.*// *Soția i-a zis la telefon să se întoarcă.*//

III.

1. GN [nom +fapt], 2. GN [ac +nedefinit] / GV [că +fapt], 3. (fac.) GN [dat +uman], 4. (fac.) GP [despre / de +temă]

a indica: *Toyota Corolla a debutat pe piață în 1966 pe când VW GOLF în 1974, acest fapt zice ceva.*// *Reacția lui mi-a zis altceva despre / de felul în care gândește de fapt.*// *Totuși, faptele zic că la granița dintre secolele 19 și 20 Brașovul era printre orașele europene cu cei mai mulți compozitori pe metru pătrat, Iacob Mureșeanu, Rudolf Lassel etc.*// *Faptul că nu știu când au trecut 3 ani (îmi) zice despre mine că m-am simțit bine, m-am distrat, mi-am urmat pasiunile...//*

IV.

1. GN [nom +persoană], 2. GN [dat], 3. GN [ac +nume] / GP [+mod] / GAdv [cum / așa]

a numi; a porecli: *Elevii îi zic profesorului de desen Rombuleț.*// *Eu îi zic pe nume / așa și nașei mele de botez.*//

V. V [se]

1. GN [dat], 2. GN [ac +nume] / GAdv [cum / așa]

a avea sau a primi un nume: *Acuma satului i se zice Andrieșeni.*// *Indiferent de cum își zice sau cum i se zice, numele lui oficial este Ion.*//

Expresii:

cât ai zice pește = îndată

a zice nu = a refuza

a zice da = a accepta

(care) va să zică = așadar

să nu zici că... = să nu-mi reproșezi că...

(că) bine zici! = ai dreptate!

Ce-am zis eu? = Vezi că am avut dreptate?

Ce-ai zice...? = Ce părere ai avea...

să zicem (că) = **a.** să presupunem; **b.** de exemplu

*Tiparul s-a executat sub cda 4069/2017
la Tipografia Editurii Universității din București*